SECRETELE CURTENIEI

Nancy L. Van Pelt

Casa de Editură
Viața și Sănătate
București 2003

Compleat Courtship
Nancy L. Van Pelt

Redactor: Paul Csavdari

Traducător: Gianina Floricel

Corectură: Gheciulescu Florica

Copyright © 2003 Editura „Viață și Sănătate"
www.viatasisanatate.ro
© by Nancy L. Van Pelt

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale
Nancy L. Van Pelt
Curtenie completă/ Nancy L. Van Pelt – București, 2003
1 vol.; 20 cm.
ISBN 973-9484-76-x

Recunoștință

Deși cartea aceasta izvorăște din propriile cunoștințe, referitoare la relațiile interpersonale, și dintr-o vastă cercetare în acest domeniu, sunt în mod deosebit îndatorată următoarelor persoane:

– Judy S. Coulston, o prietenă inegalabilă, care m-a ajutat enorm prin bucuria ei în Isus și prin capacitatea ei de pătrundere spirituală.

– Diane DeVries, excelentă gospodină, profesoară și prietenă, care a evaluat manuscrisul și mi-a dat sugestii prețioase, venite din perspectiva unui educator.

– Jo Ann Hobbs, cea mai apropiată prietenă a mea, care mi-a citit manuscrisul și mi-a împărtășit impresii venite din perspectiva unui părinte.

– Paul R. Madsen, medic, profesor clinic asociat la Universitatea California, din San Francisco, Departamentul Obstetrică și Ginecologie, care mi-a furnizat informațiile tehnice.

– Tuturor colegilor și studenților care au avut destul curaj, ca să riște o participare anonimă la sondajul pe care l-am efectuat, astfel încât să pot folosi informații veritabile, la prima mână.

Prefață pentru tineri

Chiar în săptămâna care s-a încheiat, eu și Harry am prezentat un seminar, intitulat ***Curtenie completă,*** *pentru elevii de liceu. Pe parcursul celor patru zile, cât am stat în campus, am stat de vorbă cu foarte mulți adolescenți aflați în încurcătură: o tânără care dorea să fie ajutată să aleagă între doi tineri de care era îndrăgostită în același timp; un tânăr de culoare, care era preocupat de relația serioasă de curtenie, pe care o avea cu o fată albă; o fată de 17 ani, care manifesta o gelozie teribilă atunci când prietenul ei stătea de vorbă cu alte fete; doi tineri care aveau o relație stabilă, de doi ani, și care se întrebau dacă ar trebui să mai cunoască și pe altcineva, înainte de a se căsători; o tânără de 17 ani, aflată la două săptămâni după un avort clinic, care își dădea seama că este o primă-candidată la avorturi repetate în viitor. O mulțime de alți adolescenți au avut de pus întrebări cu privire la prietenia cu cineva de sex opus, la ruperea unei astfel de relații și la cum să poată recunoaște dragostea adevărată.*

Întrebări, întrebări, întrebări... Mii de întrebări. Fiecare răspuns trebuie individualizat pentru fiecare relație în parte. Prietenia cu o persoană de sex opus este, acum, mai complicată decât oricând mai înainte. Fiecare cuplu trebuie să ia decizii complicate, care depind de o mulțime de factori. La cine să apeleze tinerii pentru a primi răspunsuri? De curând, în timp ce cumpăram ceva de la librăria Fresno Bible House, am auzit, fără să vreau, cum o doamnă îl întreba pe vânzător dacă are ceva cărți despre prietenie și curtenie. Vroia să-i facă un dar fiului unei prietene. Vânzătorul a dat din cap și și-a cerut scuze, pentru că doamna nu prea avea de unde să aleagă.

Înainte de a începe să scriu această carte, am decis că este mai bine ca, în primul rând, să descopăr care sunt întrebările care vă frământă și care aspecte ale prieteniei cu o persoană de sex opus

vă dau cea mai mare bătaie de cap. Prin urmare, am realizat un sondaj anonim, pe un eșantion de câteva sute de adolescenți. Nu am vrut să răspund la întrebări care nu vă interesează. Astfel, această carte se adresează, într-un mod foarte deschis și practic, tocmai acestor probleme

Ca specialist în aspecte maritale, mă confrunt în fiecare zi cu probleme de căsătorie. La tot pasul întâlnesc cupluri care suferă de dureri de cap, frustrare sau dezamăgire. Visul lor de a avea o căsnicie fericită nu s-a materializat. Cu fiecare an, rata divorțurilor crește tot mai mult. În ciuda acestei realități, există foarte puțini oameni care încearcă, în mod serios, să-i ajute pe tineri să selecteze cu înțelepciune toate deciziile care trebuie luate în timpul curteniei. Societatea își concentrează toate eforturile ca să ajute căsniciile aflate deja pe marginea prăpastiei. Uităm, se pare, că, în timp ce salvăm un cuplu de la dezastru, un altul se îndreaptă cu cea mai mare viteză spre el.

Vreau să-mi înalț glasul într-un protest împotriva modului neînțelept în care este abordată căsnicia în zilele noastre. În această carte, vă propun un plan prin care vreau să vă ajut să evitați greșelile pe care le-au făcut mii de cupluri înaintea voastră. Folosindu-mi propriile cunoștințe în legătură cu secretele succesului în căsnicie, precum și experiența altor specialiști în domeniu, voi trata toate acele aspecte pe care le consider vitale pentru viitorul prieteniei și al curteniei voastre.

Dorința mea este aceea de a prezenta informațiile într-un mod deschis și direct, astfel încât să puteți face întotdeauna o alegere înțeleaptă. Și, pe măsură ce câmpul opțiunilor voastre se îngustează tot mai mult, până când rămâne o singură persoană la care vă gândiți în mod serios, vreau să fiți în stare să recunoașteți la timp orice semn de pericol, astfel încât să puteți evita dezastrul. Astăzi suntem destul de inteligenți, ca să trimitem oameni pe lună și să realizăm navete spațiale, să lansăm în spațiu și să aducem înapoi, pe pământ, sateliți și rachete care să ne avertizeze cu privire la orice primejdie care ne-ar putea amenința. Cu siguranță, atunci, că nu

este mai presus de capacitățile noastre să realizăm un plan de curtenie, prin care să reducem semnificativ nivelul de risc al unui cuplu care se îndreaptă către căsătorie.

Planul meu are două etape. Volumul ***Curtenie completă*** *oferă informații legate de diferitele aspecte legate de prietenia între persoane de sex opus: dragoste, sex, alegerea partenerului și angajament. Vi se oferă, astfel, o ocazie unică de a găsi aceste informații într-o singură carte. Cu toate acestea, s-ar putea să fiți tentați să le citiți superficial. Prin urmare, este nevoie și de cea de-a doua etapă – aceea de a vă ajuta să vă evaluați pe voi înșivă, partenerul și relația în care sunteți implicați. Acest al doilea aspect vă va ajuta să înlăturați toate acele imagini romantice deformate, pe care s-ar putea să le aveți cu privire la relația voastră actuală. Trebuie să fiți în stare să apreciați singuri dacă aveți sau nu acel grad de maturitate emoțională, necesar pentru a face față miilor de crize, minore sau majore, cu care v-ați putea confrunta în viitor.*

În această carte au fost adunate toate principiile călăuzitoare, posibile, în ceea ce privește curtenia și căsătoria. Evaluarea va avea loc atunci când veți completa cu atenție și chibzuință toate exercițiile și proiectele din manualul însoțitor. Vă îndemn să oferiți exemplare ale acestui manual cât mai multor tineri cu putință. Dar, chiar și atunci, va depinde de fiecare persoană în parte dacă va citi cu atenție și rugăciune cartea și dacă va evalua ceea ce așteaptă de la fiecare relație în care se implică.

Multe dintre eșecurile maritale sunt, în realitate, eșecuri ale curteniei. Nu vreau ca aceasta să vi se întâmple și vouă. Rugăciunea mea este ca voi, cu ajutorul acestei cărți, să fiți în stare să înfruntați realitatea înainte *de a vă căsători.*

Prefață pentru alți cititori importanți

Prefața permite autorului să explice cum a luat ființă cartea și în ce scop a scris-o. Prefața adresată tinerilor a împlinit, în parte, această destinație. Cu toate acestea, simt că vor fi și părinți, educatori, pastori sau alți adulți, care vor vrea să citească o carte de felul acesta. Ei vor încerca să „verifice" materialul, înainte de a-l recomanda sau de a le permite tinerilor lor să-l citească. De aceea, consider că acestor cititori trebuie să mă adresez separat.

Modul incompetent în care noi, adulții, le-am îngăduit tinerilor noștri să plutească în derivă către căsătorie, în anii prieteniei și ai curteniei, mă copleșește. Obișnuim să ne tragem deoparte atunci când tinerii noștri se apropie din ce în ce mai mult de angajamentul vieții lor. Avem tendința de a privi etapa aceasta prin niște ochelari cu lentile roz. Urmărim cu ochii înlăcrimați cum copiii noștri înaintează către altar, ca să-și ia un solemn angajament unul față de celălalt, înaintea lui Dumnezeu. Îi însoțim cu urările noastre de bine și cu darurile care implică, adesea, mari sume de bani. Cu toate acestea, nu facem nici un efort serios pentru a-i ajuta să cunoască mai în profunzime ce înseamnă, de fapt, angajamentul pe care îl fac și care le va schimba viața. *Cheltuim mulți dolari și investim luni de zile în planuri și în organizarea unei ceremonii de nuntă, care durează doar câteva ore, dar lăsăm reușita căsătoriei la voia întâmplării.*

Cartea aceasta este o încercare de a pune capăt unui mod atât de nechibzuit de a le îngădui tinerilor să intre în legământul căsătoriei. În ea, voi aborda realist și deschis câteva subiecte de-a dreptul amenințătoare. Nu am intenționat să vă țin o predică sau să fiu moralizatoare. Cartea nu face altceva decât să prezinte informații și fapte pro și contra pe această temă.

Îl rog pe fiecare cititor adult, care este profund îngrijorat de moralitatea tinerilor, să o citească, lăsând deoparte prejudecățile și acceptând că este posibil să se realizeze un mai mare bine prin

informarea tinerilor asupra faptelor decât prin a-i ține în ignoranță. Atunci când îi vedem pe tineri citind această carte, să nu le stăm prin preajmă, ținându-le predici moralizatoare, ci să ne rugăm ca Duhul Sfânt să-i călăuzească și să-i îndrume atunci când au de luat decizii.

Poate că avem valorile noastre, bine stabilite și fenn argumentate, în ceea ce privește aspectele morale, dar adulții tineri se află și ei, chiar acum, în căutarea propriilor valori. Una dintre responsabilitățile părinților este aceea de a le oferi și insufla adevărate valori morale și în ceea ce privește prietenia și curtenia. Dar argumentele logice, predicile și tonul moralizator nu sunt prea convingătoare în fața tinerilor și s-ar putea chiar să-i îndepărteze. Cea mai bună cale de a-i învăța, atunci când trec prin această perioadă critică, este aceea de a le „modela" un comportament adecvat și de a le oferi adolescenților ocazii de creștere.

Tinerii sunt în căutare de răspunsuri – răspunsuri la numeroasele subiecte abordate în această carte. Pe măsură ce citiți, pagină după pagină, s-ar putea să-mi contestați motivele, să-mi dezaprobați logica și să nu fiți de acord cu modul meu direct de abordare. Uneori, s-ar putea să doriți chiar să ascundeți anumite fragmente de privirile copiilor voștri adolescenți. Dar a le refuza posibilitatea unei vitale prezentări pro și contra a acestor subiecte nu înseamnă deloc a le ocroti puritatea. Dimpotrivă, puteți fi siguri că ei vor merge la surse mai puțin demne de încredere pentru a primi informațiile care îi interesează. Refuzul vostru s-ar putea să-i oblige să caute sfat din partea acelora ale căror valori morale nu sunt solide și nici întemeiate pe principiile biblice. S-ar putea să-i determine să ia unele decizii fără să fie bine pregătiți pentru aceasta. S-ar putea să ajungă pe pragul hotărârilor importante, fără ca voi să-i ajutați să se gândească la consecințele alegerii lor.

De aceea, cu umilință vă cer să vă rugați împreună cu mine, pentru ca atunci când tinerii voștri citesc această carte să fie dispuși să primească sfaturile date în ea și pentru ca Duhul Sfânt să le dea înțelepciunea de a lua deciziile cele mai înțelepte.

Dedicată fiilor mei, Rodney și Mark, care mai au încă posibilitatea de a lua decizia finală, lui Cheryl, Pam și tuturor tinerilor care doresc să aibă o căsnicie mai bună decât a noastră. Aveți drum lung de mers!

CUVÂNT ÎNAINTE

De-abia în ultimii cincisprezece ani am avut și noi parte de câteva cărți semnificative și de materiale adecvate, adresate cuplurilor care se pregătesc pentru o relație de căsătorie. Sunt încântat să spun că volumul Curtenie completă, *scris de Nancy L. Van Pelt, reprezintă un ajutor binevenit, care se adaugă la lista celor de mai înainte. Această carte deosebită îmbină simțul realității cu sugestii și aplicații practice, utile acelor cupluri care vor parcurge materialul împreună.*

Stilul în care este scrisă, precum și sensibilitatea autoarei față de problemele vieții de căsătorie fac ca această carte să atingă o coardă sensibilă atât în cuplurile care o citesc pentru ei înșiși, cât și în educatorii care ar vrea să o folosească la clasele lor.

În realizarea ei, autoarea a investit multă grijă și considerație. Eu am convingerea că aceia care vor citi Curtenie completă *vor fi mult mai bine pregătiți pentru căsătorie și vor avea dorința să apeleze la această carte și după încheierea ceremoniei de nuntă.*

Mă consider privilegiat pentru că mi s-a îngăduit să citesc și să studiez manuscrisul înainte de publicarea lui. Recomand Curtenie completă *miilor de cupluri care știu că vor primi binecuvântare și ajutor pe măsură ce vor răspunde la sfaturile pe care le conține și le vor aplica în viața lor .*

H. Norman Wright

PRIMUL CUVÂNT

Intrați în maturitate căutând căi de a construi relații reușite cu persoane de sex opus. Nu uitați, jumătate din aventură începe aici. Pe locuri, fiți gata, start!

*Dacă porniți de la ideea că „**Dragostea noastră va doborî tot ceea ce ne va sta în cale**", vă jucați cu o filozofie periculoasă.*

Capitolul 1

RAMPA DE LANSARE

Cei doi tineri aflați în biroul consilierului nu-și sărbătoriseră încă prima aniversare a nunții și deja se certau foarte des. Doar cu opt luni în urmă, Sharon, de 19 ani, fusese o splendidă mireasă. Acum, ea încerca din greu să-și stăpânească lacrimile, dar ele nu vroiau deloc să o asculte. „Căsnicia este atât de diferită de ceea ce am crezut eu că va fi", suspina ea.

Roger, soțul ei, era la fel de tulburat și plin de resentimente în timp ce își exprima nemulțumirea. „Sharon a început să se schimbe imediat după nuntă", începu el, vizibil stânjenit. „Înainte de căsătorie eram de acord în totul și puteam discuta despre orice. Toate acestea s-au încheiat însă de îndată ce ne-am întors din luna de miere. Am încercat să aduc în discuție problemele noastre, dar ea se împotrivește tuturor sugestiilor mele, plânge foarte mult și refuză să vorbească despre schimbările pe care ar trebui să le facem. Relația noastră nu este nici pe departe ceea ce am sperat să fie. Ce să facem?"

Ce a spulberat visul acestui cuplu tânăr? Fiecare își imaginase, înainte de nuntă, cum va arăta viața lor de căsătorie. Roger se văzuse în rolul de vedetă, cel al soțului puternic. El își lăsase fantezia să colinde printre mulțimea de scene de dragoste, pe care avea să le interpreteze. Visase la plăcerea și la satisfacția pe care i le va aduce căsătoria. Vizualizase de multe ori în minte toate aceste scene, astfel că, din clipa când spusese „Da" în fața altarului, el începuse să joace rolul pe care-l repetase atâta vreme.

Scenariul pe care și-l imaginase Roger includea și o soție, iar el o alesese pe Sharon să joace rolul acesteia. Problema era însă că Sharon nu citise niciodată scenariul lui Roger. De aceea, ea nu învățase niciodată rolul pe care i-l repartizase el. Sharon se pregătise să joace un alt rol, cu totul diferit de cel care îi fusese pregătit. Era cât se poate de firesc ca scenariul ei să arate cu totul diferit de al lui, din moment ce fusese scris de o altă persoană. Scenariul lui Sharon cuprindea toate amintirile și întâmplările pe care le trăise din copilăria ei și până în prezent.

Tatăl lui Roger era de modă veche și obișnuia să facă pe șeful acasă. Mama lui acceptase de bunăvoie locul din umbră și se lăsase cu totul dominată de o lume a bărbaților. Roger și fratele lui învățaseră repede că, atunci când mama lor îi disciplina, puteau să alerge la tatăl lor, pentru ca acesta să le ia apărarea. De obicei, tatăl trecea de partea lor împotriva mamei, iar, dacă ea îndrăznea să comenteze în vreun fel situația, el îi spunea: „Nu mai avem ce discuta pe această temă" și îi arunca o privire care o aducea la tăcere pentru mai multe ore.

Cam așa arăta scenariul lui Roger, scenariu pe care-l repetase vreme de douăzeci de ani. Observase cu atenție modul în care acționează un soț și exact tipul acesta de personaj se pregătise să-l întruchipeze după căsătoria sa. Acum urcase pe scenă, dar lucrurile nu mergeau deloc bine.

Fuseseră și alți factori care influențaseră concepția lui Roger. El culesese idei de la televiziune, din cărți, din viața unchilor sau a profesorilor lui, de la biserică, precum și din alte surse. În toată viața sa de până atunci, el colectase și înmagazinase, în mod inconștient, tot felul de informații despre cum trebuie să se poarte un soț. În plus, el își construise o imagine și despre cum va trebui să se poarte soția lui. Dar Sharon întruchipa idealul pe care și-l construise el doar prin felul cum arăta. Era înaltă și zveltă. Pasiunea ascunsese, sub o lumină falsă, toate deosebirile atât de demne de luat în seamă.

Sharon dorise întotdeauna să joace rolul de soție, dar nu acel gen de soție întruchipat de mama lui Roger! Sharon nu crescuse într-un astfel de cămin. Mama ei fusese departe de a fi partenera aceea timidă și neștiutoare, gata să primească ordine de la un dictator. În loc de aceasta, ea fusese o gospodină eficientă, având în același timp și o slujbă cu jumătate de normă în lumea afacerilor. Tatăl lui Sharon lăsase administrarea casei și creșterea copiilor pe seama mamei, în timp ce el se dedicase cu totul propriei slujbe și câștigării mijloacelor financiare, bucurându-se în același timp de practicarea sportului sau participând la diferite proiecte de serviciu. Sharon fusese o elevă foarte silitoare în a urma modelul mamei sale. Acum, ea avea propriul său cămin și știa exact cum trebuie să se poarte o soție bună și ce se așteaptă de la ea. Înainte de căsătorie, ea nu se îndoise câtuși de puțin de abilitatea ei de a-și juca rolul de regină a căminului. Avea să-și dovedească această iscusință imediat ce avea să i se ofere ocazia.

Dar acum, când venise ocazia, lucrurile se dovedeau a fi cu mult mai dificile decât își imaginase. Refuzul lui Roger de a interpreta rolul pe care toată lumea știe că trebuie să-l joace un soț complicase situația. „Tot ce fac pare să-l irite", spuse Sharon, ștergându-și din nou lacrimile. „Încearcă să facă mereu pe șeful. Nu mai seamănă deloc cu cel de dinainte de a ne căsători."

Bineînțeles că Roger nu mai era ca înainte de căsătorie, pentru simplul fapt că, pe atunci, nu începuse încă să joace rolul soțului. El interpreta încă partea din scenariu, rezervată logodnicului îndrăgostit. Însă în ziua când păsise alături de Sharon pe culoarul care avea să-i ducă în fața altarului, rolul acesta încetase pentru el. Acum se străduia să întruchipeze personajul pentru care se pregătise atât de mult, dar pe care nu avusese ocazia să-l joace decât în propria imaginație.

După opt luni, Roger și Sharon au venit să caute consilierea unui specialist în domeniu, pentru a rezolva ceea ce ei numeau „incompatibilitate". Incompatibilitate! Oricare două persoane care formează un cuplu pot fi incompatibile, atâta timp cât nu știu ce fac. Și lucrul acesta se întâmplă mult prea adesea cu tinerii din zilele noastre. Ei nu sunt pregătiți pentru prietenie, curtenie sau căsătorie.

Slaba lor pregătire se dovedește întotdeauna insuficientă. Astfel, ei fac tot ceea ce pot – împiedicându-se la tot pasul - sperând, visând și rugându-se ca totul să se schimbe, cândva, în bine.

Dar aceasta nu este suficient. Nu a fost suficient nici pentru Roger și Sharon, fiindcă nu erau incompatibili, ci ignoranți! Păşiseră către căsătorie ducând cu ei imagini romantice despre ce însemna să trăiască împreună, ca soț și soție. În tot acest timp, ei nu făcuseră nici o încercare serioasă de a descoperi ce responsabilități le reveneau, fiecăruia în parte, pentru a avea o căsnicie împlinită.

Perspectivele reușitei în căsătorie devin, cu fiecare an, tot mai slabe. Unul din trei americani care se căsătoresc va divorța în mai puțin de doisprezece ani. În momentul când scriu această carte, rata națională a divorțurilor în prima căsătorie este de aproape 41 % și tinde să devină cea mai înaltă rată a divorțurilor din întreaga lume. Statele Unite ale Americii au nedorita reputație de a deține supremația în ceea ce privește căsniciile destrămate. Da, Statele Unite sunt pe primul loc în ceva! Și lucrurile nu stau deloc mai bine nici în ceea ce privește cea de-a doua căsătorie. Mai mult de 60 % dintre acestea sfârșesc prin divorț.

În plus, pe lângă rata înaltă a divorțurilor din zilele noastre, tot mai mulți oameni căsătoriți se simt din ce în ce mai nefericiți în căsniciile lor, o dată cu trecerea anilor. Curba satisfacției în căsătorie ține mai degrabă în jos, decât în sus, cu cât anii de căsnicie sunt mai mulți!

Prezentarea unor astfel de informații s-ar putea să vi se pară un mod destul de ciudat de a începe o carte despre prietenie, curtenie și căsătorie. Cu toate acestea, însă, trebuie să privim realitatea în față. În ultimii doisprezece ani, am petrecut multe ore consiliind cupluri aflate în impas. Îmi sunt foarte cunoscute diferitele capcane ale căsătoriei, dar această cunoaștere a problemelor maritale nu m-a înverșunat deloc împotriva căsătoriei. Doamne ferește! Ea m-a determinat însă să scriu această carte și să o pun în mâinile tinerilor care doresc să evite asemenea capcane. Magnifica instituție a căsătoriei oferă răsplătiri extraordinare acelora care păşesc în ea cu înțelepciune.

De ce eșuează atât de multe căsnicii? Există mai multe cauze, dar prima dintre ele este lipsa de pregătire. Atunci când discut cu diferitele cupluri care trec prin dificultăți maritale, încerc două feluri de sentimente: de compasiune și de mânie. Compasiune pentru că nu și-au împlinit visele, în ceea ce privește o relație care să-i satisfacă pe amândoi, și mânie din pricina ignoranței lor cu privire la complexitatea unei asemenea responsabilități. Și când mă gândesc la societatea noastră, care se complace să îngăduie o asemenea ignoranță, irosirea resurselor umane pe care o implică aceasta mă îngrozește. Aceste familii și-ar fi putut folosi timpul și talentele pentru binele și pentru progresul societății.

Sistemul nostru educațional asigură o instruire adecvată tinerilor în privința responsabilităților cetățenești și a alegerii unei profesii, astfel că suntem destul de bine pregătiți la capitolul acesta. Acasă învățăm despre valori, despre standarde și despre idealuri. Biserica ne pregătește, la rândul ei, pentru o viață plină de sens, care să tindă spre atingerea unui scop. Cu toate acestea, noi îngăduim ca tinerii noștri să rămână cu totul nepregătiți pentru căsătorie și pentru clipa când vor deveni părinți.

Fiecare cuplu trebuie să privească viața de căsnicie ca pe o sarcină dificil de realizat, dar nu imposibilă. Dacă vă lăsați purtați în derivă către căsnicie, gândindu-vă că aceasta va împli de la sine îndelunga așteptare după o fericire durabilă, sunteți naivi și nerealiști. Dacă gândiți că „dragostea noastră va doborî tot ce ne va sta în cale", cochetați cu o filozofie periculoasă. Și dacă spuneți: „Stai puțin! Eu nu mă gândesc la căsătorie. Vreau doar o aventură și puțină distracție" înseamnă că nu sunteți suficient de maturi ca să realizați că modul în care vă implicați în prietenie și curtenie așază temelia pentru modul în care vă veți implica, mai târziu, în căsătorie. *Nu vă veți căsători niciodată cu cineva cu care nu ați fost, mai întâi, prieten.*

Căsătoria își are cerințele ei. Pentru a-i obține răsplătirile, este nevoie de cunoaștere combinată cu efort, maturitate și răbdare. Este nevoie, de asemenea, de îndrumare și de suport din afară.

Un educator, dr. R. R. Bietz, a verificat orarul unui colegiu și a descoperit, în lista prezentată, o mulțime de cursuri la care studenții puteau alege să participe. Ele se înșiruiau, în ceea ce privea scopul, de la topologie la mamologie. Dintre cele 844 de cursuri trecute pe listă, doar zece aveau, cât de cât, de-a face cu familia, dar nici unul dintre ele nu era obligatoriu. Dr. Bietz se întreba: „Câți dintre tinerii care trec prin acest colegiu devin experți în comportamentul șobolanilor și al șopârlelor, dar nu învață absolut nimic despre comportamentul a doi oameni care poartă numele de *soț* și *soție*?"

Altcineva a remarcat că suntem foarte preocupați să ne trimitem copiii la școală pentru o perioadă de zece până la cincisprezece ani, astfel încât să poată învăța o meserie. În schimb, nu îi învățăm aproape nimic despre căsătorie, care este cu mult mai importantă decât orice profesie.

Nimeni nu ar trebui să se căsătorească fără să parcurgă o serie de studii eficiente cu privire la căsătorie și la relațiile personale care conduc la căsătorie. Și nici măcar aceasta nu va reuși, probabil, să oprească valul divorțurilor care amenință lumea, dar cel puțin ar fi un pas în direcția cea bună. O perioadă de pregătire premaritală de șase până la opt săptămâni, susținută de pastor și de soția acestuia, ar fi foarte utilă. Aceia care au procedat astfel au o rată a divorțurilor mult mai scăzută.

Studiind unele dintre materialele referitoare la prietenie și curtenie, aflate în librării, am descoperit că foarte mulți autori sunt în mare parte străini de ceea ce vor să știe tinerii. Îmi amintesc de ceea ce am citit eu pe această temă, în anii adolescenței. De-abia câteva aluzii. Pentru a afla ceea ce doream să știu cu adevărat, a trebuit să parcurg o sumedenie de cărți și de broșuri obtuze și plictisitoare. Lucrul acesta a fost și este adevărat în privința cărților care abordează problema sexuală și care sunt adresate tinerilor. Cât de mult aș fi vrut să știu cum stau lucrurile în această privință! Și, dacă reușeam să găsesc în cele din urmă vreo astfel de carte, ea trata subiectul în termeni atât de clinici încât nu-l puteam înțelege decât foarte vag.

Alteori, prezentarea era atât de diluată, încât nu-mi răspundea nici pe departe la întrebări.

Din nefericire, multe cărți sunt de felul acesta. Poate că acesta este motivul pentru care tinerii aproape că au renunțat să mai citească ceva despre prietenie, curtenie și sex. Sper însă că această carte va răspunde, într-adevăr, întrebărilor noii generații. Pentru a fi sigură că voi realiza lucrul acesta, am prezentat în mai multe licee și colegii un chestionar pe această temă. Mă voi referi adesea la rezultatele acestui sondaj. De asemenea, în cuprinsul cărții, voi cita întrebările și părerile tinerilor, în propriile lor cuvinte, pentru că o fac atât de „direct" și de explicit.

Nu vei putea trăi niciodată o adevărată relație de dragoste cu cineva, dacă nu ți-ai rezolvat mai întâi problemele de acceptare de sine dinăuntrul tău.

Capitolul 2

ÎMPRIETENEȘTE-TE CU TINE ÎNSUȚI

Lui Buford îi plăcea să înoate. Din fericire, casa lui avea și o piscină. De fapt, toată casa era o piscină – un adevărat eleșteu – pentru că, vedeți, Buford era un broscoi, un broscoi grăsun și cu ochii bulbucați.

Buford recunoștea că nu era prea mare lucru de capul lui, în ceea ce privea înfățișarea, așa că, în majoritatea timpului, stătea ascuns printre ierburile alunecoase, care creșteau din abundență pe marginea eleșteului. De obicei, doar vârful nasului și ochii mari și rotunzi i se vedeau ieșind din apă. Ori de câte ori se apropia cineva de lac, Buford orăcăia alarmat și plonja în adânc, pentru a se ascunde de orice privire. Era, cu adevărat, foarte rușinos. Poate că se simțea stânjenit din pricina petelor maronii, pe care le avea din naștere și care-i împestrițau pielea verde.

Celelalte broaște nu prea vroiau să aibă ceva de-a face cu Buford. Ele aveau propriul lor cerc de broaște-prietene, în care Buford nu era niciodată inclus. Cât de mult își ura existența aceea, atât de singuratică! Se simțea șters, posac, urât, respingător, leneș și greu de cap. Uneori se credea chiar înapoiat mintal. Drept urmare, își petrecea aproape tot timpul stând pe câte-o ridicătură de nisip, de unde le putea urmări pe celelalte broaște cum se amuzau, sărind din nufăr în nufăr. Buford, broscoiul fără prieteni... Printre broaște, era un ratat!

În unele zile, când razele soarelui învăluiau eleșteul în căldura lor plăcută, Buford își aduna tot curajul și se întindea la plajă pe câte o ridicătură mai vizibilă. Desigur că nu-și permitea să lenevească prea mult așa, pentru că, altfel, pielea i s-ar fi uscat prea tare și ar fi devenit aspră și sfărâmicioasă. Și tot soarele fusese acela care-i înnegrise și mai mult semnele cafenii pe care le avea din naștere. Dar chiar dacă tolănitul la soare presupunea atâtea riscuri, tot îi făcea bine să se încumete din când în când.

Într-o zi călduroasă de vară, Buford trândăvea la soare, pe o frunză mare de nufăr. Cum căldura îi scălda trupul rece și lipicios, leneșul Buford se cufundase într-o stare de apatie.

Deodată, el auzi pași pe mal. Își îndreptă letargic privirea în direcția din care venise zgomotul și inimioara începu să-i bată cu putere, mai, mai să-i sară din piept. Zări chipul unei fete tinere și frumoase. Niciodată nu se opriseră ochii bulbucați ai broscoiului asupra unei făpturi atât de încântătoare. Frumusețea ei îl cuceri pe loc.

– Bună! îi spuse fermecătoarea vizitatoare. Cum te cheamă?

Buford nu putu să rostească, drept răspuns, nici măcar un orăcăit răgușit.

– Hai să fim prieteni, îl invită ea, intrând în apă și înaintând către frunza pe care stătea micul Buford.

Frumusețea ei parcă îl străpunse, pironindu-l pe loc, astfel că uită și cum să sară! Ea l-a luat în palmă și l-a ridicat până în dreptul ochilor. Buford ar fi putut spune fără nici o șovăire că era o prințesă; nu exista nici cea mai mică îndoială.

– Vrei o sărutare? îl întrebă ea.

Și, fără să aștepte răspunsul lui Buford, își lipi buzele catifelate de vârful nasului lui. Buford era extaziat.

Dar când ea l-a lăsat ușor înapoi, pe frunză, vechile reflexe ale broscoiului au biruit din nou, astfel că, grăbit, i-a sărit din mână. A făcut bâldâbâc în apă, stropind-o, și a dispărut. Apoi, înotând puternic cu picioarele din spate, a apărut din nou la suprafață. Când și-a scos capul din apă, a prins unduirile muzicale ale glasului ei, spunându-i:

– Mă voi întoarce să te văd și mâine. Îmi placi.

La început, Buford a fost atât de entuziasmat, încât simțea că nu mai poate să aștepte până a doua zi. Însă, în cele din urmă, cinismul său a biruit. De ce ar fi o tânără atât de încântătoare interesată de el, un broscoi prăpădit?

Însă, respectându-și promisiunea, minunata făptură s-a întors și a doua zi. De fapt, ea a continuat să vină în fiecare zi, cu un sărut și cu câteva cuvinte frumoase pentru Buford, care se simțea teribil de măgulit de atenția care i se acorda.

Fără ca Buford să-și dădea seama, dovezile de afecțiune ale acelei ființe minunate produseră în viața lui o adevărată metamorfoză. Acum nu se mai complăcea să se bălăcească în apele murdare ale eleșteului; nu-i mai plăcea să sară pe toate cele patru picioare, iar pielea nu-i mai era împestrițată de urâtele pete cafenii. Buford lăsase deoparte simțămintele lui de broască și se transformase într-un prinț frumos și chipeș!

Poate că vă amintiți, din copilărie, de vreuna dintre variantele acestei binecunoscute povești. Există o mulțime de versiuni. Cele mai multe dintre ele scot în evidență puterea transformatoare a dragostei, așa cum este ea simbolizată de sărutul frumoasei prințese.

Cred că dintr-o astfel de parabolă s-ar putea trage mai multe învățăminte. Unele dintre lecții pot fi de natură spirituală, în timp ce altele pot prinde latura socială a moralei. Pentru noi, este important să reținem că avem capacitatea de a ne zidi unul pe celălalt și de a ne ridica unul pe celălalt atunci când cădem. Dar aș vrea să facem un pas mai departe...

Cele trei mari decizii ale vieții

Fiecare tânăr trebuie să ia trei mari decizii în viață. Probabil că unii dintre voi vă confruntați chiar acum cu una sau chiar cu mai multe dintre ele. Acestea sunt: ce loc va ocupa religia în viața mea, ce profesie să-mi aleg și cu cine să mă căsătoresc? Noi trebuie să luăm aceste decizii serioase la o vârstă destul de timpurie, de obicei între 18 și 22 de ani. Aceste decizii apasă greu asupra voastră, din

moment ce consecințele lor vă vor urmări toată viața. Haideți să le luăm pe rând:

Ce loc va ocupa religia în viața mea? Fie că îți dai seama, fie că nu, deja ai început să alegi punctul central în jurul căruia va gravita viața ta. Dacă în copilărie ai asimilat valori spirituale, Dumnezeu va deveni, probabil, centrul vieții tale. Dacă însă ai primit o educație negativă în această privință și ai crescut în preajma unor părinți ipocriți sau legaliști, probabil că în tine se dă o luptă între a urma ceea ce ai văzut la ei sau ceea ce știi acum că este bine. Dacă ai ales plăcerea ca țintă majoră, atunci viața ta va fi cu totul diferită de una dedicată valorilor și țintelor nobile. Astfel, această primă decizie a vieții le determină pe celelalte două.

Ce profesie să aleg? Alegerea unei profesii, fie ea aceea de inginer sau de gospodină, este de o importanță vitală, deoarece noi petrecem multe ore pe zi angajați în meseria pe care ne-am ales-o. Dacă activitatea de fiecare zi nu reprezintă o permanentă provocare pentru tine și nu-ți aduce răsplătirea și satisfacția la care ai sperat, te vei trezi condamnat la ani de plictiseală, de frustrare și de nefericire.

Cu cine să mă căsătoresc? Studiile făcute arată că 9,5 din 10 americani se căsătoresc. Consecințele acestei decizii vor determina cu cine îți vei petrece anii maturității, în cadrul celei mai intime relații care poate exista între oameni. Această persoană îți va deveni partener în creșterea copiilor și va împărtăși fiecare aspect al vieții tale. O decizie greșită, luată în această privință, va reprezenta un dezastru nu numai pentru tine, ci și pentru soțul sau soția pe care ți-ai ales-o, pentru familiile voastre și pentru prieteni. Situația va fi și mai tragică, dacă din căsătoria voastră au rezultat copii.

În concluzie, o alegere greșită într-una dintre aceste trei mari decizii ale vieții îți va reduce considerabil șansele la fericire și la autoîmplinire.

Ai visat cu ochii deschiși să găsești un „prinț" sau o „prințesă", să renunți la școală și să nu-ți mai faci nici o grijă, pentru că vei trăi într-o lume minunată, numai a ta? Mulți oameni fac asta și se așteaptă ca după căsătorie toate problemele vieții să se rezolve de la sine. Dincolo de aparențe ne simțim singuri în această lume atât de mare. Ne descurcăm singuri într-o lume depersonalizată doar până când descoperim o persoană care să se potrivească în schema vieții noastre. Atunci când găsim pe cineva pe care să-l iubim și cu care să ne împărțim viața, scăpăm pentru o vreme de zbuciumul luptei cu problemele vieții. Cel puțin ne pasă și de altcineva! Tânjim – uneori inconștient – după o astfel de relație, pentru că ea pare a fi în stare să ne ofere răspunsul la dilema în care ne găsim. Pentru milioane de oameni, postura de îndrăgostit are o atracție formidabilă. Mii de tineri așteaptă nerăbdători să găsească dragostea, sperând că astfel vor putea scăpa de toate problemele.

Vă sfătuiesc să nu vă lăsați viitorul pe mâna viselor și a speranțelor. În loc să faceți asta, adică să dați vrabia din mână pe cea de pe gard, aveți grijă de clipa prezentă, fiind atenți în special la simțământul propriei valori. Ce fel de persoană ești în realitate? Ce te caracterizează? Care îți sunt țintele, valorile și convingerile? Încotro te îndrepți? Îți controlezi singur viața sau ți-o controlează alții? Îți poți asuma responsabilitatea propriilor acțiuni? Te poți încrede în propriile simțăminte? Ești în stare să-ți privești viața în față și să vezi dacă nu cumva trebuie să faci vreo schimbare? Este ceva sau cineva care te împiedică să fii așa cum ți-ai dori să fii?

Cine și ce ești determină modul în care vei căuta răspunsurile la aceste întrebări. Dacă te consideri o broască, vei lua decizii asemenea unei broaște. Dacă te consideri un prinț sau o prințesă, atunci mult mai probabil că vei face alegeri înțelepte în ceea ce privește cele trei mari decizii ale vieții. Ca să fii pregătit pentru prietenie și curtenie, trebuie să începi cu tine. Dacă nu ai învățat niciodată să te accepți și să te placi, șansele de a iubi pe altcineva sunt foarte slabe. Fiecare tânăr are nevoie, de o imagine sănătoasă cu privire la propria persoană. Dacă nu-ți place de tine, atunci nu vei fi în stare nici să

iei decizii înțelepte și nici să pui bazele unei relații romantice cu o altă persoană.

Ți se întâmplă vreodată să te urăști?

Te-ai simțit vreodată ca Ferdie? La fel de bleg, de urât, de grăsun, de nătăfleț și de prăpădit ca Ferdinand?

Judi se simte de multe ori așa, cu toate că tu nu vei ști, probabil, niciodată lucrul acesta. Are un chip drăguț și haine frumoase, este atrăgătoare și talentată la muzică. Cu toate acestea, săptămâna trecută mi-a spus cât de stângace și de urâtă se simte.

Tom cel înalt, chipeș și blond, este un tip cizelat, inteligent și sociabil, însă a căzut la examenul de admitere la colegiu. De ce? Pentru că are un asemenea complex de inferioritate, încât nu a crezut că ar putea să reușească.

Joan are o personalitate plăcută și numeroșii ei prieteni țin foarte mult la ea. Este bună la sport și activă la toate disciplinele școlare. Ea nu se place pe sine, în special pentru că este diferită ca rasă, fiind de culoare, lucru pe care nu a învățat niciodată să-l accepte.

Kurt, mai bun la învățătură decât majoritatea colegilor lui, este șeful asociației studențești și participă frecvent la activitățile religioase de la biserică. Are reale calități de conducător, dar se simte incapabil și inutil. Acesta este motivul pentru care Kurt nu realizează în viață tot ceea ce i-ar sta în putere.

O altă ilustrație sugestivă: pe peretele toaletei unui restaurant erau scrise aceste cuvinte: „Am înghițit pilula, am purtat fuste scurte de tot sau lungi până la glezne, ... m-am răzvrătit împotriva universității, am schiat la Aspen, am iubit doi bărbați, m-am căsătorit cu unul, mi-am câștigat existența, mi-am păstrat identitatea și, ca să fiu sinceră cu mine însămi, SUNT O RATATĂ!"

Dacă te-ai simțit vreodată ca unul dintre acești tineri, poți să stai visător pe frunza ta de nufăr și să aștepți un prinț sau o prințesă, care să-ți schimbe viața cu un sărut fermecat. O cale mai bună însă ar fi aceea de a-ți îmbunătăți imaginea de sine. Învață să te placi pe tine însuți!

Ce înseamnă să-ți placă de tine?

Fiecare dintre noi avem o anumită imagine mintală despre propria persoană. Ea reflectă concepția noastră cu privire la genul de persoană care credem că suntem. Dacă ai o imagine de sine sănătoasă, aceasta înseamnă, pur și simplu, că te-ai acceptat pe tine însuți. Nu înseamnă deloc că te-ai umflat în pene și că îți acorzi o prea mare importanță. Nu faci pe modestul, dar nici nu ai pretenții false, ci, mai degrabă, te accepți așa cum ești, cu defectele și calitățile tale, și simți că meriți respectul celorlalți. Ești conștient că mai dai greș din când în când, dar ești sigur de tine în ceea ce știi că poți să faci. Ai învățat să construiești pe calitățile tale și să-ți compensezi slăbiciunile. Ai învățat să accepți ceea ce nu ai reușit să schimbi. Ești sincer și deschis. Te consideri o persoană demnă de luat în seamă.

Un astfel de respect de sine sănătos îți oferă libertatea de a-ți îndrepta atenția și către cei din jur. Doar atunci poți manifesta față de slăbiciunile celorlalți aceeași toleranță pe care o manifești față de ale tale. În loc să te deranjeze sau să te înspăimânte faptul că nu sunteți la fel poți aprecia deosebirile dintre tine și ei. Realizezi, astfel, că aceste deosebiri sunt ceea ce fac ca fiecare ființă omenească să fie unică. O astfel de însușire îți oferă în același timp și libertate spirituală, pentru că în felul acesta poți aprecia mai bine faptul că Dumnezeu te acceptă așa cum ești, prețuind potențialul bun pe care-l ai în tine. Dacă Dumnezeu te acceptă așa cum ești, tu de ce nu ai face-o?

Ce se întâmplă atunci când nu te placi?

Fiecare dintre noi am putea alcătui o întreagă listă cu motive pentru care nu ne place propria persoană. În anumite ocazii, s-ar putea chiar să ne urâm pe noi înșine! Pot apărea situații când ni se pare că nici o altă ființă omenească nu a mai trecut prin ceea ce trecem noi. Astfel, încercăm să ne ascundem îndoielile și neliniștile în spatele unor baricade false, căutând tot timpul să ne mințim pe noi înșine, în timp ce credem că încercăm să-i mințim pe ceilalți.

Simțământul de inferioritate te poate afecta în mai multe feluri. Poți fi foarte timid, atunci când intri într-o încăpere, crezând că toți au privirea îndreptată asupra ta. Te întrebi dacă arăți bine și dacă totul este în regulă. „Oare mi-am închis fermoarul la pantaloni?", „Mi-am încheiat nasturii la rochie?", „Ce să fac cu mâinile?", „Unde să mă ascund?" „Ce bine ar fi dacă s-ar deschide podeaua sub mine și m-ar înghiți!"

Desconsiderarea îi face pe oameni foarte sensibili, atât la acuzații, cât și la laude. Cum răspunzi atunci când cineva îți face un compliment pentru modul cum ești îmbrăcat? Te înroșești până în vârful urechilor, neștiind ce să faci cu mâinile, și în cele din urmă bolborosești un „Oh, bluza aceasta caraghioasă? E veche de când lumea!"? Dacă răspunzi în felul acesta, nu faci altceva decât să pui la îndoială atât gusturile celeilalte persoane în ceea ce privește îmbrăcămintea, cât și sinceritatea complimentului pe care ți l-a făcut. Cum ar trebui să răspunzi? Un simplu „Mulțumesc!" va fi de ajuns. Modul în care știi să primești un compliment arată cât de mult respect ai pentru tine însuți.

Simțământul de inferioritate se manifestă și prin visările cu ochii deschiși. Visatul cu ochii deschiși este un efort de a evita realitatea. Cu cât visezi mai mult, cu atât ești mai nemulțumit de tine însuți. Cu toții visăm din când în când cu ochii deschiși, dar acela care are un profund simțământ de inferioritate își va petrece o mare parte din timp torcând fantezii. În încercarea de a evada din realitatea imaginii sărăcăcioase, pe care o are despre sine, visătorul cu ochii deschiși trăiește într-un paradis imaginar, pe care-l consideră a fi mai bun decât viața reală.

De asemenea, simțămintele de inferioritate scad eficiența la lucru și la școală. Performanțele tale școlare sau la serviciu, vor fi afectate direct proporțional de cât de sigur sau de nesigur te simți în legătură cu propria persoană. Dacă ai o imagine de sine umilă și ești tot timpul nemulțumit de tine însuți, nu vei fi în stare să-ți concentrezi întreaga atenție și energie pentru a duce la bun sfârșit sarcina care îți stă înainte. Vei fi prea ocupat să te desconsideri, să te acuzi sau să-ți

ridiculizezi performanțele. Din cauza proastei lor imagini de sine, mulți oameni renunță la școală sau acceptă slujbe cu mult sub pregătirea sau sub capacitățile lor. Ei au, de asemenea, tendința de a abandona proiectele realizate doar pe jumătate, sărind de la o sarcină de serviciu la alta. Nu au încredere în ei înșiși și nu pot concepe că ar putea să ducă ceva la bun sfârșit.

Simțământul de nevrednicie te face să retrăiești mereu trecutul, imaginându-ți căi prin care ai fi putut sau prin care ar fi trebuit să abordezi situațiile într-un mod diferit. Ai tendința de a-ți retrăi greșelile și eșecurile, împovărându-te de fiecare dată cu noi reproșuri sau cu noi simțăminte de vinovăție?

Un astfel de simțământ te face să ai o atitudine critică față de ceilalți. Barbara se laudă tot timpul cu casa ei, cu piscina, cu mașina, cu părinții sau cu hainele ei, manifestând, de fiecare dată, dispreț față de lucrurile celorlalți. De ce se poartă astfel? Se teme că nimeni nu o va accepta doar pentru ceea ce este ea. Lauda ei este o încercare de a se convinge pe sine și de a-i convinge și pe ceilalți că ea este un om de valoare. Criticându-i pe ceilalți, ea încearcă să-și îmbunătățească propria imagine.

Critica nu este ușor de primit. Dar modul în care știi să accepți o critică constructivă indică ce simțăminte ai față de tine însuți. O poți primi cu noblețe sau începi să hrănești resentimente în inima ta, retrăgându-te din preajma celui care te-a criticat? Poți mulțumi acelei persoane și poți evalua critica în mod obiectiv sau te superi și începi să te aperi?

După citirea acestei secțiuni ar trebui să ai deja o imagine corectă a ceea ce simți în legătură cu propria persoană. Dar nu fi prea exigent! Nu uita: *Din când în când, fiecare dintre noi ne luptăm cu simțăminte de inferioritate!* Până și cea mai „echilibrată" persoană are momente când nu se place. Asemenea simțăminte îi încearcă îndeosebi pe tineri. Ele fac parte din procesul de maturizare și au prea puțin de-a face cu o autoapreciere veritabilă.

Consecințele unei imagini de sine negative

O imagine de sine negativă are consecințe cu bătaie lungă. Nu numai că simțămintele persoanei respective sunt deformate de neacceptarea de sine, dar această adevărată ură față de propria persoană afectează și imaginea despre toți aceia cu care vine în contact.

O imagine negativă de sine îți va limita capacitatea de a-i iubi și accepta pe ceilalți. Psihologia modernă a descoperit că oamenii nu se pot iubi, dacă nu au despre ei înșiși o imagine sănătoasă. Putem să iubim cu adevărat și să primim dragoste din partea celorlalți în funcție de ceea ce simțim despre noi înșine. Dacă nu ne putem iubi, nu-i vom putea iubi nici pe ceilalți. Dacă nu avem, în străfundul ființei noastre, un simțământ de siguranță și de apreciere cu privire la propria persoană, nu-i vom putea aprecia și respecta nici pe alții.

Cu toate că imaginea de sine negativă te afectează direct, toți aceia cu care vii în contact vor resimți tulburarea dinăuntrul tău. Cei care îți sunt apropiați – părinții, rudele, prietenul, prietena sau cercul mai larg de prieteni – vor fi afectați de neliniștea și de nefericirea ta. Mai mult decât atât, mai târziu chiar și partenerul tău de căsnicie și copiii tăi vor suferi ca victime nevinovate ale atitudinilor tale, dacă nu-ți vei birui aceste simțăminte înainte de căsătorie.

O imagine negativă de sine îți va influența alegerea partenerului de căsătorie. O persoană căreia îi lipsește respectul de sine își va lua, adesea, un partener de căsătorie care o va subaprecia, critica sau umili. De ce? Pentru a-și alimenta sentimentele cu care deja s-a obișnuit. Alții își vor alege un partener care este un model de virtute și de reușită. Atunci, nemulțumitul de sine se va compara întotdeauna cu celălalt pentru a se găsi inferior, atât în ceea ce privește realizările, cât și în ceea ce privește poziția pe care și-ar fi dorit să o dețină. Și aceasta este tot o încercare de a perpetua trecutul, în care el s-a comparat tot timpul cu ceilalți, nereușind niciodată să se situeze la înălțimea lor.

O imagine negativă de sine va influența viitorul copiilor tăi. Părinții le pot transmite copiilor o imagine de sine negativă. Poate te gândești că o poți ascunde atât de bine, încât nimeni nu va ști ce crezi cu adevărat despre propria persoană. Dar ei vor vedea în fiecare atitudine a ta că nu te respecți, și atunci nu te vor respecta nici ei. Vor căpăta, în mod inconștient, tendința unei imagini de sine negative. Este foarte greu ca o persoană cu o imagine de sine negativă să le transmită copiilor simțământul valorii personale și o imagine de sine sănătoasă, dacă nu există altceva sau altcineva care să compenseze această lipsă de autoprețuire.

O imagine negativă de sine îți va afecta viața sexuală în cadrul căsătoriei. Societatea ne-a învățat că, dacă vrem să ne cucerim partenerul, trebuie să fim preocupați de felul cum arătăm. A face tot ce este cu putință pentru a arăta cât mai atrăgători a devenit o preocupare de bază pentru ambele sexe. Prin urmare, dacă simțim că nu ne încadrăm perfect în dimensiunile cerute, avem tendința de a deveni nemulțumiți de propriul corp. Dacă nu-ți place corpul tău – dacă nu ești suficient de înalt, picioarele îți sunt prea subțiri sau nu ai păr pe piept – îți va fi greu să crezi că cineva poate să te găsească atrăgător. Acest simțământ te va face să te dezbraci doar în baie și să-ți fie teamă de relațiile sexuale.

O imagine negativă de sine te poate face să te împotrivești autorității. Ori de câte ori nu ne place cum suntem făcuți sau cum acționăm, începem să gândim că viața ne-a înșelat. Conștient sau inconștient, noi dezvoltăm concepția că lumea din jur ne este datoare. Această atitudine conduce la resentimente față de părinți, profesori, poliție sau șefi de serviciu, și chiar față de țară. Ori de câte ori un reprezentant al autorității ne așază înainte anumite restricții, pe care le considerăm piedici în calea propriei fericiri sau împliniri, ne simțim nedreptățiți și ne supărăm.

O imagine negativă de sine este o piedică în calea unei adevărate prietenii. Atunci când ne urâm pe noi înșine, nu numai că nu reușim să răspundem sentimentelor celorlalți, dar îi împiedicăm și pe ei să răspundă sentimentelor noastre. Dacă ești hipersensibil în ceea ce privește felul cum arăți sau în ceea ce privește părerea altora despre tine, devii incapabil de a-ți îndrepta atenția și asupra nevoilor celorlalți. Ești prea preocupat de modul în care-ți vor răspunde ceilalți! Singura cale de a construi o prietenie veritabilă este aceea de a uita de tine însuți și de a te concentra asupra nevoilor celorlalți.

O imagine negativă de sine îți va îndrepta atenția către ținte false. Dacă simți că ești lipsit de valoare în anumite domenii, s-ar putea să încerci să obții acceptarea celorlalți prin atingerea unor ținte care să le atragă aprobarea și aprecierea. De exemplu, unii oameni își cumpără haine scumpe, conduc mașini străine și trăiesc în case elegant mobilate, într-un efort asiduu de a-și învinge simțământul propriei nedesăvârșiri. Acumularea posesiunilor materiale le-a distras atenția de la ținte cu mult mai importante. Drept urmare, căutarea lor după acceptarea de sine se prelungește la nesfârșit, pentru că lucrurile materiale, oricât de multe și de costisitoare ar fi, nu pot înlocui aprecierea de sine. Adevărata realizare implică dezvoltarea trăsăturilor bune de caracter. Pe măsură ce-ți vei dezvolta calitățile interioare, lucrul acesta se va observa și în acțiunile tale exterioare.

O imagine negativă de sine îți va împiedica creșterea spirituală. Tinerii sunt adesea descurajați de incapacitatea de a se încrede în Dumnezeu. Deși încearcă, ei simt că le lipsește credința. Adesea, această incapacitate de a se încrede în Dumnezeu își are rădăcinile într-o respingere a propriei persoane. O tânără gândea în felul acesta: „Dumnezeu a creat totul, nu-i așa? Se spune că El este înțelept și că ne iubește cu o iubire veșnică. Dacă ceea ce văd în oglindă reprezintă un exemplu al creațiunii și al iubirii Lui, atunci nu sunt interesată de un astfel de Dumnezeu".

Asemenea simțăminte nu sunt percepute în mod conștient. Cel mai adesea ele sunt murmurări sau cârteli subconștiente, pe care nu le explorăm niciodată și cărora nu le dăm glas cu bună știință. Dar ele sunt larg răspândite în mijlocul tinerilor a căror neacceptare de sine îi împiedică să aibă o relație bună cu Dumnezeu.

Unde mă pot ascunde?

O persoană poate suferi mai mult din cauza lipsei respectului de sine decât din cauza vreunei dureri fizice. Simțământul de inferioritate roade sufletul în mod conștient în timpul zilei, iar noaptea bântuie visele. Atât de dureroasă este lipsa respectului de sine, încât întregul nostru sistem emoțional a fost anume proiectat ca să ne apere de apăsarea ei. O mare parte din viața noastră este destinată tocmai protejării noastre de această durere lăuntrică a inferiorității. Dacă vrei să te înțelegi pe tine însuți, precum și prietenia cu ceilalți și drumul către căsătorie, trebuie să studiezi diferitele atitudini pe care le iau oamenii față de propriile nedesăvârșiri.

Măștile. Oamenii au inventat o mulțime de măști pentru a se ascunde de lume. Una dintre ele este cea de „clovn". Clovnul tratează inferioritatea luând-o în râs. El își ascunde nesiguranța de sine făcând glume pe orice subiect. Mulți dintre comicii renumiți au strâns averi uriașe doar făcând haz de propria înfățișare – Phyllis Diller, Jimmy Durante, Woody Allen, Carol Burnett. Sarcasmul, vorbirea dură, atitudinea de superioritate sau argumentele excesiv de raționale și de logice, toate acestea pot fi simple măști prin care cei care le folosesc încearcă să-i convingă pe ceilalți că partea mai scurtă a bățului de chibrit nu este la ei.

Negarea realității. O persoană care nu-și poate ridica o fortăreață în spatele căreia să se ascundă este posibil să aleagă o metodă mult mai psihotică de abordare a inferiorității – aceea de a nega realitatea. O astfel de persoană își trage înaintea ochilor o cortină mintală și își

creează în imaginație propria lume de vis. Ea tratează problemele prin a refuza să le recunoască existența. Consumul de droguri este una dintre metodele de a nega realitatea. De aceea, narcoticele sunt atât de răspândite printre tineri. Alcoolicii folosesc și ei o metodă similară.

Conformistul. Conformistul este, din punct de vedere social, asemenea unui preș de șters picioarele și se teme să-și exprime părerile personale. El caută aprobarea celorlalți, sacrificându-și propriile convingeri și principii. Timp de aproape zece ani, majoritatea adolescenților sunt prinși în menghina conformării cu colegii lor de școală în îmbrăcăminte, muzică și preocupări. Conformismul joacă, la rândul său, un rol important în problema abuzului de droguri în rândul adolescenților.

Retragerea în propria carapace. Persoana care alege această cale abandonează lupta total și definitiv. Ea s-a comparat cu ceilalți și a ajuns la concluzia că este lipsită de orice valoare. Hotărând că nu are numai defecte, ea încearcă să se protejeze ca să nu fie rănită și mai mult de ceilalți. Astfel, cel în cauză se retrage într-o carapace a tăcerii și a singurătății, alegând să nu-și încerce norocul și să nu-și asume nici un risc emoțional gratuit. El se teme să inițieze o conversație, să ia cuvântul într-un grup, să participe la o competiție, să candideze la alegeri sau chiar să-și apere propriile convingeri și idei. El trece prin viață încercând să-și trateze inferioritatea prin retragere.

Luptătorul. Au fost ocazii în viață când luptătorul a învățat că este mai puțin dureros să lupți decât să te retragi, așa că, în loc să abandoneze atunci când se simte respins, se înfurie. El îi sfidează întotdeauna pe ceilalți, așteptând să fie provocat. Își pierde cumpătul în controverse minore, jignindu-i și ironizându-i pe ceilalți, fără scrupule. Este o persoană josnică, temperamentală și înverșunată, care caută tot timpul gâlceavă. Vai de persoana care se va căsători cu un astfel de mecanism defensiv!

Învață să te placi pe tine însuți

Ai avut vreodată de luptat cu vreunul dintre aspectele pe care tocmai le-am menționat? Dacă da, nu crezi că este timpul să te împrietenești cu tine însuți? Nu-ți provoacă viața și așa destule dureri de cap ca să te mai lovești și tu cu capul de zidul inferiorității? Dacă porți în suflet o grea povară a umilințelor, eșecurilor, stingherelii și respingerilor pe care le-ai trăit în trecut, este timpul să te eliberezi de ea chiar acum. Nu trebuie să cari această povară toată viața! Și cu cât îți vei accepta mai repede valoarea propriei umanități, cu atât vei fi mai capabil să construiești o prietenie solidă cu o persoană de sex opus.

Nimeni nu are soluții ușor de aplicat la profundele probleme ale simțământului de inferioritate, dar există un ajutor constructiv. Cu toții ne simțim inferiori și nesiguri câteodată. Însăși cunoașterea acestei realități ar trebui să te ajute în multe dintre frământările tale. Ai o mulțime de tovarăși de suferință.

Chiar și eu am, uneori, serioase simțăminte de inferioritate (cu toate că v-ar fi greu să le depistați, deoarece și eu, ca și alții, am învățat să mi le ascund cu mare grijă). De obicei, mă simt cea mai incompetentă atunci când trebuie să acord interviuri la radio sau la televiziune, în care să susțin valoarea și calitățile unui cămin care îl are în centru pe Hristos. „Ghetsemani"-ul meu l-am trăit atunci când mi s-a cerut să particip la o dezbatere alături de președinta filialei locale a NOW (Organizația Națională a Femeilor). Mă tot întrebam, în sinea mea: „Ce caut eu aici? Cum am ajuns aici? Dacă ați fi putut cunoaște conflictul lăuntric care mă măcina, v-ați fi simțit foarte înalți în comparație cu mine!

Astfel deci, oricine are simțăminte de inferioritate. Și acum, ce vom face în continuare? Haideți să vedem câteva căi prin care ne putem îmbunătăți imaginea de sine.

Fă-ți un inventar al calităților și defectelor. Ia o foaie de hârtie și trasează, cu creionul, o linie prin mijlocul ei. Scrie în dreptul coloanei

din stânga „Defecte", iar în dreptul celei din dreapta „Calități". În coloana din stânga trece toate lucrurile care nu îți plac la tine. Ia-ți timp și asigură-te că nu ai uitat nimic. Când ai încheiat lista, fă un semn în dreptul lucrului care te deranjează cel mai tare la propria persoană. Apoi, parcurge lista din nou. De data aceasta, notează-ți ce poți face ca să schimbi lucrurile pe care le-ai bifat. Dacă te simți timid, scrie câteva idei despre cum ți-ai putea înfrânge timiditatea și ce ești dispus să faci în privința aceasta.

În a doua coloană, trece acele puncte tari, calități, talente și capacități pe care le admiră ceilalți la tine. S-ar putea să-ți fie greu. Se pare că este mai ușor să-ți enumeri defectele decât calitățile, dar ia-ți timp pentru aceasta. Ai vreun talent deosebit? Ești un bun ascultător? Știi cum să fii prieten cu cineva? Ce hobby-uri ai? Scrie ce gândești despre tine însuți, având în vedere următoarele direcții: însușiri fizice, trăsături puternice de caracter, trăsături de personalitate, realizări, talente, domenii în care ești priceput, abilități, atribute pe care le poți oferi ca soț/soție, atribute pe care le ai de oferit ca tată/mamă, înclinații în ceea ce privește o anumită profesie (tehnice, intelectuale), talent artistic sau muzical (pictură, artă decorativă, să cânți din gură, să cânți la un instrument) sau în ceea ce privește sportul și diferitele hobby-uri (schiatul, croșetatul, fotbalul etc.).

Este posibil să nu reușești să realizezi acest proiect dintr-o singură încercare, dar, descoperind potențialul pe care îl ai de oferit, îți vei dezvolta simțământul valorii personale și vei avea mai multă încredere în tine. Ești o persoană de valoare, un om cu un potențial nelimitat, un individ unic, cum nu mai există nicăieri un altul.

Remodelează-ți tiparele de gândire. Un cercetător a realizat un experiment cu trei grupuri de studenți, cărora li s-a cerut să execute aruncări cu mingea la coșul de baschet. Unul dintre grupuri s-a antrenat zilnic, timp de douăzeci de zile. Cel de-al doilea grup nu s-a antrenat deloc. Cel de-al treilea grup nu a aruncat deloc cu mingea la coș, dar a petrecut câte douăzeci de minute în fiecare zi imaginându-și că execută aruncări la coș. Dacă în imaginația lor ratau

vreo aruncare sau nu o executau corect, își ajustau, tot în imaginație, tehnica, încercând să execute de fiecare dată tot mai bine. Cercetătorul a testat cele trei grupuri atât în prima, cât și în ultima zi din cele douăzeci ale experimentului. Primul grup, cel care se antrenase în fiecare zi, și-a îmbunătățit performanța cu 24 la sută. Grupul care nu s-a antrenat deloc nu a realizat nici un progres. Cel de-al treilea grup, care s-a antrenat doar în imaginație, și-a îmbunătățit performanța cu 23 la sută! Remodelându-ți tiparele de gândire și imaginându-ți că vei reuși, aplici o metodă eficientă, care dă rezultate.

Bătălia ta cea mai importantă este aceea de a ajunge să-ți controlezi propriile gânduri. Vei fi încă tentat să gândești că nu valorezi prea mult și, înainte chiar de a-ți da seama, în mod inconștient, te vei simți lipsit de valoare. De aceea, programează-ți în avans ocaziile când să gândești pozitiv despre tine însuți. Nu te da bătut!

Eu le sugerez, celor care doresc să-și reprogrameze gândirea, să poarte cu ei niște cartonașe pe care au scris diferite texte biblice sau pasaje inspirate. Vă puteți păstra aceste cartonașe în Biblie sau în portofel. Le puteți fixa la oglindă, pe bordul mașinii sau la întrerupătorul pentru lumină. Iată câteva astfel de pasaje biblice care vă vor ajuta să meditați la valoarea pe care a așezat-o Dumnezeu în voi: Romani 8,31-39, Psalmi 56,9 (ultima parte); 100,3; 139,14; Isaia 40,11.28-31; 41,10; 43,1.2. Dacă îți orientezi voința în direcția cea bună, sentimentele o vor urma.

Învață să compensezi. Înlocuind cu altceva o caracteristică pe care nu ți-o poți schimba înseamnă că ai compensat. Dacă ai probleme cu genunchiul și știi că nu vei fi niciodată bun la sport, poți compensa aceasta dezvoltându-ți interesul într-o altă direcție – fotografii, pictură în ulei sau decorațiuni interioare. Poate că ești supraponderal, dar aceasta nu înseamnă că ești o persoană inferioară. Oamenii sunt de diferite forme și dimensiuni. Dumnezeu nu a creat la început o singură ființă omenească, pentru ca apoi să ne spună că trebuie să arătăm toți la fel. Fii cinstit cu tine însuți. Nu-ți exagera defectele doar pentru simplul fapt că alții ți le amintesc mereu. În

loc de aceasta, concentrează-ți atenția asupra unei alte însușiri – ochi frumoși, păr ondulat natural sau altceva.

Atunci când compensezi, asigură-te că îți cunoști limitele. Nu risca orice de dragul de a birui un handicap. Dacă te-ai născut cu un picior mai scurt decât celălalt, nu te aștepta să câștigi locul întâi la o cursă de alergări; dacă ai o înfățișare șterșă, comună, nu te aștepta să câștigi un concurs de frumusețe. Sunt unele lucruri pe care, pur și simplu, nu le poți schimba – ești prea înalt sau prea scund, prea slab sau, dimpotrivă, cu o conformație masivă, ești orb, surd, diferit ca rasă, cu strabism sau cu picioarele strâmbe.

Dacă vei fi cinstit cu tine însuți în ceea ce privește propriile limite, nu te va mai deranja când ceilalți ți le vor aminti. Tu ești deja conștient de ele, așa că ei nu te vor mai putea răni, din moment ce ți le poți compensa. Astfel, vei fi eliberat de povara de a-ți confecționa tot felul de măști, în spatele cărora să te ascunzi pentru a te proteja. Vei avea libertatea să dezvolți o prietenie autentică. Nu va mai trebui să-ți faci atât de multe griji cu privire la tine. Vei fi liber să dăruiești, să iubești, să accepți, să respecți și să împărtășești cu ceilalți opiniile tale. Propriile limite nu-ți pot ruina viața decât în măsura în care te lași învins de ele.

Dezvoltă-ți calități prin care să te remarci. Adoptă un fel de a fi care să te facă să fii deschis pentru experiențe noi și dezvoltă-ți acele calități interioare, care să-ți încurajeze simțământul de autoapreciere. Îmbogățește-ți cunoștințele și perfecționează-ți abilitățile în domeniile care știi că te vor ajuta să pui cât mai bine în valoare calitățile pe care le posezi. Alege oricare dintre talentele pe care le-ai trecut pe listă și începe să ți-l dezvolți. Bineînțeles că va trebui să exersezi, pentru că nimeni nu poate să învețe ceva fără muncă, fără exercițiu. Iar pentru aceasta va trebui să investești timp.

Dacă ești timid și vrei să înveți să poți sta de vorbă cu oamenii fără să-ți mai fie teamă, atunci înscrie-te într-un club care te va obliga să faci tocmai acest lucru. Dacă ai o figură șterșă și banală, învață tot ceea ce poți cu privire la ținută, bune maniere, îmbrăcăminte și

conversație. Cei mai fermecători oameni din lume nu sunt, neapărat, și frumoși. Dacă trebuie să porți ochelari cu lentile groase sau nu poți face parte din echipa de gimnastică, dar te pricepi să scrii povestioare, atunci urmează niște cursuri care să te ajute să-ți dezvolți acest talent. Dacă nu poți câștiga titlul de „cel mai cunoscut și admirat", nu plânge. Mai bine croșetează macrame sau învață să joci tenis, dar fă ceva!

Începând să practici ceva nou, vei câștiga încredere în tine însuți! Treptat, vei ieși din spatele măștilor pe care le-ai folosit atâta vreme și vei deveni o persoană mult mai deschisă și mai spontană. Dar nu te aștepta să se producă miracole peste noapte. Oferă-ți timp pentru schimbare. Te poți elibera de teamă și de obsesia nereușitei doar înlocuindu-le cu încredere, așa că ai răbdare cu tine până când vei scăpa de vechile atitudini!

Nu te compara niciodată cu alții. Principala și chiar singura cauză a unei imagini de sine negative este compararea cu altcineva. Noi avem tendința de a ne judeca și măsura nu după propriul nostru standard, ci după standardul altcuiva. Dacă vom proceda astfel, vom ieși întotdeauna pe locul doi. Consecința unui astfel de mod de gândire este aceea că vom începe să ne considerăm lipsiți de valoare, crezând că nu merităm fericirea sau succesul și că ar fi nepotrivit să ne manifestăm calitățile sau talentele.

Nu trebuie să arăți sau să te comporți ca altcineva. Nu ești în competiție cu nici o altă persoană de pe pământ. Adevărul este că nu ești nici inferior, nici superior – ești pur și simplu tu, *egal cu toți ceilalți*. Și acest TU este unic, așa că încetează să te mai compari cu alții.

Dăruiește și altora o parte din tine. Propriile noastre nevoi și probleme par mult mai puțin amenințătoare atunci când ajutăm pe altcineva să-și depășească momentele dificile. Atunci când te vei implica activ în căutarea unei soluții pentru problemele altcuiva, nu vei mai avea timp să te vaiți și să îți plângi de milă. Pentru fiecare

dintre voi, care vă simțiți respinși de ceilalți, neiubiți și lipsiți de valoare, există cineva care se află într-o situație cu mult mai rea.

Pregătește ceva de mâncare pentru un prieten, fă o surpriză unei persoane în vârstă, oferindu-i un dar, vizitează pe cineva bolnav, înscrie-te ca lucrător voluntar pentru cineva care are nevoie de ajutor, folosește-ți mașina pentru cineva care nu are cu ce să se deplaseze sau ia-ți timp să asculți pe cineva care are o problemă. Lumea este plină de oameni singuri și descurajați, care au nevoie de prezența și empatia ta. Făcând astfel, simțământul propriei nedesăvârșiri nu-ți va mai apărea atât de important. Cel mai bun medicament împotriva autocompătimirii este să dăruiești altora o parte din tine.

Roagă-L pe Dumnezeu să scoată ceva bun din viața ta. Roagă-L pe Dumnezeu să te ierte pentru atitudinile tale din trecut – resentimente pentru felul cum arăți, pentru lipsa de talent într-un anumit domeniu, pentru vârsta părinților tăi sau pentru orice altceva. Cere-I lui Dumnezeu să te ierte pentru orice nemulțumire pe care ai manifestat-o față de creațiunea Sa – față de tine.

Când ai trecut de hopul acesta, mulțumește-I lui Dumnezeu că te-a creat *exact așa cum ești*. Acesta nu va fi un pas prea ușor. S-ar putea să simți că nu-I poți mulțumi că te-a făcut atât de înalt, când tu *urăști* să fii înalt! Poate vei considera că aceasta ar însemna ipocrizie și că nu-I poți mulțumi lui Dumnezeu atâta timp cât tu încă nu simți mulțumire în inima ta. *A mulțumi* este un act de voință. *A fi mulțumitor,* recunoscător, în inima ta, este un simțământ, o emoție. Tu îți poți disciplina simțămintele de recunoștință și poți mulțumi chiar dacă nu simți astfel. Orientează-ți voința în direcția cea bună și, cu timpul, emoțiile tale o vor urma.

Când știi că Dumnezeu te iubește și te acceptă *exact așa cum ești*, nu-ți mai faci probleme că trebuie mai întâi să te schimbi, pentru ca de-abia apoi Dumnezeu să te poată iubi. Nu trebuie să te prefaci. Nu trebuie să devii un fanatic religios și nici măcar să faci pe evlaviosul. El te vrea *așa cum ești*. Singurele lucruri care nu-I plac lui Dumnezeu la tine sunt acelea care îți fac rău, care te distrug. El vrea să te ajute să părăsești toate atitudinile și obiceiurile distructive din viața ta.

Dacă Îl crezi pe Dumnezeu pe cuvânt, fiind convins că ești iubit și prețuit, atunci ai o bază solidă de la care să pornești. Viața ta are o temelie fermă. Atunci vei putea să pui la lucru, în relațiile cu ceilalți – chiar în cele cu sexul opus – aceeași dragoste și același respect pe care le nutrești față de tine însuți. Nu uita, nu vei putea experimenta niciodată dragostea adevărată în relația cu altcineva, până când nu vei rezolva mai întâi toate problemele de autoacceptare. Aceasta nu înseamnă că nu mai pot fi făcute îmbunătățiri. Va fi întotdeauna suficient loc pentru creștere. Nu trebuie să te consideri desăvârșit, ci doar acceptabil atât pentru Dumnezeu, cât și pentru ceilalți. Când vei ajunge în punctul acesta, te va cuprinde un minunat simțământ de pace și de ușurare. Nu numai că Dumnezeu te acceptă așa cum ești și te socotește ca având valoare în ochii Lui, dar El este gata să lucreze adevărate miracole în tine și să-ți transforme cele mai teribile eșecuri în biruințe.

A fost odată o broască. Nu era o broască adevărată. Era un prinț care arăta și se simțea ca o broască. Și iată-l acolo – prea speriat, prea dezgustat și prea broscos pentru a se clinti de pe frunza aceea de nufăr, pe care plutea în josul marelui râu al vieții. Doar sărutul unei fete frumoase îl putea salva. Dar de când sărută fetele frumoase broaște? Așa că prințul cu chip de broască stătea acolo, nesărutat de nimeni. Și iată că minunea se întâmplă! Într-o zi, o fermecătoare fată l-a luat în mână și i-a dat o sărutare. Bum! Poc! Trosc! În sfârșit, iată-l pe chipeșul prinț! Restul poveștii îl știți. Au trăit fericiți până...

Și tu poți schimba orice simțământ „de broască" pe care-l porți în suflet. Dar asta nu se va întâmpla atâta timp cât stai acolo, pe frunza ta de nufăr, și nu faci nimic. Adună-ți curajul și roagă-L pe Dumnezeu să preia controlul vieții tale și să te ajute să sari pe marginea eleșteului. El Se va îngriji de nămolul și de murdăria care te-au împiedicat atâta vreme să devii prințul sau prințesa care ești în realitate. Dumnezeu vrea să-ți scoată la lumină valoarea, dar tu trebuie să-I îngădui să pregătească calea pentru o asemenea aventură. Dă-I o șansă!

Prea adesea, cuplurile parcurg etapele în ordine inversă. Ei devin iubiți înainte de a deveni prieteni.

Capitolul 3

CEL MAI POPULAR JOC DIN LUME - jocul prieteniei între un EL și o EA

Prietenia cu o persoană de sex opus reprezintă una dintre cele mai mari probleme cu care se confruntă tinerii de astăzi. Adesea ei trec prin stări de frustrare, descurajare și depresie în ceea ce privește acest foarte important aspect al vieții. Unii se simt de-a dreptul terorizați de simțământul de vinovăție datorat implicării într-o relație sexuală. Alții suferă depresii pentru că nu au pe nimeni cu care să se întâlnească sau pentru că țin la cineva care nu răspunde afecțiunii lor.

Standurile librăriilor sunt pline de cursuri și de cărți pe tema căsătoriei, dar există o adevărată penurie de informații despre cum își poate îmbunătăți cineva viața de dragoste de dinainte de căsătorie. Cursurile de căsătorie și familie pe care le țin profesorii de liceu, încearcă să-i ajute pe tineri să-și clarifice standardele deja adoptate, dar le oferă prea puține informații pentru a-i ajuta să discearnă binele de rău. În același timp, programele de radio și de televiziune, filmele, reclamele, revistele, romanele și miliardele de alte surse îi alimentează aproape continuu cu informații deformate despre dragoste, sex și căsătorie. Ce ar trebui să creadă un tânăr în fața atâtor învățături?

Poate că acest capitol vă va oferi câteva dintre răspunsurile pe care le căutați. El conține o combinație de informații practice

împletite cu concepte biblice. Sper ca aceia dintre voi care doresc cu adevărat să-și aducă viețile în armonie cu voința lui Dumnezeu, să poată găsi acceptare, siguranță și fericire pentru anii prieteniei și ai curteniei.

Etapele prieteniei între un băiat și o fată

Când îi cer unei tinere să definească termenul *întâlnire* (în engl. - *date*), ea îmi răspunde că acest cuvânt o face să se gândească la o experiență deosebită, când un băiat sună o fată și programează ziua, ora și locul când să iasă împreună în oraș. Amândoi se îmbracă potrivit ocaziei, apoi el oprește în fața casei ei, sună la ușă ... și așa mai departe. Da, cu siguranță, aceasta înseamnă a merge la întâlnire, dar *prietenia dintre un băiat și o fată* (în lb. engl. același termen - *date*) nu se referă atât de mult la a merge la întâlnire, la a ieși în oraș, cât la relația dintre un anumit băiat și o anumită fată.

Și atunci, ce este acest *date*? Este acel tip special de prietenie dintre două persoane de sex opus, relație care poate conduce la dragoste, curtenie și căsătorie. Observați, vă rog, că această relație începe cu prietenie – un fel special de prietenie. Dragostea și tot coloritul romantic apar după construirea acestei prietenii. Prea adesea, cei doi parcurg etapele în ordine inversă. Ei devin iubiți înainte de a deveni prieteni.

Această relație specială dintre un băiat și o fată evoluează în trei etape, prima dintre ele fiind prietenia. Da, ea izvorăște dintr-o prietenie între două persoane de sex opus. Cu cât învățăm să ne împrietenim de la o vârstă mai tânără, cu atât vom fi mai pregătiți pentru jocul prieteniei cu o persoană de sex opus și pentru curtenie. Dacă vreți să aveți o relație reușită cu o persoană de sex opus și o curtenie reușită, atunci trebuie să începeți să învățați cum să construiți o prietenie pozitivă.

În a doua etapă, prietenia obișnuită progresează către o relație mai deosebită. Această relație se dezvoltă în trei etape – ocazională, specială și stabilă.

Întâlnirea ocazională nu presupune nici o implicare emoțională. Te întâlnești cu o fată sau cu un băiat doar din plăcerea de a merge într-un anumit loc sau de a realiza o anumită activitate împreună cu o persoană de sex opus. Acest pas necesar și pozitiv îți dă șansa de a face cunoștință cu persoane de sex opus și de a le înțelege comportamentul și particularitățile, înainte de a te implica emoțional.

Întâlnirea specială cere un oarecare grad de implicare emoțională. Să zicem că, peste puțin timp, va avea loc la școală un eveniment deosebit. Sue este de câteva săptămâni cu ochii pe cineva și speră că acesta o va invita la serată. Aproape că nu-i vine să creadă când răspunde la telefon și aude vocea lui la capătul celălalt al firului. Simte cum îi zboară niște fluturași prin stomac în timp ce savurează dialogul de câteva minute. Când, în cele din urmă, el o întreabă dacă vrea să-l însoțească, ea răspunde, aparent nepăsătoare, că i-ar face plăcere. În clipa când el închide, ea dă telefon la cel puțin douăzeci de prietene ca să le spună vestea. Apoi, Sue își cumpără o rochie nouă și așteaptă nerăbdătoare ziua cea mare. Când, în sfârșit, aceasta sosește, fata își petrece ore în șir pentru a-și aranja unghiile, părul și fața.

Întâlnirea stabilă, regulată, înseamnă că doi tineri se angajează să se întâlnească doar unul cu celălalt (sau, cel puțin, așa ar trebui să fie – și este – din câte știu). Profunzimea angajării emoționale variază de la cuplu la cuplu. Unii adolescenți iau în serios acest gen de întâlnire și ajung la relații durabile. Alții folosesc relația aceasta doar ca pe un mijloc de siguranță, astfel încât să nu se trezească niciodată în situația de a merge singuri la o ceremonie sau de a sta pe margine.

Cea de-a treia etapă – aceea a „angajamentului de a rămâne cum a fost" – este relativ nouă și cuprinde perioada dintre angajarea stabilă și recunoașterea oficială a acesteia. Un cuplu care a devenit stabil de un timp oarecare începe să vorbească în termenii unei relații permanente și *să facă* planuri de căsătorie. Înțelegerea este privată

și personală, ci nu definitivă sau obligatorie. Cei doi nu fac nici un anunț oficial, nu fixează data nunții și nu pregătesc nici un plan de nuntă. Cu toate acestea, ei plănuiesc să se căsătorească și discută despre un moment, *cândva*, în viitor, când se vor căsători.

În această perioadă, cei doi își testează și retestează valorile, țintele și planurile de viitor. Această abordare oferă mai multe avantaje cuplului și reduce numărul logodnelor rupte făcând, în același timp, ca perioada logodnei să fie mult mai plină de semnificație. Ea înlătură tensiunea din cadrul cuplurilor care doar se întâlnesc stabil, fără ca cei doi să fie împinși către o relație prematură. În același timp, perioada aceasta oferă un timp lejer, neoficial, când cei doi pot să verifice mai serios dacă stilurile de viață și personalitățile lor pot fi compatibile pentru căsătorie.

Pe locul patru, după nivelul „angajamentului de a te angaja", vine angajamentul oficial sau logodna. La logodnă, cei doi își iau oficial angajamentul că se vor căsători, schimbând între ei unele simboluri care le pecetluiesc angajamentul unul față de celălalt. În același timp ei își anunță public intenția de a se căsători, concluzionează explorarea personalităților lor și stabilesc o dată când să aibă loc nunta.

Cea de-a cincea etapă și ultima este, desigur, căsătoria. Căsătoria *ar trebui* să urmeze după logodnă. Spun „ar trebui", pentru că 40 până la 50 de procente dintre logodne sunt rupte.

Mulți autori au scris cărți despre eșecul căsătoriei în societatea de astăzi, dar nu auzim aproape nimic despre eșecul curteniei și al logodnei. Și totuși, în realitate eșecul căsătoriei este, de fapt, eșecul prieteniei și al curteniei. În general vorbind, cuplurile nu-și iau destul timp pentru a se cunoaște unul pe celălalt și eșuează în luarea unor decizii înțelepte, în corelarea valorilor cu comportamentul și în a face alegeri bune. Ocazia de a-ți verifica partenerul ți se oferă *înainte* de căsătorie, dar rezultatele acesteia devin evidente doar *după* nuntă.

De ce să fii prieten cu o persoană de sex opus?

De ce să-ți faci un prieten de sex opus? Dacă nu ai încă un prieten (sau o prietenă), de ce ai vrea să-ți faci unul? Pentru că scopul cu care pornești într-o astfel de relație va determina și rezultatul final al acesteia. Nu este suficient să te întâlnești cu cineva doar pentru că prietenii tăi fac astfel, pentru că ai ajuns la vârsta potrivită, pentru că te-a invitat cineva în oraș sau pentru că n-ai altceva mai bun de făcut. Este important să-ți verifici motivele. Și există o mulțime de motive pozitive pentru a te lansa într-o astfel de relație.

Pentru a-ți dezvolta personalitatea. Cu toții avem domenii ale personalității și caracterului care trebuie dezvoltate și îmbunătățite. Atunci când, mergând la întâlnire, intri în legătură cu o persoană de sex opus, ajungi să te cunoști mai bine pe tine însuți. Pe parcursul idilei, vor ieși la suprafață diferite calități sau slăbiciuni pe care nu ți le cunoșteai prea bine. Această cunoaștere te va ajuta să înțelegi cum să te raportezi față de ceilalți. De la fiecare persoană cu care te întâlnești vei învăța ceva cu privire la tine însuți și cu privire la modul în care personalitatea influențează sexul opus.

Pentru a ajunge să cunoști și să înțelegi sexul opus. Prietenia cu o persoană de sex opus pregătește calea pentru a înțelege o varietate de personalități, de atitudini și de probleme ale sexului opus, pe care, altfel, s-ar fi putut să nu le cunoști niciodată. Un specialist a sugerat că un adolescent până la vârsta de 19 ani ar trebui să cunoască cel puțin douăsprezece persoane de sex opus. În felul acesta, vei începe să înțelegi anumite diferențe existente între gândirea fetelor și a băieților și să descoperi modul în care trebuie să te raportezi la ele.

Pentru a-ți împlini nevoia umană de dragoste. Orice ființă omenească tânjește după o relație apropiată, în care dragostea să poată fi oferită și primită în mod liber. Idilele adolescenței contribuie la maturizarea acestor deprinderi. (Aceste nevoi pot fi împlinite și

pe alte căi decât cele ale prieteniei și căsătoriei. Ca dovadă, priviți la multe dintre persoanele singure).

Pentru a-ți împlini nevoile sociale de amuzament și recreere. Muncă, fără joacă și recreere, conduce la o personalitate obtuză și morocănoasă. O viață socială, creativă, îți deschide posibilități de a petrece momente plăcute alături de cineva la care ții. Ea împlinește nevoia acelei perioade din viață când tinerii doresc să fie împreună, să se relaxeze, să se amuze și să se joace.

Pentru a-ți găsi un viitor partener de căsătorie. Șansele de a te căsători cu cineva cu care ai fost mai întâi prieten sunt de 100 %. Deși afirmația s-ar putea să nu fie prea profundă, ea este totuși adevărată. Fiecare prietenie cu o persoană de sex opus ar trebui să-ți dezvolte capacitățile raționale astfel ca, atunci când trebuie să iei decizia finală în privința căsătoriei, să poți face o alegere înțeleaptă în privința însușirilor pe care le aștepți de la viitorul tău partener de viață. Paul Meier, un psihiatru creștin, îi sfătuiește pe tineri să dezvolte prietenii cu cât mai multe persoane de sex opus, pentru a putea evalua tipul de partener care li se potrivește cel mai bine.

Pentru a realiza creșterea spirituală. O relație de prietenie cu o persoană de sex opus ar trebui să te ajute să crești din punct de vedere spiritual. Pe măsură ce te apropii de persoana cu care te întâlnești, ar trebui să te apropii și de Dumnezeu. Vă rog să rețineți că prietenia este un predecesor al căsătoriei, iar căsătoria este replica, în miniatură, a relației care ar trebui să existe între noi și Dumnezeu. Astfel, dacă viața de prietenie nu te ajută să crești spiritual, înseamnă că ceva este greșit.

Gândește-te la prietenie ca la un atelier în care îți dezvolți deprinderile de a realiza o relație pozitivă și intimă în cadrul căsătoriei. Această perspectivă va face din viața ta de prietenie și curtenie o activitate sănătoasă, în care să poți crește ca individ.

Motive neîntemeiate pentru prietenia cu o persoană de sex opus

Așa cum există motive bune pentru a te întâlni cu cineva de sex opus, există și motive rele. Cele mai multe dintre ele implică scopuri egoiste.

Fran, o fată foarte cunoscută în campus, este trecută la panoul de onoare, are o înfățișare simpatică și se îmbracă atractiv. Ea este președinta clubului fetelor și reporteră a ziarului școlii. Leo, un personaj mediocru, se descurcă foarte bine doar la sport, dar de-abia reușește să treacă clasa la celelalte materii. El se află în toate privințele doar pe la mijlocul drumului. Leo dorește o mai mare acceptare din partea celorlalți și o mai bună recunoaștere socială și decide că le poate obține afișându-se cu Fran. Fran nici nu l-ar băga în seamă pe Leo, dacă acesta nu ar umbla tot timpul la volanul unei mașini moderne. Fran și Leo se exploatează reciproc, pentru că fiecare posedă ceva ce celălalt își dorește foarte mult.

Carl consideră că Ellen este o fată foarte drăguță și face tot posibilul să și-o facă prietenă. Pentru că el este atât de insistent și o bate la cap, Ellen refuză. Drept urmare, Carl plănuiește să o invite pe Donna în oraș, doar pentru a o face pe Ellen geloasă. El știe că Donna va accepta invitația, pentru că a flirtat adesea cu el. Dar Carl o folosește pe Donna doar ca pe un mijloc de a-și atinge scopul. Lui nu-i pasă deloc de ea ca persoană.

Frank și Mary au o prietenie stabilă. După șase luni, Frank se plictisește de Mary și rupe relația. Mary se simte teribil de rănită și, în doar o săptămână, începe să se întâlnească cu Herb. Ea nu numai că iese cu Herb, dar afișează în public o adevărată afecțiune față de el, îmbrățișându-l și sărutându-l, astfel încât prietenii să observe și să-i spună lui Frank. Mary nu nutrește nici un fel de simțăminte de afecțiune față de Herb, dar pretinde că le-ar avea doar pentru a se răzbuna pe Frank.

David este îndrăgostit de chipul Melindei. Ea este o fată foarte atrăgătoare, după care se întorc privirile pe stradă. Arată atât de

bine, încât David de-abia aștepta să o atingă – atât cât își poate permite. El se întâlnește cu ea având un singur lucru în minte – să folosească la maximum implicarea fizică pe care ea i-o permitea.

Toate aceste situații au un numitor comun – exploatarea. Fiecare dintre cei implicați își exploatează prietenul sau prietena pentru a-și atinge scopul egoist. Cel care se întâlnește pentru a-și spori prestigiul exploatează popularitatea celeilalte persoane pentru a-și câștiga un statut în cadrul grupului. Cel care urmărește răzbunarea sau vrea să-l facă pe celălalt gelos, exploatează noua relație doar pentru a o recâștiga pe cea veche. Băiatul care se întâlnește pentru sex exploatează trupul prietenei lui ca să-și satisfacă propriile dorințe sexuale egoiste.

Ce le place băieților la fete?

Într-o seară, în timp ce eu și Harry stăteam de vorbă cu un grup de tineri, o tânără ne-a pus o întrebare foarte interesantă: „Ce așteaptă băieții între 13 și 18 ani de la o fată? Le plac fetele de modă veche, cele moderne sau care? Tare aș vrea să știu ce se întâmplă în mintea lor și ce așteaptă de la noi".

Jane pusese o întrebare foarte bună, pentru că fetele înțeleg foarte puțin despre băieți, și invers. Înainte de a răspunde în mod direct la întrebarea ei, haideți să ne gândim la câteva dintre sentimentele sociale și psihologice ale unui băiat între 13 și 14 ani. La vârsta aceasta, sistemul lui reproductiv începe să producă celule spermice sau spermatozoizi. În mod normal, înălțimea lui va crește și atitudinile i se vor schimba. Mașinile devin foarte importante pentru el, și totuși încă nu are voie să le conducă. Nu are voie să voteze sau să consume băuturi alcoolice până când nu împlinește 18 ani. Adesea, simte că trebuie să suporte prea multe restricții: nu are voie să se căsătorească, să se înroleze, să împrumute bani, să bea, să ia singur hotărâri sau să voteze, dar *trebuie* să continue să meargă la școală, fie că vrea, fie că nu. Și situația aceasta va dura atâta timp cât va rămâne dependent financiar de părinții săi. În această perioadă, el nu mai beneficiază

nici de privilegiile copilăriei, dar nici de libertatea adultului.

Aflat în continuă schimbare, lui îi lipsește încrederea în sine – deși nu ar recunoaște niciodată lucrul acesta, străduindu-se din răsputeri să-și ascundă adevăratele simțăminte. Dar acestea există, fără nici o îndoială. În plus, el se simte nesigur de sine, și de dorințele sale sexuale. Este, de asemenea, nesigur de viață și se află în căutarea propriei identități și a unei ținte.

Băieților nu ar trebui să le fie rușine de pubertate, ci ar trebui să fie fericiți, mândri și onorați de faptul că stau la porțile maturității.

Ceea ce experimentează este normal și natural. Fetele și părinții ar trebui să încerce să-i înțeleagă pe băieți atunci când trec prin această perioadă de incertitudine.

Acum, că am înțeles toate acestea, haideți să vedem ce le place băieților la fete și ce vor de la ele. Să stabilim mai întâi un lucru cert: băieților le plac fetele! Pe parcursul anilor preadolescenței, lor le plac adunările mixte, (deci cele la care participă băieți și fete), dar vor avea tendința să stea pe grupuri din cauza lipsei lor de experiență în ceea ce privește sexul opus. În cea mai mare parte a timpului, ei vor ezita să-și manifeste interesul față de relația fată-băiat. Pe la vârsta de 14 ani, băieții tind să-și piardă pentru o vreme interesul față de fete. Unii dintre ei nu revin la acest interes până pe la vârsta de 17-18 ani. Alții se angajează într-o serie de idile pe care le schimbă o dată cu anotimpul. Ruperea unei astfel de relații nu pare să-i deranjeze deloc.

Sunt și băieți cărora le plac întâlnirile de grup dintre fete și băieți chiar pe la vârsta de 15-16 ani. Ei se simt mai în siguranță atunci când nu sunt nevoiți să se bazeze doar pe priceperea lor în ceea ce privește distracția, conversația sau deprinderile sociale. Alții însă se simt cel mai bine în cadrul unor relații „frate-soră". Fiul nostru, Mark, a avut mai multe astfel de relații în perioada de mijloc a adolescenței și i-au prins foarte bine. El a învățat cum gândesc și cum se poartă fetele și a realizat prietenii solide, care l-au ajutat să nu se lanseze prematur într-o relație de dragoste. Băieții se bucură de camaraderii, dar vor renunța la „soră" imediat ce aceasta începe să ia lucrurile mai în serios.

Sunt și destui băieți care se grăbesc să realizeze relații stabile și serioase. În marea lor majoritate, cei care aleg această cale se simt nesiguri de ei și nu vor să facă efortul de a mai cunoaște și alte reprezentante ale sexului opus. Lipsa de încredere în priceperea și capacitatea lor de a face cunoștință cu o altă persoană, de a purta o conversație, de a interacționa, îi face să aleagă o relație stabilă, prin care să se protejeze de împrejurări noi, care le-ar putea accentua timiditatea și simțământul de inferioritate.

Deși celor mai mulți dintre băieții aflați la mijlocul adolescenței le place tovărășia fetelor, majoritatea dintre ei nu sunt pregătiți pentru relațiile serioase pe care fetele ar dori să le aibă. La 18 ani, Mark a început să iasă cu o fată de aceeași vârstă cu el, care pur și simplu îl împingea către căsătorie. El a temperat-o foarte bine și și-au continuat astfel relația instabilă încă vreo doi ani. Atunci când am discutat despre statutul relației lor, l-am întrebat pe Mark dacă Sally tot îl mai grăbea spre căsătorie și acum, la 20 de ani, așa cum o făcea la 18. „O, nu", mi-a răspuns el, „acum de-abia dacă mai amintește câteodată". Cât de mult li se schimbaseră valorile și interesele în acești doi ani! Începeau amândoi să se descopere pe ei înșiși și nu mai aveau nevoie să privească la căsătorie ca la soluția tuturor problemelor lor.

Ce le place fetelor la băieți?

Așa cum fetele vor să știe ce așteaptă băieții de la ele, tot așa și băieții ar vrea să știe ce doresc fetele de la ei. Ce vor fetele între 13 și 18 ani de la un băiat? Le plac băieții cuviincioși, isteți, perseverenți, îndrăzneți sau cei de modă veche? Până la urmă, vor sau nu să stea în preajma lor?

Haideți să vedem cum se dezvoltă o fată în timpul pubertății, care începe pe la 12 ani și jumătate. Acum începe ciclul menstrual și tot acum se produc, o mulțime de schimbări ale corpului și psihicului. Viața începe să aibă de acum o altă semnificație și de acum încep să o intereseze băieții.

Unele fete intră în pubertate încă de la 11 ani sau chiar mai devreme. Ele vor deveni interesate de sexul opus cam cu doi ani înainte ca băieții să manifeste vreun interes față de ele. Aceasta le pune adeseori într-o situație jenantă, atât din punct de vedere social, cât și emoțional. Părinții și colegii de vârsta ei s-ar putea să o considere „înnebunită după băieți", când ea nu face altceva decât să răspundă pur și simplu schimbărilor care se petrec înăuntrul ei. Ea lasă în urmă copilăria, deci statutul de fetiță, și se îndreaptă către maturitate, către statutul de femeie. Părinții ar trebui să fie mândri de dezvoltarea ei, în loc să-i facă și mai dificilă această perioadă.

Fetelor le plac băieții și le vor da de știre acest lucru pe diverse căi, mai mult sau mai puțin subtile. În general, fetelor le plac băieții curați, aranjați și dichisiți. Le plac bărbații care sunt cinstiți, care își respectă promisiunile și își duc planurile la îndeplinire. Ele vor un băiat care să fie punctual și să vină atunci când a spus că vine, nu cu o oră mai târziu. Le plac cei care știu să întrețină o conversație și să o facă interesantă, nelăsând totul pe seama lor. Nu le plac tinerii care vorbesc într-una și se laudă tot timpul sau cei care devin geloși și posesivi atunci când se află într-un grup.

De asemenea, le plac tinerii care sunt cuviincioși și amabili, tinerii „de modă veche", care le respectă ca persoane. Preferă băieții care le respectă codul moral și nu insistă să meargă mai departe. Se simt bine în prezența celor care se pricep să înțepe și să tachineze, dar știu când să se oprească. Le plac băieții care fac complimente sincere, care le apreciază farmecul, dar care știu să le prețuiască și calitățile interioare. Fetele vor să iasă în societate cu tineri care cunosc bunele maniere. Îi preferă pe nefumători, pe cei care nu consumă băuturi alcoolice și care nu folosesc droguri. Nu pot suferi băieții care înjură, care sunt bădărani și obraznici sau care spun glume murdare în prezența lor.

La ce vârstă ar trebui să începem să ne întâlnim cu cineva de sex opus?

Există două feluri de vârstă: una fizică și una emoțională. Vârsta emoțională arată cât ești de matur, în ceea ce privește o prietenie cu o persoană de sex opus. Ea este cu mult mai importantă decât vârsta fizică. Deosebirile de vârstă emoțională variază foarte mult de la un tânăr la altul. Unii adolescenți de 13 ani sunt la fel de stabili emoțional ca unii de 18 ani, în timp ce, printre tinerii de 18 ani, sunt unii care se poartă de parcă ar avea doar 13. Așa că este dificil să răspunzi la această întrebare în termenii numărului de ani.

Dr. Thomas Poffenberger a realizat un studiu și a descoperit că 13 % dintre elevii de liceu ieșeau cu prieteni de sex opus de la vârsta de 13 ani. El a mai constatat, de asemenea, că 5% dintre ei erau implicați în relații stabile chiar de la 12 ani, în timp ce 9 procente amânaseră aceasta până pe la 13 ani și jumătate. Dacă luăm în considerație că vârsta medie la care încep fetele pubertatea este de 12 ani și jumătate, în timp ce pentru băieți ea este de 13 ani și jumătate, ne dăm seama că un număr considerabil dintre cei cuprinși în acest sondaj au contactat o prietenie cu o persoană de sex opus înainte de a intra în pubertate!

Studiul pe care l-am realizat eu a scos la iveală cam aceeași situație. Un procent nesemnificativ, de doar 2%, au afirmat că au început să se întâlnească cu prieteni de sex opus la vârsta de 10-12 ani, dar un sfert dintre ei o făcuseră pe la 13-14 ani. Atunci când au fost întrebați: „La ce vârstă credeți că ar trebui să începeți să ieșiți constant doar cu un singur prieten sau cu o singură prietenă?", 11% dintre ei au sugerat că pe la 13-14 ani, în timp ce 67 de procente au apreciat că vârsta cea mai potrivită ar fi 15-16 ani. Restul celor intervievați au considerat că prietenia cu o persoană de sex opus n-ar trebui să înceapă înainte de 17-18 ani, sau chiar mai târziu.

Părinții care le permit copiilor lor să iasă cu prieteni de sex opus înainte de pubertate sau, în unele cazuri, chiar își împing copiii către astfel de întâlniri, se comportă în mod iresponsabil. Pe de altă parte,

părinții care în mod arbitrar le refuză fiului sau fiicei lor să-și facă o prietenă respectiv un prieten înainte de 16 sau chiar 18 ani, au așteptări absurde.

Cu cincisprezece ani în urmă, vârsta acceptabilă pentru prima întâlnire era cea de 16 ani, dar acum tinerii își încep idilele ceva mai devreme. Lucrul acesta se datorează, în mare parte, afluenței crescute a filmelor, a programelor de televiziune și a celorlalte mijloace mass-media, din societatea noastră. Mulți părinți sunt de-a dreptul alarmați de această nouă tendință. Unele persoane bine intenționate chiar au sugerat Congresului să dea o lege prin care să le interzică tinerilor să-și facă prieteni de sex opus înainte de vârsta de 15 ani! Idilele precoce creează anumite probleme emoționale și de personalitate, dar o lege națională în această privință nu reprezintă o soluție!

Dacă ești fată și ai între 12 și 14 ani, probabil că ești foarte nerăbdătoare să-ți faci un prieten. Majoritatea fetelor de 13 ani se simt mai mature decât celelalte fete de vârsta lor și de aceea se cred îndreptățite la anumite privilegii în privința relațiilor cu băieții. Dacă această descriere ți se potrivește, iar părinții tăi ți-au pus anumite restricții, aceasta se întâmplă nu pentru că ar vrea să-ți refuze vreo plăcere sau pentru că ar fi prea „bătrâni" ca să te mai înțeleagă, ci pentru că ei știu prea bine ce te așteaptă. Statisticile arată că, cu cât îți faci mai devreme un prieten, cu atât te vei căsători mai timpuriu. Și o altă realitate este aceasta: cu cât te căsătorești mai devreme, cu atât ai mai multe șanse să ajungi la divorț.

Este cât se poate de normal ca băieții și fetele aflați la începutul sau mijlocul adolescenței să manifeste interes față de sexul opus. Dacă nu manifestă nici un interes, atunci părinții au motive serioase de îngrijorare! Dar dacă o lege națională nu oferă soluția pentru relațiile prea timpurii dintre sexe, atunci care poate fi această soluție? Răspunsul la această dilemă este destul de simplu. Fiecare organizație religioasă și fiecare școală ar trebui să programeze activități recreative regulate pentru adolescenți, prin care să-i ajute să-și adapteze dorințele astfel încât să se poată acomoda cu persoanele de sex opus. Aceste întruniri pot permite și discuții sau împrieteniri între doi

tineri de sex opus. Lucrul cel mai important este ca tinerii să fie împreună într-o atmosferă relaxantă și sănătoasă, sub supravegherea potrivită a câtorva adulți.

Părinții ar trebui să susțină și să încurajeze planurile care oferă acest tip de oportunitate socială. Ei ar trebui să facă chiar un pas mai departe. Dacă fiul sau fiica lor, manifestă interes față de o persoană de sex opus, părinții pot să invite persoana simpatizată de copilul lor și pe familia acesteia la o ieșire împreună, pentru un picnic, pentru o plimbare pe lac, într-o excursie la munte etc.

Conversația cu persoanele de sex opus

Dacă vrei să supraviețuiești în lumea idilelor, trebuie să înveți cum să vorbești cu persoanele de sex opus. Aici apar de obicei două probleme. Mai întâi, trebuie să avem în vedere că, atunci când bărbații vorbesc unul cu celălalt, ei discută de obicei despre mașini, sport, locuri de muncă sau femei. Maniera lor de conversație tinde să fie grosolană, adesea chiar vulgară. Când femeile stau de vorbă între ele, tendința lor este să discute despre haine, despre alți oameni, despre relațiile lor cu bărbații, despre rețete culinare sau despre cusut. De cele mai multe ori, ele se grupează pe „bisericuțe". Evident că, dacă cele două sexe ar încerca să vorbească despre asemenea lucruri, s-ar plictisi teribil și unii, și ceilalți. În al doilea rând, nervozitatea și timiditatea care apar atunci când suntem în situația de a sta de vorbă cu sexul opus ne fac să ne purtăm de multe ori prostește.

Atitudinea pe care o ai față de sexul opus este, de fapt, cu mult mai importantă decât cuvintele, pentru că ea îți va determina comportamentul. Dacă un băiat este preocupat de sentimentele unei fete, el nu va vorbi cu ea într-o manieră vulgară și nici nu va face glume necuviincioase. În schimb, va pune întrebări care să-l ajute să descopere ce fel de fată este și ce o preocupă. Un bărbat care înșiră vrute și nevrute, lăudându-se cu decorațiile pe care le-a câștigat în armată sau cu banii pe care i-a câștigat dintr-o afacere recentă, nu

arată a fi câtuși de puțin interesat de prietena lui. Nimeni nu-l va considera bun în ceea ce privește conversația. În același fel, o tânără care este preocupată doar de coafura ei, de îmbrăcăminte, de a se confesa unei prietene sau de a face remarci usturătoare pe seama altor fete, îl va face pe prietenul ei să se simtă stânjenit. Și ea, în aceeași măsură, trebuie să renunțe la o parte dintre propriile dorințe și preocupări pentru ca și prietenul să se simtă bine.

Atunci când inițiezi o conversație, pune întrebări care să-l încurajeze pe interlocutorul tău la un răspuns mai larg. De exemplu, dacă întrebi „Îți place pizza?", vei primi, cel mai probabil, un răspuns de genul „Da" sau „Nu". O întrebare care să invite la discuție ar trebui formulată cam așa: „Vorbește-mi despre mâncărurile tale preferate". Poți continua cu invitația de a spune mai mult: „Spune-mi mai multe despre aceasta!", „M-ar interesa să-ți cunosc părerea", „Am impresia că ai mai avea ceva de spus pe tema aceasta" etc. Aceste răspunsuri oferă celeilalte persoane ocazia de a-ți împărtăși părerile și preocupările ei. Disk-jockeii și reporterii de ziar și-au dezvoltat deprinderea de a pune astfel de întrebări. Așa reușesc să obțină informații interesante de la publicul lor. Și tu poți învăța aceste deprinderi!

Pentru a-ți manifesta interesul față de preocupările celeilalte persoane, va fi nevoie să-ți concentrezi atenția în mod deosebit în această direcție. Concentrându-te doar asupra persoanei din fața ta, vei pierde din vedere propria timiditate, pentru că, pe moment, nu ai timp să te gândești și la tine. Cu cât vei fi mai puțin timid, cu atât vei fi mai puțin în pericol să faci gafe sociale. Timiditatea te face să vorbești prea mult, prea tare și doar despre propria persoană.

Dacă ești unul dintre aceia care devin teribil de nervoși atunci când trebuie să discute cu o persoană de sex opus, încearcă să uiți de tine și să te gândești doar la persoana din fața ta. Doar această singură strategie poate să schimbe radical atât modul în care te raportezi tu la ceilalți, cât și modul în care te acceptă ei pe tine.

Cum să-i propui cuiva o întâlnire (pentru băieți)

După ce ați înțeles bazele conversației cu o persoană de sex opus, următorul lucru, deosebit de important, este cum să inviți o fată în oraș. Sunt o mulțime de lucruri de care trebuie să ții cont și o succesiune de evenimente care trebuie să aibă loc.

Pasul 1: Hotărăște-te cu ce fată vrei să te întâlnești. Probabil că va fi cineva pe care o consideri drăguță și atrăgătoare – o fată pe care o cunoști, dar nu suficient de bine. Alegând-o pe ea, probabil că ai luat în considerare și alte caracteristici, în afara aceleia că îți place cum arată și te atrage felul ei de-a fi. Gândește-te și la caracteristicile ei morale și la relația ei cu Dumnezeu. Dacă este deficitară în ambele privințe, ar trebui să pui sub semnul întrebării motivele pentru care vrei să te întâlnești cu ea.

Pasul 2: Ce ai vrea să faceți la prima voastră întâlnire? Prima întâlnire trebuie să fie o activitate care să poată fi ușor acceptată de cineva ale cărei gusturi și preferințe nu le cunoști prea bine și, în același timp, o activitate care să vă permită să stați de vorbă și să vă cunoașteți mai bine. Cea mai ușoară primă întâlnire din lume este o invitație la un film, dar urmărirea unui film lasă prea puțin loc pentru a discuta subiecte care să vă ajute să vă cunoașteți mai bine.

Pasul 3: Unde va avea loc întâlnirea? Dacă vrei să luați împreună masa la un restaurant, va trebui să alegi locul și ora. Dacă intenționezi să participați la un eveniment sportiv, locul și ora de desfășurare ale acestuia au fost deja stabilite de alții, în locul tău.

Pasul 4: Pune totul la punct. Notează-ți ziua, ora și locul pe o agendă, astfel încât să nu fie posibilă nici o confuzie. Apoi, pregătește și un plan B, de rezervă. Cu alte cuvinte, în cazul în care ea te refuză, alege o altă activitate sau un alt loc. Fii pregătit dinainte. Dacă

activitatea aleasă presupune rezervări, este timpul să cumperi deja biletele. Dacă nu ai propria ta mașină, trebuie să te gândești și la un mijloc de transport.

Pasul 5: Propune-i fetei. Aceasta este cea mai complicată etapă a întregului proces, pentru că celor mai mulți dintre noi ne este teamă de un eventual refuz. Caută o ocazie când să fie singură și când să puteți discuta fără să fiți întrerupți. Mulți băieți consideră că le este mai ușor să facă lucrul acesta prin telefon decât personal.

Atunci când îi propui întâlnirea evită întrebările de genul: „Ce planuri ai pentru duminică seara?" sau „Îți place patinajul pe rotile?" Obiceiurile ei personale sau planurile ei de duminică nu sunt, deocamdată, treaba ta. În orice caz, nu-i spune: „Hei, Judy, ce-ai zice să dăm o raită prin oraș sâmbătă seara?" Și nu fi negativ: „Nu-i așa că vrei să ieși cu mine sâmbătă seara?"

Probabil că modul cel mai potrivit de a face o invitație ar fi ceva de genul: „Judy, aș vrea să putem ieși undeva împreună, astfel încât să ne putem cunoaște mai bine. S-a deschis un nou restaurant mexican. Tocmai am auzit că servesc acolo niște specialități grozave și m-am gândit că poate ți-ar plăcea să mergem împreună." Poartă-te și vorbește ca și când te-ai aștepta ca ea să-ți accepte invitația, și îți vei mări șansele ca acest lucru să se întâmple.

Nu trebuie să-ți fie frică de ea. Nu este altceva decât o altă ființă omenească, așa cum ești și tu. Marea deosebire este aceea că ea este de sex feminin. Ferește-te să vorbești prea repede sau să fii prea insistent. Altfel, probabil că va bate în retragere. Dacă te bâlbâi și te porți ca și când nici tu nu știi prea bine ce faci, o vei îndepărta și nu va accepta niciodată să iasă undeva cu o persoană ca tine.

Propune-i întâlnirea cu câteva zile înaintea evenimentului la care te-ai gândit să participați. Dacă este vorba despre un banchet anual, care are loc duminică seara, ai face bine să nu aștepți până sâmbătă seara ca să inviți pe cineva; însă dacă plănuiești doar să vă plimbați cu mașina la pădure sau pe malul unei ape, nu este nevoie să faci invitația cu trei săptămâni înainte. Cu cât ocazia este mai oficială, cu

atât trebuie să o inviți mai din vreme. Întâlnirile mai neoficiale pot fi programate cu doar una până la cinci zile înainte.

Pasul 6: Dacă fata îți răspunde afirmativ, înseamnă că ai reușit. Evită însă să te arăți prea recunoscător, astfel încât să nu ajungă să se mire de ce ești atât de entuziasmat că te vei întâlni cu ea. Aceasta ar putea să o facă să creadă că nu ai mai ieșit niciodată cu nimeni! După ce acceptă să se întâlnească cu tine, adună-ți gândurile și asigură-te că i-ai oferit toate detaliile necesare și că i-ai spus tot ceea ce trebuie să știe. Dacă plănuiești să o iei de-acasă cu o mașină decapotabilă, va avea nevoie de o eșarfă pentru păr, ca să nu î-l deranjeze curentul. De asemenea, rochia pentru un banchet diferă cu totul de costumația pe care ar purta-o la o partidă de golf.

Dacă te refuză, încearcă să nu te pierzi cu firea. Analizează ce fel de „Nu" ți-a oferit. Au spus tonul și atitudinea ei: „Nu, și nu mai insista!" sau au spus: „Datorită unor circumstanțe care nu depind de mine, nu pot să merg cu tine de data aceasta, dar mi-ar face plăcere să mă inviți într-o altă ocazie!"?

„Nu, și nu mai insista!" poate fi exprimat în cuvinte de genul: „Îmi pare rău, dar sunt ocupată" sau „Am alt program și nu-l pot schimba." Acest gen de răspunsuri vor să spună, de fapt, că nu are timp pentru tine și că nici nu vrea să-și facă.

Celălalt gen de refuz, „Datorită unor circumstanțe care nu depind de mine", poate include: „Sunt ocupată joi seara, dar m-aș bucura să găsim o altă ocazie" sau „Mi-ar face plăcere să merg cu tine, dar am altceva programat pentru seara respectivă. Ce zici de o altă ocazie?" Dacă o fată îți sugerează o alternativă, atunci poți fi sigur că vrea să iasă cu tine.

Apropo, dacă o fată te refuză fără nici o explicație, nu face greșeala să o întrebi de ce. Nu ai nici un drept la această informație, doar în virtutea faptului că i-ai propus o întâlnire, iar ea nu este obligată să-ți răspundă. Ar fi ceva cu totul deplasat să insiști.

Pasul 7: Dacă imaginea ta de sine este încă intactă și încă îți mai dorești să ieși cu cineva în oraș, atunci invită o altă fată. Dar nu cumva să lași să-ți scape vreo vorbă cum că ea ar fi a doua încercare! Sinceritatea și felul deschis de a fi sunt bune până la un anumit punct, dar un astfel de adevăr i-ar răni sentimentele și probabil că vei fi refuzat *din nou.*

Cum să accepți o întâlnire

Prima întâlnire este la fel de tensionantă și de exasperantă atât pentru fete, cât și pentru băieți. Am auzit despre o tânără care în ziua primei ei întâlniri i-a bulversat pe toți ceilalți membri ai familiei, cerându-le să-i satisfacă dorințele, a refuzat să ajute la treburile casei, pentru că trebuia să se pregătească pentru întâlnire, a strigat la toți să o lase singură, ca să aibă liniște deplină, și s-a încuiat în baie pentru mai multe ore. Aceasta este, totuși, exagerare!

Scena 1: Sună telefonul. Răspunde mama ta și spune că este pentru tine. Are o expresie amuzată pe față și afișează un zâmbet complice. „Este un băiat!", șoptește ea cu subînțeles.

Scena 2: Gândurile încep să ți se învălmășească în minte, inima parcă-ți bate în gât, iar pulsul are un ritm alert. În ciuda tuturor acestor emoții, asculți cu atenție, pentru că trebuie să afli cine este și ce dorește.

Scena 3: Îi auzi vocea și imediat îți dai seama cine este. Ai fi dat orice ca să-ți acorde puțină atenție. În timp ce el te invită, ai doar câteva fracțiuni de secundă la dispoziție ca să hotărăști dacă accepți sau nu să te întâlnești cu el. (Se pare că nu există decât o singură cale de a lua o decizie în privința aceasta. Fă o înțelegere cu părinții tăi de a nu accepta niciodată să ieși cu cineva fără să le ceri, mai întâi, părerea. Aceasta s-ar putea să sune puțin cam copilărește, dar îți va oferi timp să te interesezi cu privire la băiat, să te gândești la propunerea lui și să cunoști și părerea altora despre persoana lui. Ce

cunoști, în realitate despre el – reputația lui, caracterul, trăsăturile morale? De ce vrea să se întâlnească cu tine?)

Scena 4: Înainte de a-i da un răspuns, evaluează oferta. Este ceva la care ți-ai dori să participi? Dacă ți-a sugerat să mergeți împreună la un concert rock, iar tu ai hotărât deja să nu participi niciodată la asemenea spectacole, va trebui să-i răspunzi în așa fel încât el să înțeleagă că refuzul tău este în ceea ce privește concertele rock, și nu persoana lui. Dacă este vorba despre o activitate sănătoasă, decentă, amuzantă, cu privire la care nu ai nici o reținere, atunci, spune-i cât de mult te bucuri să poți merge împreună cu el.

Scena 5: Verifică-ți agenda, pentru a nu intra în conflict cu alte activități programate dinainte. Dacă nu poți merge la ora propusă, nu este nimic deplasat să-i spui că te-ai bucura dacă ați putea merge altă dată.

Scena 6: Dacă nu ai nici o obiecțiune cu privire la băiat, cu privire la caracterul lui sau la activitatea pe care ți-a propus-o, atunci acceptă și fă-o cu entuziasm (totuși, fără să exagerezi). Dacă te arăți prea indiferentă, băiatul ar putea trage concluzia că, de fapt, nici nu-ți prea pasă dacă ieși cu el sau nu.

Scena 7: Sună telefonul. Răspunde mama ta și spune că este pentru tine. Are o expresie amuzantă pe față. Îți dă receptorul și spune: „Este un băiat care vrea să vorbească cu tine". Inima îți bate cu putere în timp ce iei receptorul. De data aceasta nu recunoști vocea. După ce băiatul se prezintă, îți dai seama că l-ai cunoscut la un curs la care ai participat semestrul trecut. Marea problemă: *Nu este cineva cu care ți-ai dori să te întâlnești.*

Atunci când refuzi o propunere de întâlnire, sinceritatea este întotdeauna cea mai bună alternativă, chiar dacă pe băiat s-ar putea să-l doară puțin. Evită să tot cauți scuze, pentru că rareori atitudinea aceasta reprezintă o soluție.

Un băiat tot suna o fată, încercând să obțină o întâlnire cu ea, în timp ce fata inventa scuze, una după alta. Într-o seară, el a sunat-o din nou, iar ea l-a refuzat, motivând că trebuie să se spele pe cap. El i-a spus: „Așa mi-ai spus și acum două zile". Ea i-a răspuns: „Ei bine, în clipa când ai sunat, am decis să mă spăl și în această seară". El a prins mesajul.

Evită să spui: „Părinții mei nu-mi dau voie", dacă nu acesta este adevărul. S-ar putea să te vadă mergând la același eveniment împreună cu altcineva. De asemenea, nu spune: „Sunt ocupată astă-seară", pentru că s-ar putea să te invite altă dată. Nu-i răspunde: „Sunt prietenă cu Charlie Brown", dacă nu ești cu adevărat; nu-i replica: „S-o lăsăm pe altă dată!", dacă nu vrei, în realitate, acest lucru. Evită remarcile sarcastice, de genul: „Ce, să ies cu tine?" sau „Cred că glumești!", prin care l-ai umili. Faptul că nu dorești să te întâlnești cu el nu înseamnă deloc că el este o persoană lipsită de orice valoare. El te-a prețuit suficient de mult, ca să-ți propună să ieși cu el. Prețuiește-l și tu măcar atât cât să nu-i afectezi respectul de sine.

Nu spune: „Eu am stabilit o întâlnire cu Skip, pentru seara aceea, dar știu că lui Lori i-ar plăcea să iasă cu tine". Nu încerca să-i pasezi vreo prietenă de-a ta în locul tău. Este de prost gust să procedezi astfel și îl pui într-o postură tare neplăcută. Poate că nu este câtuși de puțin interesat de Lori. Dă un răspuns simplu, explicându-i cât mai politicos cu putință de ce nu poți să ieși cu el. Ai putea spune ceva de genul: „Îți mulțumesc că m-ai invitat, Ron, dar, pentru moment nu sunt pregătită pentru o astfel de relație cu tine". Sau, dacă este cineva pe care-l cunoști destul de bine, ai putea chiar să-i spui: „Am fost buni amici până acum și ți-am apreciat prietenia. Sper că nu mi-o vei lua în nume de rău, dar pentru moment nu mă simt pregătită pentru ceva mai mult. Decizia mea nu are nimic de-a face cu părerea pe care o am despre tine, ca persoană".

În funcție de cât tact ai, refuzul tău poate răni sau nu sentimentele celui care te-a invitat. S-ar putea ca, pentru o vreme, să nu te poți simți în largul tău atunci când te afli în preajma lui, dar este mai cinstit să-l refuzi sincer, decât să-l ții în tensiune și să tot inventezi

scuze vreme îndelungată. Respingerea nu este niciodată plăcută sau amuzantă; ea doare întotdeauna; dar va fi mult mai greu, și pentru tine, și pentru el, dacă îi vei oferi „minciuni convenționale", scuze inventate ad-hoc sau răspunsuri nesincere, pline de incertitudini. Un răspuns simplu și politicos, prin care să-i oferi un motiv real, va reprezenta întotdeauna atitudinea cea mai potrivită.

Dacă este cineva care nu-ți împărtășește convingerile religioase, nu trebuie să spui: „Îmi pare rău, dar eu sunt creștină și nu mă pot întâlni cu tine, pentru că tu nu ești creștin". O astfel de atitudine ar lăsa să se înțeleagă că te simți cumva superioară celorlalți. Atunci când refuzi să te întâlnești cu o asemenea persoană, fă-o în așa fel încât să nu dai impresia că faci pe sfânta. Este mai potrivit să-i spui că ți-ai ales valorile personale și ai hotărât să nu ieși cu persoane care nu-ți împărtășesc credința. De asemenea, poți să-i spui că ai făcut o înțelegere cu părinții tăi să nu îți faci prieteni băieți care au valori spirituale diferite de ale tale. Dacă nu cunoști prea bine persoana, astfel încât să-i știi înclinațiile spirituale, poți să-i spui astfel: „Nu știu care este poziția ta în problemele spirituale, dar, dacă vreodată vei vrea să o discuți cu mine, aș fi fericită să stăm de vorbă". Acest răspuns poate pregăti calea pentru a-ți împărtăși idealurile religioase într-un mod pozitiv. Dacă persoana care te invită este cineva cu care oricum nu ți-ai dori să ieși vreodată, atunci nu trebuie să aduci în discuție deloc problema religiei.

Și încă un lucru: Atunci când vor să se întâlnească cu cineva, ambele sexe vor să iasă cu cea mai formidabilă persoană – bineînțeles! Este normal și bine să fie așa! Dar dați-mi voie să vă sugerez că mulți tineri se dovedesc a fi prieteni foarte agreabili, în ciuda faptului că poartă ochelari, că sunt scunzi, că sunt prea slabi sau prea grași, că au acnee sau sunt timizi, că nu fac parte din „elită", că nu sunt cotați drept o stea a atletismului sau o regină a frumuseții. Uneori, „cel mai bun" încă nu a apucat să apară pe firmament. Este posibil să fi trecut cu vederea pe cineva cu un potențial extraordinar, doar pentru că vrei atât de mult să te afișezi cu o persoană care să arate foarte bine, cu o persoană cu faimă, pe care ai pus ochii de multă

vreme. Evită astfel de atitudini superficiale. S-ar putea să găsești persoanele cele mai interesante tocmai sub ambalajele cele mai puțin atractive.

Unde să mergem? Ce să facem?

Peter: Prima mea întâlnire cu Petunia. O cină cu spaghetti și un concert de muzică creștină. De-abia aștept! Petunia este o fată extraordinară. Ce seară va fi!

La cină:

Petunia (în sinea ei): Vai de mine, ce maniere proaste are! Nici nu știe cum să mănânce în public! Și nu pare prea priceput nici în ceea ce privește conversația!

Peter (în sinea lui): Petunia nu este nici pe departe așa de simpatică și de amuzantă cum mi-am închipuit! A comandat o grămadă de mâncare, iar la prețurile astea ar face bine să mănânce până la ultima firimitură. (Tare) „Dă-mi și mie niște pâine!"

Petunia: Poftim.

La concert:

Peter: Fainã muzică, nu?

Petunia: Da, chiar foarte bună.

În drum spre casă:

Peter: Chiar mi-a plăcut muzica din seara asta.

Petunia: Și mie.

Peter: Noapte bună!

Petunia: Noapte bună!

Mai târziu:

Peter (în sinea lui): A fost prima și ultima oară când am ieșit cu Petunia. E o bleagă.

Petunia (în sinea ei): N-aș mai ieși cu Peter nici dacă m-ar implora în genunchi.

Ați trăit vreodată o experiență similară cu cea a Petuniei și a lui Peter? Probabil că tuturor ni s-a întâmplat. Așteptăm cu nerăbdare să vină momentul, cheltuim o grămadă de bani și, drept urmare, petrecem împreună un timp mizerabil. Și apoi, când totul a trecut, nu înțelegem de ce a fost așa. Îmbinarea personalităților joacă, desigur, un rol important, dar la fel de important este și locul unde mergi și ceea ce alegi să faci.

În esență, există două feluri de întâlniri:

(1) cea de tip spectator, pe parcursul căreia doar stați și urmăriți un spectacol (privind sau ascultând).

(2) întâlniri care implică participare, în cadrul cărora sunteți în mod activ implicați în recreerea care vă este pusă la dispoziție sau pe care v-o creați singuri.

Întâlnirile de tip spectator includ filme, piese de teatru, concerte, evenimente sportive, vizionarea unui program TV, ascultarea unor discuri muzicale. Acest gen de întâlniri sunt foarte obișnuite, populare și amuzante. De obicei, toți sunt doritori să participe la o distracție ca spectatori. Această alegere este frecventă în organizarea primei întâlniri, deoarece reduce stresul și tensiunea pe care le implică susținerea unei conversații. Mai mult decât atât, fiecare este sigur că se va descurca și că știe foarte bine ce are de făcut – să stea și să urmărească prezentarea. Acesta este încă un avantaj în plus.

Pe de altă parte însă, evenimentele la care participați ca spectatori sunt costisitoare, iar dacă urmăriți pe altcineva interpretând, vă mai rămâne doar foarte puțin timp pentru conversație. Prin aceasta, unul dintre principalele scopuri ale întâlnirii este anulat, și anume acela de a ajunge să vă cunoașteți mai bine unul pe celălalt. În plus, oricum stăm și privim prea mult la ceea ce fac alții. Postura de „spectator" contribuie foarte puțin sau aproape deloc la cultivarea simțămintelor de valoare personală; ea cere foarte puțină creativitate și vă face să

vă plictisiți unul de celălalt mult mai repede decât ați face-o în timpul altor genuri de activitate.

Întâlnirile care implică participarea activă pot include jocul de golf sau de tenis, o plimbare cu canoea, vizitarea unui muzeu, a unor galerii de artă sau a grădinii zoologice, un plan de a pregăti împreună o masă etc. Acest gen de întâlniri conduc rareori la plictiseală. Ele vă oferă ocazia de a vă pune în valoare priceperea și talentele și vă dau mult mai puține ocazii pentru dezmierdat sau pentru tentații sexuale. În plus, o astfel de întâlnire vă va consolida simțământul valorii personale, pentru că vă va dezvolta talentele și priceperea și vă va oferi ocazia să vă cunoașteți mai bine. De obicei, întâlnirile care implică o participare activă sunt mult mai puțin costisitoare și vă permit să vă cunoașteți într-o măsură mult mai mare decât o fac întâlnirile la care sunteți doar spectatori.

Întâlnirile care implică participare activă cer, însă, o investiție din ambele părți. Mulți tineri sunt leneși și lipsiți de creativitate. Ei preferă să aleagă întotdeauna calea cea mai ușoară de a ieși dintr-o astfel de situație – stând și urmărind un program, în loc să plănuiască o activitate. Nu ați prefera un picnic sau o excursie la munte în loc să stați acasă și să vă uitați la televizor? Cu siguranță că unii oameni consideră că nu sunt buni la bowling, canoe sau navigat. Ei au tendința de a se feri să intre în competiție cu cineva care știe să vâslească, să joace bowling sau să navigheze.

Din moment ce activitățile care cer participare oferă mai multe avantaje decât distracțiile de tip „spectator", ar trebui ca ele să fie prioritare în planurile voastre pentru o întâlnire în doi. Chiar și pentru prima întâlnire, dacă poți găsi ceva care să nu ridice semne de mirare pe fața partenerei sau a partenerului prezumtiv, nu ezita să alegi o astfel de activitate.

Ești deja familiarizat cu întâlnirile la care cei doi sunt simpli spectatori și cu ceea ce includ ele, așa că nu voi mai insista cu alte sugestii. Dar, uneori, tinerii au nevoie de puțin ajutor pentru a se gândi la întâlniri, mai creative. Iată câteva idei:

- Participați la un cros pe schiuri;

– Luați lecții de tenis, de golf sau de înot;
– Jucați ping-pong, crochet sau jocul cu aruncarea inelelor;
– Citiți o carte împreună;
– Mergeți la patinaj pe gheață sau pe rotile;
– Uitați-vă împreună în albumele de fotografii ale familiilor voastre;
– Încercați să realizați împreună un lucru care cere măiestrie;
– Faceți o înghețată de casă;
– Vizitați un alt oraș;
– Mergeți la un picnic;
– Mergeți să faceți fotografii;
– Spălați mașina împreună și bucurați-vă de o bătaie cu apă;
– Reparați împreună o piesă de mobilier;
– Ieșiți la alergat;
– Faceți o drumeție la munte;
– Cumpărați un bilet de autobuz și faceți un tur complet al orașului;
– Plimbați-vă cu bicicleta;
– Mergeți să vă uitați în vitrinele unor magazine de antichități;
– Vizitați un muzeu sau o grădină zoologică;
– Plimbați-vă printr-un cimitir și citiți inscripțiile de pe pietrele funerare;
– Gătiți împreună o mâncare;
– Ieșiți cu părinții la o plimbare;
– Împrumutați o armă cu aer comprimat și mergeți într-un loc sigur, unde puteți ochi cutii de conserve;
– Mergeți la plajă sau într-un complex comercial și împărțiți literatură religioasă;
– Vizitați un sanatoriu sau mergeți acasă la o persoană singură.

Fiul nostru, Rodney, a reușit întotdeauna să găsească o cale creativă de a petrece timpul atunci când cerea vreunei fete să iasă cu el. Într-o ocazie, el și-a invitat prietena la o plimbare cu motocicleta și la un picnic în pădure. În ziua aceea a plouat, dar ei au mers, totuși, au făcut un mic adăpost și au aprins un foc, după care au mâncat cuibăriți la căldura flăcărilor. (L-am întrebat ce serveau atunci când invita o fată la o astfel de întâlnire și el a spus – jeleu de

fructe, pe care îl prepara el însuși, la internat, cartofi prăjiți, mere și fursecuri sau biscuiți.) Petreceau un timp plăcut împreună și reușeau să se cunoască mai bine unul pe celălalt, în ciuda împrejurărilor nefavorabile.

Întâlnirile de genul acesta, care cer participare efectivă, nu numai că sunt amuzante, dar stimulează și creativitatea. Sunt educative, dezvoltă tendința de a fi de folos celorlalți, sunt mai relaxante și mai puțin egoiste. În esență oferă cuplului posibilități unice de a se cunoaște mai bine unul pe celălalt, fără să se grăbească. Cele mai multe dintre ele sunt necostisitoare sau chiar gratuite. Este posibil, însă ca unele persoane să se simtă prea inhibate, ca să încerce o întâlnire participativă, astfel că, în cazul lor, nu este o idee bună ca prima întâlnire să fie una de genul acesta. Dar mulți tineri vor saluta cu plăcere o schimbare de ritm, iar acest gen de activități interactive sau de implicare cu o persoană de sex opus vor anima și vor înviora relația dintre un băiat și o fată, care se întâlnesc regulat.

Nu am menționat evenimentele sociale semnificative – banchete și toate celelalte de felul acesta. Pentru mulți, astfel de ocazii constituie, de obicei, prima întâlnire. O astfel de întâlnire oferă siguranță, pentru că presupune un însoțitor. Ea îți oferă timp și posibilități de a sta de vorbă cu partenerul sau cu partenera cu care ai venit. Probabil că vă veți afla în mijlocul prietenilor care vor contribui și ei la conversație și vă vor face să vă simțiți mai în largul vostru. Cu toate acestea, astfel de ocazii pot fi costisitoare și încurajează încercările de a vă impresiona unul pe celălalt. Un alt dezavantaj vine din faptul că vă aflați în tovărășia unor persoane care vă cunosc foarte bine, iar acestea pot să remarce: „Ia uite cu cine iese cutare!"

Să te săruți sau nu

După prima lor întâlnire, Sam a condus-o pe Susie până la ușă. Se simțise bine în prezența ei și a luat-o de mână. „Este o tipă

drăguță", se gândea el. „Ne-am distrat bine împreună. Mi-ar plăcea s-o sărut de 'noapte bună'."

Inima lui Susie parcă a stat o clipă în loc atunci când Sam a luat-o de mână. Ea a anticipat ceea ce avea să urmeze și l-a lăsat să o sărute. După ce a intrat în casă, s-a aruncat pe pat și mintea a început să-i colinde. D-R-A-G-O-S-T-E! În sfârșit, era îndrăgostită și Sam o iubea și el!

În drum spre casă, Sam se gândea: „Mi-a plăcut Susie, m-am simți bine cu ea. Întâlnirea cu o fată este ceva interesant, așa că voi continua. Bineînțeles că n-am de gând să mă leg de nimeni sau să-mi creez obligații."

Manifestările de afecțiune pot avea semnificații diferite. Însemnătatea unei strângeri de mână sau a unui sărut variază de la persoană la persoană. De obicei, fetele au tendința să acorde o mai mare importanță unui sărut decât o fac partenerii lor. În cazul de mai sus, Susie se mai sărutase doar cu un singur băiat – primul ei prieten stabil. De cealaltă parte, Sam se întâlnise cu mai multe fete astfel că, pentru el, o sărutare de primă-întâlnire însemna cu mult mai puțin decât o prietenie afectuoasă și stabilă. El nu luase lucrurile atât de în serios ca Susie.

Imaginați-vă ce s-ar putea întâmpla în continuare în cazul lui Sam și al lui Susie. Dacă ea crede că a găsit adevărata dragoste, atunci când va încerca să-i dea de înțeles aceasta lui Sam, el va bate în retragere. Atunci ea va crede că lui nu i-a plăcut deloc de ea și va ajunge la concluzia că toți bărbații nu vor de la femei altceva decât sex.

În realitate, nici una dintre percepții nu poate fi întru totul exactă. În general vorbind, băieții caută demonstrații de afecțiune, pentru că le consideră amuzante. Cu toate acestea, fetele interpretează afecțiunea drept dragoste. Ambele sexe trebuie să cunoască perspectiva celuilalt și să nu atribuie o mai mare semnificație anumitor gesturi decât a intenționat celălalt să comunice.

Dacă un cuplu de-abia a început să iasă împreună și cei doi încep prea devreme cu astfel de gesturi de afecțiune, în curând se vor confrunta cu anumite probleme. Unul dintre principalele scopuri

ale întâlnirii este ca cei doi să ajungă să se cunoască mai bine. Evident că, dacă petreci cea mai mare parte a timpului cu mângâieri și îmbrățișări, va fi foarte greu să te mai angajezi în comunicare verbală (chiar dacă o impresionantă comunicare non-verbală tocmai este în desfășurare). Relația voastră va tinde să rămână la un nivel foarte superficial. Nu vreau să spun că un băiat și o fată care ies împreună pentru prima dată nu ar trebui cu nici un chip să se țină de mână, dar amânarea pentru încă puțin a acestor gesturi va ajuta cuplul să-și dezvolte o relație mai echilibrată. De multe ori, o relație de prietenie foarte bună a fost ruinată prematur, deoarece cuplul a fost preocupat mai mult de astfel de manifestări de afecțiune.

Cum să obții o întâlnire

Fie că ești băiat, fie că ești fată, alege pe cineva care se află cam la același nivel cu tine în ceea ce privește experiența întâlnirilor. Un student din anul I la colegiu, care încearcă să „agațe" pe cineva din ultimul an, iese din mediul lui. Când îți alegi un prieten sau o prietenă care are aproximativ aceeași experiență ca și tine în privința întâlnirilor, atunci amândoi puteți învăța și crește împreună, riscând cât mai puțină frustrare și durere cu putință. Înainte de a începe să ieșiți împreună, stabiliți prietenii. Trebuie să știi ce înseamnă să fii prieten cu cineva, cum trebuie să-l tratezi, să-l ajuți și să-i împlinești nevoile. De-abia după ce ai învățat cum să fii prieten, ești pregătit să te întâlnești cu cineva de sex opus.

Băieți, majoritatea fetelor au propriile lor așteptări despre cum le-ar plăcea să fie abordate în vederea unei întâlniri. În general, unei fete nu îi place să o iei pe nepregătite și, fără nici un semn prealabil, care să îi dea de înțeles ce intenție ai, să vii și – bum! – să o inviți în oraș. În cele mai multe cazuri, ea ar prefera ca mai întâi să îi acorzi puțină atenție. Salut-o de câteva ori și ia-o deoparte pentru o mică discuție în doi. Cu alte cuvinte, o fată așteaptă ca mai întâi să fii prietenos față de ea și să pregătești astfel invitația de a ieși împreună.

În zilele noastre, multor fete li se pare ceva normal să sune un

băiat și să-l invite în oraș, însă majoritatea băieților încă preferă să fie ei cei care să facă această propunere. Cu toate că astăzi întâlnirile nu mai sunt nici pe departe la fel de formale și de strict organizate ca înainte, într-un sondaj recent, efectuat de revista *Seventeen*, pe un număr de 1005 fete, 64 % dintre ele au spus că nu au propus niciodată unui băiat să iasă împreună. (Aproape 71 % dintre fete aveau, la ora aceea, un prieten cu care se întâlneau.) Doar un nesemnificativ procent de 2% obișnuiau să invite un băiat la întâlnire. Chiar și studentele de la colegiu, care au un comportament mai degajat, adoptă în această privință modelul tradițional. Mai mult de jumătate dintre ele nu ceruseră niciodată întâlnire unui băiat și doar 10 % o făcuseră uneori.[2]

Fetele care devin prea agresive în felul de a se purta cu băieții îi sperie și îi îndepărtează. (Băieții sunt și așa puțin cam speriați de felul de-a fi al fetelor! Acesta este motivul pentru care unii dintre ei nu ies deloc cu fetele. Tinerele uită adesea că un băiat își pune în joc masculinitatea și se expune riscului de a fi refuzat atunci când face o invitație. Refuzul doare și de aceea mulți băieți nu-și vor asuma riscul decât dacă au motive serioase să creadă că fata va accepta.)

Dar vremurile se schimbă și o fată are astăzi multe posibilități pe care cu câțiva ani în urmă nu le-ar fi avut. Unele școli inițiază un „weekend pe dos" sau o „zi anapoda", în care totul este invers decât de obicei. Fetele îi invită pe băieți, achită biletele de intrare sau consumația la cofetărie, îi ajută să-și îmbrace paltoanele, le duc cărțile sau le deschid ușa la mașină. Astfel de ocazii pot fi deosebit de amuzante și pot reprezenta ocazii potrivite, când o fată să-l invite la întâlnire pe băiatul pe care a pus ochii. Cu toate acestea, atunci când o fată face primul pas, ea trebuie să fie foarte subtilă sau să găsească o cale prin care să-l facă pe băiat să creadă că a fost ideea lui.

Însă o fată poate folosi o mulțime de metode prin care să-i arate unui băiat că este interesată de el. Poți aranja să te așezi lângă el sau vizavi de el. Încearcă să-i surprinzi privirea și să-i zâmbești. Ochii tăi pot să-i comunice mult. (Atenție: Nu exagera!) El va prinde mesajul. Un băiat obișnuia să se așeze lângă cel mai bun prieten al

lui și îi spusese acestuia să-i dea câte un ghiont ori de câte ori fata de vizavi se uita la el.

Dacă porți o conversație cu el, acordă-i atenție în timp ce-ți vorbește. Arată-te interesată de ceea ce îți spune. Acest lucru îl impresionează pe un bărbat. Uneori, o prietenă poate transmite o informație așa cum trebuie. Asigură-te că această persoană poate face o aluzie cu mult tact, altfel s-ar putea să te afli într-o situație mai rea decât la început.

Înscrie-te în același club sau angajează-te în activitățile la care participă și el. Cere-i ajutorul la lecții sau pentru un proiect la care lucrezi. Organizează o petrecere care să includă câteva cupluri, dar și câteva persoane fără partener, astfel încât oamenii să nu se vadă obligați să stea doi câte doi. Participă la întâlniri de grup și mergi acolo unde se adună de obicei tinerii – petreceri, evenimente sportive sau activități ale bisericii. Ia legătura cu un cuplu de prieteni și plănuiți un picnic împreună. Invită câțiva prieteni să vi se alăture. (Amănunt: ai grijă să nu fie un număr par, ca să eviți tensiunea găsirii unei perechi.)

Fetele se simt mai degajate, dacă se păstrează un echilibru, în privința rolurilor și lucrul acesta poate fi benefic. Unele fete vor să-și plătească chiar și partea lor de cheltuială în activitățile la care participă împreună cu partenerii lor. În același timp până și unii dintre băieții plini de orgoliu bărbătesc, nu mai consideră aspectul financiar drept un tabu. Atât fetele, cât și băieții de astăzi sunt mai puțin interesați de rolurile stricte ale prieteniei decât erau cei de odinioară. Astăzi, în relația de prietenie dintre un băiat și o fată, este mai important ca cei doi să se susțină unul pe celălalt decât să fie prea conștienți cu privire la care sex s-ar cuveni să facă lucrul respectiv.

Caracteristicile unui bun partener

Un studiu interesant a relevat că 90 % dintre studenții intervievați considerau că sunt niște „buni" parteneri de întâlnire. Cu toate acestea, atunci când aceiași băieți și aceleași fete au fost întrebați

unii cu privire la ceilalți, ei au fost foarte critici cu privire la calitățile și abilitățile partenerilor în a face o întâlnire reușită! Fetele le reproșau lipsa de respect și de curtoazie, alături de un comportament bădăran și necuviincios, manifestate prin consumul de alcool, limbaj urât, folosirea drogurilor și a tutunului; eșecul de a organiza o întâlnire în care fata să hotărască; încercări agresive de a o îmbrățișa încă de la prima întâlnire și prea multă lăudăroșenie și egocentrism.

Băieții s-au plâns că fetele sunt greu de mulțumit, încrezute, egoiste și prefăcute; se poartă asemenea unor „căutători de aur"; acordă prea multă importanță „popularității" atunci când își aleg partenerii; insistă ca întâlnirea să li se propună cu foarte mult timp înainte și, de obicei, întârzie foarte mult la întâlnire.

Când cel care a realizat studiul i-a întrebat pe studenți cu privire la calitățile și valorile pe care le apreciază cel mai mult, atât în cazul întâlnirilor ocazionale, cât și în al celor stabile, au ieșit ca predominante următoarele șapte trăsături (le-am scris în ordinea apărută în sondaj):

1. sănătate fizică și mintală;
2. să fie demn(ă) de încredere;
3. frumusețe în înfățișare și atitudine;
4. vorbire și acțiuni curate;
5. o fire plăcută și simț al umorului;
6. înțelepciune și chibzuință;
7. comportament matur, corespunzător vârstei.

Deci succesul în prietenia cu o persoană de sex opus depinde în mare măsură de personalitate, comportament și înfățișare. Totuși, vă rog să rețineți că toate aceste lucruri sunt determinate de concepția pe care o aveți cu privire la voi înșivă. Toate sfaturile despre ce să faci și ce să nu faci pentru a avea în viitor o întâlnire reușită și o relație de prietenie reușită, nu vă vor fi de nici un folos dacă nutriți simțăminte negative cu privire la voi înșivă. Cui îi place să stea în preajma unei persoane care se desconsideră pe sine și îi desconsideră și pe ceilalți sau care nu se acceptă pe sine și nu are

încredere în capacitatea sa de a face diferite lucruri? O persoană cu simțăminte pozitive în ceea ce privește propria valoare poate fi un partener de întâlnire mult mai bun.

Cercetarea de sine înainte de momentul primei întâlniri cu un prieten de sex opus este esențială, dar te poți evalua pe tine însuți chiar dacă ești deja implicat într-o astfel de relație. Privește-te și ascultă-te mai ales atunci când te afli în preajma prietenilor. Ți-ar plăcea să stai cu tine însuți? Informațiile pe care le capeți cu privire la propria persoană vor arăta cât de pregătit ești pentru a te implica pe viitor într-o relație de prietenie cu o persoană de sex opus.

Interdicțiile

„Dragă familie Van Pelt,

Părinții mei sunt imposibili! Nu mă lasă să întârzii niciodată în oraș, după miezul nopții. În zilele noastre, așa ceva este ridicol. Adesea mă văd nevoită să plec de la o petrecere tocmai când distracția este în toi. Este așa de jenant! Tata spune că nu vrea să intru în vreo încurcătură. Aceasta mi s-ar putea întâmpla la fel de bine înainte de miezul nopții, ca și după miezul nopții. Știu că se cuvine să-mi ascult părinții, dar trebuie să o fac chiar și atunci când ei nu sunt rezonabili?"

Cum ar trebui să reacționeze tinerii, atunci când li se pare că părinții lor adoptă o poziție nerealistă, stabilind o serie de interdicții și de reguli în ceea ce privește participarea lor la diverse întâlniri? Probabil că, cel mai adesea, atunci când părinții voștri vă stabilesc interdicții și reguli în ceea ce privește ora când trebuie să fiți acasă, ei se gândesc la vremea când ei înșiși erau la vârsta voastră și la ceea ce făceau ei după miezul nopții! Amintirile acelor vremuri îi urmăresc și ar vrea să-și protejeze propriii copii de anumite greșeli pe care ei înșiși le-au făcut – și aceasta indiferent dacă tinerii care le sunt copii doresc sau nu o astfel de protecție.

Uneori, o regulă simplă, precum „Trebuie să fii acasă până la miezul nopții", vă poate scuti de multă suferință. Acele petreceri care la miezul nopții sunt în toi mă deranjează. Ce se întâmplă

într-o astfel de petrecere care de-abia atunci începe cu adevărat? Indiferent care ar fi activitatea, nu ar putea avea loc mai devreme? Multe momente intime încep după miezul nopții. Evident, dacă ești singur alături de o persoană de sex opus pentru un timp mai îndelungat, până după miezul nopții, toate hotărârile prealabile cu privire la cât de departe puteți merge se pierd foarte ușor în starea de excitare care există.

Fără îndoială că există o mulțime de alte lucruri de făcut după miezul nopții decât aceste gesturi de manifestare a afecțiunii. Dacă simțiți cu adevărat că părinții voștri vă tratează nepotrivit prin impunerea anumitor restricții, cereți-le să discute cu voi regulile respective. Explicați-le exact ce plănuiți să faceți după miezul nopții, de ce nu vă puteți întoarce acasă mai devreme, cât de stânjenitor este pentru voi să vă scuzați și să plecați din mijlocul prietenilor, precum și timpul exact când veți fi acasă.

Dacă în trecut nu ați dovedit că sunteți niște persoane demne de încredere – dacă ați întârziat în repetate rânduri după ora stabilită mergând în locuri unde ați spus că nu vă veți duce și făcând lucruri pe care ați promis că nu le veți face – nu vă așteptați ca rugămințile voastre de îngăduință să-i impresioneze pe părinți. Dacă vreți să dovediți că meritați încrederea lor, atunci va trebui să fiți cu adevărat demni de încredere. Părinții voștri se vor arăta mai dispuși să vă asculte punctul de vedere atunci când le propuneți voi un acord în ceea ce privește întâlnirile voastre cu prietenii de sex opus.

Nu uitați, părinții care v-au dat naștere și v-au crescut pot să vă cunoască mai bine decât vă cunoașteți voi înșivă!

Prieteniile interrasiale

Aproape un sfert dintre cele 1005 fete intervievate în sondajul efectuat de revista *Seventeen* se întâlneau cu cineva de altă rasă. Aproape 50 de procente dintre cele de culoare trecuseră linia rasială, în comparație cu numai 20 de procente dintre fetele albe. Cel mai adesea, în întâlniri interrasiale erau implicate fetele care erau departe

de casă sau cele care depășiseră vârsta de 20 de ani. 47 % dintre tinerele intervievate au declarat că nici măcar nu se gândeau la posibilitatea implicării lor într-o prietenie interrasială.[3]

Biblia nu vorbește despre problema prieteniilor și a căsătoriilor interrasiale. Ea este explicită doar asupra faptului că cei „credincioși" nu ar trebui să se unească în căsătorie cu „necredincioșii". Cu toate acestea însă, prieteniile interrasiale prezintă anumite probleme. Cuplurile interrasiale vor întâmpina împotrivire, cel mai probabil din partea ambelor perechi de părinți – iar aprobarea părinților deține o influență foarte ridicată când este vorba despre succesul în căsătorie. Dacă spui: „Stai puțin, eu doar ies din când în când cu această persoană, nu mă căsătoresc cu ea!", înseamnă că nu ești suficient de matur(ă) ca să-ți dai seama că aceste întâlniri pregătesc cadrul pentru căsătorie. Dacă te angajezi într-o prietenie interrasială, vei avea de făcut față la o mulțime de presiuni, de suportat un stress continuu și de înlăturat o mulțime de bariere.

Când părinții nu sunt de acord cu relația, respingeți ideea de a merge la întâlnire pe furiș. Menținerea unei prietenii împotriva dorinței părinților vă va împovăra cu simțăminte de vinovăție și vă va crea și mai multe probleme. Dacă simțiți impulsul de a etala faptul că iubiți o persoană de altă rasă, ar fi mai bine să vă luați timp și să mai aruncați o privire asupra relației voastre. În cazul când ieșiți împreună doar ca să demonstrați ceva, este foarte probabil că vă îndreptați spre un dezastru.

Oare chiar contează religia?

În timp ce clericii, consilierii în probleme maritale și părinții continuă să dezbată argumentele pro și contra unei căsătorii cu cineva de altă religie, tendința de a se realiza astfel de căsnicii este în continuă creștere. Estimările curente arată că unul din patru evrei se căsătorește cu un ne-evreu și că unul din doi catolici și protestanți se căsătorește în afara religiei lor.[4]

Când revista *Seventeen* a intervievat 200 de adolescente din diferitele părți ale țării despre părerea lor cu privire la prietenia cu un băiat și la legătura acesteia cu religia, 97 % dintre ele au răspuns că, în ceea ce le privește, nu cred că religia ar trebui să joace vreun rol în alegerea persoanei cu care se întâlnesc. Nu toate aceste adolescente doreau ca relația lor „interconfesională" să conducă la căsătorie, dar chiar și în acest caz, mai mult de 75 % dintre ele au spus că nu ar avea nimic împotrivă să se căsătorească cu cineva dintr-un mediu religios diferit.[5]

S-o luăm, de exemplu, pe Shelly. Ea spune: „Da, sunt prietenă cu Jeff. Știu că el nu este creștin. Eu doar ies cu el din când în când. Nu mă căsătoresc cu el. Acum nu am pe altcineva cu care să mă întâlnesc și să ies undeva. Este singurul din preajma mea și, dacă vreau să am pe cineva cu care să mă întâlnesc, atunci trebuie să-l accept pe el".

Pentru că nu există nici un verset biblic care să spună: „Să nu mergi la întâlnire cu un necreștin", trebuie totuși să căutăm niște principii scripturistice care să ne ajute să tragem o concluzie corectă în această privință. Cu toate acestea, există în Biblie anumite pasaje care învață că un „credincios" nu ar trebui să ia în căsătorie un „necredincios". Să citim, spre exemplu, 2 Corinteni 6,14: „Nu vă legați cu cei necredincioși; căci ce tovărășie este între neprihănire și fărădelege? Sau ce prietenie poate exista între lumină și întuneric?" (N.A.S.B.).* Expresia „Nu vă legați" este tradusă în versiunea King James (și Cornilescu, în lb. română) cu „Nu vă înjugați la un jug nepotrivit".

Dacă înhămați un măgar și un cal să tragă împreună la o căruță, probabil că se vor smuci sau vor trage în direcții diferite – încercând orice numai ca să scape unul de celălalt. Sau, pentru că picioarele calului sunt mai lungi decât cele ale măgarului, s-ar putea să meargă în cerc. Oricare ar fi rezultatul, un lucru este sigur: nu vor face o echipă prea reușită.

În același fel, a intra într-o relație de prietenie cu o persoană de sex opus care nu împărtășește convingerile tale religioase înseamnă a-ți atrage singur o mulțime de probleme. O vreme vei rezista, dar

cu timpul, procesele logice din mintea ta câștigă bătălia și începi să petreci tot mai mult timp cu această persoană. Apoi, ajungi să te întrebi dacă nu cumva cazul tău este unul aparte. S-ar putea să fie cea mai extraordinară relație pe care ai avut-o vreodată și, înainte să-ți dai prea bine seama, ajungeți să vă iubiți profund.

O dată ce ești îndrăgostit, încep problemele. Vei simți că se trage de tine în direcții opuse. În cele din urmă, va veni un timp când va trebui să faci o alegere. Conștient sau nu, va trebui să alegi între Dumnezeu și prietenul sau prietena ta. Dacă Îl alegi pe Dumnezeu, te vei simți rănit emoțional, pentru că vei pierde afecțiunea cuiva pe care îl iubești. Dar dacă îl alegi pe prietenul tău mai presus de Dumnezeu, atunci vei fi rănit spiritual, pentru că ai așezat relația ta cu o altă ființă omenească înaintea celei cu Creatorul tău. Dacă alegi a doua alternativă, s-ar putea să descoperi că-ți pierzi rapid interesul pentru lucrurile spirituale și în curând te vei împietri și vei deveni indiferent față de orice fel de aspecte spirituale. Încerci să te convingi singur că ești fericit în alegerea pe care ai făcut-o, dar undeva, înăuntrul tău, știi că, atunci când nu stai bine din punct de vedere spiritual, nu poți să fii bine în nici un alt domeniu al vieții.

Căsătoria trebuie să fie o relație bazată pe unitate emoțională, fizică și spirituală. O dată ce te căsătorești, vei avea de luptat împotriva a tot felul de adversități și influențe care îți vor solicita toate resursele pentru a le putea face față. Adesea, tinerii resping această idee. O fată spunea: „Dacă iubesc un bărbat, credința lui nu are importanță. Religia nu contează – dragostea este ceea ce contează!" Un tânăr a afirmat: „Relația de căsătorie este între tine și partenera ta, iar relația religioasă este între tine și Dumnezeu. Cele două sunt diferite!"

Dacă vrei să întemeiezi un cămin, considerând că te vei putea bizui doar pe puterile tale în momentele de criză, ești liber să încerci. Dar toate dovezile și statisticile te contrazic. În medie, cam una din două căsătorii se sfârșește prin divorț. Însă, după cum afirmă Billy Graham, acolo unde rugăciunea și momentele de devoțiune familială fac parte din viața de fiecare zi, doar una din 400 de căsătorii se destramă. Vă puteți potrivi foarte bine din punct de vedere emoțional

și fizic, dar fără unitate spirituală șansele de reușită sunt extrem de reduse. Și atunci, ce nebunie să îți asumi un asemenea risc!

Josh McDowell, un cunoscut autor și lector în mijlocul tinerilor, ne povestește despre o tânără atractivă, care era una dintre cele mai populare studente din campus. Mulți băieți ar fi vrut să se afișeze cu ea sau să o aibă prietenă. Ea era foarte interesată de aspectele sociale ale creștinismului, astfel că a început să participe la întâlnirile Mișcării Black Nationalist. Lua adesea cuvântul la aceste întâlniri, legând toate aspectele de Dumnezeu. Grupul o asculta, pentru că ceea ce spunea avea sens și pentru că trăia ceea ce spunea.

După una dintre întâlniri, un adevărat „fante" din campus, care obișnuia să iasă cu oricine avea chef și oricând avea chef, i-a propus o întâlnire. A fost șocat să vadă că este refuzat. În modul cel mai simplu și mai politicos, ea i-a spus: „M-am predat lui Hristos și nu vreau să am o relație cu cineva care nu I s-a predat, la rândul lui, lui Hristos. Iar tu nu ești predat lui Hristos".

Răspunsul ei nu l-a făcut să dea înapoi, ci doar i-a mărit și mai mult dorința de a ieși cu ea, astfel că s-a hotărât să încerce s-o înfrângă. Timp de trei săptămâni el a persistat în eforturile lui de a o face să se răzgândească. În cele din urmă, ea a răspuns: „Ei bine, uite, astă seară este o întâlnire religioasă în cadrul colegiului. Poți să mă însoțești acolo".

Tânărul vroia atât de mult să iasă cu ea, încât a însoțit-o la întâlnirea religioasă. În săptămâna următoare, a invitat-o din nou să iasă undeva împreună. Ea i-a spus că acceptă doar dacă vor merge din nou la întâlnirea religioasă. În patru săptămâni, fata l-a condus pe acest tânăr la Hristos, iar astăzi sunt amândoi misionari.

Ea și-a stabilit standardele în alegerea unui prieten și apoi I-a încredințat lui Dumnezeu viața ei și în această privință. Dacă vrei să-L vezi pe Dumnezeu făcând lucruri mari prin tine, atunci trebuie să fii atent în privința inițierii unei astfel de relații cu cineva care nu-ți împărtășește convingerile religioase.

Siguranța socială pentru cei tineri - stabilizarea relației

Fiecare avem mâncăruri preferate, prieteni preferați, profesori preferați, haine preferate. După ce s-a întâlnit cu destul de multe persoane, în relații ocazionale, un tânăr ajunge să-și dea seama că una dintre ele se ridică deasupra tuturor celorlalte. Astfel începe formarea unei perechi și acel gen de prietenie pe care o numim „exclusivă". Unii ajung la o relație stabilă pur și simplu, pentru că nimeni altcineva nu le-a acordat atenție sau pentru că sunt mulțumiți de siguranța pe care le-o oferă.

În cadrul prieteniei stabile, regulile jocului se schimbă. De obicei, în cazul întâlnirilor ocazionale, cei doi se plac unul pe celălalt, dar nu sunt îndrăgostiți, și amândoi sunt liberi să se întâlnească și cu alte persoane. În prietenia stabilă, fiecare are drepturi exclusive asupra timpului și asupra atenției celuilalt. Nici unul dintre parteneri nu poate să accepte sau să inițieze o întâlnire cu altcineva. Este de așteptat, de asemenea, schimbul de daruri în ocaziile speciale, precum ziua de naștere, Ziua Îndrăgostiților (Sf. Valentin) sau Crăciunul.

Prietenia stabilă oferă câteva avantaje. Nici unul dintre parteneri nu se frământă cu cine va merge la o serată sau la o ceremonie. Este ceva de la sine înțeles – și fără să fie nevoie de o invitație oficială – că cei doi vor merge împreună, ca un cuplu. Stabilizarea relației oferă siguranță pentru ambele sexe. Ea îi scutește de neplăcerea de a nu avea cu cine să iasă sau de a se vedea obligați să accepte o tovărășie nedorită.

Ea oferă, de asemenea, siguranță emoțională. Anii tinereții întâmpină numeroase crize când se pare că părinții, profesorii, frații și surorile, prietenii și chiar biserica se așază în calea a tot ceea ce vrei să faci. Uneori ți se pare că întreaga lume se sparge în capul tău și că nimeni nu înțelege prin ce treci. Un partener stabil, care știe să te asculte și înțelege ce simți, poate reprezenta un valoros suport emoțional.

Într-o relație stabilă, un lucru plin de însemnătate este acela de a primi atenția și afecțiunea cuiva. Aceasta dovedește încredere,

atracție și un oarecare grad de angajare, care te face să simți că ești prețuit și ți se acordă atenție într-un mod aparte. În felul acesta, crește simțământul valorii personale. Poate că nu ai avut niciodată ocazia să te bizui pe cineva în mod special. Dar acum, când ai o relație stabilă, descoperi că încrederea ta în alte domenii ale vieții personale a crescut. Te simți mai valoros și mai capabil de a câștiga aprecierea și prețuirea celorlalți. Începi să cauți compania altora și să ai curajul să iei cuvântul într-un grup – ceea ce nicidecum n-ai fi îndrăznit mai înainte. Gândul că ești iubit și că este cineva căruia îi pasă de tine poate face minuni în ceea ce privește simțământul valorii personale.

O relație stabilă poate să însemne, în același timp, economie de bani. Cu cât un cuplu are o relație mai stabilă, cu atât ieșirile în locuri pretențioase vor fi mai rare. Nu va mai fi nevoie să aveți întâlniri oficiale și costisitoare. Acum, puteți planifica un timp în care pur și simplu să fiți împreună – să urmăriți un program la televizor, acasă la unul dintre voi, să mergeți la cumpărături sau să studiați împreună. Nu mai încercați să vă impresionați unul pe celălalt, astfel că puteți începe să vă bucurați de prezența celuilalt și de părtășie.

În cele din urmă, o relație stabilă vă poate învăța mult cu privire la relațiile interumane. Cu cât devii mai apropiat de cineva, cu atât cunoști și înțelegi mai bine acea persoană. Această apropiere presupune să devii mai altruist și mai darnic. Drept urmare, vei învăța cum să te înțelegi cu persoanele de sex opus din cercul mai larg al vieții sociale.

Pe de altă parte, o relație stabilă nu înseamnă numai bucurii. Prea mult timp petrecut împreună poate ajunge o povară, mai ales dacă avansați prea repede în apropierea voastră. A ajunge la o relație stabilă prea curând sau la o vârstă prea tânără, prezintă anumite ispite care vă pot inhiba creșterea personală și spirituală. Cel mai mare impediment al unei relații stabile premature constă în stagnarea creșterii personale, emoționale și sociale.

Pentru unii tineri, prietenia stabilă poate genera probleme de identitate. Paulei îi plac rondelele de ceapă, mașinile de epocă și

muzica clasică, pentru că prietenului ei îi plac aceste lucruri. Ea a devenit o copie fidelă a preferințelor și aversiunilor actualului ei iubit. Asemenea unui cameleon, Paula își schimbă valorile și personalitatea o dată cu prietenii. Ea nu și-a lăsat niciodată propria personalitate să se dezvolte și probabil că, într-o zi, se va trezi la realitate și se va simți plictisită și frustrată.

Un alt dezavantaj al unei relații stabile îl reprezintă numărul crescut de ocazii în care poți să „te înfierbânți". Este dificil să păstrezi ritmul unei relații stabile, mai ales atunci când te despart ani buni de clipa căsătoriei. De multe ori, chiar tinerii cu idealuri înalte cad în ispita unei relații sexuale premaritale, tocmai ca rezultat al stabilizării premature a acesteia. Adesea, astfel de cupluri tinere se trezesc în situația unei sarcini nedorite tocmai datorită faptului că se consideră niște copii cuminți, care nu vor merge niciodată prea departe. Ei se lasă prinși de emoția de moment, iar fata sfârșește prin a rămâne însărcinată. Chiar dacă nu ar rămâne însărcinată, fiindcă și-au luat din timp măsuri de precauție, ar însemna că nu au ascultat de Dumnezeu în mod premeditat.

Un alt pericol major al stabilizării relației este acela că totul poate deveni doar obișnuință. Multe cupluri continuă să fie împreună chiar și după ce lucrurile bune dintre ei au încetat să mai existe, pentru simplul fapt că nici unul dintre cei doi nu știe cum – sau nu îndrăznește – să pună capăt relației. Un tânăr se exprima astfel, în această privință: „La început mi-a plăcut mult de Connie. Până la urmă, am determinat-o să accepte să facem anumite lucruri de care acum nu sunt prea mândru. Acum mi-am pierdut interesul în ceea ce o privește. Mă simt ca un șobolan, dar nu știu cum să scap de ea fără să o rănesc."

Ce se întâmplă după ce deveniți un cuplu stabil? Vă gândiți la eventualitatea că s-ar putea ca, într-o zi, să puneți capăt relației sau plănuiți ca într-o zi, în viitor, să treceți la faza următoare – aceea a angajamentului de a vă logodi? Cum puteți clădi o relație cu cineva fără să vă gândiți la căsătorie?

Un cuplu pe care îl despart ani buni de momentul căsătoriei, dar care, cu toate acestea, dorește o relație bună, va trebui să facă față

mai multor dificultăți. Cei doi nu vor să rupă relația, dar nici nu sunt pregătiți pentru căsătorie. Ei nu vor să aștepte în privința sexului. Aceasta îi determină să continue relația din rațiuni sociale, dar ea nu le oferă un scop sau o direcție de bază. Este o situație periculoasă!

A trece la o relație stabilă nu este în sine nici bine, nici rău. O astfel de etapă este esențială în experiența curteniei. Ea reprezintă o perioadă de serioase încercări, pe parcursul căreia fiecare poate studia în amănunt caracteristicile emoționale, morale, spirituale și sociale ale celuilalt, analizând în același timp dacă este înțelept să își asume riscul de intra împreună în relația de căsătorie.

Atunci când încercați să vă evaluați compatibilitatea, timpul este prietenul vostru. Nimeni nu poate juca pentru totdeauna teatru. Mai devreme sau mai târziu masca va cădea. Pe parcursul procesului de evaluare, evitați condițiile artificial aranjate, care nu vă îngăduie să vă observați și să vă cunoașteți unul pe celălalt în condiții variate, naturale. Prea adesea, cei doi își prezintă unul celuilalt doar calitățile, comportamentul cel mai bun de care sunt în stare, astfel că amândurora le este foarte dificil să afle cum sunt în realitate.

Anii adolescenței sunt ani prețioși, de aceea folosiți-i cu cel mai mare profit pentru voi. Sunt niște ani lipsiți de griji și cu doar foarte puține obligații. Este timpul cel mai bun pentru dezvoltarea valorilor demne de respectat, a scopurilor nobile și a standardelor de comportament. Implicați-vă! Cunoașteți oameni noi! Contactați cât mai multe prietenii nestabile cu persoane de sex opus! Dacă vă limitați ocaziile în acești ani de început, vă nedreptățiți singuri.

Fiecare persoană care vine în contact cu viața voastră va lăsa în voi o parte din sine. Puteți învăța lecții valoroase chiar și de la o persoană cu totul plictisitoare, lăudăroasă sau clevetitoare – lecții precum toleranța. Oferiți-vă o bază reală pentru comparații. Nu fiți asemenea muștei din sticla cu oțet, care crede că acela este cel mai dulce loc din lume doar pentru că este singurul în care a fost vreodată!

Un cuvânt pentru cei singuri

Charlie Brown, din benzile desenate „Peanuts", a devenit unul dintre preferații mei, pentru că prezintă, cu realism, unele dintre cele mai importante probleme ale vieții. Am urmărit una dintre edițiile speciale Charlie Brown, dedicată Zilei Îndrăgostiților (Sf. Valentin), un alt episod din viața singuratică a acestui personaj. Toți elevii din clasa lui Charlie au adus la școală felicitări și cadouri specifice și le-au pus într-o cutie strălucitor împodobită. Când a venit momentul serbării, cutia a fost bine agitată, după care „răsfățatul dirigintei" a început să ofere darurile. Toți cei de față au primit câte ceva – toți, cu excepția lui Charlie Brown. Iată-l acolo, printre toți prietenii lui, dar cu desăvârșire uitat. Ajuns acasă, el se așază lângă propria cutie de scrisori, în aceeași zi, de Sf. Valentin, și îi spune lui Snoopy: „Am de gând să stau aici până când voi primi vești de la cineva". Dar nu primește nimic de la nimeni. Este cel mai singur băiat din oraș. Și tocmai de aici începe popularitatea lui Charlie Brown, pentru că mulți oameni se identifică cu episoadele din viața lui.

Cât de greu este să stai pe margine și să te uiți cum ceilalți se distrează, înconjurați de prieteni și nemaiștiind cu care dintre ei să iasă mai repede în oraș! Un tânăr rămas pe dinafară în această privință poate să strige, în singurătatea lui, către Dumnezeu: „Te rog, Dumnezeule, dacă exiști, de ce nu-mi poți găsi și mie un prieten apropiat, chiar acum?"

Oh, cât de mult doare să fii lăsat pe dinafară! Simți cum sufletul îți este pustiu și plin de amărăciune, pentru că știi că nu ești iubit, în timp ce ceilalți par să aibă totul. Ce disperare! Poate fi simțământul cel mai descurajator pe care-l poate trăi o persoană tânără. Un sondaj efectuat de Purdue Public Opinion Poll confirmă faptul că singurătatea este cea mai mare problemă cu care se confruntă adolescenții de astăzi.

Dar a sta pe margine și a-L implora pe Dumnezeu să „trimită pe cineva – pe oricine", nu reprezintă în nici un caz calea cea mai bună de a scăpa de singurătate. Dacă încă nu ai mers niciodată la o

întâlnire, relaxează-te. Gândește-te că în șase luni s-ar putea să ieși cu cineva, într-o relație statornică, și că persoana cea mai populară, pe care acum o invidiezi, s-ar putea să stea în locul tău pe margine. Faptul că cei mai faimoși dintre colegii tăi au prieteni de sex opus nu înseamnă că, neapărat, trebuie să ai și tu. Fiecare grup are diferite subgrupuri. Dacă „grupul în care ești inclus" nu se mișcă în ritmul tău, atunci caută un subgrup mai familiar, în care să te poți simți mai degajat. Împărtășește celor din grup câte ceva din propria ta personalitate – un timp pe care să-l petreceți împreună într-un domeniu de interes comun sau într-o activitate plăcută. Dezvoltă-ți noi hobby-uri și pune-ți ținte noi. Atunci nu te vei mai măsura atât de des după standardele altora și îți va fi mult mai ușor să stabilești relații pe care să le apreciezi cu adevărat.

Unul dintre cele mai rele lucruri pe care le puteți face este acela de a vă trăi viața de pe o zi pe alta, așteptând să apară cineva sau ceva. Nu vă purtați ca și când ați fi căzut într-un somn fermecat, așteptând să reveniți la viață doar atunci când „domnul Perfecțiune" sau „domnișoara Desăvârșire" va intra în scenă. Fără ținte bine stabilite și fără o bună orientare, nu veți fi decât niște sărmani reprezentanți ai speciei umane, pe care nimeni nu vrea să și-i facă prieteni. Și, dacă în cele din urmă ajungeți și voi să fiți prinși în acest joc al întâlnirilor cu o persoană de sex opus, veți descoperi că nu ați găsit încă secretul fericirii. Și aceasta pentru că niciodată nu v-ați dezvoltat acele calități de care aveți nevoie pentru a reuși în viață. Există șanse să vă simțiți și atunci tot singuri și frustrați.

Învățați să acceptați singurătatea ca ceea ce este de fapt – o stare emoțională. Emoțiile noastre nu sunt permanente, ci se schimbă în funcție de dispoziția sufletească. Între timp, stabiliți câteva prietenii solide cu persoane de ambele sexe, astfel încât să puteți fi gata pentru o relație unică, atunci când aceasta va veni. Alăturați-vă unui grup, adoptați un hobby și rămâneți activi. Singurătatea pe care o trăiți poate dezvolta în voi o capacitate de a vă îngriji de cei din jur pe care, altfel, n-ați putea-o dobândi niciodată. Poate că Dumnezeu vrea ca voi să căutați alte persoane care se simt singure și să slujiți

nevoilor acestora. Astfel, este posibil să începeți să uitați de propria nenorocire și să fiți o adevărată binecuvântare pentru alții. De asemenea, este posibil ca Dumnezeu să îngăduie să treceți prin experiența singurătății tocmai ca să vă poată atrage mai aproape de Sine. Poate că vrea întreaga voastră atenție și supunere.

NOTE DE SUBSOL

*Din versiunea *New American Standard* a Bibliei, The Lockman Foundation, 1960, 1962, 1963, 1968, 1971, 1972, 1973, 1975. Folosit cu permisiune.

[1]Herbert J. Miles, *The Dating Game* (Grand Rapids: Zondervan, 1975), p. 32.

[2]Jody Gaylin, „What Girls Really Look for in Boys", *Seventeen.*

[3]*Ibid.*

[4]Janice Kaplan, „Can Interfaith Romance Work for You?" *Seventeen*, January, 1981, pp. 104,105,120.

[5]*Ibid.*

Relația idilică realizează un cerc - întâlnirile ocazionale, stabilizarea relației și apoi ruperea acesteia. Cu excepția persoanei cu care, în cele din urmă, te vei căsători, de fiecare dată când vei avea o relație stabilă, vei ajunge și la momentul ruperii ei.

Capitolul 4

ESTE GREU SĂ RUPI O RELAȚIE

El te-a tratat altfel. N-ai putea să spui exact ce se întâmplă, dar lucrurile nu mai sunt la fel ca înainte. Aseară, după întâlnire, te-a condus până în fața ușii și nici măcar nu a intrat puțin. A spus că trebuie să meargă direct acasă. Apoi, ai auzit de la o prietenă că, după aceea, el a petrecut încă o bună bucată de vreme într-un alt grup de colegi. Ultima dată când te-a sărutat de noapte bună ai avut impresia că a făcut-o doar pentru că tu așteptai aceasta. În ultimul timp, tu îl cauți la telefon mai des decât te caută el.

Nu pare să mai fie atât de fericit cum era înainte. Nu mai râde, nu mai glumește și nu mai stă de vorbă cu tine așa cum o făcea altădată. Când îl întrebi dacă s-a întâmplat ceva, îți dă întotdeauna același răspuns negativ. Îndoielile nu-ți dau pace și-ți creează o stare de neliniște. Nu ai vești de la el de câteva zile, dar nu-l suni nici tu. Când, în cele din urmă, vă întâlniți din nou, îl întrebi în șoaptă, „Ce se întâmplă cu noi?" Ți-este teamă să auzi răspunsul. El privește în altă parte. Umerii i se lasă în jos. Știi ce va spune înainte de a rosti vreun cuvânt: „Cred că ar fi bine să ne găsim, fiecare, pe altcineva cu care să ieșim."

S-a sfârșit. Prietenul tău dorește compania altcuiva. Ce se va

întâmpla acum? Relația idilică realizează un cerc – întâlnirile ocazionale, stabilizarea relației și apoi ruperea acesteia. Cu excepția persoanei cu care, în cele din urmă, te vei căsători, de fiecare dată când vei avea o relație stabilă, vei ajunge și la momentul ruperii ei. Dar modul de a proceda atunci când vine acest moment este de o importanță crucială. Haideți să învățăm să procedăm așa cum trebuie.

Recunoașterea semnalelor care anunță pericolul

Sunt situații când este mai bine să rupi o relație decât să o continui. Uneori, cei doi sunt atât de absorbiți unul de celălalt, încât nu reușesc să observe semnalele de avertizare și, astfel, sunt cu totul nepregătiți în fața pericolului care le amenință viitorul. Iată câteva semne care vă vor ajuta să vă dați seama de momentul în care dependența emoțională a înăbușit în voi simțul realității.

Discuțiile în contradictoriu și conflictele excesive. Într-o oarecare măsură, discuțiile în contradictoriu și conflictele, într-o relație stabilă, sunt ceva normal. Dacă un cuplu nu trece și prin momente de dezacord sau de conflict de opinie într-o anume privință, înseamnă că cei doi nu-și manifestă propria personalitate în acea relație și că nu au învățat ca, fiind ei înșiși, să se influențeze reciproc. Dar există și situații când aceste certuri și discuții în contradictoriu sunt prea multe, în special dacă ele sunt lungi, purtate pe un ton ridicat sau au devenit aproape permanente. Chiar și cuplurile care se potrivesc foarte bine pot avea o serie de neînțelegeri dar, dincolo de acestea, dacă certurile și conflictele dintre voi depășesc în număr și în durată perioadele de pace, atunci aveți un motiv de îngrijorare.

Implicarea fizică excesivă. Fred și Claudia aproape că nu au răbdare să aștepte câteva minute în care să fie singuri, ca să se poată îmbrățișa și dezmierda. În mare parte, relația lor gravitează în jurul senzațiilor fizice pe care și le oferă unul altuia. Ei își petrec cea mai mare parte din timpul când sunt împreună bucurându-se de farmecele fizice ale celuilalt, dar se angajează în extrem de puține activități

participative și într-o foarte slabă comunicare verbală. Atunci când un cuplu este atât de implicat din punct de vedere fizic, celelalte domenii ale relației lor nu se dezvoltă deloc. Dacă relația voastră cu cineva este dominată de intimitatea fizică, atunci ar trebui să rupeți această relație și să începeți una nouă, cu o altă persoană, astfel încât să existe un echilibru între implicarea voastră emoțională, fizică și spirituală.

Țeluri și valori în conflict. Phillip și Penny cred că sunt compatibili. Amândurora le place baschetul, muzica country, hamsterii și pizza. Dar acestea sunt singurele lucruri care vorbesc despre ceea ce le place să facă atunci când sunt împreună. Țelurile și valorile pe care le aveți spun ce sunteți, cine sunteți și ce veți fi în anii care vor veni. Dacă unul dintre voi a abandonat liceul, iar celălalt dorește să studieze pentru a-și lua doctoratul în chimie, înseamnă că țintele voastre de viață diferă atât de dramatic, încât nici măcar compromisul nu va putea rezolva problema. Studenții de colegiu care au răspuns la chestionarul meu au menționat valorile și filozofia vieții ca fiind cauza cea mai frecventă a neînțelegerilor în relația de dragoste în care erau implicați în prezent sau în care fuseseră implicați cel mai de curând.

Abuzul. A tolera abuzul mintal sau fizic, suferind în tăcere și sperând că celălalt se va schimba în timp, nu face altceva decât să încurajeze un astfel de comportament. Dacă un băiat răsucește brațul unei fete și î-l strânge până când se învinețește, susținând că face aceasta „doar pentru distracție", fata ar face bine să cerceteze mai cu atenție relația lor. Se poate întâmpla, de asemenea, ca unul dintre parteneri să inițieze tot felul de „jocuri ale minții" care îl pun pe celălalt în situații umilitoare sau îl fac să se simtă stupid și desconsiderat. Crearea unor situații publice stânjenitoare, care te fac să pari prost în fața altora, poate fi catalogată drept abuz mintal. Ea arată că persoana aceea are nevoie de mai mult ajutor decât îi poți oferi tu.

Retragerea. Christy petrece atât de mult timp cu Dave, încât prietenele ei de-abia dacă mai reușesc să o vadă câteodată. Ea pur și simplu nu are timp pentru ele. Notele de la școală sunt tot mai mici și se pare că și-a pierdut orice interes pentru sport, pentru școală, pentru prieteni sau pentru activitățile de la biserică. Dragostea ar fi trebuit să lărgească sfera de interes a lui Christy, nu să i-o închidă. Dragostea este o forță constructivă, care te ajută să-ți atingi potențialul maxim. Ea eliberează în tine acele energii care să te ajute să dai tot ce poți mai bine, nu să te retragi din activitățile vieții. Relațiile care te îndepărtează cu totul de prieteni, de școală, de sport și de biserică trebuie să fie rupte.

Separarea. Atunci când distanța separă un cuplu, doi factori trebuie luați în considerare pentru a hotărî dacă cei doi trebuie să pună capăt relației lor – vârsta și distanța dintre ei. Dacă vârsta lor este de 14-15 ani, atunci o distanță de 15 km este suficientă pentru ca, după un timp, să nu mai fie atât de dispuși să aștepte până când se vor putea întâlni. Cu toate acestea, un cuplu de vârstă mai mare poate să reușească să mențină relația, chiar dacă i-ar separa 1500 de km. Dacă te afli pe la mijlocul adolescenței și prietenul sau prietena ta se mută într-o altă localitate, nu încercați să vă prelungiți agonia prin a vă jura unul altuia credincioșie „veșnică". Toate telefoanele interurbane, scrisorile de dragoste și promisiunile nu vor reduce rata mortalității. Dragostea voastră nu poate supraviețui decât într-un context de „acum și aici".

O combinație de personalități nepotrivită. De fiecare dată când începi să te întâlnești cu cineva, îți legi personalitatea de cea a acelei persoane. Uneori, aceste personalități se combină într-un duet dinamic, însă alteori ele scot la suprafață tot ce este mai rău în fiecare. Dacă doi tineri care sunt amabili, bine dispuși și plăcuți devin egoiști, mohorâți și aspri atunci când sunt împreună, ei ar trebui să pună capăt relației lor. Orice persoană implicată într-o relație de dragoste trebuie să-și pună întrebarea: „Atunci când sunt

cu prietenul meu (prietena mea), sunt eu o persoană mai bună sau una mai rea?"

Despărțirea care rănește

Ruperea unei relații este dureroasă, astfel că refuzăm să ne gândim prea mult la eventualitatea ei și, drept urmare, nu învățăm niciodată acele metode prin care să trecem cu bine prin acest aspect al vieții. O mare parte din durerea asociată cu despărțirea poate fi evitată, dacă cei doi dau dovadă, în timpul acestui proces, de puțin tact. Iată câteva lucruri pe care *nu trebuie să le faceți* atunci când puneți capăt relației voastre.

Evitați greșeala vinovăției. Georgette s-a plictisit de Lance și știe că ar trebui să pună capăt relației dintre ei, dar se simte vinovată pentru că îl va răni. Astfel, ea îi hiperbolizează în mintea ei orice trăsătură negativă, până când găsește o justificare ca să se despartă de el. După ce îi aduce lui Lance argumentele pe care le-a pregătit, el se simte teribil de rănit, și aceasta nu numai pentru că Georgette s-a descotorosit de el, ci și pentru că l-a făcut să se simtă desconsiderat și lipsit de orice valoare, o persoană pe care nu o poate plăcea nimeni.

Dacă începe să te intereseze altcineva și nu știi cum să-i dai această veste actualului tău prieten (prietenă), *cel mai josnic mod* de-a o face este să apari în public cu noua ta iubire. În special, alungați din minte ideea de a vă exprima în public afecțiunea față de noua cucerire în fața persoanei de care vreți să vă despărțiți, în speranța că aceasta din urmă va prinde mai repede mesajul.

Nici a-i aplica persoanei cu care te întâlnești în prezent *tratamentul tăcerii* sau a evita să-i descoperi ceea ce ai de gând să faci nu este un mod corect de a proceda. O astfel de atitudine va ridica în mintea ei tot felul de întrebări: „Cu ce am greșit? Am spus aseară ceva care i-a rănit simțămintele? Poate că încearcă de mai mult timp să scape de mine și eu am fost așa de prost, încât nu mi-am dat seama. Niciodată nu pricep la timp!"

Evitați și *tratamentul dușurilor scoțiene* (fierbinte-rece). Bruce se gândește în mod serios să se despartă de Lori. Cu toate acestea, lui nu-i place să piardă siguranța relației lor. Lori este foarte drăguță și mulți băieți îl invidiază pentru prietenia lui cu ea. El oscilează în purtarea lui față de ea în funcție de starea sufletească pe care o are pe moment – uneori este atent și grijuliu, alteori uită și să-i dea telefon. Adevărul este că Bruce s-a plictisit de Lori. Atunci când se poartă atent și curtenitor cu ea, el încearcă să se convingă singur că încă mai pot continua relația, iar atunci când o ignoră vrea să-i dea de înțeles că între ei totul s-a încheiat. Un astfel de procedeu nu face decât să creeze confuzie în mintea celuilalt. Nu vă complaceți în el, în timp ce încercați să luați o hotărâre.

Feriți-vă să trimiteți mesaje pe care partenerul vostru le-ar putea interpreta greșit. S-ar putea ca nici măcar să nu înțelegeți, la nivelul conștientului, ce se întâmplă înăuntrul vostru și să spuneți lucruri care nu exprimă cu adevărat ceea ce ați vrea să-i comunicați celuilalt.

Dacă spuneți:	**Cealaltă persoană s-ar putea să interpreteze:**
„Încă nu sunt pregătit(ă) să avem o relație stabilă."	„Am întâlnit pe altcineva care îmi place mai mult decât tine. Hai s-o lăsăm baltă."
„Am impresia că ne înstrăinăm unul de celălalt."	„Te-ai schimbat și nu îmi place schimbarea din tine."
„Mie mi se pare că nu mai avem preferințe comune."	„Înainte îmi păreai interesant(ă), dar acum mă plictisești."
„Nu mai comunicăm la același nivel."	„Înainte eram pe aceeași lungime de undă, dar acum nu prea mai avem ce să ne spunem."
„Luna viitoare voi pleca la colegiu și nu ne vom mai vedea prea des."	„Când voi merge la colegiu, vreau să fiu liber(ă) să-mi aleg pe oricine."
„Sunt așa de ocupat cu studiul și cu slujba, că de-abia mai am timp pentru o viață socială."	„Nu mai ești la fel de important(ă) pentru mine cum erai înainte."

Dacă simți că a sosit timpul să rupeți relația, examinează-ți cu atenție motivele și apoi prezintă-i-le partenerului tău în mod deschis, clar și cu sinceritate.

O persoană imatură poate pune capăt unei relații doar pentru faptul că partenerul său nu-i mai împlinește nevoile. Cu siguranță, însă, că reprezintă o evidentă dovadă de egoism să privești o relație doar în termenii împlinirii propriilor nevoi. O astfel de persoană imatură se pare că nu a înțeles că este, la rândul ei, responsabilă pentru anumite aspecte ale relației. I se pare mai ușor să-și acuze partenerul decât să accepte să-și asume ea însăși o parte din vină; prin urmare, persoana imatură alege adesea calea cea mai ușoară de a pune capăt unei relații. În loc să încerce să rezolve problemele dinăuntrul său, ea va trece la un partener nou, lăsându-l pe cel de mai înainte confuz și rănit.

Persoanele mature vor privi cu realism neajunsurile relației lor și vor evalua dacă sunt în stare să depășească așteptările neîmplinite sau dacă ar fi mai potrivit să se despartă. Cei care nu au standarde morale înalte pot rupe relația fără să se mai vadă niciodată. Dar un astfel de mod insensibil și nepăsător de a pune capăt unei relații stabile nu va fi întâlnit la cei care nutresc idealuri înalte. Astfel de persoane încearcă să pună capăt unei relații procedând într-un asemenea mod, încât între ei să nu apară resentimente.

Este posibil să te desparți de cineva într-un spirit de recunoștință, de mulțumire pentru ceea ce ați împărtășit, pentru timpul petrecut împreună, pentru amintirile plăcute și pentru creșterea personală, care a rezultat din prietenia voastră. În ultimii câțiva ani, Rodney a avut șapte sau opt idile; el a rămas însă în relații amicale cu fiecare dintre acele fete. Este, deci, cu putință.

Despărțirea care nu zdrobește inima

Nu știu nici un mod plăcut de a rupe o relație. Ori de câte ori se despart doi oameni cărora le-a păsat de celălalt, suferința este prezentă. Dar puteți face ceva pentru a mai atenua șocul și pentru a

preveni apariția unor probleme mai serioase, care pot apărea în astfel de situații.

Căutați sfat. Dacă aveți îndoieli în ceea ce privește ruperea unei relații, căutați sfat din partea unei persoane în care aveți încredere și pe care o respectați. Atunci când suntem tulburați și afectați emoțional, se întâmplă adesea să spunem și să facem lucruri pe care mai târziu le regretăm. Multe cupluri care s-au despărțit în momentele „fierbinți" ale unei dispute verbale ar fi vrut, mai târziu, să nu fi făcut astfel. Dacă simțiți nevoia, descărcați-vă sufletul înaintea unui prieten, a pastorului, a unui consilier sau a unui profesor. Explicând altcuiva întreaga situație, în detaliu, o veți înțelege voi înșivă mai clar, iar părerea obiectivă a cuiva neimplicat emoțional în situație se dovedește adesea de mare folos.

Rugați-vă. Căutați călăuzirea divină. Rugați pe Domnul să vă arate dacă ați ales calea cea mai bună. Cereți-I, de asemenea, ajutorul pentru a vă putea duce hotărârea la îndeplinire, procedând cu bunătate și cu delicatețe. Rugați-vă ca persoana de care plănuiți să vă despărțiți să treacă peste aceasta fără consecințe serioase, emoționale sau fizice.

Puneți capăt relației imediat ce ați hotărât să faceți aceasta. În loc să lăsați cealaltă persoană să creadă că relația voastră va continua, faceți pași spre a încheia lucrurile. Nu vă prefaceți că țineți la cineva care nu vă mai interesează. O dată ce ați luat hotărârea, duceți-o până la capăt. Nu vă lăsați amăgiți de promisiuni de schimbare sau de compromis.

Dacă este posibil, avertizați în vreun fel cealaltă persoană cu privire la ceea ce aveți de gând. Ruperea bruscă a unei relații poate avea un impact asemănător cu acela al morții subite a unei rude apropiate. Majorității oamenilor li se pare mai ușor să accepte moartea cuiva drag, dacă aceasta survine în urma unei boli lungi și incurabile, decât

dacă este urmarea unui neașteptat accident de circulație. Aceasta pentru că, în primul caz, au avut ocazia să se pregătească emoțional. Atunci când nemulțumirea voastră în ceea ce privește relația devine atât de acută, încât vă face să vă gândiți la despărțire, puteți să lăsați să se întrevadă ceea ce simțiți. Spre exemplu, puteți spune că vi se pare că ați ajuns să depindeți prea mult unul de celălalt. Explicați că ar fi mai bine, după părerea voastră, să vă întâlniți fiecare și cu alte persoane, păstrând posibilitatea de a relua firul relației mai târziu, după ce amândoi veți fi avut ocazia să faceți comparații.

Cruțați simțămintele celeilalte persoane în ceea ce privește respectul de sine. Pentru imaginea de sine, este o mare pierdere ca persoana pe care ai iubit-o să te respingă. Evitați să scoateți în evidență toate trăsăturile negative ale celeilalte persoane. În loc de aceasta, subliniați momentele plăcute pe care le-ați petrecut împreună. Vorbiți despre contribuția pe care a adus-o celălalt în cadrul prieteniei voastre, în timpul cât ați fost împreună. Exprimați-vă aprecierea pentru calitățile pe care le are.

Recunoașteți-vă propriul eșec în ceea ce privește dezvoltarea unei relații care să meargă. Poate că persoana care v-a fost prieten(ă) nu a posedat acele trăsături de caracter pe care le-ați văzut la început în ea. Recunoașteți-vă propria lipsă de pătrundere, în această privință. (Dacă nu puteți recunoaște lucrul acesta în fața ei, recunoașteți-l măcar în voi înșivă). Astfel, veți învăța să vă asumați responsabilitatea pentru propriile acțiuni și să vă dovediți maturitatea. Descoperiți acele lucruri care nu au mers bine în relația voastră și rolul pe care l-ați jucat voi în eșecul ei.

Fiți onești în ceea ce privește motivele voastre de a rupe relația. Aveți responsabilitatea de a spune celeilalte persoane motivele pentru care vreți să vă despărțiți. Toți tinerii cu care am vorbit despre lucrul acesta mi-au spus că vor să cunoască motivele, chiar dacă aflarea acestora s-ar putea să le producă suferință. Lucrul acesta s-a dovedit a fi benefic cu bătaie lungă. Persoanele mature vor să învețe din propriile greșeli.

Chiar dacă doare destul de mult, este mai bine să ți se spună de ce, decât să te întrebi nedumerit ce ai spus sau ce ai făcut greșit. Procedați în felul următor: (1) Recunoașteți-vă propriile lipsuri în a face relația să meargă; (2) scoateți în evidență trăsături ale personalității celuilalt, pe care le-ați apreciat și (3) prezentați în mod deschis și franc problema, *fără să fiți brutal de sinceri.* Nu oferiți informații negative, dacă nu o puteți face cu tact și amabilitate.

Alegeți timpul și locul potrivit pentru a vorbi despre despărțire. Nu aruncați bomba în timp ce vă pregătiți să participați la un mare eveniment, în noaptea dinaintea unui examen sau atunci când sunt și alte persoane de față. Despărțirea este destul de dureroasă chiar și atunci când se petrece „între patru ochi", iar a da o astfel de veste înaintea unui eveniment important sau în public este o atitudine crudă și inumană.

După ruperea relației, păstrați pentru voi orice problemă personală pe care ați avut-o cât timp ați fost împreună. Învingeți tentația de a bârfi și de a da informații prietenilor. Lucrul cel mai potrivit pe care îl poți spune (atât pentru tine, cât și pentru cel sau cea de care te-ai despărțit) este: „Am ieșit împreună o vreme și pot spune că este o persoană deosebită. Vom rămâne prieteni". Dacă veți pune în circulație informații defăimătoare, vă veți face singuri rău. Dacă persoana de care v-ați despărțit a fost atât de lipsită de valoare, cum de ați ieșit, totuși, împreună? Nu faceți reclamă propriei nechibzuințe!

Înainte de a încerca să întâlniți din nou persoana de care v-ați despărțit, lăsați un timp pentru vindecare emoțională. Când vă întâlniți din nou, conversația dintre voi trebuie să fie scurtă și superficială. Nu încercați să păreți peste măsură de prietenoși, ca nu cumva cealaltă persoană să ia aceasta drept o încercare de a vă apropia din nou.

Cum să-ți manifești suferința după despărțire

S-a sfârșit. Prietenul tău (sau prietena ta) de până acum vrea să iasă cu altcineva. Ce vei face? Bifează una dintre variante:

1. Cazi în genunchi și îl (o) implori să se întoarcă la tine.

2. Faci promisiuni nerealiste să devii exact persoana care vrea el (ea) să fii. *Promiți* să te schimbi.

3. Iei o mină tristă și verși câteva lacrimi, astfel ca lui (ei) să-i pară rău pentru tine. Dacă metoda nu este eficientă, recurgi la plânsul în hohote, suspinând înduioșător.

4. Amenințăi că te vei arunca de pe clădirea World Trade Center.

5. Îi mulțumești pentru clipele frumoase petrecute împreună și pleci cu capul sus și cu pasul ușor. Apoi, te duci și dai frâu liber simțămintelor de regret în singurătatea camerei tale.

Dacă nu ați trecut încă prin experiența unei idile destrămate, aveți destule șanse să treceți în viitor. Ce veți face atunci când persoana la care țineți cu adevărat vă va da de înțeles că vrea să pună capăt relației dintre voi? Sunt și căi demne de a supraviețui. Dacă vei reuși să faci față cu bine unei despărțiri, lucrul acesta va face adevărate minuni în ceea ce privește imaginea de sine și te va ajuta să ai mai multă încredere în tine. Pe de altă parte, despărțirea poate fi teribil de neplăcută și poate crea scene jenante, care vă vor urmări toată viața. Alegerea este a voastră.

De cele mai multe ori, cel care tocmai a fost părăsit se simte atât de jignit, încât simte nevoia să lovească în celălalt. Oamenii procedează astfel de obicei pentru a-și justifica simțământul de frustrare. S-ar putea ca și voi să fiți tentați să bateți câmpii și să vorbiți cu patos, în primul rând despre cât de stupid și de nătâng a fost celălalt și, în al doilea rând, despre faptul că voi ar fi trebuit să fiți aceia care să puneți capăt relației, și asta cu veacuri în urmă. Dar, calomniindu-l pe celălalt, refuzați să vă corectați și să vă vindecați propriul ego. Încercați să nu vă apărați singuri, proclamând: „El este cel de nesuportat, nu eu. Eu sunt încă o persoană destul de

plăcută". Sau: „Când ceilalți vor afla cum ești în realitate, puișor, nici pe tine n-o să te mai vrea nimeni! Prin asta mi se va face dreptate!" Nu vă îngăduiți extravaganța de a vă spune în sinea voastră: „Dacă eu nu te pot avea, atunci mă voi îngriji personal ca să nu te aibă nimeni". Puțini dintre noi dau glas unor astfel de gânduri, dar în mintea unora ele sunt mereu prezente și induc răspunsuri subconștiente.

Alteori, răzbunarea ia forma unui atac mai direct. Când Matt pune capăt relației lui cu Sue, ea izbucnește: „Este exact lucrul la care mă așteptam din partea ta. Știam că o vei face. N-ar fi trebuit niciodată să am încredere în tine. Îți place să-i rănești pe cei din jur, nu-i așa? M-ai rănit de atâtea ori, că nici nu mai țin minte. De data asta vrei cu adevărat să mă termini. Ți-am dat totul, am făcut totul pentru tine și uite cum mă tratezi! Niciodată nu m-ai meritat!" Sue vrea să-l facă pe Matt să se simtă la fel de îngrozitor, pe cât se simte ea, cea care a fost părăsită.

Uneori, atunci când dependența emoțională în cadrul relației a fost mare, reacția împotriva persoanei care inițiază despărțirea ia forma amenințărilor, a șantajului sau chiar a violenței deschise. Amenințări că-i vei da în vileag secretele, că te vei îmbăta sau chiar că te vei sinucide, precum și alte declarații, la fel de nesăbuite, nu reprezintă de obicei decât niște încercări disperate de a te agăța de cineva. Uneori, persoana respinsă se aruncă într-o relație fizică intensă cu altcineva, fie ca să se răzbune, fie ca să compenseze iubirea pierdută.

Feriți-vă să începeți o nouă idilă imediat ce tocmai ați încheiat una. Dacă plângi pe umărul lui Ron pentru că tu și Fred v-ați despărțit, nu-i nici o problemă dacă accepți compasiunea lui Ron, dar nu te lăsa ispitită de conjunctura emoțională. Nu uita că acum ești foarte vulnerabilă față de oricine îți acordă atenție și ești gata să profiți de orice ocazie, ca să umpli golul rămas. Idilele astfel legate sunt înșelătoare și se sting repede.

Cum să supraviețuiești unei despărțiri

Dacă încă mai țineți la persoana care a inițiat despărțirea, cu atât mai bine ar fi să o faceți să se întrebe dacă nu cumva a făcut o greșeală teribilă rupând relația, decât să creați o scenă jenantă, prin care să-i înlăturați din minte orice îndoială cu privire la hotărârea luată. Prin atitudinea voastră, determinați-o să gândească mai degrabă: „Este, cu adevărat, un om de valoare", decât „Oh! Ce bine c-am scăpat de el (ea)!"

Ieșiți din scenă cu demnitate și cu respectul de sine intact. Spuneți-i celuilalt că prietenia cu el a reprezentat un moment bun al vieții voastre. Nu înțelegeți de ce a trebuit să se încheie, dar dacă trebuie să fie astfel, atunci îi doriți numai fericire pentru viitor. Asigurați-l că îi veți purta întotdeauna prietenie. Dacă găsiți de cuviință, îi puteți spune și că vă este greu să încetați să iubiți pe cineva dintr-o dată și că, probabil, el sau ea va face încă parte din viața voastră pentru un timp. Puteți întreba și care au fost motivele ruperii relației. Dacă puteți, discutați despre acestea pe îndelete. Dar când totul a fost spus și hotărât, acceptați situația și folosiți-o mai degrabă în avantajul, decât în detrimentul vostru. În loc să arătați și să vă purtați ca și când întreaga voastră lume s-ar fi prăbușit, păstrați-vă respectul de sine.

Nu vă simțiți rușinați de faptul că sunteți triști. Este o reacție normală atunci când ați fost răniți afectiv. Dacă simțiți nevoia să plângeți, faceți-o – și sfatul acesta este valabil atât pentru fete, cât și pentru băieți. Plânsul este un mijloc natural de ușurare și liniștire după situații stressante, prin care se reduce tensiunea nervoasă. Dar plângeți când nu mai este nimeni de față.

Probabil că v-ar fi de folos să aruncați o privire asupra răspunsului psihologic, generat de o pierdere grea. Psihologii au descoperit că, după o durere intensă, oamenii trec în general prin anumite etape caracteristice. Acest proces are loc indiferent de natura pierderii suferite – moartea cuiva drag, divorțul sau ruperea unei relații apropiate. Mai întâi apare *negarea* – refuzul de a accepta tragedia

care s-a întâmplat. Apoi, urmează *mânia* îndreptată spre în afară, atât împotriva celor care au provocat suferința, cât și împotriva lui Dumnezeu. În cea de-a treia fază, *atât mânia, cât și vinovăția se îndreaptă către interior*, către propria persoană – un proces de autocondamnare pentru ceea ce s-a întâmplat. Cea de-a patra și ultima etapă – faza rezoluției. Acum, persoana îndurerată poate, în sfârșit, să privească realitatea în față și să caute o soluție.

Cunoașterea acestor patru etape psihologice nu vă poate scuti de tulburarea emoțională, dar vă poate ajuta să treceți mai ușor prin ea. Prin urmare, orice persoană care trece prin experiența ruperii unei relații parcurge acest proces al suferinței. Cu cât cuplul a fost mai mult timp împreună și cu cât relația lor a fost mai apropiată, cu atât mai profundă va fi durerea. Trecerea prin fiecare dintre aceste faze este o reacție normală. După un plâns serios, probabil că te vei liniști, convins că ceea ce a fost mai rău a trecut. Evitați să vă lăsați prinși de oricare dintre aceste faze, pentru că rămânerea prelungită în ele poate conduce la depresie.

Gândiți-vă, de asemenea, că nici ex-partenerului vostru nu i-a fost mai ușor să vă dea această veste decât v-a fost vouă să o primiți. Poate că, într-o primă reacție, ați trecut prin stări de mânie și de frustrare și ați adunat resentimente. Dar dincolo de toate acestea, încercați să înțelegeți și ce simte celălalt. Explicațiile lui (la fel de dureroase pentru el, ca să vi le ofere, cât au fost pentru voi atunci când le-ați auzit), pot contribui la creșterea voastră personală și la dezvoltarea personalității voastre. Simplul fapt că prietenul sau prietena ta a ales să se despartă de tine nu înseamnă că nimeni din lume nu te vrea sau că ești o persoană lipsită de valoare.

Deci, ce vei face acum, când relația voastră s-a sfârșit? Ai impresia că viața ta nu mai are nici o direcție. Poate simți că-ți vine să lași baltă școala, să fugi de-acasă, să-ți părăsești serviciul, să te apuci de băut, să te arunci de pe o stâncă, sau altceva de felul acesta. Poate că te simți umilit, desconsiderat, mai jos decât ai fost vreodată în viața ta.

Indiferent ce simți, nu căuta imediat o altă relație. Oferă-ți posibilitatea de a te vindeca. Timpul este un excelent vindecător,

chiar dacă unora le ia mai mult decât altora pentru a-și reveni. Timpul necesar recuperării după o despărțire va fi direct proporțional cu intensitatea și cu stabilitatea relației rupte. În timp ce îți revii, ia-ți timp să privești la tine însuți și să-ți evaluezi progresul în ceea ce privește creșterea personală.

Da, acordă-ți timp să plângi, să regreți și apoi să te adaptezi la noua situație. Dar, după ce ți-ai stabilit gradul de responsabilitate pentru ceea ce s-a întâmplat și ai stat de vorbă cu un prieten despre aceasta, este timpul ca viața ta să meargă mai departe. Poate că din când în când ești tentat să te afunzi tot mai mult în propria nenorocire și durere, încercând să atragi prin aceasta simpatia și compasiunea prietenilor. Este însă nevoie să înveți să lași trecutul în urmă și să nu-l mai răscolești.

Menține-te ocupat. Nu intra la hibernat în camera ta, meditând abătut la propriile nereușite. Participă la activități de grup care îți vor distrage atenția de la probleme. Implică-te în a-i ajuta pe alții. În felul acesta, vei fi mai înclinat să uiți de propriile necazuri și să te gândești la alții care poate că au probleme mai mari decât tine.

Roagă-te. Dumnezeu știe ce ți s-a întâmplat și este preocupat de tine. Spune-I cât de mult te doare și cere-I ajutorul ca să te vindeci. Apelează la făgăduința că „toate lucrurile lucrează împreună spre binele celor care-L iubesc pe Dumnezeu" (Rom. 8,28). Dumnezeu are un scop pentru care îngăduie ca în viața noastră să existe suferință. Ea ne învață cum să fim mai sensibili față de nevoile altora. De asemenea, noi avem tendința ca, atunci când trecem prin durere, să ne apropiem de Dumnezeu. Dar oricare ar fi motivele pentru care trecem prin suferință, noi trebuie să avem încredere în El.

Andrae Crouch, cântărețul de muzică religioasă, a iubit cu înflăcărare o femeie. Apoi, într-o zi, s-au despărțit. Andrae Crouch a suferit mult, dar și-a îndreptat gândurile către Dumnezeu și, din adâncul durerii sale, a scris minunatul cântec evanghelic „Through It All"* („Prin tot"). Prin tot ce a trecut, Andrae Crouch a ajuns să se bizuie pe Cuvântul lui Dumnezeu. Prin tot, el a învățat că Dumnezeu poate să-i rezolve, într-adevăr, problemele.

Mergi pe stradă împreună cu o prietenă și deodată îl vezi pe el la braț cu o roșcată. Nu o cunoști, dar ai mai văzut-o. Aștepți ca durerea să te cuprindă, dar nu simți decât o strângere de inimă care vine și trece. Ești surprinsă. Apoi, mai arunci o privire către roșcată și te întrebi ce are ea care ție îți lipsește. Este firesc să te întrebi dacă a ajuns deja să simtă față de ea ceea ce spunea, până nu de mult, că simte pentru tine. Reflectezi doar o clipă. Prietena ta te întreabă ceva, iar tu îi răspunzi calm. Apoi scoți un oftat de ușurare, fiindcă îți e clar că despărțirea nu te mai afectează ca altădată. „În sfârșit", șoptești ușor, „am reușit să mă adun și să-mi revin!"

NOTĂ DE SUBSOL

[1]Andrae Crouch și Nina Ball, *Through It All* (Waco, Tex., 1974), pp. 93-95.

Aproape că nu s-a făcut nici un studiu care să determine componentele, efectele sau rezultatele iubirii pătimașe, pasionale, în timp ce pentru dragoste au fost consacrate volume întregi.

Capitolul 5

DILEMA NR. 1 A TINERILOR - Cum să știi dacă iubești cu adevărat

Potrivit studiilor recente, majoritatea oamenilor trăiesc, în decursul vieții, șapte până la zece idile. Un sondaj a descoperit că, în medie, un student de colegiu se va îndrăgosti de șase, șapte ori și va iubi o dată sau de două ori.[1] Probabil că voi v-ați consumat deja o parte din porția de idile. Întrebarea este însă: Cum poți fi sigur dacă iubești cu adevărat sau dacă este vorba doar de un simțământ pasional?

Testul pentru tineri, intitulat „Ce știi despre dragoste?", vă va ajuta să înțelegeți ce gândiți cu adevărat despre dragoste. Acest test vă va ajuta să vă dați seama cât de bine informați sunteți cu privire la acest subiect. El constă dintr-o serie de afirmații pe care trebuie să le bifați cu Adevărat sau Fals. Încercuiți A pentru adevărat și F pentru fals. Parcurgeți testul înainte de a citi restul capitolului.

Testul „Ce știi despre dragoste?" pentru tinerii îndrăgostiți

A F 1. Între anumiți oameni este posibilă dragostea la prima vedere.

A F 2. Sexul premarital este acceptabil atunci când cei doi țin mult unul la celălalt.

A F 3. Când vei găsi dragostea adevărată, vei ști.

A F 4. Când doi oameni se iubesc cu adevărat unul pe celălalt, nu se ceartă.

A F 5. Este ușor să faci deosebirea între dragostea adevărată și cea pasională.

A F 6. Este ceva normal să fii îndrăgostit de mai multe persoane în același timp.

A F 7. Când ești cu adevărat îndrăgostit, îți pierzi interesul față de alte persoane, lucruri sau activități.

A F 8. Când te îndrăgostești de cineva, la întâmplare, propriile simțăminte îți spun dacă este vorba despre dragoste adevărată.

A F 9. O dată ce un cuplu găsește dragostea adevărată, cei doi ar trebui să se căsătorească îndată ce este posibil.

A F 10. În medie, o persoană tânără, înainte de a deveni adult matur, se îndrăgostește de mai multe ori de persoane diferite.

A F 11. Dragostea este ceva ce nu se poate studia și pentru care nu te poți pregăti, pentru că este doar un răspuns emoțional.

A F 12. Când ești cu adevărat îndrăgostit, vezi în celălalt doar lucrurile bune.

A F 13. Nu are prea mare importanță dacă familia sau prietenii sunt de acord cu relația ta de dragoste – ea vă privește doar pe voi doi.

A F 14. Absența face ca inima să se atașeze și mai mult de celălalt.

A F 15. Atunci când doi oameni sunt cu adevărat îndrăgostiți, ei nu se ceartă, nu discută în contradictoriu și nu ajung la neînțelegeri.

A F 16. Este mai bine să te căsătorești cu cineva nepotrivit, decât să rămâi singur.

A F 17. Când ești îndrăgostit, poți depăși orice obstacol, indiferent de deosebirile dintre tine și cel pe care îl iubești.

A F 18. Când ești îndrăgostit, petreci cea mai mare parte din timp visând cu ochii deschiși.

A F 19. Când ești îndrăgostit, muncești mai sârguincios, ești mai eficient, planifici mai bine și acționezi la un nivel mai înalt decât oricând.

A F 20. Dumnezeu a creat și a ales pentru mine o persoană specială și, prin rugăciune și căutare, voi fi îndrumat către această persoană.

Căutați la sfârșitul capitolului pentru instrucțiunile de punctare și de evaluare.

„Ajutor! Cred că m-am îndrăgostit!"

Dacă ești un tânăr obișnuit, sunt șanse să crezi că ești îndrăgostit chiar în această clipă! Un cercetător a întrebat 500 de tinere din 19 colegii americane dacă credeau că sunt îndrăgostite în momentul acela. 72 % au spus DA, și doar 27 % au răspuns NU.[2]

Deși majoritatea tinerilor cred că sunt îndrăgostiți, mulți dintre ei exprimă îndoieli serioase în această privință. Aproape o treime dintre tinerele incluse în acest studiu au declarat că „doar cred că sunt îndrăgostite", deci un oarecare grad de probabilitate, iar alte 23 de procente dintre ele considerau că „sunt destul de îndrăgostite". Cu alte cuvinte, mai mult de jumătate se simțeau nesigure de ceea ce simțeau. Și avem motive serioase să credem că multe dintre cele care au spus că sunt îndrăgostite experimentau de fapt un sentiment pasional.

Un alt cercetător a întrebat un grup de studenți dacă, după părerea lor, știau ce este dragostea adevărată. Întrebarea aceasta a condus la următoarele rezultate:

	Băieți	**Fete**
Sunt sigur că știu ce este dragostea.	25%	36%
Cred că știu ce este dragostea.	59%	54%
Nu cred că știu ce este dragostea.	12%	8%
Sunt sigur că nu știu ce este dragostea.	4%	2%

Studiul a relevat, de asemenea, că studenții considerau relațiile lor romantice, curente, ca fiind dragoste, însă pe cele din trecut le considerau simple înflăcărări pasionale. Fără îndoială că, dacă studiul

ar fi fost realizat la vremea lor, multe dintre aceste idile din trecut ar fi fost descrise drept dragoste adevărată.

Mai mult decât atât, în ciuda intensității lor, puține dintre relațiile de dragoste îi conduc pe cei doi la altar. Un studiu a arătat că de-abia un firav procent de 15 % conduce la căsătorie. Un alt studiu referitor la modelul de curtenie a 400 de studenți de colegiu a descoperit că aproape trei pătrimi dintre cele 582 de relații de dragoste declarate s-au destrămat înainte de căsătorie.

O astfel de informație ne ajută să înțelegem că există o teribilă confuzie în ceea ce privește recunoașterea adevăratelor simțăminte de dragoste. Toate acestea ne conduc înapoi, la întrebarea inițială: „Cum poți să știi dacă ești cu adevărat îndrăgostit?" Înainte de a răspunde direct la această întrebare, haideți să aruncăm o privire spre etapele dragostei.

Cum se dezvoltă dragostea

În general, în ceea ce privește dragostea, o persoană parcurge cinci faze.

Faza infantilă. Un bebeluș primește dragoste pentru simplul fapt că s-a născut. El nu-i poate iubi pe ceilalți și nimeni nu așteaptă aceasta din partea lui. Nou-născutul se gândește doar la el. Este preocupat doar de cum să primească ceea ce vrea și cum să-și satisfacă propriile dorințe. Nu-i pasă că-i deranjează pe ceilalți atâta timp cât obține ceea ce vrea. Părinții au nevoie de somn, dar pe bebeluș nu-l interesează nevoile lor. El îi trezește la ora 2:00 noaptea doar pentru că îi este sete. Un bebeluș se iubește doar pe sine.

Hall pare să se fi împotmolit la faza infantilă, pentru că se gândește doar la sine. Este destul de mare, încât să poată vota, dar se comportă adesea ca un copil de șase luni, care pretinde să primească ceea ce vrea, atunci când vrea.

Faza iubirii față de părinți. Prima dragoste a copilului – pentru altcineva în afară de sine – gravitează în jurul părinților lui, în spe-

cial al mamei. Aceasta probabil pentru că împreună cu ea își petrece cea mai mare parte din timp și pentru că ea se îngrijește de majoritatea nevoilor lui. În curând, ea va reprezenta pentru el mai mult decât oricine altcineva. Copilul vrea ca mama să stea cu el și se ține după tatăl lui ori de câte ori acesta este prin preajmă. Acum el se iubește pe sine și își iubește părinții.

Faceți cunoștință cu Jennie, care nu a trecut niciodată de faza iubirii față de părinți. Ea vrea să trăiască într-o lume a viselor, din care să nu se trezească niciodată. Ea așteaptă ca Lloyd să-și petreacă tot timpul învârtindu-se în jurul ei, să-i pregătească mici surprize, să fie înțelegător și să se poarte frumos cu ea, să organizeze picnicuri și petreceri la care ea să fie în centrul atenției. Pe scurt, Jennie vrea un alt părinte care să-i satisfacă toate capriciile.

Faza iubirii prietenești, camaraderești. Câțiva ani mai târziu, copilul se aventurează în afara căminului și începe să manifeste interes față de ceilalți copii de vârsta lui – în special față de cei de același sex. Acum el adoptă mai degrabă standardele prietenilor lui de joacă decât pe cele ale părinților. Devine sociabil și învață cum să se poarte cu cei care îi sunt egali. Părinții ocupă acum locul al doilea în gândurile lui, în timp ce dependența de cămin începe să scadă. Acum, el se iubește pe sine, pe prietenii lui de joacă și pe părinți – în această ordine.

La acest nivel este Les, care-și petrece timpul doar cu băieții. Nu are prea mult de-a face cu fetele. Deși este înscris în câteva cluburi, îi lipsește încrederea în sine și, dacă prietenii nu sunt pe lângă el să-l susțină, are impresia că nu este bun de nimic. Dacă Les nu trece de faza aceasta a împrietenirii doar cu persoane de același sex, s-ar putea să se teamă întotdeauna de femei, chiar și de soția lui. S-ar putea să nu vrea să o scoată nicăieri la plimbare, preferând să stea acasă și să aștepte ca ea să fie mereu o gazdă bună pentru prietenii lui. Probabil că își va consuma energia în cluburi, la biserică sau la serviciu – ocupându-și astfel trei sau patru seri pe săptămână!

Faza adolescenței. În timpul adolescenței, orizontul se lărgește din nou. Acum individul devine interesat de sexul opus. La acest nivel, o fată găsește că un anume băiat merită un studiu mai atent din partea ei și viceversa, dar tendința este aceea de a concepe dragostea în mare parte asemenea unui bebeluș – fiind interesat de ceea ce poate face respectiva persoană pentru împlinirea propriilor nevoi, și nu de ceea ce ar putea face el pentru cei din jur.

George, care este și acum la fel de intoxicat de sex ca și atunci când era în colegiu, s-a împotmolit la acest nivel. În timpul anilor de colegiu, camera îi era împodobită numai cu poze și postere cu fete sexy, în timp ce el umbla numai după aventuri amoroase. Acum, când s-a căsătorit, George își critică tot timpul soția, pentru că nu se îmbracă, nu se fardează și nu se coafează la fel ca o anumită femeie. El încearcă tot timpul să-și mascheze simțămintele de nesiguranță, făcând glume pe seama ei și vorbind cu dispreț despre căsătorie ca despre o formă de sclavie. Când ies undeva împreună, el se dă în spectacol, acordând o prea mare atenție altor femei. Atunci când ajung acasă, se ceartă de fiecare dată. Scuza lui este mereu aceeași: „Ei bine, sunt și eu doar un om!" Da, dar unul rămas la nivelul adolescenței!

Nivelul adolescenței este perioada învățării din propriile greșeli, când atenția se concentrează asupra unei singure persoane pentru perioade de timp din ce în ce mai lungi. La început, pentru Evie toți băieții sunt la fel de interesanți. Ea iese în oraș de fiecare dată cu altcineva. Mai târziu, în perioada liceului, ea se întâlnește cu Bill și ies împreună timp de un semestru întreg înainte de a trece la altcineva. Apoi, Evie are o relație stabilă cu Ted, timp de un an întreg, pentru ca apoi să înceapă una nouă la începutul toamnei. În anul majoratului ea se logodește cu Stuart, dar după absolvire se desparte de el. Încetul cu încetul, Evie învață cum sunt bărbații și cum este ea în relație cu bărbații. În cele din urmă, interesul i se focalizează și ea se căsătorește cu Ben. Sentimentele ei s-au maturizat.

Mai ales în primii ani ai adolescenței, o fată poate să viseze la un bărbat mai mare decât ea, care arată bine – o stea de cinema, o

vedetă de televiziune, un cântăreț cunoscut, un muzician sau altcineva aflat în atenția publicului. Pe măsură ce se maturizează, ea devine mai realistă. În loc să viseze la o vedetă inaccesibilă, ea poate să viseze la cel mai arătos băiat din școală, la campionul de atletism sau la șeful asociației studențești. Cu toate acestea, nici acum nu se gândește la ceea ce ar putea face ea pentru visul dragostei ei, ci numai la ceea ce ar putea face el pentru ea. Ea visează cu ochii deschiși că, dacă l-ar putea cuceri, toate celelalte fete o vor invidia. Ele vor trebui să admită că ea este cu adevărat deosebită, din moment ce l-a putut cuceri!

Astfel, dragostea începe cu gândul la ceea ce poți obține într-o relație, nu la ceea ce poți oferi. Și dacă nu ai nimic de oferit, relația nu poate să dureze prea mult. Vei învăța, probabil (dacă încă nu ai învățat), că este posibil ca prietenul tău să aștepte să faci mult pentru relația voastră, să-i împlinești nevoile, să faci sacrificii și să-i satisfaci capriciile. În cele din urmă, îți vei da seama că partenerul tău nu este dispus să-și petreacă toată seara făcându-ți complimente, șoptindu-ți la ureche cuvinte dulci, așteptându-ți sugestiile sau aprobându-ți părerile. Îți vei da seama că și el dorește recunoaștere și apreciere la fel de mult ca și tine.

Încetul cu încetul, după multe experiențe care încep prin a părea dragoste adevărată, dar nu conduc la nimic semnificativ, începi să înțelegi că dragostea înseamnă cu mult mai mult decât sentimentele implicate într-o idilă, în timpul primelor etape ale prieteniei cu o persoană de sex opus.

Faza iubirii mature. Când ajungi la acest nivel, atracția fizică devine din ce în ce mai puțin semnificativă, în timp ce factorii emoționali și psihologici devin tot mai importanți. Începi să-ți transferi interesul de la ceea ce poți obține din relație, la ceea ce poți oferi în cadrul ei. Începi să nu te mai gândești la tine, ci să te gândești la celălalt. Dacă ești cu adevărat îndrăgostit(ă), dintr-un spirit altruist, încerci să faci ceea ce este cel mai bine pentru partenerul tău. Și dacă persoana care îți este dragă te iubește cu adevărat, la rândul ei se gândește la

binele tău într-un mod cu totul lipsit de egoism. Astfel, în timp ce oferi, primești.

Este nevoie de timp ca să treci prin toate aceste etape și cei mai mulți dintre noi intrăm în căsătorie păstrând încă înăuntrul nostru ceva dragoste infantilă. De fapt, cei mai mulți dintre noi nu ne maturizăm niciodată în toate privințele. Unii oamenii însă sunt atât de serios rămași în urmă în dezvoltarea lor emoțională, încât le este aproape imposibil să se raporteze la ceilalți într-un mod matur.

În urma unei observații atente, ar trebui să fiți în stare să identificați dacă relația voastră prezentă se află la nivelul infantil, părintesc, camaraderesc, adolescent sau matur. Vă puteți studia comportamentul judecându-vă singuri. Mulți tineri însă aleg în mod deliberat să-și închidă ochii față de anumite semnale de pericol. De asemenea, este trepidant să fii tânăr, să fii îndrăgostit și să ți se răspundă cu dragoste! Tinerilor nu le place ca ceva să le strice sau să le umbrească bucuria experienței prezente. Este puțin mai dificil să faci deosebire între nivelul adolescentin al iubirii pasionale și nivelul matur, al iubirii adevărate. Următoarea secțiune vă va ajuta să înțelegeți aceste diferențe.

Dragostea în contrast cu pasiunea nebună

Un tânăr i-a scris lui Abigail Van Buren, renumita autoare de editoriale, și a întrebat-o cum știe cineva când este îndrăgostit. Abby i-a răspuns: „Dacă simți nevoia să întrebi, înseamnă că nu ești."[3] Caracterul nepotrivit al răspunsului lui Abby mă surprinde, dar mulți oameni, atunci când sunt întrebați cum poți să știi dacă ești sau nu îndrăgostit, răspund: „Oh, când te lovește dragostea, știi pur și simplu, fără să te mai întrebi!" Nu este adevărat, nu știi *pur și simplu*! Dragostea pasională, nebunească, este un amestec ciudat de sex și emoții. Dicționarul meu definește acest cuvânt în felul următor: „a fi stăpânit în totul de o pasiune sau de o atracție irațională". Vine dintr-un cuvânt latin care înseamnă „prostesc sau nebunesc".

Întotdeauna este complicat să faci deosebire între emoțiile implicate în dragoste și cele implicate în pasiunea irațională.

Dragostea și pasiunea au un singur lucru în comun – puternice sentimente de afecțiune față de o persoană de sex opus, trăsătură comună care complică și mai mult descoperirea diferențelor, pentru că multe dintre simptome coincid. Cea mai oarbă și mai nebunească pasiune poate să conțină, într-o oarecare măsură, și dragoste veritabilă. La rândul ei, dragostea adevărată poate să includă mai multe simptome caracteristice pasiunii. Astfel, deosebirile dintre cele două constau, în *gradul de manifestare* mai degrabă decât în definiție. De aceea, este nevoie ca toate lucrurile să fie examinate cu mare atenție.

Aproape că nu s-a făcut nici un studiu care să determine componentele, efectele sau rezultatele iubirii pasionale, în timp ce pentru dragostea adevărată au fost consacrate volume întregi. Lucrul acesta este regretabil, pentru că pasiunea irațională le aduce celor prinși în capcana ei înșelătoare suferințe și dureri de inimă fără sfârșit.

Dragostea adevărată și patima nebunească împărtășesc trei simptome similare: pasiune, apropiere și emoții neobișnuite. Pasiunea poate fi prezentă și fără o dragoste veritabilă. Este pe deplin posibil să fii pasionat sau să ai puternice simțăminte sexuale față de o persoană cu care nici măcar nu ai făcut cunoștință vreodată. Îmbrățișările și dezmierdările măresc urgența sentimentelor erotice până acolo, încât sexul poate să devină o parte semnificativă a asocierii voastre. Dar aceste simțăminte nu indică, neapărat, o dragoste autentică. Atracția sexuală poate fi la fel de stringentă în pasiunea irațională ca și în dragostea adevărată

În același fel, dorința de a fi tot timpul împreună poate fi la fel de copleșitoare în pasiunea irațională, ca și în dragostea adevărată. Puteți dori să fiți mereu împreună, așteptând cu groază clipa când trebuie să vă despărțiți. Puteți trăi un sentiment de gol sufletesc după plecarea prietenului sau a prietenei voastre, dar aceasta nu înseamnă neapărat că ați găsit dragostea adevărată. Dorul după cealaltă persoană poate fi la fel de intens în pasiunea irațională ca și în dragoste.

Nici trăirea unor emoții neobișnuite, atunci când te gândești la prietenul sau la prietena ta, nu este un indiciu valabil. Vă puteți simți în al nouălea cer atunci când totul merge bine, pentru ca apoi să fiți de-a dreptul bolnavi, dacă lucrurile merg rău. Dar aceasta se poate întâmpla exact la fel de frecvent cu dragostea adevărată, ca și cu pasiunea irațională, cu toate că sentimentele ciudate și emoțiile excesive o caracterizează mai degrabă pe ultima.

Căutătorii nepricepuți confundă uneori pirita cu aurul. „Aurul prost" poate fi depistat dacă este pus într-o tigaie și așezat pe o plită încinsă. El emană un miros greu, sfârâie și fumegă, în timp ce aurul adevărat nu este în nici un fel afectat de căldură. Din nefericire, nu vă puteți pune dragostea într-o tigaie pe plită, ca să verificați dacă trece sau nu testul, dar vă puteți verifica sentimentele observând următoarele indicii. Nu le-am așezat în ordinea importanței lor, ci ar trebui să apreciați fiecare factor într-un mod cât mai obiectiv cu putință.

Ești îndrăgostit cu adevărat sau ești lovit de o pasiune oarbă? Cum să facem deosebirea?

Dragostea se dezvoltă încet; pasiunea erupe rapid. Dragostea crește, și creșterea cere timp. Pasiunea nebunească lovește dintr-o dată, pe neașteptate. Nu poți cunoaște cu adevărat pe cineva doar după câteva întâlniri. Mulți oameni poartă mască și afișează, la început, cel mai strălucit comportament de care sunt în stare. Ei încearcă să fie tot timpul plăcuți și distractivi și își țin sub control atitudinile negative, ca de exemplu mânia. Din această cauză, este nevoie de luni și chiar de ani ca să ajungi să cunoști bine pe cineva. Acesta este, de asemenea, și motivul pentru care unii oameni se plâng că s-au căsătorit cu un „străin". Sunt persoane care, în timpul curteniei, își ascund cu succes adevărata personalitate, pentru a-și descoperi adevăratul caracter de-abia după căsătorie.

Acum cred că înțelegeți de ce nu pot să accept teoria „dragostei la prima vedere". Pot să o accept pe aceea a „plăcutului la prima vedere" sau a „plăcutului foarte mult, la prima vedere", dar a

„dragostei", nu. Te poți simți puternic atras de o persoană cu care tocmai ai făcut cunoștință. Poți să simți cum laboratorul chimic al corpului tău lucrează. Îți place ceea ce vezi – înfățișarea, acțiunile și răspunsurile. Poate să-ți placă totul în legătură cu acea persoană. Dar mai este încă drum lung de făcut înainte de a o putea iubi.

Dragostea se stinge încet; pasiunea pur emoțională se sfârșește dintr-o dată. Desigur că acest factor nu poate fi verificat înainte ca relația să se destrame. Dar, privind retrospectiv, vă puteți pune două întrebări: Cât timp a durat idila? De cât timp ai avut nevoie ca să depășești criza despărțirii?

Așa cum dragostea adevărată are nevoie de timp ca să se dezvolte, tot la fel este nevoie de timp și pentru ca astfel de sentimente să se stingă. Nu poate fi altfel. Dacă amândoi ați crescut împreună și ați împărtășit împreună multe experiențe, nu puteți trece ușor peste suferința ruperii relației dintre voi.

Pasiunile înflăcărate se sfârșesc în același fel în care au început – repede – cu *o singură excepție*. O astfel de pasiune nu se va încheia ușor și dintr-o dată, dacă ați devenit implicați sexual. Un bărbat și o femeie pot să rămână împreună nu datorită afinităților dintre ei, ci datorită relației sexuale care îi satisface pe amândoi. De aceea, timpul necesar refacerii după ruperea unei relații nu este un indiciu semnificativ în cazul în care cei doi sunt implicați sexual. Într-o astfel de relație, prelungirea emoțiilor nu trebuie să conducă la concluzia că este vorba despre dragoste adevărată.

Dragostea se concentrează asupra unei singure persoane; pasiunea poate implica mai multe persoane. Cineva lovit de pasiune poate fi „îndrăgostit nebunește" de două sau chiar de mai multe persoane în același timp. Aceste persoane pot să difere considerabil atât ca personalitate, cât și ca temperament. De exemplu, o tânără poate spune că este îndrăgostită de doi băieți simțind că îi este imposibil să aleagă între ei. Unul este matur, ferm și responsabil, în timp ce celălalt este un iresponsabil, amator de distracții și de amuzament. Cel mai probabil e că fata nu iubește, cu adevărat, pe nici unul dintre ei. Se

poate ca reacțiile ei adolescentine să o atragă către amatorul de amuzament, în timp ce sentimentele mature îi spun că trăsăturile de caracter ale celuilalt sunt mai importante. În mintea ei, fata combină calitățile amândurora și crede că s-a îndrăgostit de amândoi. Însă dragostea adevărată se concentrează asupra unei singure persoane, care întrunește acele calități pe care le-ai stabilit ca fiind esențiale.

Dragostea motivează un comportament pozitiv; pasiunea oarbă are un efect distructiv. Dragostea va avea un efect constructiv asupra personalității tale și va scoate la lumină tot ce este mai bun în tine. Ea îți va da energie, ambiție și interes pentru viață. Ea generează sentimente de respect de sine, de încredere și de siguranță. Dragostea te va împinge spre succes. Vei studia mai sârguincios, vei fi mai eficient în planificare și vei economisi cu mai multă chibzuință. Viața capătă o semnificație și un scop în plus. Poți să visezi cu ochii deschiși, dar rămâi în limitele realității, concentrându-ți atenția asupra planurilor pe care dorești să le realizezi. Dragostea te va încuraja să activezi la cel mai înalt nivel. În contrast, pasiunea oarbă are un efect destructiv și dezorganizant asupra personalității. Vei descoperi că ești mai puțin eficient, mai puțin activ, mai puțin în stare să acționezi la adevăratul tău potențial. Membrii familiei sau prietenii apropiați vor observa imediat acest efect. Unii dintre ei te vor întreba: „Ce se întâmplă cu tine? Nu mergi nicăieri și nu vrei să te implici în nimic. Care este problema? Ești bolnav sau ce ai?" Apoi, altcineva va comenta: „Nu, nu este bolnav, este îndrăgostit". Dar observația aceasta pierde din vedere esențialul. Ești înnebunit după cineva, nu îndrăgostit!

Pasiunea orbească se dezvoltă pe visări și fantezii nerealiste, în care te imaginezi alături de persoana „iubită", trăind împreună o viață de beatitudine, întotdeauna într-o perfectă armonie, în toate privințele. Aceste visări cu ochii deschiși te fac să uiți de realitățile vieții de școală, de serviciu, de studiu, de responsabilități și de bani.

Dacă ești îndrăgostit îți vei idealiza dragostea și aceasta te va conduce la înțelegerea și aprecierea persoanei iubite, prin verificarea

simțămintelor în împrejurările reale ale vieții. Dacă ești „mort după" cineva, vei idealiza această persoană în ciuda realității.

Dragostea recunoaște importanța compatibilității; pasiunea nu ține seama de ea. Dacă ești îndrăgostit, nu vei fi atras doar de înfățișarea fizică și de comportamentul exterior al celeilalte persoane, ci și de caracterul ei, de personalitatea, de emoțiile, de ideile și de atitudinile ei. Vei fi interesat de modul ei de a gândi și de a acționa în diferite situații. Te vei concentra asupra valorilor comune. Cum reacționează persoana pe care o iubești la succesul sau la eșecul tău personal, la capcanele și la provocările vieții? Este amabilă, înțelegătoare și gata să aprecieze? Vă potriviți în privința atitudinii față de religie, școală, familie, sex, finanțe și prieteni? Ce afinități aveți? Vă puteți bucura de o seară petrecută împreună cu familia sau prietenii sau trebuie de fiecare dată să ieșiți singuri undeva, în oraș? Proveniți din același mediu social? Cu cât aveți mai multe lucruri în comun, în aceste domenii, cu atât șansele ca între voi să se dezvolte o dragoste adevărată sunt mai mari.

S-ar putea să nu sune prea romantic sau prea emoționant, dar perspectiva unei căsnicii bune poate să aștepte chiar la ușa de alături. Ați crescut împreună, v-ați jucat împreună, ați fost la aceeași școală. Mediul vostru social și familial este același. Personalitățile compatibile, alături de punctele de interes și de valorile comune, reprezintă o bază importantă pentru dezvoltarea unei relații de dragoste durabile.

Dragostea recunoaște greșelile; pasiunea oarbă le ignoră. Dragostea te va determina să recunoști calitățile celuilalt și să construiești relația pe ele. Dar chiar dacă recunoști acele calități și, într-o oarecare măsură, le idealizezi, nu consideri persoana cealaltă ca fiind fără defecte. Ești capabil să recunoști în mod deschis acele aspecte ale personalității sau ale caracterului ei, care sunt departe de a fi perfecte, dar găsești în ea atât de multe calități demne de a fi respectate și admirate, încât o accepți pe baza acestora.

De cealaltă parte, pasiunea te va împiedica să vezi ceva greșit în celălalt. Îl vei idealiza atât de mult, încât nu vei admite că are vreun defect. Îl vei apăra împotriva oricărei critici și aceasta pentru că îi admiri una sau două calități atât de mult, încât te amăgești singur că acestea pot cântări mai greu decât toate defectele sau problemele.

De asemenea, dragostea recunoaște toate calitățile persoanei iubite, dar nu te orbește față de aspectele-problemă din personalitatea ei. Cu toate acestea, ea te va face în stare să o iubești în ciuda defectelor.

Dragostea supraviețuiește despărțirii; pasiunea, nu. Dragostea poate chiar să crească în timp ce cei doi sunt separați de distanță. Absența face ca afecțiunea să devină mai intensă și inimile să se atașeze mai mult una de cealaltă. Dacă dragostea voastră a fost autentică, îți vei uni tot mai mult viața de cea a persoanei pe care o iubești. Când această persoană este departe, vei avea simțământul că o parte din tine lipsește. Absența te ajută să-ți dai seama cât de mult înseamnă această relație pentru tine.

Pasiunea moare repede când cei doi nu se văd o vreme. Dictonul „ochii care nu se văd se uită" este valabil, în acest caz, deoarece pasiunea se bazează pe atracția fizică și pe una sau două calități pe care le admiri la celălalt. Astfel, atunci când o astfel de relație nu este susținută de contact, interesul se va stinge destul de repede. Pasiunea nu poate supraviețui probei timpului.

Dragostea ține sub control contactul fizic; pasiunea îl exploatează. Doi tineri care se iubesc cu adevărat își vor ține sub control gesturile de afecțiune fizică pentru un timp relativ îndelungat de la începutul relației dintre ei. Pasiunea cere astfel de expresii fizice cu mult mai devreme. Mai mult decât atât, contactul fizic reprezintă o parte a relației cu mult mai mică pentru un cuplu îndrăgostit, decât pentru unul prins de o pasiune oarbă. Motivul este acela că pasiunea depinde într-o mare măsură de atracția fizică și de excitația simțită la explorarea particularităților fizice ale celeilalte persoane. Cel care

experimentează pentru prima dată senzația aceasta ajunge, în mod firesc, la concluzia că între ei trebuie să fie neapărat ceva deosebit, deoarece nu a mai simțit niciodată mai înainte așa ceva.

Cu toate că și dragostea adevărată include atracția fizică, ea își are izvorul într-o mulțime de alți factori. Pentru un cuplu îndrăgostit, contactul fizic are de obicei o semnificație mai profundă decât pura plăcere. El exprimă ceea ce ei simt unul pentru celălalt. Din nefericire, contactul fizic, exprimat în cadrul pasiunii, devine adesea un scop în sine. Plăcerea este cea care domină întreaga experiență.

Dragostea este altruistă; pasiunea este egoistă. A fi îndrăgostit implică mai mult decât emoțiile. Dragostea veritabilă trece dincolo de nivelul simțămintelor și pune principiul dragostei în fiecare zi la lucru. Aceasta înseamnă că nu doar vei aștepta să fii tratat cu dragoste și considerație, ci că vei manifesta dragoste și considerație *chiar și atunci când nu-ți vine s-o faci.* Oricare dintre noi putem fi iubitori atunci când nevoile ne sunt împlinite și când partenerul nostru se poartă, la rândul său, iubitor. Dar testul dragostei adevărate stă tocmai în a fi iubitor chiar și atunci când partenerul te tratează nedrept, îți neglijează nevoile sau uită ceva ce l-ai rugat să facă.

Unul dintre episoadele mele favorite, de benzi desenate, îl înfățișează pe Charlie Brown îmbrăcat în pijama și ducându-i lui Snoopy un pahar cu apă, în timp ce acesta lâncezește tolănit pe căsuța câinelui său. Textul de sub imagine spune: „Dragostea înseamnă să aduci cuiva un pahar cu apă în mijlocul nopții". Charlie prinde aici ideea. Nu este ușor să te scoli în mijlocul nopții și să pui nevoile celuilalt înaintea propriilor nevoi.

Pasiunea este egocentristă. Te gândești mai mult la ceea ce poate face relația pentru tine, decât la ceea ce poți face tu pentru ea sau pentru cealaltă persoană. Te simți bine atunci când ești însoțit de prietenul sau de prietena ta, pentru că o mare parte din sentimentele tale sunt legate de mândria pe care o simți atunci când ceilalți realizează că această persoană îți aparține.

Dragostea aduce aprobarea familiei și a prietenilor; pasiunea aduce dezaprobare. Atunci când iubești cu adevărat pe cineva, cel mai probabil că familia și prietenii tăi apropiați vor aproba relația. Ei vor putea să vadă cât de bine vi se îmbină personalitățile, cât de multe afinități vă leagă și cum, în această relație, vă completați și vă motivați unul pe celălalt.

Dacă părinții și prietenii nu vă aprobă – fiți atenți. Dacă ei sunt convinși că sunteți pe cale să faceți o mare greșeală, s-ar putea să aibă dreptate. Ei sunt deosebit de interesați de binele vostru și nu vor să fiți răniți. Pentru că ei nu sunt la fel de implicați emoțional cum sunteți voi, s-ar putea să fie în stare să vadă anumite aspecte pe care voi nu le puteți vedea. *Aprobarea părinților este elementul-cheie.* Statisticile arată că acele căsnicii cărora le lipsește binecuvântarea părinților au un înalt procent de eșec.[4]

Atunci când există pasiune oarbă, s-ar putea ca prietenii să nu aprobe alegerea voastră. Probabil că nu vor veni să vă spună aceasta direct, dar de multe ori puteți să vă dați seama din atitudinea lor că ar vrea să vă reveniți și să vă treziți la realitate.

Există dovezi puternice că aprobarea părinților și a prietenilor indică o dragoste adevărată. Locke a comparat nemulțumirile și plângerile venite din partea persoanelor căsătorite, care au o căsnicie fericită cu cele venite din partea persoanelor divorțate. Persoanele divorțate se plâng de aproape patru ori mai mult de faptul că nu au prea multe în comun cu prietenii partenerului lor. Locke a descoperit, de asemenea, că acele cupluri care au o căsnicie fericită aproape că nu au probleme cu părinții vreunuia dintre parteneri. Dacă părinții și prietenii obiectează împotriva relației tale, ai grijă! Dacă sunt de acord cu ea, bucură-te! Cu cât aprobarea lor va fi mai deplină și cu cât vor fi mai mulți aceia care vă aprobă relația, cu atât sunt mai multe șanse de a fi găsit dragostea adevărată.

Dragostea generează siguranță; pasiunea generează nesiguranță. Dacă ești îndrăgostit după ce ai luat în considerare toate elementele relației în care ești implicat, vei căpăta un simțământ de siguranță și

de încredere. Pe de altă parte, o persoană „înnebunită" după cineva se va lupta cu simțăminte de nesiguranță, încercând să-l controleze pe cel pe care îl iubește, din cauza geloziei. Aceasta nu înseamnă că atunci când iubești cu adevărat pe cineva nu vei fi niciodată gelos, ci că sentimentele tale de gelozie nu vor fi frecvente și intense.

Unii oameni se simt flatați de accesele de gelozie ale partenerilor lor. Ei cred că gelozia este o dovadă de adevărată dragoste și consideră că sunt cu atât mai iubiți cu cât persoana cealaltă este mai geloasă. Cu toate acestea însă, gelozia nu este dovada unor sentimente sănătoase, ci mai degrabă a nesiguranței și a unei proaste imagini de sine. Oricare ar fi cauzele geloziei, ea va genera în tine dorința de a ridica un gard în jurul celeilalte persoane, astfel încât să o poți păstra numai pentru tine. Cu alte cuvinte, gelozia te face egoist și posesiv.

Dragostea recunoaște realitatea; pasiunea o ignoră. Dragostea autentică privește problemele vieții în mod realist. Ea nu încearcă să minimalizeze gravitatea lor. Doi elevi de liceu care sunt îndrăgostiți se vor strădui să-și termine studiile înainte de a se căsători, pentru că știu că, dacă va fi construită pe o temelie educațională solidă, căsnicia lor va fi mai puternică. Ei nu vor simți nevoia să se căsătorească în grabă de teamă că persoana pe care o iubesc se va răzgândi și îi va părăsi.

Pasiunea ignoră deosebirile de mediu social, rasial, educațional sau religios. Uneori, pasiunea irațională cuprinde o persoană care este deja căsătorită sau care se află într-o situație ce face imposibilă o relație deschisă, publică. Într-un astfel de caz, pasiunea argumentează că, de fapt, aceste lucruri nici nu contează, și te amăgești cu gândul că, dacă vă iubiți unul pe celălalt, orice problemă poate fi rezolvată.

Un cuplu cu adevărat îndrăgostit apreciază problemele în mod corect și realist, încercând să le rezolve. Dacă anumite aspecte par să le amenințe relația, ei le discută deschis și încearcă să le soluționeze în mod inteligent. Un cuplu cuprins de o pasiune oarbă va ignora

sau va ascunde deosebirile dintre ei. Un cuplu îndrăgostit va anticipa în mod inteligent problemele care, după toate probabilitățile, vor apărea în cadrul relației lor.

Acum, că ați prins imaginea generală a tipului de relație pe care îl aveți, ce este de făcut? Lucrul cel mai important este acela de a nu face nici o schimbare drastică – cel puțin nu acum. Chiar dacă ați înaintat triumfători până în acest stadiu al relației, opriți-vă! Nu vă lansați în angajamente pripite înainte de a vă fi supus sentimentele la proba timpului. Nu uitați: dacă ați găsit adevărata dragoste, ea va fi tot acolo și săptămâna viitoare, și peste două săptămâni, și după aceea. Puteți evita multe suferințe procedând cu prudență și fără grabă.

Dacă cercetându-vă relația ați descoperit că este vorba doar de o pasiune oarbă – și este foarte probabil să fie așa – nu vă gândiți că trebuie să puneți imediat capăt relației, dacă până aici ați tratat-o cu seriozitate. Uneori, pasiunea se poate transforma în dragoste adevărată, dar dacă înaintați prea repede în oricare dintre direcții, nu veți ști niciodată cu certitudine ce se întâmplă.

Așa că, relaxați-vă și bucurați-vă de relația voastră – chiar dacă este doar pasiune. *Dar fiți conștienți de ceea ce este între voi* în realitate, și nu vă amăgiți singuri cu gândul la ceva ce nu este. Aceasta poate fi doar una dintre numeroasele relații pe care le veți avea înainte de a lua decizia finală și de a rămâne alături de cineva pentru toată viața. Ceea ce veți învăța din relația actuală vă va fi de folos în relațiile viitoare.

ATENȚIE: Evitați orice relație sexuală! Este normal și firesc să simțiți o dorință puternică, ceva care vă împinge către intimitatea sexuală. Uneori, aceasta poate să pară irezistibilă, dar sexul aduce cu sine o mulțime de stări emoționale și de probleme despre care vom discuta în următoarele două capitole.

Ți-ai analizat situația cât ai putut de bine, dar încă nu ești în stare să spui dacă ai găsit sau nu dragostea adevărată? Ți-ai dat seama că, cu cât încerci mai mult să afli, cu atât devii mai confuz în această privință? Dacă da, lasă să mai treacă puțin timp. Timpul înseamnă

experiență. El îți va oferi posibilitatea unei cunoașteri mai bune și ocazia de a descoperi ceea ce trebuie să știi pentru a lua decizia finală. Vei descoperi dragostea adevărată atunci când relația voastră reciprocă va încuraja creșterea personală pentru fiecare dintre voi și va adânci dragostea voastră unul pentru celălalt.

Pe scurt despre dragoste și pasiune

PASIUNEA ...

1. Se bazează, adesea, pe atribute absurde, de-a dreptul prostești, precum felul în care merge sau râde cineva. Lucrurile mici te „înnebunesc".

2. Adesea depinde în mare măsură de atracția fizică – fiorii, bătăile accelerate ale inimii sau pielea ca de găină, pe care le simți atunci când atingi cealaltă persoană.

3. De multe ori, are un efect destructiv și dezorganizant asupra personalității, făcându-te să uiți de realitățile vieții.

4. Adesea se sfârșește rapid – dacă nu ești implicat sexual. Dacă există implicare sexuală, acesta nu este un indiciu valabil.

5. Adesea te face să idealizezi cealaltă persoană în așa măsură, încât nu ești dispus să admiți că ar putea avea și defecte.

6. De cele mai multe ori, familia și prietenii dezaprobă alegerea ta.

7. Sentimentele se sting foarte repede, dacă vă desparte distanța.

8. Adesea include certuri frecvente, argumentații și neînțelegeri ca parte semnificativă a relației.

9. Ești mai interesat de ceea ce poți obține din această relație.

10. Adesea include frecvente și severe simțăminte de gelozie.

11. Este, în general, folosită pentru a descrie relațiile trecute.

12. Se concentrează asupra unor persoane total nepotrivite.

13. Include frecvente simțăminte de vinovăție, de nesiguranță și de frustrare.

14. Este cel mai adesea întâlnită între persoane aflate la vârsta adolescenței sau imature.

15. Poate apărea imediat după ce s-a încheiat precedenta relație de dragoste.

16. Atunci când interesul sexual s-a stins, este urmată de plictiseală.

17. Cuplul depinde de distracții externe pentru a se simți bine împreună.

18. Relația crește și se schimbă foarte puțin, chiar dacă sunteți de mult timp împreună.

19. Este adesea însoțită de simțăminte superficiale și de senzații care pur și simplu te „vrăjesc", îți dau fiori.

20. În general durează foarte puțin.

21. Adesea exploatezi cealaltă persoană în avantajul tău.

22. Reprezintă întotdeauna o bază slabă și nesigură pentru căsătorie.

DRAGOSTEA ...

1. Privește în profunzime la compatibilitatea trăsăturilor de caracter, la valorile și la punctele de interes comune.

2. Ia în considerare și alți factori, în afară de atracția fizică. Atracția fizică va reprezenta doar o mică parte din relația totală.

3. Scoate la lumină tot ce este mai bun în tine, promovează creșterea personală, respectul de sine, ambiția și progresul.

4. Necesită timp ca să se dezvolte și să se maturizeze. Exact așa cum este nevoie de timp pentru ca adevărata dragoste să crească, este nevoie de timp și pentru ca ea să se stingă.

5. Recunoaște calitățile, dar recunoaște și defectele.

6. Aduce aprobarea familiei și a prietenilor. Ei pot să vadă ce face relația pentru amândoi.

7. Poate supraviețui despărțirii prin distanță.

8. Reduce tensiunile dintre voi, pentru că apelați la discuții deschise pentru rezolvarea problemelor, fără argumentații și discuții în contradictoriu.

9. Este interesată de părtășie și dăruire, pentru a-i aduce celuilalt fericirea și siguranța.

10. Promovează încrederea și siguranța care te fac în stare să-i oferi celuilalt libertate.

11. Descrie, de obicei, relația actuală.

12. Este îndreptată, cel mai adesea, către persoane potrivite.

13. Este caracterizată de sentimente de încredere în sine și în celălalt, precum și de siguranță.

14. Crește în timp și aduce cu sine maturitate emoțională și biologică.

15. Se dezvoltă încet, după un timp destul de îndelungat de la relația precedentă.

16. Generează un interes crescând și o bucurie continuă atunci când sunteți împreună.

17. Aprinde interesul unul față de celălalt și față de activitățile comune.

18. Se schimbă și devine mai profundă o dată cu continuarea relației.

19. Asigură un climat de adâncire a simțămintelor și de creștere a intimității, pe măsură ce vă împărtășiți unul celuilalt tot mai mult din viața voastră.

20. În general, durează mult timp.

21. Protejează cealaltă persoană, îi poartă de grijă și o ajută să crească.

22. Este suficientă pentru a construi o căsnicie pe temelia ei – *dacă toți ceilalți factori sunt în regulă*.

Adevărul despre „îndrăgostire"

În timpul unui seminar Complete Marriage (Căsnicie completă), i-am întrebat pe participanți de ce s-au căsătorit. „Pentru că 'ne-am îndrăgostit' unul de celălalt", au răspuns cele mai multe cupluri. S-au căsătorit, pentru că au experimentat un sentiment pe care l-au interpretat ca fiind dragoste. Cu toate acestea, este foarte dificil să spui cu exactitate ce este dragostea. George Bernard Shaw a afirmat că dragostea este cuvântul cel mai greșit folosit și cel mai greșit înțeles

din vocabularul nostru. Este posibil să fi avut dreptate. Cum ați defini dragostea? Cu care dintre următoarele definiții ale dragostei sunteți de acord?

– „Când doi oameni se află sub influența celei mai violente, mai nebunești, mai amăgitoare și mai trecătoare pasiuni (și) li se cere să jure că vor rămâne în acea stare euforică, anormală și epuizantă până când moartea îi va despărți."

– „O stare de anestezie perceptuală."

– „Dragostea este o boală mintală gravă."

– „Dragostea este un demon, un foc, un rai și un iad,/ Unde locuiesc deopotrivă plăcerea, durerea și tristele regrete."

– „Dragostea este sentimentul pe care îl simți atunci când simți că ești pe cale să simți ceva ce n-ai mai simțit niciodată înainte."

– „A iubi pe cineva nu este doar un sentiment puternic – este o decizie, un discernământ și o promisiune."

– „Dragostea este un angajament necondiționat față de o persoană imperfectă."

Mai mult decât atât, noi folosim termenul *dragoste* cu o mulțime de sensuri diferite. De exemplu, obișnuim să spunem: „Îmi iubesc părinții"; „Îl iubesc pe Dumnezeu"; „Îmi iubesc câinele". Presupun că nu aveți, față de câinele vostru, același răspuns emoțional pe care îl aveți față de Dumnezeu. Noi vorbim despre „îndrăgostire", dar ce înseamnă, cu adevărat, să te îndrăgostești?

Când spunem că Sue și Tom s-au îndrăgostit, ne referim în general la faptul că cei doi au fost „loviți" de un sentiment neașteptat, ceva asupra căruia nu au nici un control. Aceasta îi scutește de orice responsabilitate legată de îndrăgostire. Însă, atunci când spunem că o persoană „se îndrăgostește" (în lb. engleză – 'a cădea în dragoste'), expresia aceasta nu ar trebui să implice un fel de cădere într-o capcană, într-o stare independentă de voința ei.

Un alt aspect. Atunci când folosim acest termen, ne referim de obicei la faptul că persoana respectivă este „îndrăgostită", „căzută în dragoste" numai cu inima. Dar a te îndrăgosti cu inima reprezintă doar o parte din întregul proces al dragostei. Când te îndrăgostești,

trebuie să o faci și cu inima, *și* cu capul.

Ar fi cu mult mai potrivit să spunem a „crește" în dragoste, nu a „cădea" în dragoste. Este o exprimare mai aproape de adevăr, dar sună atât de neromantic, încât nu ne place s-o folosim. Deși cineva poate „cădea" pe neașteptate într-o violentă stare de pasiune orbească, adevărata dragoste are nevoie de timp ca să se dezvolte. Dragostea este complexă. Ea nu lovește pe neașteptate și nici nu „cade" pe neașteptate peste noi asemenea stelelor căzătoare. Ea vine doar atunci când doi oameni și-au reorientat viețile, fiecare avându-l pe celălalt ca nou centru de interes.

Poate că vă gândiți la dragostea adevărată ca la un sentiment fierbinte, incandescent, care va arde constant până la sfârșitul vieții voastre împreună. Dar dragostea nici nu rămâne pe loc și nici nu continuă la același nivel sau la aceeași intensitate întreaga viață. Am putea compara cursul normal al dragostei cu un val care se înalță și apoi cade până când, în cele din urmă, se risipește pe plajă. În cele mai multe cazuri, dragostea începe cu putere. Ea poate să crească năvalnic sau poate să se dezvolte încetul cu încetul. Porțiunea cea mai înaltă a valului apare de obicei la începutul „îndrăgostirii" sau curând după aceea.

Dacă doi oameni care se îndrăgostesc unul de celălalt se căsătoresc înainte de a fi trecut de creasta valului, s-ar putea să se trezească mai târziu că s-au căsătorit cu o persoană total nepotrivită. O tânără mireasă dezamăgită mi-a povestit ce s-a întâmplat:

„Ku și cu mine ne-am îndrăgostit la nebunie unul de celălalt de când ne-am văzut pentru prima dată. Am încercat să ne ținem sub control sentimentele, pentru că nu vroiam să mergem prea departe.

Apoi, am început să ne certăm foarte des și să ne călcăm pe nervi unul pe celălalt. Am discutat despre situația aceasta și am ajuns la concluzia că totul trebuie să fie din cauza tensiunii sexuale, generate de faptul că mersesem destul de departe, dar nu până la capăt. Ne-am gândit că, dacă ne-am căsători, tensiunea creată ar dispărea și noi am fi mult mai fericiți.

Ne-am căsătorit imediat și timp de două luni totul a fost aproape perfect. Acum însă ne certăm mai des decât o făceam înainte de căsătorie. Am învățat trista lecție că, pentru o relație care nu merge, soluția nu este niciodată căsătoria."

În majoritatea căsniciilor, sentimentele de dragoste au tendința să scadă ușor după trecerea primilor ani de cunoaștere reciprocă. Fiecare nouă experiență trăită împreună și fiecare ocazie de a-l înțelege mai deplin pe celălalt îi apropie în mod natural pe cei doi, astfel că sentimentele lor ajung din nou pe creasta valului. Însă acest gen de evenimente și de experiențe probabil că vor scădea în frecvență o dată cu trecerea anilor.

Cu toate acestea, cu cât cineva iubește mai mult timp, cu atât îi va fi mai greu să înceteze să iubească. În primele zile de prietenie, o criză minoră va pune adesea capăt relației, aproape înainte ca aceasta să fi început cu adevărat. Dacă o tânără mireasă sau un proaspăt mire descoperă, la puțin timp după nuntă, că persoana cu care tocmai s-a căsătorit i-a fost necredincioasă, cel mai probabil e că aceasta va pune capăt căsniciei lor imediat. Cu toate acestea, eu și soțul meu am lucrat cu nenumărate persoane căsătorite, de vârstă mijlocie, care așteptau răbdătoare ca partenerul necredincios să pună capăt relației extraconjugale și să restabilească ceea ce fusese între ei, înainte ca respectiva aventură să se întâmple. Cuplul cu o vechime mai mare a experimentat o dragoste mai mare și mai profundă, pe care cuplul mai tânăr nu a descoperit-o încă.

Cu toate că îndrăgostirea reprezintă un element important în procesul curteniei, trebuie să realizați că ea nu este suficientă. Trebuie să vă testați sentimentele de dragoste în fața realităților vieții.

Un cântec spune: „Au încercat să ne spună că suntem prea tineri, prea tineri ca să fim cu adevărat îndrăgostiți ..." Eu nu încerc să vă spun că sunteți prea tineri ca să fiți îndrăgostiți, deși cu cât sunteți mai tineri cu atât sunt mai multe șanse ca ceea ce simțiți să fie pasiune și nu dragoste adevărată. Dar nu aceasta este problema, fiindcă oricine, tânăr sau bătrân, se poate îndrăgosti. Problema vine din a încerca să rămâi îndrăgostit!

Răspunsurile la testul „Ce știi despre dragoste?"

Toate afirmațiile sunt false, cu excepția numerelor 10 și 19. Dacă ați adunat 17 sau mai multe puncte, aveți o înțelegere destul de bună în ceea ce privește dragostea autentică. Dacă punctajul vostru este între 15 și 17, vă descurcați binișor, dar v-ar fi de folos un mic ajutor. Dacă aveți 13 puncte sau mai puțin, aveți în mod cert nevoie de ajutor pentru a înțelege dragostea autentică.

NOTE DE SUBSOL

[1]Ray E. Short, *Sex, Love, or Infatuation: How Can I Really Know?* (Minneapolis: Augsburg Publishing House, 1978), p.12.

[2]*Idem*. p.21.

[3]The Fresno *Bee*, July 8, 1980.

[4]Short, *op. cit*., p.129.

Orice persoană tânără, indiferent de sex, ar trebui să aibă foarte clar definite standardele conduitei sexuale și să se țină de ele.

Capitolul 6

SITUAȚII SENSIBILE

De obicei, statisticile ne plictisesc, dar aceste cifre probabil că vi se vor părea interesante. După întâlnirile romantice cu o persoană de sex opus, se pare că mângâierile și dezmierdările constituie cel mai popular „sport" printre tineri. Studiul meu a arătat că 17 % dintre studenții intervievați nu „practicau" dezmierdatul și nici nu plănuiau să o facă; 27 de procente făcuseră acest lucru, dar nu intenționau să-l mai repete; aproximativ 43 de procente practicau acest gen de contact fizic și intenționau să-l facă și în continuare, iar 4 % nu avuseseră încă ocazia să-l facă. (9 procente nu au dat nici un răspuns.)

Când le-am cerut să indice nivelul cel mai avansat de afecțiune fizică, pe care-l considerau potrivit într-o relație ocazională, 85 % dintre tinerii chestionați au spus că totul trebuia să se limiteze la ținutul de mână, îmbrățișări și sărutări. Doar 9 % dintre ei au spus că intimitatea ar putea merge până la ușoare mângâieri. Și totuși, 17 % dintre cei care practică contactul sexual spun că între ei este vorba doar despre „o relație ocazională"!

50 % dintre cei intervievați avuseseră unul sau doi parteneri cu care practicaseră dezmierdatul și mângâiatul; 28 % dintre ei avuseseră între trei și șase astfel de parteneri. Cele mai multe episoade de intimitate de genul acesta avuseseră loc în mașină, cu toate că „acasă" ocupa

locul al doilea, la foarte mică distanță. Majoritatea studenților au început să practice mângâiatul în relațiile lor idilice încă de la vârsta de 15 sau 16 ani și un număr covârșitor dintre ei susțineau că făcuseră acest lucru pentru a-și exprima dragostea față de prietenul sau prietena lor sau pentru că „se lăsaseră ispitiți de vraja momentului". 30 % dintre ei simțeau că mângâiatul le slăbise relația, dar un procent egal apreciau că relația fusese întărită. 66 % se considerau ușor, moderat sau foarte religioși la momentul celei mai recente experiențe de genul acesta.

După episoadele de mângâiere, 31 de procente se simțiseră pozitiv în timp ce 29 de procente dintre ei percepuseră simțăminte negative. Cei care nu practicaseră mângâiatul în idilele lor au afirmat, într-un număr covârșitor, că se abținuseră de la a face acest lucru datorită valorilor personale și nu datorită educației religioase sau familiale. Mai puțin de 1 la sută dintre ei discutaseră cu partenerul sau partenera despre limitarea apropierii fizice și hotărâseră să se abțină de la mângâieri.

Cei chestionați au mai declarat că se întâmplase să se angajeze în mângâieri și dezmierdări chiar și atunci când nu doriseră să facă acest lucru, pentru unul dintre următoarele motive: „Nu am vrut să rănesc sentimentele celuilalt"; „M-am simțit împins către aceasta"; „Am vrut să-l asigur pe prietenul meu de dragostea mea"; „Mi-a fost teamă să nu-l pierd". 98 % dintre participanții la acest sondaj erau de părere că o fată nu trebuie neapărat să accepte mângâierile ca să aibă succes în relațiile cu băieții.

49 de procente practicaseră mângâiatul până la atingerea orgasmului. Majoritatea tinerilor consideră mângâiatul până la atingerea orgasmului ca fiind „mângâiat profund", iar 10 % dintre ei îl consideră la fel de grav ca și actul sexual în sine. Cei mai mulți îl practicaseră pentru propria plăcere sexuală, în timp ce într-un procent mai mic făcuseră acest lucru pentru a-și satisface partenerul. Sondajul a arătat că, în marea majoritate, fetele fuseseră acelea care practicaseră mângâiatul până la orgasm din dorința de a-și satisface partenerul și nu pentru propria plăcere.

Ajunge cu cifrele și cu statisticile! Haideți acum să privim mai îndeaproape la practica mângâiatului! Cu toate că jocul acesta este foarte larg răspândit, regulile lui diferă uimitor de mult. Tinerii au tendința să nu se încadreze în tipare, făcându-și propriile lor reguli pe măsură ce își trăiesc propria experiență. Mângâiatul include o listă lungă de activități de „explorare a corpului celuilalt", și fiecare grup de tineri pare să aibă o definiție proprie a ceea ce constituie mângâiatul „ușor" sau „greu". În sondajul meu am folosit următoarele definiții: „manifestări de afecțiune fizică" – îmbrățișări și sărutări, fără dezmierdări și fără 'pipăirea' trupurilor; „mângâieri ușoare" – dezmierdarea și 'pipăirea' trupului celuilalt pe deasupra hainelor; „mângâieri grele" – dezmierdarea și 'pipăirea' trupului celuilalt pe sub haine.

Indiferent de definiție, acest gen de intimitate fizică este o activitate care spune ceva important. Cum majorității tinerilor le lipsește capacitatea de a ține discursuri romantice, ei încearcă să comunice ceea ce simt prin mângâieri și dezmierdări. Cei mai mulți cred că, dacă ar încerca să-și transpună simțămintele în cuvinte, ceea ce ar spune ar suna banal și răsuflat. Ei simt că dragostea lor este ceva deosebit și vor ca partenerii lor să fie convinși de sinceritatea simțămintelor lor. De asemnea, ei știu că actul sexual reprezintă exprimarea finală a dragostei, dar simt că nu sunt încă pregătiți pentru așa ceva.

Mângâiatul merge un pas mai departe decât îmbrățișarea sau sărutul, dar nu atât de departe precum actul sexual. Atunci când un cuplu se angajează în mângâieri, au senzația că își comunică unul altuia ceva de genul: „Te iubesc și țin la tine. Cândva, relația noastră poate că va înflori în ceva mai mult, dar acum ne aflăm doar aici."

Dar mai este și un alt factor. Cu toate că tinerii nu sunt prea dispuși să recunoască aceasta, adesea ei se angajează în mângâieri și dezmierdări datorită plăcerii fizice, care vine în urma stimulării sexuale. Ei se bucură de senzațiile plăcute de moment, și unii ajung chiar să caute asemenea plăceri ca pe un scop în sine. În asemenea situații, mângâierile reflectă mai degrabă dragostea de sine decât dragostea

pentru celălalt. Astfel, în aceste cazuri, mângâierile și dezmierdările violează tocmai principiile care dorim să guverneze relația dintre un bărbat și o femeie. Lucrul acesta este adevărat în special la nivelul întâlnirilor ocazionale, când cei doi nu sunt îndrăgostiți și nu au nici un plan de a se căsători unul cu celălalt. Cuplurile care se angajează în mângâieri atunci când nu sunt îndrăgostiți, fac lucrul acesta exclusiv pentru a se simți bine și pentru a se distra. Trebuie să țineți cont, însă, de faptul că experiențele sexuale în lipsa adevăratei dragoste fac relația fără valoare. A folosi cealaltă persoană pentru a-ți satisface propriile dorințe sexuale de moment este o josnicie. Riscul este mare și răsplata este mult prea mică, prin comparație.

Jocul acesta este riscant pentru că îți oferă tentația de a profita de cealaltă persoană. La orice vârstă, oamenii se confruntă cu tentația de a-i exploata pe alții. Dar probabil că nu există nici un alt timp când o persoană să fie mai vulnerabilă la o astfel de exploatare ca atunci când este implicată în mângâiere. Cei neiubiți se simt iubiți, cei urâți sunt făcuți să se simtă frumoși, cei singuri se simt ca și când ar fi cineva căruia îi pasă de ei – și toate acestea sub pretextul unei iubiri care poate că nici măcar nu există. Dorința intensă a cuiva de a găsi pe cineva căruia să-i pese de el sau de ea poate traduce foarte ușor exprimarea poftei senzuale ca pe o dovadă de dragoste și de interes, în ciuda falsității motivelor lăuntrice.

Jocul acesta este riscant și pentru că împinge cuplurile către contactul sexual. Cei doi cred că își pot ține sub control și trupurile și emoțiile, astfel că încep să se mângâie și li se pare încântător. Curând însă ei descoperă că în ciuda tuturor intențiilor bune au ajuns într-un punct de unde vor să meargă mai departe. Pur și simplu, nu se pot opri!

De asemenea, mângâierea poate produce o serie de efecte ulterioare în cadrul căsniciei. Medicii și psihologii au descoperit că problemele multora dintre femeile care nu pot răspunde liber la stimularea sexuală după căsătorie își au originea în experiențele timpurii de mângâiere și de apropiere fizică. Unii specialiști spun că ele au ajuns să fie atât de obișnuite să răspundă la mângâiere până la

un punct, pentru ca apoi să se oprească de a merge până la capăt, încât nici mai târziu nu vor putea să meargă până la capăt.

Și prețul acesta este plătit și de bărbați. Experiențele sexuale nepotrivite sau prea timpurii pot conduce la ejaculare prematură, pentru că bărbatul respectiv s-a obișnuit să se satisfacă singur printr-o stimulare sexuală rapidă. Traumele se pot manifesta și prin impotență, adică prin incapacitatea menținerii erecției. Impotența este, în proporție de 90 %, o reacție psihologică la o experiență reală sau imaginară și poate necesita îndelungi perioade de tratament specializat.

Mângâierea, în limitele căsniciei, este o experiență minunată. Este expresia naturală a dragostei, numită preludiu, care conduce la contactul sexual. Și atunci, care este deosebirea dintre mângâierea din timpul prieteniei și preludiu? Mângâierea sau „pipăitul", cum îi spun tinerii, înseamnă explorarea trupului celuilalt între două persoane care nu intenționează să ajungă la actul sexual. Și tocmai acesta este necazul cu mângâierea – că ea nu se oprește doar la atât. Ea este destinată să conducă la altceva. În afara căsătoriei, mângâierea în sine aduce mai multă frustrare decât satisfacere.

Nu ar trebui să priviți mângâierea ca pe un scop în sine. Este o greșeală să crezi că ea este doar o aventură ce constă în explorarea rece și calculată a trupului unei alte persoane. Mângâierea, *dezmierdatul*, implică emoții și pasiuni care te fac să dai uitării stăpânirea de sine. Ea este progresivă, așa încât la următoarea întâlnire vei dori să mergi un pas mai departe pentru a reuși să trăiești aceleași senzații și ca cele de care te-ai bucurat ultima dată.

Mângâierea poate fi asemănată cu un pod care trece peste abisul dintre abținerea de la orice fel de exprimare fizică a dragostei și contactul sexual. Haideți să folosim această analogie. În timpul mângâierilor poți străbate acest pod pe o zecime din lungimea lui sau pe nouă zecimi. Persoanele care nu și-au dezvoltat niciodată stăpânirea de sine se pot trezi că au traversat podul înainte să-și dea seama de aceasta. Oh, cu siguranță că nu se întâmplă întotdeauna

totul dintr-o dată! Poate dura săptămâni sau luni. Dar aceia care încep o relație în care practică în mod serios mângâierea și dezmierdatul vor descoperi, mai devreme sau mai târziu, cât de progresiv este totul.

Cum procedează băieții

Un profesor care preda cursuri de educație sexuală la o mare universitate le-a cerut studenților săi să prezinte diferitele metode pe care le foloseau pentru a ispiti o fată la mângâieri sau la un contact sexual. La început, acești tineri, aflați la vârsta studenției, au râs de metodele descrise. Însă, în cele din urmă, câțiva dintre băieți s-au plâns că discuția le va ruina viața sexuală. Și într-adevăr, rapoartele ulterioare au confirmat că în timpul acelui semestru nu s-au mai înregistrat cazuri de graviditate în rândul studentelor.

Rolul acestor tactici și metode în ademenirea tinerelor către activitățile sexuale premature este mai puternic decât își dau seama majoritatea oamenilor. O tânără ar trebui să știe nu numai până la ce punct să limiteze îmbrățișările și „pipăitul", dar și cât preț poate să pună și ce încredere poate să acorde cuvintelor convingătoare și insistente ale băieților. Iată, descrise pe scurt, câteva dintre cele mai obișnuite metode de abordare, folosite de bărbați:

Metoda „dragoste adevărată". Un studiu a relevat faptul că metoda cea mai des folosită este: „Dacă mă iubești, atunci îmi vei permite". Băieții au folosit dintotdeauna metoda aceasta. Dar, dacă el obține ceea ce vrea, tu ce garanție ai că te va iubi și după aceea? Este mult mai probabil că nu dorește decât să te folosească pentru a-și satisface propriile nevoi urgente. Și, mai mult decât atât, chiar dacă după ce obține ceea ce vrea nu te trece pe linia moartă, tu tot nu te alegi cu prea mult. De obicei, băiatul care folosește această metodă este un tip care acționează încet, dar hotărât, și care insistă până când, în cele din urmă, obține ceea ce vrea. Cel mai potrivit răspuns la o astfel de propunere este: „Dacă mă iubești, atunci nu-mi vei cere lucrul acesta!"

Metoda flatării. „Ai un corp atât de minunat, încât îmi este foarte greu să mă mai țin sub control!" Sau „Ești așa de frumoasă!". Sau „Ai niște ochi atât de frumoși!" Atunci când au fost întrebați, băieții care folosesc metoda aceasta au declarat că apelează la ea, pentru că nu le trece prin cap ce altceva ar putea spune. Cu alte cuvinte, există atât de puțină atracție între cei doi, încât, ca să obțină ceea ce vrea, el trebuie să o flateze cu privire la aspectul ei fizic. Desigur, cuvintele acestea spun ceea ce unei fete atrăgătoare îi place să audă, și chiar și fetele cele mai lipsite de atractivitate se simt flatate. Un studiu pe această temă a relevat că băieții aflați în stare de excitare sexuală le-au evaluat pe femeile din fotografiile care le-au fost prezentate ca fiind mult mai atrăgătoare decât le-au considerat băieții neexcitați sexual atunci când au văzut aceleași fotografii. Cu cât nevoia sexuală este mai mare, cu atât femeia i se va părea bărbatului mai frumoasă și mai de dorit!

Metoda conjuncturală. „Toată lumea o face!" este argumentul folosit de mulțimea de băieți care au o etică de conjunctură. Acești adepți ai „noii moralități" încearcă să insinueze că fata care nu se grăbește să adopte spiritul vremii, care nu face ceea ce este la modă și nu trăiește în felul în care o face restul lumii este „rămasă în urmă" și are concepții învechite. Ei o acuză de a avea idei Victoriene. „Timpurile s-au schimbat", susțin ei. „Trăiește prezentul și nu te uita înapoi!" Ei insistă într-o asemenea măsură, încât ea începe să se întrebe dacă nu cumva îi scapă din vedere ceva de care restul lumii se bucură.

Metoda simpatiei. „Nimeni nu mă înțelege, în afară de tine. Toți sunt împotriva mea – părinții, cei de la școală, legea. N-am nevoie de altceva decât de susținerea și de ajutorul tău, și totul va fi OK." Folosind această metodă, nu este nevoie de o insistență prea mare, pentru a sensibiliza instinctul matern pe care îl au majoritatea fetelor. Vrei să-l ajuți pe băiatul ăsta care ar putea însemna și el ceva, dacă i s-ar oferi ocazia! Știi că reputația lui nu este chiar cea mai bună, dar poate că s-ar schimba, dacă ceilalți i-ar da o șansă. Oricare ar fi

versiunea, fii atentă la modul acesta de a proceda! Băiatul acesta știe să se joace cu sentimentele de simpatie și de compasiune ale unei femei. Imediat ce vei începe să te lași înduioșată și să-l încojuri cu simpatie, el va începe să te pregătească pentru pasul următor.

Versiunea opusă a metodei simpatiei sună cam așa: „Biata de tine! Nimeni nu te-a iubit vreodată așa cum te iubesc eu! Până acum nu ai avut parte de cineva care să se poarte frumos cu tine și să te trateze așa cum meriți! Nu ai cunoscut fericirea. Dar eu îți voi arăta adevărata dragoste, chiar acum, pe bancheta acestei mașini ..." Ori de câte ori pretextul principal este simpatia, fii atentă! Această „tactică" prezintă un pericol deosebit pentru o tânără care provine dintr-o familie nefericită sau care nu a avut niciodată parte de o relație apropiată cu mama sau cu tatăl ei. O astfel de persoană este extrem de vulnerabilă atunci când își plânge de milă. Cu siguranță că vrei un băiat care să te înțeleagă, dar asigură-te că el înțelege mai mult decât doar atât.

Metoda „marea-lovitură". „Fetele stau la coadă pe sute de metri ca să se întâlnească cu mine. Să știi că ești o fată norocoasă". Poate că nu dă glas acestui gând, dar prinzi ideea din spatele cuvintelor și atitudinii lui. Probabil că tipul acesta arată bine, este înalt, atletic, inteligent, prezentabil și popular cu cei din jur. El are capacitatea de a te face să simți că ești super-deosebită. Vei fi în mod special vulnerabilă acestui mod de abordare, dacă ești foarte tânără și lipsită de experiență sau dacă ai un complex de inferioritate.

Metoda logică. „Credeam că avem de gând să ne căsătorim."; „Cine are nevoie de un petic de hârtie ca să legalizeze o iubire ca a noastră?"; „Este o experiență care va lucra spre binele viitorului nostru". Acest mod de a proceda înaintează atât de încet, încât adesea este foarte dificil să îl recunoști. El apare în general în relațiile stabile, din partea unui băiat drăguț, despre care ești sigură că este „cel mai potrivit" pentru tine. Un răspuns adecvat la o astfel de abordare ar putea fi: „În caz că vreodată ne-am răzgândi în ceea ce privește

relația noastră, n-aș vrea să te simți obligat față de mine". Apoi, fii pregătită pentru proteste! Raportul Sorenson a arătat că mai mult de 33 % dintre fetele care au avut o experiență sexuală de felul acesta au crezut, atunci când au făcut pentru prima dată sex, că se vor căsători cu băiatul respectiv – dar foarte puține dintre ele au făcut acest lucru în cele din urmă. S-a întâmplat unul dintre următoarele două lucruri: ori ea s-a amăgit, ori el a mințit. Alege!

Metoda anormală. „Care-i problema ta? Ești frigidă sau ce-i cu tine?"; „Doar nu vrei să te știe toată lumea că ești ca un castravete rece, nu-i așa?" Orice fată normală privește către o relație sexuală completă pe care s-o aibă într-o zi alături de soțul ei. Dar acest băiat care i se adresează acum seamănă semințele îndoielii cu privire la capacitatea sa de a reacționa sexual. Ea se întreabă dacă nu cumva este insensibilă sexual. ATENȚIE: indivizii care folosesc acest gen de abordare cred că femeile nu sunt altceva decât niște „lucruri" a căror menire este aceea de a fi „folosite" de bărbați. Există șanse ca argumentele aduse de această metodă să facă o fată să fie frigidă. (Nu uitați, fetelor, că 99 % dintre cazurile de frigiditate își au cauza în creier!)

Metoda intelectuală. Aici, individul promovează discuții serioase, intelectuale, „grele", cu privire la sex. La început, el nu „face" nimic – ci doar te obișnuiește cu ideea de a vorbi despre sex. Este un excelent partener de conversație, care te poate uimi cu ideile și cu frazele lui. Scopul lui este acela de a te conduce pe făgașul natural al evenimentelor. Aceste discuții pot fi pline de informații sexuale, care stârnesc interesul și dorința. Unii dintre băieții care folosesc acest gen de abordare sunt „nevinovați", în timp ce alții sunt niște lingușitori vicleni și versați. Când lucrurile devin prea „naturale", opriți-le!

Metoda amenințării. „Dacă nu vrei, atunci voi începe să ies cu altcineva"; „Dacă tu nu ești interesată, să știi că nu-mi este greu deloc să-mi găsesc pe cineva care să fie". Individul acesta speră să te

intimideze insinuând că, dacă nu cedezi, va trebui să stai singură în casă tot restul vieții. El îți dă de înțeles că nu-i va fi deloc greu să găsească o altă persoană doritoare să-i satisfacă dorințele. Dar tu știi exact ce vrea el de la o relație, și orice fată își va da seama de lucrul acesta. Spune-i că-i vei trece numele printre cele ale prietenilor tăi și apoi vei căuta pe cineva care să te aprecieze și pe tine, și standardele tale.

Metoda promisiunilor. „N-ai să rămâi însărcinată"; „Chiar dacă vei rămâne însărcinată, voi avea eu grijă de tine"; „Ne vom căsători". Sub presiunea excitării sexuale, unii băieți sunt în stare să facă promisiuni pe care nu le vor putea respecta niciodată. În momentul respectiv, este posibil ca ei să creadă fiecare cuvânt pe care vi-l spun, dar veți fi surprinse cât de repede pot uita acești indivizi toate promisiunile o dată ce tensiunea sexuală, care părea atât de urgentă, a trecut. Fetele cad în capcana promisiunilor, pentru că doresc cu disperare să creadă ceea ce spun băieții. Fetelor, pentru astfel de băieți, folosiți o abordare logică. Gândiți-vă la toate consecințele. Este posibil să rămâi însărcinată? Este el în stare și dispus să aibă grijă de tine în cazul în care s-ar întâmpla acest lucru? Ce vrea să spună prin „voi avea grijă de tine"? Este el în postura de a se căsători cu tine?

Metoda vinovăției. „Sunt atât de tensionat, încât nu mai pot suporta! Tu m-ai adus în starea aceasta. Nu mă poți lăsa tocmai acum! Trebuie neapărat s-o fac!" Nu, nu „trebuie neapărat" s-o facă. Nu i se va întâmpla nimic rău, dacă nu va obține chiar atunci relaxarea sexuală pe care o așteaptă. Nu va face pe neașteptate o hernie, nu va suferi un atac cerebral și nici nu se va opri din creștere. Lucrul cel mai rău care i s-ar putea întâmpla este acela că s-ar putea să fie nevoit să alerge de câteva ori în jurul blocului înainte de a putea merge acasă, dar nici aceasta nu-i va face rău.

Există o mulțime de alte „metode". Băieții care le folosesc formează o gamă foarte largă, de la aceia care știu foarte bine ce fac

până la aceia care sunt cu totul lipsiți de experiență și care dau, întâmplător, peste vreo tânără naivă și șovăielnică în această privință.

Ei bine, să știți că nu am intenționat câtuși de puțin să produc o imagine negativă cu privire la bărbați. Ei sunt, cu adevărat, formidabili – și eu sunt căsătorită cu unul dintre ei! Tendințele și impulsurile lor au fost lăsate de Dumnezeu, însă ele trebuie ținute cu putere sub control. Simțământul ascuțit al masculinității va căuta și va încerca întotdeauna să cucerească. Realitatea rămâne, însă, că fetele sunt cele care suferă cel mai mult – printr-o sarcină nedorită, dar și din punct de vedere emoțional. În timp ce pentru un bărbat contactul sexual este o ocazie de eliberare, de relaxare fizică, pentru femeie este o experiență profund emoțională. Atunci când le sunt stârnite instinctele sexuale băieții sunt dispuși să spună orice, ca să obțină ceea ce vor. Ei își vor lua angajamente verbale, vor face promisiuni, pe care atunci, la vremea aceea, le cred doar pentru a primi ceea ce-și doresc. Când sunt întrebați mai târziu, ei nu consideră purtarea lor ca fiind necinstită sau cuvintele lor ca fiind mincinoase.

Un băiat a fost prieten cu o fată timp de trei ani de zile doar pentru faptul că îi plăceau sânii ei. În cele din urmă, a părăsit-o. Imaginați-vă! A fost dispus să mențină o relație timp de trei ani, doar pentru privilegiul intimității fizice. Oh, câte lucruri nu este în stare să spună și să facă un bărbat atunci când hormonii intră în acțiune! Băieți, fiți cinstiți cu fetele cu care sunteți prieteni!

P.S.: *Nu vreau să sugerez că băieții dețin monopolul asupra folosirii unor astfel de „metode" de a împinge sau de a constrânge pe altcineva la a face sex. În aceste vremuri de „eliberare sexuală", mulți tineri au declarat că au fost constrânși de prietenele lor să facă sex. „Tacticile" acestea pot fi o stradă cu dublu sens.*

De ce îi cred fetele

Încă din clipa când o fată manifestă un oarecare interes pentru un băiat, ea începe să se gândească la acel cineva deosebit, care o va

ține strâns în brațe și îi va mărturisi acel fel de dragoste la care a visat. Când lucrul acesta se întâmplă în cele din urmă, ea se simte în siguranță, ocrotită și iubită. Momentul pe care l-a așteptat atâta vreme a sosit, în sfârșit. Dar stați puțin! În chiar clipa aceasta ea devine cea mai vulnerabilă! Pentru a-l păstra pe cel pe care l-a găsit, ea este în pericol să cedeze în orice privință.

Majoritatea tinerelor își dau seama în mod instinctual cum pot să atragă un băiat. Ele înțeleg că șarmul fizic este cel care captează în special atenția acestora. Și, pentru majoritatea fetelor, prietenele și societatea sunt factorii care le îndeamnă, le constrâng și le determină să-și facă un prieten și să se căsătorească. Orice fată simte că poate să ispitească destul de mult un băiat, încât să-l facă să-i ofere afecțiune și să o scoată, din când în când, la plimbare.

Acestea fiind spuse, haideți să aruncăm o privire asupra câtorva motive pentru care genul feminin este dispus să cedeze în fața propunerilor făcute de bărbați.

Ne-am lăsat ispitiți de euforia momentului. Pam, o fată cu adevărat drăguță, este prietenă cu Hal, un băiat chipeș și cu o fire plăcută. Ei cred că au găsit adevărata dragoste. Sunt un cuplu minunat și până acum au ținut sub control gesturile de intimitate fizică. Dar, într-o seară, ei s-au lăsat purtați de instincte. Multe fete s-au lăsat ispitite ca și Pam. Ele simțeau nevoia să fie mângâiate și dezmierdate de prietenul lor pentru a-și satisface nevoia de intimitate emoțională și de afectivitate. Ele învățaseră, firește, că sexul aparține doar căsătoriei, dar scuza pe care și-au găsit-o a fost aceea că s-au lăsat copleșite, seduse de emoția momentului, fără să fi existat nici un plan premeditat pentru acest eveniment.

Dar faptul că te-ai lăsat ispitit nu este deloc o scuză. Cu fiecare an care trece, încă un milion de adolescente din Statele Unite rămân însărcinate și trei milioane de oameni contractează o boală cu transmitere sexuală (două treimi dintre aceștia fiind sub vârsta de 24 de ani). Multe dintre aceste fete s-au lăsat copleșite de trăirile de moment, dar acesta nu le ajută să șteargă consecințele pe care le suportă ulterior.

Complexul de inferioritate. Numeroase studii arată că activitatea sexuală și complexele de inferioritate merg mână în mână. Dacă o tânără se simte teribil de ciudată și de neadecvată – considerând că nu este la fel de atractivă ca alte fete, că nu este acceptată de ceilalți și că nu face parte din „grup" – atunci ea se află pe un teren periculos. În majoritatea cazurilor, ea va fi dispusă să facă orice pentru a primi atenție, afecțiune și prietenie. De exemplu: Madge are în campus reputația de a se lăsa „pipăită" de oricine, ori de câte ori se ivește ocazia. Un băiat a descris-o ca fiind un fel de „gât de folosință publică". Dorința ei cea mai mare era să fie o fată plăcută, populară, care să fie importantă pentru cineva, dar avea o părere atât de proastă despre sine, încât credea că nu are nici o altă calitate prin care ar putea trage pe cineva. În mod inconștient, ea își spunea: „Dacă nu pot stârni altfel interesul unui băiat, cel puțin îmi pot folosi trupul ca să atrag pe cineva."

Acei tineri care au învățat să-și aprecieze într-un mod sănătos și realist valoarea personală, își pot înfrâna mult mai ușor pasiunile și pornirile instinctuale. Cu cât o persoană se acceptă și se respectă mai mult pe sine, cu atât va simți mai puțin nevoia de a folosi sexul ca pe un mijloc de a obține afecțiune. Sentimentul valorii personale îi permite persoanei respective să aibă răbdare și discernământ în timp ce avansează către atingerea unor scopuri cu implicații în viitor.

Familie dezmembrată. Fetele ai căror părinți sunt divorțați sau separați sunt de trei ori mai predispuse la a accepta sexul înainte de căsătorie decât tinerele care provin din familii integre. Aceste fete reflectă exemplul și învățătura primite din viața părinților lor. Cineva spunea: „În momentul când am făcut pentru prima dată sex, părinții mei treceau printr-o criză și erau aproape divorțați. Aceasta mi-a creat un simțământ de nesiguranță și m-a determinat să fac orice îmi stă în putință pentru a-i face pe plac prietenului meu, pentru că aveam nevoie de siguranță, din moment ce acasă ea îmi lipsea cu desăvârșire."

Fetele crescute într-un orfelinat sau de către altcineva decât părinții lor manifestă, adesea, o agresivitate sexuală nestăpânită. Caracterele puternice se dezvoltă sub grija și exemplul unor părinți afectuoși, care își învață în mod constant copiii valorile pozitive și care încurajează stăpânirea de sine. Tinerii care provin din familii fericite sunt mult mai puțin înclinați către îngăduința sexuală.

Fetele fără tată. Unele fete exagerează în felul în care merg, în care se îmbracă sau în care vorbesc. Cel mai probabil că o astfel de persoană tânjește după atenția masculină pe care nu a primit-o niciodată acasă. Tatăl ei era prea ocupat sau poate că nu și-a cunoscut niciodată tatăl adevărat datorită divorțului sau abandonului. Acum, ea a devenit o tânără cochetă, dornică să flirteze. Sondajele efectuate printre adolescentele care au crescut fără tată au arătat că acestea au un comportament diferit atunci când se află în preajma băieților decât cele care au dobândit deprinderi sociale de la tații lor. Cu alte cuvinte, fetele învață de la tații lor cum să se poarte în prezența băieților și cum să se acomodeze cu ei.

Fetele ai căror părinți divorțaseră s-au dovedit a fi puțin cam prea insistente în relațiile lor cu băieții. Ele aveau tendința de a se strădui să fie seducătoare și de a se complăcea în promiscuitate sexuală. Studiile au condus la concluzia că acest comportament era rezultatul relațiilor tensionate, pe care aceste fete le avuseseră cu sexul opus. Această tensiune generează acțiune, astfel că, în loc să se poarte cu dezinvoltură și în mod deschis față de băieți, fetele răspundeau mai impulsiv.

Firește că nimeni nu ar trebui să acuze o fată pentru un astfel de comportament atunci când împrejurări mai presus de controlul ei au stat la originea lui. Dar o tânără poate să învețe care îi sunt punctele cele mai vulnerabile, precum și motivele pentru care acționează, vorbește și se poartă în felul în care o face. ATENȚIE: Este mult mai important să te cunoști pe tine însăți decât să-i cunoști pe băieți!

Băieții și mângâiatul – îmblânzirea fiarei din el

Mângâiatul îi afectează pe băieți într-un mod diferit decât pe fete. Însă cum reprezentanții ambelor sexe poartă o mulțime de măști, cel mai adesea ei nu înțeleg ce simte celălalt.

Societatea îi formează pe băieți să aibă o cu totul altă părere despre ei înșiși. Noi ne învățăm băieții să fie puternici, duri, perseverenți, aspri, agresivi și în stare să se descurce într-o mulțime de situații care cer bărbăție și îndrăzneală. Capacitatea de a fi activi sexual reprezintă unul dintre cele mai importante teste de masculinitate – în special în timpul anilor adolescenței, când individul încearcă să se găsească pe sine. El simte nevoia să-și dovedească sieși și celorlalți că poate să se poarte ca un bărbat.

Bărbatul este stimulat sexual în moduri de care foarte puține femei își dau seama. El este mai dominat de sex decât femeia, și faptul acesta își lasă amprenta asupra întregii lui vieți. Din moment ce Dumnezeu Însuși a așezat în el dorința după plăcerea sexuală, atunci când un bărbat acționează în felul acesta, el nu face altceva decât să răspundă în modul plănuit de Dumnezeu. El nu este murdar sau nelegiuit atunci când răspunde la stimuli sexuali; el este pur și simplu bărbat, și acesta este un lucru bun – cel puțin până la un punct!

Studiile au arătat în mod clar că bărbații și femeile au o concepție destul de vagă cu privire la imensa prăpastie dintre propriile lor simțăminte și cele ale sexului opus. Unii dintre bărbații acuzați de viol au fost prinși, deoarece s-au întors la locul comiterii crimei lor, presupunând că victimei i-a făcut plăcere experiența trăită și se va întoarce să o repete. Bărbații care au o adevărată plăcere de a se uita pe gaura cheii pentru a vedea o femeie când se dezbracă sunt prinși adesea, pentru că fac un anumit zgomot ca să atragă atenția femeii, crezând că aceasta se va bucura de interesul lor!

Sper ca următoarele două secțiuni să-i ajute atât pe tineri, cât și pe tinere, să recunoască acele forțe care îi ispitesc către comportamentul sexual.

Bărbații sunt orientați vizual mai mult decât femeile. Majoritatea fetelor nu înțeleg modul în care aspectul lor exterior îi afectează pe băieți. Pentru că femeile nu sunt excitate vizual prin simpla privire a trupului bărbatului sau a modului cum se îmbracă acesta, ele nu realizează prea bine efectul acestor stimuli asupra bărbaților. *Psychology Today*[1] prezintă rezultatele unui studiu cu privire la relația dintre îmbrăcăminte și comportamentul adolescenților. Acest studiu a descoperit că adolescentele care poartă jeans strânși pe picior și bluze transparente, fără sutien, se consideră stilate. Cu toate acestea, într-o astfel de vestimentație băieții citesc invitații sexuale. În schimb, nici una dintre adolescentele intervievate nu considera că pantalonii strâmți, cămașa descheiată, un șort mulat sau niște bijuterii purtate de un băiat ar arăta că acesta este în căutarea unei partenere de sex. Atât băieții, cât și fetele, au fost de acord că o bluză purtată de o fată, „prin care se vede tot", reprezintă o invitație clară, însă băieții au tendința să interpreteze și un alt fel de îmbrăcăminte ca reprezentând o chemare premeditată – o bluză cu talia dezgolită, pantaloni scurți, jeans strâmți sau lipsa sutienului.

O tânără nu trebuie neapărat să poarte îmbrăcăminte indecentă pentru a juca jocul provocării. Ea poate fi îmbrăcată decent și totuși să trimită semnale ademenitoare. De fapt, unele femei pot să arate sexy chiar și înfășurate într-un sac, în timp ce o femeie neglijentă și libertină va arăta astfel indiferent ce și-ar pune pe ea. Un băiat citește o mulțime de mesaje în mișcările corpului unei fete. Dacă ea se poartă ca și când i-ar spune „Vino-ncoace!", va fi tratată corespunzător cu ceea ce cere.

Alegerile unei femei în ceea ce privește îmbrăcămintea și comportamentul devin mesaje pe care să le citească bărbații. Prin aspectul ei exterior, ea spune: „Sunt o persoană de valoare. Eu mă respect și aștept ca și ceilalți să mă respecte. Am idealuri înalte cu privire la mine și la ceilalți" sau poate spune: „Hei, ia uitați-vă la mine! Sunt accesibilă, vă stau la dispoziție. Am nevoie de atenție! Sunt gata și doritoare!"

Deoarece stimulii externi excită cu ușurință un bărbat, sexul stă tot timpul la pândă, undeva foarte aproape de gândurile sale. O reclamă, o glumă murdară, o imagine sugestivă, un film, un program de televiziune, toate îl pot stârni. Adăugați la acestea o melodie cu o lirică sugestivă și o fată, și aveți scenariul întreg.

Pentru mulți dintre bărbați, totul poate să înceapă foarte inocent, ceva în genul acesta: „El o ia de mână; ea îi permite și amândoi se simt bine. În sinea lui, el se gândește că, dacă ea i-a dat voie să o ia de mână, probabil că nu va avea nimic împotrivă nici dacă și-ar petrece brațul în jurul ei; și dacă poate face aceasta, el știe că poate și să o sărute. După ce a ajuns până aici, el va încerca sărutul franțuzesc. Dacă ea îi permite și aceasta, el începe să viseze la posibilitatea de a-i atinge sânii. Dacă ea îi îngăduie să-i atingă sânii, el va încerca să meargă tot mai departe, până la contactul sexual.

După câteva minute de contact apropiat al trupurilor sau de sărut prelungit, bărbatul are în mod obișnuit o erecție a penisului. Lucrul acesta nu este ceva murdar sau obscen. Dumnezeu a lăsat ca penisul să reacționeze astfel la stimuli mintali sau fizici. În momentul acesta, bărbatul este pregătit pentru contactul sexual, chiar dacă nu trebuie neapărat să se și angajeze în el. Nu i se va întâmpla nimic rău, dacă nu o face, dar el *este* oricum pregătit.

Erecția a apărut pentru că el se gândește la sex. Vedeți, nu durează mult ca un stimul să-i inducă dorința de a merge mai departe. Cu toate acestea, Scriptura interzice relația sexuală în afara căsătoriei și o etichetează drept adulter sau desfrânare. Astfel, în afara cazului când este căsătorit cu ea, dacă are o conștiință religioasă, bărbatul nu are libertatea de a face sex cu o femeie.

Dacă un cuplu s-a angajat în mângâieri și dezmierdări prelungite, este foarte probabil ca bărbatul să resimtă o durere neplăcută în testicule. S-ar putea ca acestea să îl doară destul de rău, încât să încerce orice mijloc care îi stă la dispoziție pentru a-și atinge scopul. Toate cuvintele, promisiunile și jurămintele rostite în astfel de momente vor fi, ulterior, nesocotite. El se află pur și simplu sub o

prea mare tensiune, ca să gândească rațional, astfel că este dispus să spună orice, ca să obțină ceea ce vrea.

Această presiune care se acumulează nu-i va produce nici o afecțiune permanentă și nici un rău, în ciuda pretențiilor lui! El nu va deveni steril, dacă nu obține relaxarea pe care o dorește, nici nu va cheli și nici nu-i vor cădea dinții. Durerea aceasta va trece, în cel mult o jumătate de oră.

Bărbații au o dorință puternică de a-și dovedi bărbăția. Majoritatea bărbaților simt nevoia să-și dovedească masculinitatea. Mulți consideră că această dovadă constă în a avea relații sexuale, și chiar foarte multe. Acești indivizi preferă să meargă în capătul celălalt al orașului, unde nu-i cunoaște nimeni și să ia cu ei două, trei fete. Se râde mult, se glumește, discutându-se direct și vulgar sau doar aluziv despre sex. Obiectivul lor principal este propria satisfacție. Preocuparea lor principală este aceea de a-și înălța eul imatur și instabil. Ei nu manifestă nici un interes față de ceea ce i s-ar putea întâmpla femeii implicate sau față de consecințele acțiunii lor. Pentru astfel de persoane, chiar și plăcerea fizică este mai puțin importantă decât faptul că au reușit să-și exercite șarmul masculin.

Presiunea prietenilor îi motivează pe mulți băieți aflați la vârsta adolescenței. Acești indivizi folosesc sexul ca pe un mijloc de a-și îmbunătăți poziția în cadrul grupului de prieteni. Băieții mai mari pot exercita o influență constrângătoare și, când alții îi îndeamnă s-o facă, cei aflați la vârsta adolescenței se tem să dea înapoi, ca să nu fie luați în râs. Adesea se fac pariuri cu privire la șansele unuia dintre colegi de a ieși în oraș cu o fată, de a reuși să o sărute sau orice altceva. Una dintre cele mai puternice motivații care îi împing pe adolescenți către viața sexuală este aceea de a se conforma grupului și de a face ceea ce fac ceilalți. Astfel, dacă toți ceilalți se angajează în relații sexuale – sau cel puțin așa se laudă – acești băieți nesiguri de ei și influențabili vor vrea să facă și ei același lucru. Lucrul acesta este adevărat chiar și în dreptul celui mai timid băiat din grup, acela

pe care l-ai suspecta cel mai puțin în această privință. De fapt, el simte nevoia de a-și dovedi masculinitatea mai mult decât ceilalți.

Alți bărbați încearcă să le exploateze pe femei. Unii bărbați plini de viclenie se joacă de-a dragostea ca și când aceasta ar fi o competiție. Ei atrag în mod deliberat fetele în dezmierdări și mângâieri, doar pentru a vedea cât de departe pot merge. Un studiu a investigat un număr de bărbați de 20 de ani, care aveau la activ mai multe experiențe sexuale. În medie, fiecare dintre ei avusese deja mai mult de trei partenere de sex. 34 % dintre ei seduseseră aceste femei doar în scop sexual sau pentru a exploata relația cu ele. Ei foloseau aceste femei ca pe un mijloc de a-și atinge un scop și au declarat că nu aveau nici un fel de sentimente pentru ele. Bărbații care profită de naivitatea persoanelor de sex opus vor reprezenta întotdeauna o provocare pentru orice femeie, oricât de sofisticată ar fi.

Unii tineri folosesc sexul ca pe o formă de răzvrătire. Unii adolescenți folosesc agresivitatea sexuală ca pe un mijloc de a se răzvrăti împotriva părinților, a învățătorilor, a bisericii sau a altor simboluri ale autorității. Majoritatea persoanelor care exercită o anumită autoritate îi avertizează pe adolescenți împotriva sexului premarital. De aceea, un tânăr care nu suportă autoritatea și consideră că cei care au puterea nu îl pot forța să acționeze împotriva propriilor dorințe, poate să se răzvrătească doar pentru a arăta că el este propriul lui șef. Tinerii care provin din cămine foarte stricte, cu reguli severe, își exprimă adesea răzvrătirea prin promiscuitate sexuală.

Unii simt nevoia de a-și arăta superioritatea. Unii băieți pot simți nevoia de a-și arăta superioritatea asupra fetelor, în special asupra acelora care le-au provocat, în vreun fel sau altul, chiar și foarte vagi simțăminte de inferioritate. Boyd provine dintr-o familie săracă și, în timpul anilor de gimnaziu, colegii lui de clasă l-au ridiculizat în mod constant. Drept urmare, Boyd a adunat în el resentimente puternice și și-a propus să arate că este mai bun decât ceilalți băieți.

În liceu, el a muncit din greu ca să ajungă un strălucit jucător de fotbal, o adevărată vedetă. Acum, el are curajul să se prezinte înaintea fetelor bogate. Le invită la întâlnire și întotdeauna încearcă să ajungă cât de departe poate în ceea ce privește o relație sexuală. Atunci când reușește, Boyd simte că se răzbună pentru rușinea și umilința pe care le-a îndurat până acum.

Bărbatul iubitor de aventuri caută senzații tari. Încântarea de a vedea dacă pot să „iasă basma curată" îi conduce pe mulți bărbați la agresiune sexuală. Această atitudine „flușturatică" îi împinge să meargă mai departe, să caute pericolul, să-și riște chiar viața – și să câștige. Sexul premarital presupune mai multe riscuri – să fii descoperit, să contractezi vreo boală sau să apară o eventuală sarcină! A juca jocul acesta fără să fii prins sau afectat de vreo boală servește drept forță motivatoare pentru mulți.

Fetele și mângâiatul – îmblânzirea tigrului din ea

Bărbații care nu înțeleg cu adevărat natura feminină presupun adesea că o femeie este la fel de doritoare după contactul fizic cum sunt ei. În realitate, femeile răspund mult mai încet. Nu este vorba despre faptul că o femeie nu poate răspunde, ci doar că are nevoie de mai mult timp.

Datorită erecției penisului, bărbatul este mult mai conștient de răspunsurile lui sexuale decât este femeia de ale ei. Reacțiile lui de răspuns sunt mai localizate decât ale ei, dar răspunsurile ei sunt mai complicate decât ale lui. El răspunde mai mult la factorii fizici, în timp ce ea răspunde la cei emoționali. Bărbații pot avea relații sexuale cu femei de care nu le pasă câtuși de puțin, dar femeile au nevoie de o afecțiune puternică înainte de a ajunge la intimitate sexuală.

La femei, mângâiatul declanșează o reacție de senzații fizice în lanț, dar o reacție lentă. Primul lucru pe care s-ar putea să-l simtă este o neliniște, o stare de agitație, de excitație, și poate un nod în

gât. Aceste relații pot fi urmate de o furnicătură pe șira spinării sau în alte părți ale corpului sau poate de o senzație de sufocare, datorată faptului că inima pompează mai repede și necesită accelerarea respirației. S-ar putea ca femeia să nu recunoască de la început aceste reacții ca pe declanșarea unui răspuns sexual. Dar este important ca ea să-și dea seama că aceste prime senzații, de disconfort, atât de vagi, reprezintă începutul dorinței sexuale.

Deci, avem un băiat și o fată implicați în mângâiere. El se bucură de fiecare minut și, în taină, speră că ea se va lăsa sedusă și-i va da ceea ce dorește atât de mult. Ea probabil că nu este nici pe departe atât de excitată cum este el. Dar aceasta nu înseamnă că nu-i place episodul. Cu toate acestea, ceea ce îi place nu este fiorul fizic, ci simțământul că este „iubită". Cineva o dorește, are nevoie de ea, o vrea, o consideră atrăgătoare și sexy și poate chiar o iubește.

Haideți să presupunem că, pe neașteptate, ea hotărăște că lucrurile au mers prea departe, așa că se retrage. În timp ce se îndreaptă către bucătărie, ea simte foarte puțin sau chiar nimic, pentru că nu a ajuns la acea stare de excitare, care să o facă să dorească mai mult. Dar prietenul ei? El simte cu totul diferit. Ea l-a lăsat într-o stare de tensiune, de disconfort și, cumva, cu simțământul că a suferit o înfrângere. Dacă este o persoană inteligentă – un tip care este hotărât să facă față situației – își va înghiți mândria, își va reprima simțămintele și își va jura ca, într-o ocazie viitoare, să reușească să o stârnească mai mult. Fiecare întâlnire slăbește mecanismul de apărare.

De aceea, o fată care acceptă sărutul sau dezmierdările prelungite, dar care nu are nici o intenție de a merge mai departe, nu face altceva decât să-l provoace pe băiat. Majoritatea femeilor înțeleg foarte puțin din ceea ce se întâmplă cu un bărbat atunci când ele îngăduie intimități care se opresc doar cu puțin înainte de contactul sexual propriu-zis. În sondajul efectuat, o fată a răspuns: „Pentru mine, cea mai mare parte a episoadelor de 'pipăire' sunt de-a dreptul plictisitoare. Rareori mă excit. De obicei stau și aștept să se termine totul. Chiar mă întreb dacă băiatul se alege cu ceva de-aici". Poți fi sigură că el nu simte la fel; cu toate acestea, fata era total neavizată în această privință!

Nu vreau să las impresia că o femeie nu se bucură niciodată de episoadele de intimitate fizică. Cu cât devine mai experimentată în „mângâiat", cu atât își va cunoaște mai bine reacțiile propriului corp. Ea poate începe să se educe și să-și „învețe" corpul să răspundă la stimulii sexuali. Mângâierile și dezmierdările pot reprezenta o aventură extrem de plăcută și de excitantă pentru femeile mai experimentate, deși nu devin niciodată la fel de imperioase ca pentru un bărbat.

Acum, haideți să vedem câteva motive pentru care tinerele se angajează în intimități fizice de felul acesta.

Ca să obțină dragoste. În sufletul fiecărei femei se ascunde o dorință arzătoare de a fi iubită în felul în care a visat întotdeauna să fie iubită. Aceste visuri, care au în centrul lor nevoia de a fi ocrotită, prețuită, plăcută, încep încă din primii ani ai adolescenței și durează până la bătrânețe. Această dorință după dragoste este principala țintă a femeilor și reprezintă însăși esența siguranței lor emoționale. De asemenea, o astfel de țintă o pune pe femeie în competiție cu oricare alta pentru a câștiga atenția unui bărbat. Această presiune este greu se suportat pentru o femeie. Ea îi creează o astfel de stare sufletească, încât poate să se lase ușor și repede convinsă de un bărbat, când acesta îi spune: „Te iubesc!" Ea îl crede tocmai pentru că vrea atât de mult să creadă.

Apoi, atunci când el continuă să argumenteze că o relație sexuală va face dragostea lor mai sigură, ea găsește cuvintele lui ca fiind convingătoare și demne de crezare, pentru că îi promit exact ceea ce vrea ea să se întâmple – nu neapărat un contact sexual, ci o relație de dragoste. De aceea, femeile colorează adesea realitatea în culori prin care se amăgesc singure să creadă ceea ce vor să fie adevărat. Majoritatea bărbaților învață repede lecția aceasta și o folosesc în avantajul lor.

Un alt factor care lucrează împotriva femeilor este romantismul. Majoritatea fetelor singure nu realizează că timpul când se simt cel mai înclinate către romantism coincide cu acea perioadă a ciclului

lunar când sunt cele mai fertile. Chiar atunci când contactul fizic pare cel mai de dorit, ele au cel mai mic control și sunt în cel mai mare pericol de a rămâne însărcinate.

Ca să câștige popularitate. Unele tinere cred că, dacă sunt cooperante sexual, aceasta le va asigura popularitatea. Unele dintre aceste fete sunt chiar populare, puteți fi sigure de aceasta. Dar ar trebui să auziți ce spun băieții despre ele. Mai mult decât atât, partenerii cu care se întâlnesc caută același lucru în același loc. Sute de fete se plâng: „Când vrea să 'pipăie' pe cineva, mă caută; dar ori de câte ori este programat vreun eveniment deosebit, vreo serată sau vreun alt fel de întâlnire, invită pe altcineva".

Pentru a-și manifesta simțămintele de răzvrătire. Simțămintele de răzvrătire împotriva părinților sau a altor persoane se pot dovedi o adevărată trambulină pentru activitatea sexuală. O fată răzvrătită vrea să le demonstreze ceva celorlalți. Ea își urmărește interesele personale și vrea să le dea adulților o lecție. Această tânără a crescut, în cele mai multe cazuri, sub supravegherea unor părinți foarte exigenți și bănuitori. Ea dorește să pună lucrurile la punct cu ei și să se răzbune pentru lipsa lor de încredere în ea. În mod inconștient, ea poate chiar să încerce să rămână însărcinată – și aceasta doar pentru a-i răni în același fel în care simte că și ei au rănit-o. În cadrul sondajului, o fată a scris: „Când am făcut pentru prima dată sex, nu eram prea convinsă că îl iubeam pe partenerul meu. Am făcut-o pentru că eram plictisită și doream ceva nou. De asemenea, eram foarte pornită și răzvrătită împotriva părinților mei și a vieții în general, astfel că oricum nimic nu conta."

Pentru a vedea cât de departe pot merge. Fetele lipsite de scrupule îi vor împinge pe băieți în situații delicate doar pentru a vedea cât de departe pot merge în această privință. Astfel de femei nu-i iubesc și nici nu pot să-i iubească pe bărbații cu care ies. De fapt, la nivel subconștient, ele chiar îi urăsc pe bărbați, probabil pentru că tații

lor le-au neglijat în timpul copilăriei lor. Acest joc riscant nu le aduce nici una dintre bucuriile dragostei, nici o satisfacție reală, nici frumusețe, nici stabilitate. A te lăsa sedus de o astfel de femeie nu este nici pe departe un motiv de laudă, și un bărbat care cunoaște diferența dintre sex și dragoste nu va ceda ușor.

ATENȚIE: Un bărbat poate dori să facă sex fără să fie îndrăgostit. În același timp, nevoia lui de sex nu reprezintă o dovadă că iubește. El poate interpreta puternica atracție sexuală pe care o simte ca fiind dragoste, astfel că va încerca s-o convingă pe femeie că dragostea lui este la fel ca a ei. La rândul ei, femeia presupune că el nu i-ar cere așa ceva și nu ar dori-o atât de mult, dacă nu ar iubi-o profund și cu adevărat. De aceea ea cedează dorințelor lui, simțind că, prin contactul sexual, amândoi pecetluiesc un legământ, o înțelegere. Dar aceasta nu face altceva decât să întărească observația că el oferă dragoste ca să obțină sex, iar ea oferă sex ca să obțină dragoste.

Și, în ultimul rând, cuplurile practică mângâiatul pentru *siguranță – nu pentru dragoste*. Ei simt nevoia de a face acest lucru pentru a-i comunica celeilalte persoane că o iubesc, pentru a avea o bază pentru relația lor sau pentru a se agăța de cineva. Dar dacă un cuplu nu mai dezvoltă nimic altceva în afară de intimitate fizică, relația se va destrăma. Sexul nu se va dovedi suficient atunci când va trebui să trăiți alături zi de zi. Sexul nu poate ține o familie unită. Dacă acum te simți în nesiguranță și recurgi la intimitatea fizică pentru a-ți consolida simțământul valorii personale, mai târziu va trebui să găsești altceva, care să te ajute să faci față îndoielilor și nesiguranței. Este mai bine să faci o pauză în ceea ce privește întâlnirile, până când te vei maturiza.

Cât de departe este prea departe?

Ori de câte ori țin o prezentare publică despre „Situații Sensibile", tinerii pun întotdeauna aceleași întrebări: „Cât de departe pot merge? Ce este bine și ce este greșit?" Un tânăr de 19 ani mi-a spus: „Sunt prieten cu o fată de nouă luni și amândoi ne iubim. Nu-i ating

niciodată organele sexuale, dar o mângâi pe spate și pe picioare și ne dezmierdăm. Îl iubesc foarte mult pe Dumnezeu, dar nu știu dacă nu cumva am mers prea departe. Cumva, simt că L-am supărat pe Domnul. Cât de departe este prea departe?"

Tinerii vor să știe cât de departe pot merge, și totuși să rămână în limitele permise. Este bine să ne sărutăm și să ne îmbrățișăm? Este permis sărutul franțuzesc? Pot să-mi ating prietena atâta timp cât rămân deasupra taliei? Pot merge atât de departe, încât... sau... Cât de departe pot merge?

Dumnezeu nu a așezat asupra mea dreptul de a stabili un standard pe care să-l urmeze cuplurile. Dar dacă, totuși, aș stabili asemenea reguli și îndrumări, imediat ce tinerii ar pune mâna pe ele ar apărea un fenomen deosebit de interesant. Ei le-ar studia cu atenție ca să vadă unde am așezat limitele și s-ar grăbi nerăbdători și împăcați către punctul acela, sărind peste toate etapele preliminare. Aceasta este natura omenească!

Tim Stafford vorbește despre zonele gri, pentru care Biblia nu oferă nici o regulă clară. El sugerează că, în aceste domenii, omul trebuie să ia singur decizii în dreptul lui.

„În afara avertizării împotriva relației sexuale în afara căsătoriei, Biblia nu spune prea mult în această privință. Nu există nici un cuvânt despre cât de departe putem merge sau dacă mângâiatul este bun sau rău. Și lucrul acesta nu este surprinzător. În timpurile biblice, cei doi aproape că nici nu se vedeau unul pe celălalt înainte de căsătorie, așa că nu prea aveau ocazia să-și dezmierde trupul unul celuilalt.

Mângâiatul (sau 'pipăitul' reciproc) este definit în mai multe feluri. Eu vorbesc acum despre mângâiatul sânilor sau al organelor genitale. Chiar și în cadrul acestei definiții există o mare varietate: un băiat care atinge sânii prietenei lui pe deasupra hainelor se află într-o cu totul altă postură decât un cuplu în care cei doi stau întinși, dezbrăcați, făcând orice în afară de contactul sexual propriu-zis. Dar Biblia nu vorbește despre nici una dintre acestea. Ea nu menționează nici ținutul de mână, nici sărutul sau îmbrățișările, sărutul franțuzesc sau dezmierdatul. Toate acestea se găsesc în zona gri. Nu există indicații biblice specifice în această privință.

Dar oamenii vor reguli. Ei vor să știe exact cât de departe pot merge fără să păcătuiască. Eu îi înțeleg, fiindcă și eu am simțit în același fel. Dar nu există nici un răspuns. Și nici nu poate exista, pentru că totul diferă de la o relație la alta. Unele relații sunt ocazionale și este ridicol să se piardă timpul cu manifestarea afecțiunii fizice. A face astfel ar însemna pur și simplu să se folosească unul pe celălalt.

De asemenea, oamenii reacționează diferit la aceleași lucruri. Ceea ce pentru o persoană pare nespus de sexy, pentru o alta poate fi destul de obișnuit. Și lucrul acesta este în mod deosebit adevărat între fete și băieți. O fată poate să aibă doar un sentiment plăcut atunci când un băiat îi atinge sânii, în timp ce partenerul ei poate fi înnebunit de dorință.

Așa că nu vă pot da indicații precise cu privire la ce să faceți și ce să nu faceți. Nu există nici o linie magică de demarcație, care să vă arate cât de departe puteți merge."[2]

Cu toate acestea, Scriptura ne dă câteva linii călăuzitoare, câteva îndrumări cu privire la principiile care să guverneze relațiile cu sexul opus. Acestea nu spun că este îngăduit ținutul de mână, că este în regulă și cu sărutul obișnuit, dar că sărutul franțuzesc este interzis. Ci ele ne prezintă câteva principii clare. Pe baza acestor standarde puteți fi în stare să judecați singuri și să faceți propriile alegeri inteligente cu privire la acțiunile voastre.

1. Biblia condamnă contactul sexual pentru oamenii necăsătoriți. În Noul Testament, cuvântul *desfrânare* sau *curvie* se referă la imoralitatea sexuală în general (Ioan 8,41; Fapte 15,20-29; 21,25; Rom. 1,29; 1 Cor. 6,13, 18,2; 2 Cor. 12,21; Efes. 5,3). Două pasaje (Matei 5,32 și 19,9) folosesc cuvântul *desfrânare* ca fiind sinonim cu adulterul. În patru pasaje, *adulter* (*preacurvie*, în trad. Cornilescu) și *desfrânare* (curvie, în trad. Cornilescu) sunt folosite amândouă, arătând o distincție categorică între cele două cuvinte (Mat. 15,19; Marcu 7,21; 1 Cor. 6,9; Gal. 5,19). Două pasaje se referă la contactul sexual voluntar între persoane necăsătorite sau între o persoană căsătorită și una necăsătorită (1 Cor. 7,2; 1 Tes. 4,3-5). În 1 Corinteni 5,1, Pavel aplică termenul *curvie* la o relație incestuoasă.

Astfel, în urma unui studiu, descoperim că 37 de pasaje biblice din 39 exclud contactul sexual premarital din planul făcut de

Dumnezeu pentru bărbați și femei. Cele două excepții sunt acolo unde termenul *curvie* este folosit ca un sinonim pentru adulter (preacurvie). Dumnezeu cere copiilor Săi să limiteze relația sexuală doar la cadrul căsniciei. De aceea, dacă vreuna dintre activitățile voastre de intimitate fizică vă conduce către contactul sexual, înseamnă că ați mers prea departe.

2. Dacă propria conștiință nu vă dă pace, înseamnă că ați mers prea departe. O adolescentă mi-a scris: „Regret unele dintre lucrurile pe care le-am făcut, precum mângâiatul. Deși a fost unul 'ușor', îmi dau seama că am greșit – că m-am lăsat dusă de emoțiile de moment. Acum mă feresc să ajung în situații care m-ar putea conduce în același punct și îi spun de la început băiatului cu care ies că eu nu sunt un asemenea gen de fată și că asemenea episoade sunt dincolo de limita acceptării mele. Dacă nu îi convine, poate găsi pe altcineva." Această fată de 18 ani nu a avut nevoie de cineva care să-i enumere regulile. Ea și le-a stabilit singură atunci când propria conștiință a mustrat-o. Unul dintre rolurile Duhului Sfânt este acela de a ne convinge de păcat prin conștiința noastră. Dacă propria conștiință îți spune că ceea ce faci este greșit și tu continui să faci lucrul acela, atunci acest lucru devine păcat (vezi Romani 14,14,23; 1 Ioan 3,21).

Din nefericire, noi nu ne putem baza întotdeauna pe călăuzirea conștiinței noastre. Acesta a fost cazul unui tânăr care mi-a spus: „Am avut relații sexuale de mai multe ori și, sincer, nu-mi este rușine deloc. Cred că Dumnezeu, Creatorul nostru, ne-a dat această minunată capacitate de a ne bucura de ea. Acum, poate că sunt eu ciudat sau trăsnit, dar gândesc cam așa: Dacă mor mâine și nu apuc să experimentez acest dar dat de Dumnezeu? Înseamnă că mi-am irosit viața. Așa că nu-mi este deloc rușine să fac acest lucru." Unii oameni au abuzat atât de mult de conștiința lor, încât au devenit împietriți. Acești oameni trebuie să meargă imediat la Dumnezeu, în pocăință, cerându-I ajutorul pentru a-și restabili standardele în armonie cu voia Lui pentru viața lor.

3. Ați ajuns prea departe dacă în mod nejustificat vă stârniți dorințele sexuale. O dată ce un băiat și o fată se angajează în mângâiat

și dezmierdat până în punctul când amândoi își periclitează propria stăpânire de sine, înseamnă că au ajuns prea departe. Este posibil ca, în asemenea cazuri, fata să nu fie întotdeauna conștientă de cât de excitat este băiatul. Aproape toți băieții au probleme după un sărut prelungit, *fie că fata își dă seama sau nu de lucrul acesta*. Punctul acesta limită diferă, desigur, de la persoană la persoană. Un interes și o stare de excitare normală sunt de așteptat și nu trebuie să creeze o îngrijorarea inutilă. Dar, dacă tensiunea devine atât de puternică, încât pasiunea începe să vă dicteze acțiunile, atunci sunteți în pericol.

Josh McDowell face referire la *Legea diminuării posibilităților de întoarcere*, care are de-a face cu progresivitatea contactului fizic. Un anumit tip de contact fizic este satisfăcător pentru o vreme, dar apoi devine plictisitor. Așa că înaintați către nivelul următor și stați și acolo un timp până când și noutatea lui se ponosește. Apoi, mergeți puțin mai departe, și tot așa. Când fiecare nouă senzație se învechește și devine banală, trebuie să mergeți puțin mai departe pentru a simți același fior. Și înainte de a vă da seama, ați mers deja prea departe.

Prietenia cu o persoană de sex opus este o activitate cu totul firească pentru tinerii din zilele noastre. De asemenea, este firesc să ai anumite sentimente pentru persoana cu care te întâlnești și să ai tendința de a o atinge și de a ține la ea. Și tocmai aici intră în scenă *Legea diminuării posibilităților de întoarcere*. Mii de oameni, care au crezut că se pot opri oricând doresc, au descoperit că, de fapt, nu pot. Stimularea sexuală constantă cere o excitare și mai intensă.

4. Ați mers prea departe atunci când este implicată goliciunea. Vechiul Testament asociază în mai multe ocazii goliciunea cu conduita sexuală ilicită, și aș vrea să vă sugerez că atunci când un cuplu necăsătorit își îndepărtează hainele de pe ei sau se mângâie pe sub acestea, au mers prea departe. Aproape jumătate dintre cei care au răspuns la chestionarul meu au declarat că participaseră la mângâieri până când au ajuns la climax. Mângâierea până la climax (sau masturbarea reciprocă) implică atingerea și mângâierea organelor genitale ale celuilalt pentru a se ajunge la orgasm fără contact sexual propriu-zis, protejând astfel virginitatea. Cu toate

acestea, virginitatea nu este un termen tehnic care să se aplice unei membrane care a fost sau nu perforată. Virginitatea implică o curăție sau o castitate totală. Mângâierea până la climax poate să presupună sau nu nuditatea totală, dar cuplul nu ascunde aproape nimic. Genul de intimitate necesară pentru masturbarea reciprocă este genul de intimitate pe care trebuie să-l păstrăm doar pentru căsătorie. Din punct de vedere tehnic, se află doar la un pas sau doi de contactul sexual, de aici și termenul de „virginitate tehnică".

Mângâierea până la climax poate oferi o destul de mare mulțumire sexuală, dar prezintă câteva riscuri. Unul dintre cele mai grave este acela că poate provoca un complex. Ființele omenești au anumite moduri în care se obișnuiesc să facă lucrurile. Noi ne familiarizăm cu ele și ele ne devin a doua natură. Dacă la nivelul acesta se stabilește o preocupare sau o obsesie, s-ar putea să nu mai fiți niciodată capabili să vă bucurați de sex la superlativ. De ce să periclitați sexul de mâine pentru o plăcere pe jumătate îngăduită astăzi?

Și graviditatea *poate* să apară în timpul masturbării reciproce. Se întâmplă astfel: spermatozoizii bărbatului arată cam ca niște mormoloci minusculi. Cozile lor lungi le permit să înoate foarte ușor atunci când sunt introduși într-un mediu umed. În fiecare ejaculare masculină există două până la cinci sute de milioane de spermatozoizi. Cum în timpul mângâierilor „grele", organele genitale ale femeii sunt, cel mai probabil, umede, fie degetul, fie organul genital al partenerului (în mângâierea realizată prin atingerea organelor genitale între ele), poate transfera spermatozoizi în zona din jurul vaginului. Astfel este posibil ca sute sau chiar mii de spermatozoizi să înoate către vagin, apoi prin cervix și uter până în trompele uterine – chiar dacă nu a avut loc nici o inserție a penisului. Apariția graviditații în asemenea împrejurări este foarte rară, dar totuși se întâmplă.

Pe lângă masturbarea reciprocă, un număr semnificativ de cupluri se angajează în sexul oral – sau în sărutarea organelor genitale ale partenerului. În timpul acestor episoade de mângâieri gura produce plăcere sexuală prin sărutarea, prin suflarea sau sugerea organelor sexuale. Această activitate poate fi continuată până la atingerea

orgasmului. În sondajul meu, 28,6 % dintre cei intervievați au declarat că au încercat sexul oral. După cum au mărturisit, motivele pentru care au făcut acest lucru au fost: „ca să-mi satisfac partenerul"; „pentru excitare sexuală" și „ca să văd cum este". Simțămintele pe termen lung ale celor care participaseră la acest gen de intimitate fizică variau de la fericire la vinovăție.

Sărutarea organelor genitale depășește masturbarea reciprocă în ierarhia experimentării sexuale. Pentru a se expune la o asemenea nuditate și deschidere sexuală, o persoană trebuie să depășească o mai mare inhibiție decât în cazul de mai înainte. Eu nici nu condamn, nici nu scuz sexul oral în căsnicie. Însă tinerii care se angajează în sexul oral trebuie să ia în considerare anumiți factori de sănătate. Virusul herpes simplex de Tip II produce *herpesul* genital. Virusul trece de la o persoană la alta prin contact sexual sau prin sex oral-genital. În decurs de o săptămână de la contactul sexual intim, în zona organelor genitale pot să apară vezicule pline cu lichid. Rănile se vor vindeca singure în decurs de două până la patru săptămâni, dar virusul herpetic rămâne în țesutul nervos, iar persoana infectată va experimenta, probabil, erupții repetate de vezicule și ulcerații. Studii recente afirmă că infecția cu herpes genital le poate face pe femei mai susceptibile la cancerul cervical, deși lucrul acesta nu a fost încă dovedit. Herpesul diferă de alte boli venerice prin aceea că, deocamdată, *nu există nici un mijloc de tratament împotriva lui*. Dacă o femeie însărcinată are în vagin o infecție activă cu herpes simplex II, bebelușul ei se va naște prin operație cezariană; altfel, el ar putea contacta boala în timpul nașterii și ar putea muri.

Astfel de intimități presupun o goliciune a trupului care ar trebui păstrată doar pentru cadrul căsniciei. Termenul de „virginitate tehnică" se aplică și aici. Doar o atitudine legalistă poate accepta ideea că, dacă eviți penetrarea, înseamnă că eviți desfrânarea.

Dacă vă angajați într-o relație de masturbare reciprocă sau de sex oral, trebuie să luați în considerare și un alt factor: cu cât relația voastră este mai intensă și cu cât aspectele ei particulare vă fascinează mai mult, cu atât aveți mai multe șanse să deveniți mai inhibați psihologic față de o bucurie sexuală deplină în cadrul căsniciei.

5. Ați mers prea departe, dacă relația voastră are de suferit. O tânără a scris pe foaia ei de chestionar: „Părerea mea este că, dacă nu accepți mângâierile și 'pipăitul', băieții (cel puțin cei care merită atenția) te vor respecta mai mult și te vor invita la o nouă întâlnire. Eram prietenă cu un băiat de aproape un an. Odată, când eram singuri, ne-am angajat, pentru foarte scurt timp, într-o mângâiere ușoară. Nu o mai făcusem niciodată mai înainte. De atunci, lucrurile au început să se schimbe între noi. Cred cu toată convingerea că ne-am pierdut respectul unul pentru celălalt și că 'ieșirea' aceasta a condus la ruperea relației dintre noi."

A făcut câteva remarci foarte bune. Intimitatea fizică poate dăuna relației. Cum? Una dintre marile probleme ale căsniciilor de astăzi este comunicarea. Multe cupluri nu au dezvoltat niciodată tehnicile necesare pentru a se putea cunoaște și pentru a rămâne prieteni. Este posibil ca ei să nu fi învățat niciodată cum să comunice, înainte de căsătorie, pentru simplul fapt că s-au implicat atât de mult în intimități fizice, încât dezvoltarea unei comunicări verbale, pline de semnificație, să fi fost scurt-circuitată?

Când se pornește intimitatea fizică, comunicarea verbală încetează. Dacă membrii unui cuplu nu ajung să se cunoască bine unul pe celălalt înainte de căsătorie, după căsătorie s-ar putea să descopere că, în afară de atracția fizică, ei nu au nimic important în comun. Este absolut esențial ca un cuplu să dezvolte un nivel intim de comunicare înainte de începutul relației sexuale; altfel, sexul va deveni un înlocuitor al comunicării verbale. După căsătorie, sexul nu este suficient, mai ales pentru femeie.

Nu am auzit niciodată despre o persoană tânără, care se căsătorește, să aibă un complex de vinovăție datorită faptului că este virgină. Dar cunosc mulți tineri care au cerut consiliere exact din motivul opus. Tinerii sensibili și inteligenți vor face deosebire între a aprinde focul pasiunii sexuale și o îmbrățișare romantică. Dacă nu puteți face această deosebire, înseamnă că nu sunteți suficient de maturi ca să aveți o relație cu o persoană de sex opus.

Cine ar trebui să propună oprirea și de ce?

De-a lungul anilor, mulți cercetători i-au întrebat pe tineri cine cred ei că ar trebui să tragă linia și să pună capăt gesturilor de intimitate fizică. Răspunsurile date reflectă tendința treptată de a așeza responsabilitatea asupra amândurora. În zilele noastre, din ce în ce mai puțini oameni consideră că femeia trebuie să ducă greul în a pune punct în situațiile sensibile. Un studiu a arătat că 83 % dintre bărbați și 74 % dintre femei considerau că responsabilitatea le revine amândurora. Doar 14 % dintre bărbați și 26 % dintre femei au apreciat că aceasta ar fi, în primul rând, responsabilitatea femeii. Se pare că bărbații sunt dispuși să-și asume o mai mare responsabilitate în ceea ce privește limitarea intimităților fizice decât îi cred femeile în stare să o facă.

Momentele de intimitate fizică par să constituie un domeniu al întâlnirilor dintre un băiat și o fată în care comunicarea încetează și nu este întotdeauna clar, nici măcar pentru cei doi implicați, care dintre ei trebuie să ia inițiativa de a-i pune capăt. Într-un studiu efectuat pe 3100 de studenți, 14 % dintre bărbați au spus că ei erau cei care propuneau oprirea. Cu toate acestea, doar 4 % dintre femei le acordau bărbaților creditul de a-și asuma o asemenea responsabilitate!

Teoretic vorbind, responsabilitatea de a propune oprirea trebuie împărțită egal. Cu toate acestea, pentru doi tineri care consideră că se iubesc cu adevărat și care au posibilități nelimitate de a-și exprima afecțiunea, este greu de găsit un moment firesc și logic de oprire. Simțămintele sexuale, o dată stârnite, răspund foarte greu, dacă nu chiar deloc, la deciziile inteligente, raționale, riguroase, stabilite prin reguli anterioare sau la orice altceva decât la dorința de eliberare sexuală.

Astfel, de obicei se lasă la latitudinea femeii să inițieze oprirea. Bărbatul, fiind mai agresiv, va merge atât de departe cât i se va permite. Societatea, părinții, educatorii, conducătorii religioși, prietenii, rudele – toți se așteaptă ca femeia să spună „Nu" atunci când situația o cere. Acest standard dublu este nedrept, dar este un fapt de viață.

Și, cu toate că acest standard dublu nu este la fel de puternic astăzi ca acum câțiva ani, el rămâne un factor pe care femeile trebuie să-l accepte ca atare.

Cinstit vorbind, ca femeie sunt obosită de acest standard dublu. Când tinerii noștri își fac de cap, sistemul nostru spune: „Băieții sunt băieți", dar când tinerele fac același lucru, societatea le stigmatizează ca „de proastă reputație". Același sistem propune astăzi egalitatea în atât de multe privințe, că ți se face lehamite; și totuși, într-unul dintre cele mai importante și fundamentale aspecte ale vieții noastre – sexualitatea – sistemul păstrează tăcerea. Astfel, bărbații care trec de la o femeie la alta și își câștigă reputația de a fi mari cuceritori sunt foarte categorici în a insista să se căsătorească cu o virgină. Și unde vor ei să găsească aceste virgine, când tocmai ei sunt atât de ocupați să le defloreze?

Putem înlătura acest standard dublu doar pe una din aceste căi: fie ambii parteneri își acceptă, de bunăvoie, unul celuilalt sexul premarital, fie ambii parteneri își pretind unul altuia virginitate și castitate înainte de căsătorie. Cea de-a doua opțiune are mai multe avantaje. După părerea mea, este timpul ca femeile să înceapă să ridice și ele anumite pretenții. Este timpul ca femeile să înceteze de a accepta marfa murdară și să insiste asupra curăției și a virginității din partea bărbaților cu care aleg să se căsătorească.

Cultural vorbind, și chiar și din alte puncte de vedere, femeia are mai mult de pierdut atunci când acceptă sexul premarital. Ceilalți tind să o blameze mai mult decât pe bărbat, dacă află despre comportamentul ei. Există două motive principale care conduc la această atitudine, fiecare dintre ele având o lungă istorie.

1.Femeile își pot controla impulsurile sexuale mai ușor decât bărbații. Aceștia din urmă devin excitați sexual mult mai repede decât ele. Un bărbat se poate excita doar privind o fată în bikini sau într-o rochie mulată pe corp, care îi descoperă toate formele. Adăugați la aceasta un sărut prelungit și deja l-ați stârnit. O fată poate considera toate acestea ca fiind aproape lipsite de semnificație

și nu simte nici un fior de pe urma lor. Pe măsură ce starea lui de excitare se accentuează, el simte o dorință din ce în ce ai mică de a se opri. Tendința lui firească este de a proceda în așa fel, încât să poată obține relaxarea tensiunii crescânde din corpul lui.

Deoarece fetele răspund mai încet la stimuli sexuali, acționarea frânelor este lăsată pe seama lor. Și, dacă ea nu apasă la timp pe frâne, cel mai adesea ea va fi cea care va suporta blamarea. Societatea îl consideră rareori pe un bărbat ca fiind o partidă proastă pentru căsătorie, pentru că a avut aventuri cu un mare număr de femei. Dar foarte puțini bărbați vor să se căsătorească cu femei care au o la fel de mare experiență sexuală ca cea pe care o au ei.

2. Femeile își asumă riscul de a rămâne însărcinate și suferă o mai mare respingere socială atunci când se întâmplă așa ceva. Mai bine de un milion de tinere adolescente necăsătorite rămân însărcinate în fiecare an. Dintre acestea, majoritatea au fost convinse că nu vor rămâne. 40 % dintre aceste adolescente se căsătoresc cu tatăl copilului; 30 % aleg avortul; 10 % pierd sarcina; restul de 20 % ajung să dea naștere copilului și fie îl păstrează pentru a-l crește ele, fie îl dau spre înfiere unei alte familii.

Harry și cu mine prezentam un seminar Complete Marriage (Căsătorie împlinită) într-un oraș din nord-vest. În casa în care am stat, locuia o fată de 16 ani, necăsătorită, care era însărcinată în luna a opta. După ce a făcut cunoștință cu noi, a ieșit din cameră încet, cu mișcări greoaie. A doua zi, după ce a început să se simtă mai confortabil în prezența noastră, ne-a arătat o fotografie cu mama și cu tatăl ei. Mama ei, o femeie durdulie și veselă, și tatăl ei, un pastor cu o figură distinsă, se aflau la mai mult de 2000 de mile depărtare de ea și îi era dor de ei.

„El vrea să se căsătorească cu mine", ne-a mărturisit ea, „dar este atât de prost, că nu pot să-l sufăr. Știți de ce? Nu poate nici măcar să citească niște cuvinte simple din Biblie, cum ar fi *răscumpărare*. Se poticnește și se bâlbâie la astfel de cuvinte. Are 19 ani și spune că ne-ar putea întreține, dar n-am să mă căsătoresc cu el niciodată."

Când am întrebat-o ce avea de gând să facă cu bebelușul, ea mi-a răspuns: „Dau copilul pentru adopție". S-a oprit puțin, apoi a continuat: „Acum iau cursuri prin corespondență și este atât de plictisitor! Algebra i se părea deosebit de dificilă. Un meditator venea din când în când să o ajute, dar ea tot nu înțelegea. Și îi era dor de prietenii ei. „Nu prea mă distrez. Nu pot să merg nicăieri. Bineînțeles că nici cu alți băieți nu pot ieși", a adăugat ea cu un zâmbet amar, în timp ce își privea trupul masiv și greoi, cu copilul în pântece.

După discuția purtată cu ea, am stat și m-am gândit la prețul teribil pe care îl plătea pentru că se angajase în sexul premarital. Tatăl copilului scăpase cu mult mai ieftin. Nimeni nu-l exilase la 2000 de mile depărtare de familie și de prieteni. Își petrecea Crăciunul acasă, împreună cu familia. Nu a trebuit să renunțe la școală și să parcurgă tot anul respectiv cursuri prin corespondență. Nu era nevoit să stea închis în casă și să nu mai iasă cu nici o fată timp de nouă luni. Nu fusese obligat să-și cumpere o nouă garderobă. Corpul lui nu avea să rămână cu vergeturi și nici nu se va lupta cu kilogramele în plus de care multor femei, după naștere, le este atât de greu să mai scape. El nu avea să îndure durerea fizică asociată cu nașterea, și nici rănile emoționale care rămân atunci când o tânără mamă trebuie să renunțe la copilul ei, pentru a-l da să fie crescut de o altă mamă.

Pentru că femeia este aceea care rămâne însărcinată, pentru că femeia este aceea care poartă copilul în trupul ei, pentru că femeia este cea care îi dă naștere, ea este aceea care are cel mai mult de pierdut și își asumă riscul cel mai mare în sexul premarital. De aceea responsabilitatea finală pentru a pune capăt intimităților fizice stă asupra femeilor, în ciuda faptului că, vorbind la modul ideal, cei doi ar trebui să-și împartă în mod egal responsabilitatea.

Cum să apeși pe frână

Dacă societatea a așezat responsabilitatea de a trage linia pe umerii femeii, cum să o facă? Dacă mâinile băiatului încep să

cutreiere, oare trebuie să-l pălmuiască, să-i zgârie fața, să-l tragă de păr, să râdă de el ... sau ce să-i facă?

Cum majoritatea bărbaților vor merge doar atât de departe cât îngăduie femeia, bărbatul va începe întotdeauna prin a testa terenul. El pornește plin de speranță și avansează până când femeia îi taie avântul. Probabil că va încerca prin cuvinte frumoase să o convingă să facă sex, dar nu așteaptă în mod neapărat să se întâmple așa. Mai mult decât atât, un băiat nu se consideră insultat atunci când o fată spune „Nu". Când o tânără refuză în mod deschis și cu tact, ea nici nu-l rănește, nici nu-l supără. De fapt, s-ar putea ca prin acest refuz, el să se simtă chiar eliberat! Femeile își subestimează puterea de a opri un bărbat printr-un „Nu" hotărât. Există câteva moduri politicoase, dar eficiente, de a face acest lucru.

Lucrul cel mai important pe care trebuie să-l înțeleagă o femeie, în ceea ce privește limitarea activităților de intimitate fizică, este acela că nu trebuie să spună și să facă nimic prin care ar putea răni eul tânărului, simțământul valorii personale sau orgoliul său masculin. Așa că, în loc să-i discreditezi motivele, presupune că el vrea cu adevărat să-ți arate că te place și că ține la tine. În timp ce continui să-i vorbești, îi poți lua cu hotărâre mâinile și să i le pui înapoi pe genunchii lui. Dacă este posibil, (chiar dacă simți cum inima îți bate în gât), nu schimba inflexiunile vocii și nici nu face vreo aluzie la faptul că s-ar fi întâmplat ceva neobișnuit.

De asemenea, îi poți spune pe un ton indiferent și într-o manieră prietenească: „Nu te grăbi" sau o altă remarcă veselă, prin care să-i dai de înțeles că nu dorești să mergi mai departe în momentul acela, dar care arată clar că nici nu îi judeci gestul în vreun fel. Un băiat care merită cu adevărat prețuirea ta, îți va respecta dorințele și va aprecia tactul tău. El va înțelege că ești în stare să faci deosebire între acțiunile lui și el ca persoană și că, deși dorești să-i descurajezi acțiunile, vrei să încurajezi prietenia voastră.

Marianne respinge gesturile nepotrivite sau prea îndrăznețe cu un refuz ferm de a coopera. Apoi zâmbește și sugerează o activitate alternativă: „Hai să mergem să luăm ceva de mâncare. Mor de

foame!" Acest gest și această remarcă îl lasă să înțeleagă că ea nu-i va îngădui să meargă mai departe, dar că îl consideră o persoană foarte deosebită și că îl place.

Într-o noapte, târziu, Carla s-a ghemuit în mașină lângă prietenul ei. Amândoi se simțeau fericiți și relaxați – și foarte atașați unul de celălalt. El a început s-o sărute, și ea i-a răspuns doritoare. Apoi, a apărut în scenă ceva nou, în timp ce mâinile lui au alunecat pe sub bluza ei, iar sărutul lui a căpătat o intensitate pe care n-o mai cunoscuse niciodată până atunci. Ea s-a smuls din îmbrățișarea lui, și-a scuturat capul și, cu un râs nervos, a comentat: „Oh, însemni prea mult pentru mine!" Învățați să anticipați anumite „strânsori" și dați-i partenerului vostru simțământul că este plăcut și iubit fără ca ceva de o intensitate neobișnuită să ajungă să se întâmple!

Alte tinere procedează altfel. Una dintre ele mi-a spus că, dacă un tânăr încearcă ceva ce ea nu îngăduie, ea pune cheia în contact și îl întreabă dulce: „Conduci tu sau să conduc eu?" O altă fată mi-a spus că ea începe să plângă. Bărbații se simt atât de vinovați și de neputincioși în fața lacrimilor unei femei, încât în nedumerirea lor uită chiar și de propriile lor dorințe. Vivian ia o atitudine cu totul diferită. Când mâinile unui băiat încep s-o cutreiere, ea, cu o prefăcută și ironică mirare, spune: „Cum? Azi nu este marți, nu-i așa?" Acest umor banal salvează situația. În astfel de momente, toți suntem foarte fragili. Doar sinceritatea totală, amabilitatea și simțul umorului ne pot ajuta să o scoatem cu bine la capăt.

Două sute de studente la colegiu au făcut o listă cu cincisprezece tehnici prin care să ții sub control momentele de intimitate fizică atunci când te întâlnești cu un băiat".

1. Fii deschisă și onestă – spune un „Nu" sincer și politicos.
2. Continuă să vorbești. Menține o conversație interesantă.
3. Evită situațiile care invită la mângâieri și „pipăit".
4. Planifică întâlnirile în amănunt.
5. Întâlniți-vă în același loc cu o altă pereche sau în grup.
6. Comunică-i prietenului tău, încă de la început, atitudinea ta în această privință.

7. Rămâi consecventă unei poziții categorice, luate din timp.
8. Plănuiește activități pentru după întâlnire.
9. Folosește-ți judecata; prezintă-ți punctul de vedere.
10. Nu încuraja, prin modul de a te îmbrăca sau prin acțiunile tale, dorința după intimitate fizică.
11. Stabilește un punct dincolo de care nu vei trece.
12. Distrage atenția partenerului tău.
13. Cere-i să te conducă acasă.
14. Nu ieși cu băieți care par a fi peste măsură de interesați de 'pipăit' și mângâieri.
15. Abține-te de la urări de 'noapte bună' care par să nu se mai termine.

Vă este de folos să vă stabiliți propriile standarde în această privință. Christy și Gwen erau colege de clasă. Amândouă erau fete drăguțe și atrăgătoare, cărora mulți băieți le propuneau întâlnire. Christy avea standarde bine definite și categorice – doar până aici, nici un pas mai departe. Ea nu accepta nici un 'dacă...', 'și...' sau 'dar...'. Gwen... Ei bine, Gwen avea intenții bune, dar nu era chiar atât de sigură pe ea. Uneori, prietenii lui Christy se plictiseau de ea și încetau să mai încerce să o convingă să facă ceea ce ea nu vroia. În schimb, Gwen se simțea întotdeauna împinsă în situații care i se păreau dificile și jenante, băieții făcându-i tot felul de propuneri indecente. Christy era tot timpul fericită și plăcută în purtarea ei față de ceilalți tineri, pentru că ei îi acceptaseră standardele. În schimb, Gwen trecea de la o situație dificilă la alta, în mare parte pentru că nu se hotăra cu adevărat ce poziție să ia și ce dorea să facă. Deosebirea dintre cele două fete nu ținea doar de standarde. Christy era sigură de standardele ei, pentru că era sigură de ea însăși. Șovăiala lui Gwen cu privire la propriul ei cod moral reflecta o ezitare fundamentală cu privire la propria persoană.

Orice tânăr, băiat sau fată, trebuie să aibă niște standarde foarte clar definite în ceea ce privește conduita sexuală și apoi să le respecte întru totul.

Recomandări cu privire la exprimarea afecțiunii – Ce poate fi „înăuntru" poate fi și „afară"

Este normal și natural ca tu și partenerul tău să vreți să vă exprimați afecțiunea unul față de celălalt la nivelurile mai avansate și stabile ale prieteniei voastre. Cu toate acestea, modul în care vă exprimați afecțiunea în timpul prieteniilor ocazionale trebuie să difere de acela în care o exprimați în fazele cele mai avansate ale curteniei. În fazele de început, doi tineri doar *cred* că se iubesc unul pe celălalt. În fazele mai avansate, de relație stabilă, dragostea veritabilă este mai sigură, iar cuplul trebuie să fie suficient de matur emoțional, social, fizic și spiritual, încât să-și poată asuma responsabilitățile căsătoriei. Există deosebiri majore și importante.

Ce demonstrații de afecțiune sunt adecvate fiecărei etape în parte? Un anumit număr de gesturi afective, categoric ținute sub control, sunt potrivite pentru ca tinerii să-și exprime dragostea. Și la acestea se va referi acest capitol – pentru a-i ajuta pe tineri să hotărască ce vor pentru fiecare etapă a relației lor. Recomandările acestea se împart în patru categorii.

Locul și timpul potrivit. Aceasta nu include „giugiulelile" în văzul (total sau parțial) celorlalți, în timp ce aceștia trec în drumurile lor prin campus. Cuplurile imature, care se angajează în manifestări publice excesive creează probleme instituției, administrației, facultății și celorlalți studenți care se simt jenați de gesturile lipsite de pudoare. Un astfel de comportament – fie că este manifestat în campus sau în oricare alt loc public – este lipsit de respect, grosolan, vulgar și de prost gust.

Dragostea autentică este o experiență privată și personală. O mare parte din frumusețea și din inocența ei se pierde atunci când are spectatori. Aceste dezmierdări jenante degenerează adesea într-o încercare de a folosi cealaltă persoană în scopuri cu totul străine de dragostea adevărată – pentru a înălța eul într-o manieră ostentativă sau pentru a te răzbuna pe altcineva. Ținutul de mână sau mersul

braț la braț, precum și așezarea unul lângă celălalt în sălile de curs, sunt gesturi de obicei potrivite și decente, dar chiar și atunci, tinerii vor da dovadă de o discreție adecvată locului și momentului. Veți dori o discreție și mai mare atunci când este vorba despre sărut sau despre alte intimități fizice, manifestate în public.

O înțelegere potrivită. A avea o înțelegere potrivită înseamnă că cei doi au ajuns la o înțelegere cu privire la ceea ce simt nevoia să-și spună din punct de vedere fizic. Ei acceptă un sărut ca pe o expresie intimă de afecțiune, dar nu privesc un astfel de comportament ca pe o invitație de a trece la niveluri mai profunde ale manifestării sexuale. Ei înțeleg că sărutul trezește dorințele sexuale și că doi oameni inteligenți, care se respectă și se iubesc unul pe celălalt, vor avea grijă să limiteze această exprimare a dragostei.

O înfrânare potrivită. Aceasta nu înseamnă o limită de două ore de mângâiat în mașină, după ce ați parcat într-un loc romantic. Doi tineri care cred că se iubesc unul pe celălalt ar trebui să discute despre aceste lucruri, să stabilească niște limite și să rămână în cadrul acestora indiferent de circumstanțe. (Capitolul următor va aduce mai multă lumină în această privință)

Astfel, este de bun gust ca un cuplu aflat în fazele înaintate ale curteniei să practice anumite forme limitate ale afecțiunii fizice atunci când sunt singuri – și forme și mai limitate atunci când sunt în public. Este nerealist și poate chiar nesănătos, din punct de vedere emoțional, să aștepți ca un cuplu matur să se sărute pentru prima dată cu ocazia nunții, în fața altarului. Foarte puține extreme sunt cu adevărat bune.

Tinerii trebuie să-și manifeste respectul și stăpânirea de sine față de aleasa inimii lor în timpul curteniei. Atunci când un cuplu nu practică astfel de principii înainte de căsătorie, orice consilier în probleme maritale ar putea prezice că îi așteaptă multă suferință. Respectul și stăpânirea de sine trebuie să stea la baza comportamentului oricărui cuplu care are idealuri înalte.

Ceea ce ești va determina, în mare măsură, capacitatea de a-ți controla impulsurile în privința manifestării afecțiunii fizice. Atunci când începi jocul mângâierilor, faci cunoștință cu ceea ce ești în adâncul ființei tale. Cu mult timp înainte de a ajunge să atingi zonele erogene ale corpului celeilalte persoane, experiența ta de viață a hotărât deja cât de departe vei merge. Ce simți în ceea ce te privește? Cum te cunoști? Ce anume ocupă primul loc în viața ta? Ce sau pe cine idolatrizezi? Ce aștepți de la tine însuți în viață? Care îți sunt valorile? Ce ținte ți-ai pus în viață? Pe scurt, adevărata valoare a caracterului tău începe acum să iasă la suprafață. Ai început să-ți scrii istoria propriei vieți.

Dacă îți încredințezi viața în mâna lui Dumnezeu, atunci poți fi convins că, dacă Îi ceri călăuzirea, El are puterea și dorește să te ajute să-ți ții sub control viața sexuală. El îți va da tăria să reziști în fața ispitelor și să-ți stăpânești sexul. Nu ești lăsat să te lupți singur cu impulsurile. El te va ajuta și în acest domeniu al vieții tale, ca și în toate celelalte.

Rugăciunea unei adolescente

Mergi cu mine, Isuse!
Mă întreb – cum era pe vreme când Tu erai tânăr?
Exista și în Nazaret un „grup"?
Oare și Tu stăteai pe margine și Te uitai?
Ai trecut și Tu singur prin izbucnirea glorioasă a primăverii?
Ai cunoscut singurătatea experienței de a fi ***altfel*** *decât ceilalți?*
Ai coborât alergând povârnișurile muntelui
plin de bucuria simplului gând că trăiești?
Ți s-a părut și Ție că întreaga lume strălucea,
Așteptându-Te în toată frumusețea ei?

Ai știut despre alegerile pe care trebuia să le faci?

Astăzi, lumea mă așteaptă pe mine.
Sunt în pragul multor alegeri și decizii;
Mergi cu mine, Isuse!
Viața este proaspătă și nouă și plină de provocări –
Simt cum se apropie viitorul.
Doamne, ajută-mă să păstrez puritatea sufletului meu.

Patricia Halbe

NOTE DE SUBSOL

[1]Gail L. Zellman, Paula B. Johnson, Roseann Giarusso and Jacqueline D. Goodchilds, „Misreading the Signals", *Psychology Today*, October, 1980.

[2]Tim Stafford, *A Love Story* (Wheaton, III: Zondervan, 1977).

[3]Judson T. and Mary G. Landis, *Building a Successful Marriage* (Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, 1963).

... făcând astfel, o parte din misterul care înconjura cealaltă persoană se va pierde și, o dată cu el, ceva foarte prețios pentru cei doi, dacă, în cele din urmă, vor ajunge să se căsătorească.

Capitolul 7

ÎNTÂLNIRI INTIME PERICULOASE

Un recent program de televiziune pe tema sexualității vârstei adolescenței a menționat că în zilele noastre există mai mult sex, mai multe sarcini nedorite, mai multe avorturi și mai puține căsătorii decât oricând înainte. Din ce în ce mai mult, astăzi, tinerii pun sub semnul întrebării moralitatea tradițională. Ei nu judecă sexul premarital ca fiind bine sau greșit, ci se întreabă dacă este o expresie autentică a iubirii pe care să o poată folosi în relațiile lor. Această abordare transformă o întrebare care ar trebui să fie de natură morală într-una de natură psihologică. Astăzi tinerii nu mai întreabă „Este bine sau rău?", ci „Este de folos relației noastre? Ne va întări sau ne va slăbi relația?"

În marea lor majoritate, tinerii de astăzi rămân insensibili la predicile pioase. Cu toate acestea, răspunsurile cinstite, sincere, bazate pe fapte dovedite, îi vor impresiona. În sondajul pe care l-am efectuat, un tânăr a răspuns:

„Cred că o temă foarte bună despre care ar trebui să scrieți ar fi motivele exacte pentru care cuplurile se angajează în sex premarital. Nu putem rezolva problema, dacă nu cunoaștem *exact* motivele care se ascund în spatele ei. Poate că, dacă *toate* motivele ar fi prezentate,

mai mulți oameni și-ar da seama de intensitatea presiunii sociale și apoi ar lua decizii pentru ei înșiși."

Informațiile prezentate în acest capitol sunt deschise, sincere și directe. Sexul premarital are atât aspecte pozitive, cât și aspecte negative. Va trebui să examinați faptele și să hotărâți dacă aspectele pozitive le contrabalansează pe cele negative sau dacă realitatea este cumva inversată. Oricum, în timp, veți fi nevoiți să luați toate aceste decizii, așa că eu încerc să prezint aici faptele în mod cinstit. Unele dintre lucrurile pe care le veți descoperi vă vor surprinde.

Ordinea în care voi prezenta aceste aspecte nu are o prea mare importanță. Nu porniți de la ideea că simplul fapt că unul este așezat înaintea altuia îi conferă, automat, o mai mare greutate. Nu le-am enumerat în ordinea importanței lor, de la cel mai de valoare la cel mai puțin semnificativ. Argumentele prezentate pot sau nu să stea singure în picioare. Citiți-le pe toate înainte de a lua o decizie.

Ce argumente se aduc de obicei în favoarea sexului premarital?

Argumentul 1. Cu cât o femeie are o mai mare experiență sexuală premaritală, cu atât ea va avea mai multe șanse să experimenteze un orgasm complet în contactele sexuale din timpul ***primului an*** *de căsnicie.*[1] În studiile citate, această situație este valabilă atât pentru acelea care au avut relații sexuale premaritale doar cu viitorii lor soți, cât și pentru acelea care au cunoscut mai mulți parteneri. Este un fapt stabilit: dacă activitatea sexuală a femeii, înainte de căsătorie, a fost completă, ea va avea mai multe șanse să ajungă la orgasm după căsătorie. Dar, înainte de a trage orice concluzie, citiți mai departe.

În ciuda capacității lor de a ajunge la orgasm, mult mai multe soții aflate în această situație întâmpină dificultăți sexuale în perioada de început a căsătoriei. Un număr semnificativ de tinere au mărturisit că au avut probleme pe termen lung, care au început în primele

două săptămâni de căsnicie. Altele au mărturisit că s-au simțit ca niște „sclave ale sexului". Probabil că o femeie care nu a reușit să rămână pe poziție înainte de căsătorie nu are o prea mare putere de a limita sau de a stăpâni pretențiile sexuale ale soțului ei după căsătorie.

Institutul American pentru Relații de Familie a chestionat 2000 de femei cu privire la răspunsul orgasmic de după căsătorie. Doar 28 % dintre femeile care fuseseră virgine în ziua nunții experimentaseră orgasmul, în timp ce, dintre cele care avuseseră experiențe sexuale înainte de căsătorie, 39 de procente ajunseseră la orgasm. Aceste diferențe au dispărut foarte repede, o dată cu creșterea experienței, după căsătorie. Către sfârșitul primului an, fetele care se căsătoriseră virgine le egalaseră pe cele nevirgine în privința răspunsului sexual.[2]

Argumentul 2. Sexul premarital poate satisface nevoia psihologică de eliberare sexuală. Un tânăr își atinge apogeul activității sexuale între 19 și 29 de ani. Pe parcursul acestei perioade, el resimte nevoi sexuale stringente. Noi trăim într-o societate foarte stimulatoare și foarte conștientă sexual. Sexul în afara căsniciei oferă, pentru bărbați, o degajare sexuală convenabilă. Și chiar dacă nevoile sexuale ale unei tinere nu sunt la fel de imperative ca ale unui bărbat, sexul premarital o poate elibera de tensiune și, în aceeași măsură, îi poate oferi simțământul că este iubită.

Argumentul 3. Sexul premarital furnizează experiență în tehnicile sexuale. Vechea zicală: „Exercițiul aduce desăvârșirea" se aplică și aici, în unele privințe. Repetarea experienței poate îmbunătăți abilitatea sexuală a cuiva.

Argumentul 4. Sexul premarital poate conferi unei persoane un anumit statut într-un grup. Anumite cercuri privesc experiența sexului premarital cu un anumit respect și cu invidie. Persoana respectivă poate fi privită ca cineva care a ajuns la maturitate. Pe baza acestei

„realizări", tânărul sau tânăra în cauză poate beneficia de un statut și de o poziție pe care, altfel, nu le-ar fi avut niciodată.

Argumentul 5. Experiența sexului premarital poate preveni dezvoltarea relațiilor homosexuale într-un potențial homosexual. Un tânăr implicat într-o relație mixtă este posibil să nu fie la fel de vulnerabil față de experimentarea unei relații homosexuale, în cazul în care i se oferă ocazia.

Argumentul 6. Sexul premarital poate fi amuzant. Sexul este una dintre experiențele cele mai generatoare de plăcere, pe care le-a pus Dumnezeu la dispoziția bărbaților și a femeilor. Unul dintre scopurile contactului sexual este acela al nașterii copiilor, care vor deveni o bucurie și un mijloc de împlinire și de satisfacție pentru părinți. Dumnezeu ar fi putut împlini acest scop lăsând ca bărbatul și femeia să conceapă un copil, pur și simplu scuipând în același recipient. Femeia putea să bea apoi conținutul și să rămână însărcinată. Dar înțelepciunea Sa infinită a conceput ideea de sex – acea unire dintre bărbat și femeie care aduce mai multă plăcere fizică decât orice altă activitate. Fie că sexul împlinește dorința de a avea copii, satisface apetitul sexual, reasigură de dragoste pe celălalt, fie că relaxează sistemul nervos, toate acestea nu fac altceva decât să adauge un plus la oferirea celei mai excitante experiențe fizice cunoscute de oameni. Dumnezeu a creat sexul pentru plăcerea noastră și El vrea să ne bucurăm de el. Sexul este o experiență plăcută și de dorit, chiar dacă un cuplu se angajează în ea înainte sau după căsătorie.

Argumentul 7. Sexul premarital le oferă celor doi ocazia de a învăța despre răspunsul sexual al celuilalt. Bărbații și femeile răspund atât de diferit la stimulii sexuali, încât poate dura ani de zile până când soțul sau soția va descoperi gusturile, preferințele și răspunsurile sexuale, specifice, ale partenerului său. Experimentarea sexului premarital permite unui cuplu să observe reacția sexului opus. Cu toate acestea, făcând astfel, o parte din „misterul" care înconjură cealaltă

persoană se va pierde și, o dată cu el, ceva foarte prețios pentru cei doi, dacă, în cele din urmă, vor ajunge să se căsătorească.

Argumentul 8. Cu cât o persoană este mai tânără, cu atât îi este mai ușor să facă anumite ajustări emoționale și fizice. La orice vârstă este dificil să faci anumite schimbări. Dar, cu cât o persoană este mai în vârstă, cu atât este mai dificil să facă acele ajustări emoționale și fizice necesare unei relații sexuale bune. Șansele sunt mai mari atunci când aceste adaptări se fac înainte ca persoana respectivă să fi ajuns să-și stabilească propriul său mod de a fi în această privință. În consecință, o experiență sexuală timpurie și frecventă s-ar putea să ajute la realizarea acestor ajustări fizice și emoționale.

Argumentul 9. Sexul premarital poate testa capacitatea a două persoane de a se adapta sexual una față de cealaltă, dacă se vor căsători. Înainte de căsătorie, cuplurile sunt îngrijorate cu privire la capacitatea lor de a funcționa satisfăcător după căsătorie. Cu toate acestea, ființele omenești, de aproape orice formă și orice dimensiuni, pot forma cupluri reușite. Factorii sexuali în compatibilitatea sexuală sunt de natură psihologică, și nu anatomică sau fiziologică. În mod firesc, un cuplu dorește să știe dacă sunt sau nu potriviți unul pentru celălalt. Dar compatibilitatea sexuală nu poate fi măsurată în parametri fizici. Atunci când un bărbat sugerează testarea relației prin experiența sexuală, el pornește de la ideea că întrunește toate condițiile pentru a fi un partener potrivit, dar că fata s-ar putea să nu corespundă. Dar, chiar dacă ea nu ar corespunde, testul lui nu va putea dovedi că ei îi lipsește vreun factor esențial, din moment ce femeile nu răspund la fel de spontan la sex cum o fac bărbații.

După părerea mea, aceste nouă aspecte reprezintă suma totală a avantajelor sexului premarital. Acum, citiți mai departe.

Un recent program de televiziune, „One Day at a Time", descria o situație în care fiica mai mică are o întrevedere cu mama ei, tema discuției fiind dacă ar trebui sau nu să meargă până la capăt cu noul

ei iubit. Ea își întreabă mama cu privire la motivele pentru care nu ar trebui să facă acest lucru. Mama se gândește câteva clipe și, ridicând din umeri, îi mărturisește că nu se poate gândi la nici un contraargument. În cele din urmă, fata se hotărăște singură să nu se lanseze într-o asemenea experiență, dar ideea că nici măcar o mamă nu poate aduce argumente împotriva sexului premarital le-a sugerat celor peste un milion de tineri, care au urmărit programul, că nu există nimic greșit în sexul premarital și că nici măcar părinții nu pot invoca argumente convingătoare împotriva lui.

Sunt de acord că tinerii trebuie să hotărască singuri. Dar, înainte de a lua această decizie, ar trebui să cunoașteți informații și fapte curente, astfel încât să puteți lua o decizie înțeleaptă.

Pe vremea când eu însămi eram adolescentă, existau trei motive fundamentale pentru a nu avea o experiență sexuală înainte de căsătorie: (1) pericolul unei sarcini, (2) bolile venerice și (3) condamnarea biblică. Firește că sexul premarital prezintă riscul unei sarcini nedorite și al bolilor venerice, dar motivele evitării sexului premarital trec dincolo de aceste considerații. Cu ajutorul unui medic și al unei clinici gratuite, un cuplu poate evita să aibă un copil. Antibioticele pot vindeca majoritatea bolilor venerice. Dar mesajul veșnic al Scripturii rămâne clar. Biblia condamnă în mod categoric sexul înainte de căsătorie. Dar Scriptura ne cheamă, de asemenea, „să ne judecăm" (Isaia 1,18).

Argumentele împotriva sexului premarital

Argumentul 1. Sexul premarital tinde să destrame cuplurile. Studiile arată că acele cupluri care se angajează în sexul premarital prezintă o mai mare probabilitate de a se despărți decât cele care nu fac acest lucru.[3]

De asemenea, cuplurile logodite, care se angajează într-o relație sexuală, ajung să rupă logodna într-un procent mult mai mare. De ce? Unul dintre motive este acela că dorința bărbatului de a se căsători scade o dată cu împlinirea nevoilor lui sexuale în afara căsătoriei.

Primele experiențe sexuale împreună pot fi formidabile. Totuși, dacă forța biologică a sexului a fost cea care i-a atras pe cei doi unul către altul, o dată ce forța aceasta a fost descătușată puterea care ținea cuplul laolaltă începe să scadă. Atracția sexuală dintre un bărbat și o femeie constă în înțelegerea misterului celeilalte persoane. O dată ce acesta a căzut, mai rămâne doar o slabă curiozitate pentru a căuta și misterul „de după". În timp, relația tinde mai degrabă să se uniformizeze decât să se adâncească, așa cum cuplul a sperat că se va întâmpla. Fiindcă cei doi nu-și pierd nicidecum interesul pentru sex, ei continuă să-și petreacă timpul angajându-se în această experiență, dar simt că ceva s-a schimbat. Dacă urmează despărțirea, ea este cu mult mai dureroasă decât dacă nu s-ar fi angajat într-o legătură sexuală.

Argumentul 2. Sexul premarital poate ascunde dificultăți serioase. Cuplurile care se angajează în sexul premarital au tendința să ocolească problemele apărute înainte de căsătorie, în loc să le discute sau să le abordeze într-un mod deschis și realist. Sexul premarital tinde să mascheze aspectele îngrijorătoare și să amâne rezolvarea lor pentru după căsătorie.

Argumentul 3. Sexul premarital face dificilă deosebirea între dragostea adevărată și pasiune. Majorității tinerilor le este foarte greu să facă deosebirea între a te simți bine și dragostea adevărată. Într-o relație în care nu există nici o altă bază decât satisfacția fizică, înflăcărarea se răcește în curând, dacă cei doi nu se întâlnesc pentru a face sex. De exemplu, uneori se întâmplă ca o fată să mențină relația sexuală doar pentru a-l putea păstra pe băiat lângă ea. Alteori, un băiat folosește o fată, pe care nu o place aproape deloc, doar pentru senzațiile fizice pe care aceasta i le oferă. În majoritatea cazurilor, cu cât curtenia este mai lungă, cu atât șansele cuplului de a găsi dragostea adevărată sunt mai mari. Însă atunci când cuplul devine implicat sexual, cei doi pot rămâne împreună pentru sex și nu datorită afinităților în ceea ce privește preocupările, țintele și valorile.

Studiile arată că o relație sexuală poate ține un cuplu împreună timp de trei până la cinci ani, dar nu mai mult.[4]

Argumentul 4. Obiceiurile sexuale deficitare, formate înainte de căsătorie, sunt menținute, adesea, și în sexul de după căsătorie. Sexul premarital are loc, cel mai adesea, în condiții dificile - pe bancheta din spate a unei mașini, sub o pătură pe plajă etc. Aceste condiții improprii, la care se adaugă teama de a fi descoperiți și posibilitatea ca fata să rămână însărcinată, pot declanșa un lanț de reacții, de atitudini și de obiceiuri necorespunzătoare. În plus, starea de tensiune care însoțește adesea nevoia de a acționa și de a răspunde poate reduce plăcerea. Ocazional, aceasta poate produce o asemenea anxietate, încât este posibil să se ajungă la impotență parțială sau totală (incapacitatea menținerii erecției) sau anorgasmie (incapacitatea de a ajunge la orgasm). Unele studii[5] afirmă că mai mult de jumătate dintre soțiile americane au astfel de atitudini deficitare cu privire la sex, atitudini datorită cărora nu se pot bucura pe deplin de relația sexuală alături de soții lor. Femeile, ca și bărbații, au tendința să devină ezitante și inhibate și să nutrească simțăminte de vinovăție și de teamă din cauza experiențelor sexuale trăite alături de partenerii lor de mai înainte. Atunci când lucrul acesta se întâmplă, obiceiurile și atitudinile nepotrivite, adoptate în timpul experiențelor premaritale, le jefuiesc de o satisfacție sexuală deplină după căsătorie.

Argumentul 5. Sexul premarital poate conduce la simțăminte de vinovăție, de intensitate ușoară până la severă. Raportul Sorenson, cel mai complet studiu sociologic cu privire la sexualitatea adolescentină premaritală, a descoperit lucrul acesta cerându-le fetelor să descrie reacția pe care au avut-o în urma primei lor experiențe sexuale. În fruntea listei au fost trecute cuvintele *teamă, vinovăție, îngrijorare și jenă*. Cuvinte precum *fericire, bucurie și satisfacție* au apărut către capătul de jos al listei.

În general, femeile simt o mai mare povară de vinovăție decât bărbații, atunci când își încalcă principiile morale. Chestionarul meu

a inclus și această rugăminte: „Vă rog să folosiți restul paginii pentru a pune întrebări sau pentru a relata întâmplări legate de experiența voastră în privința întâlnirilor cu băieții, a mângâierilor, contactului sexual și curteniei." O fată de 17 ani a mâzgălit în grabă: „Nu vreau să-mi mai aduc aminte. Folosește-ți imaginația". *Cu cât o femeie este mai credincioasă, cu atât este mai probabil să experimenteze, după incident, simțăminte de regret și de vinovăție.*[6]

Atunci când te complaci în sexul premarital din nou și din nou, vinovăția, teama și pierderea respectului de sine se combină. Ai din ce în ce mai multe remușcări. În timp, toate acestea încep să te urmărească și este posibil să asociezi pentru totdeauna aceste simțăminte negative cu sexul însuși. Astfel de simțăminte nu iau sfârșit o dată cu ceremonia nunții, pentru că multora dintre noi ne este greu să ne debarasăm de atitudinile de până atunci. În măsura în care înainte de căsătorie ai asociat sexul premarital cu teama, vinovăția și rușinea, în aceeași măsură vei trăi aceste emoții și după nuntă. Asemenea reacții pot necesita luni de zile și chiar ani de consiliere specializată, pentru a se ajunge la vindecare.

Lucrul cel mai grav, în ceea ce privește vinovăția, este acela că nu poți să prevezi momentul când te va lovi. O poți experimenta imediat după contactul sexual sau e posibil ca de-abia mai târziu regretele să-ți chinuie conștiința. Se spune că Ernest Hemingway a apreciat că „morale" sunt acele lucruri după săvârșirea cărora te simți bine, iar „imorale" cele după care te simți rău. Mulți tineri continuă să aibă relații sexuale tocmai pentru că nu simt vinovăție. Dar afirmația lui Hemingway este valabilă numai dacă o verifici după ce ți-ai evaluat întreaga viață. După numai patru luni de experiență, este destul de dificil ca un tânăr de 18 ani să decidă ce îl va face fericit la vârsta de 40 de ani sau în ziua judecății. Conștiința imatură nu este un indiciu pe care să ne putem baza în totalitate. Ea poate fi amăgită.

O tânără de 19 ani a spus: „Este teribil să trăiești cu simțăminte de vinovăție și de teamă, care nu îți dau pace. Îi mulțumesc lui Dumnezeu pentru iertare". Da, Dumnezeu iartă, dar ființele omenești au nevoie de foarte mult timp ca să uite.

Argumentul 6. Sexul premarital distruge virginitatea. Unii oameni trec cu vederea experiența sexuală premaritală, dar o mare parte dintre bărbați încă insistă ca logodnicele lor să fie virgine.

Numărul din mai 1979 al revistei *Medical Aspects of Human Sexuality* a chestionat patru sute de psihiatri pe tema sexului premarital la vârsta adolescenței. Unul dintre cele mai interesante concepte relevate de acest sondaj a fost acela că „majoritatea psihiatrilor încă mai cred că, pe baza dublului standard al moralității, cei mai mulți dintre băieți le clasifică pe fete ca „bune" sau „rele", în funcție de virginitate."[7]

Deși unii bărbați par a avea o pasiune deosebită pentru reducerea numărului de virgine din populația lumii, ei totuși nu vor să ia în căsătorie ceea ce ei numesc a fi „marfă murdară, întinată". Ei au o logică tare ciudată, care spune: „*Eu* pot face sex cu femeia cu care vrei *tu* să te căsătorești, dar *tu* nu poți face sex cu cea cu care vreau *eu* să mă căsătoresc." Studiile arată că aproape jumătate dintre bărbații cuprinși la toate nivelurile studiilor postliceale încă așteaptă să se căsătorească cu o virgină, sau, cel puțin, cu o femeie care și-a limitat experiența sexuală premaritală doar la persoana lui.

Un tânăr de 19 ani, cuprins în sondajul meu, a scris despre relația lui stabilă, pe care o avea cu prietena lui. Pentru el era prima experiență stabilă, în timp ce ea mai avusese și alți prieteni, iar cu ultimul dintre aceștia ajunsese până la contactul sexual. Băiatul scria: „La început, am suferit mult din această cauză. Am rămas însă împreună până acum, pentru că ea mi-a spus de la început ce s-a întâmplat și și-a exprimat regretul."

Argumentul 7. Sexul premarital prezintă riscul unei sarcini. Sexul premarital prezintă întotdeauna riscul unei sarcini nedorite, indiferent de mijloacele de contracepție folosite! Aproximativ o treime dintre fetele care se angajează în sexul premarital sfârșesc prin a rămâne însărcinate[8], iar numărul sarcinilor nelegitime continuă să crească în special în mijlocul adolescentelor. Între anii 1961 și 1974, rata mamelor necăsătorite, cuprinse între 14 și 17 ani, a crescut cu 75 de

procente. Într-o cincime dintre nașterile din Statele Unite sunt implicate mame aflate încă la vârsta adolescenței, dintre care jumătate sunt sub 18 ani.[9] Mai mult decât atât, sarcinile care apar la vârsta adolescenței conduc la numeroase complicații, atât pentru mamă, cât și pentru copil.[10] Calea cea mai sigură de a evita o sarcină premaritală este aceea a abstinenței totale de la sex.

Argumentul 8. Sexul premarital crește riscul de cancer cervical la tinerele care se angajează în relații sexuale cu mai mulți parteneri. În preajma apariției primei menstruații, întregul sistem endocrin se stabilizează și se realizează ultimele transformări în cadrul dezvoltării uterului, a trompelor uterine și a ovarelor. În această perioadă, cervixul este extrem de sensibil. Dacă este expus la contactul cu sperma, fie de la un singur partener sau de la mai mulți, se pot realiza premisele pentru un carcinom (cancer) al cervixului, care se vede în anii de mai târziu. Sperma conține niște așa-numite „antigene", care cresc sensibilitatea cervixului și pot produce o dezvoltare anormală a mucoasei acestuia atunci când femeia este expusă la contactul cu ele prea de timpuriu, prea des, sau prin parteneri multipli. Cercetările au arătat că, cu cât o fată devine activă sexual la o vârstă mai tânără, cu cât are mai mulți parteneri și cu cât contactele sexuale sunt mai frecvente în timpul acestor ani, cu atât șansele de a contracta un cancer cervical la vârsta de 40-45 de ani sunt mai mari.[11]

Argumentul 9. Sexul premarital poate conduce la contractarea unor boli cu transmitere sexuală. La fiecare minut, un adolescent din Statele Unite contractează o boală cu transmitere sexuală (numită, de asemenea, boală venerică). Aceste boli se transmit de la persoană la persoană aproape exclusiv prin intermediul contactului sexual, o persoană infectată contaminând, adesea, un mare număr de alte persoane.

Sifilisul omoară patru mii de oameni pe an și schilodește alte câteva mii. Cu toate că posibilitățile medicale actuale pot eradica total sifilisul, mai bine de două milioane și jumătate de victime îl contractează în fiecare an.

La aproximativ douăzeci și nouă de zile după contactul sexual, apare la punctul infecției o rană cu aspect canceros. Aceasta dispare fără tratament, dar boala rămâne. Cea de-a doua fază începe în decurs de două până la șase luni după apariția rănii. Faza aceasta poate produce iritații ale pielii pe tot corpul sau numai pe o parte a lui, căderea părului, dureri de gât, febră și dureri de cap.

O mamă infectată poate transmite sifilisul copilului ei nenăscut. Agenții infectanți trec din circuitul sangvin al mamei în acela al fătului. Copilul poate fi infectat în orice moment, începând din cea de-a treia lună până la naștere. Dacă infecția mamei nu este tratată în primele trei luni, probabilitatea nașterii unui copil mort crește de patru ori. Probabilitatea morții nou-născutului se dublează și, în procent de 80 %, copilul care totuși va supraviețui, va suferi de sifilis congenital, șansele lui variind în funcție de durata infecției mamei.

Durerea din abdomenul lui Susie, o adolescentă de 17 ani, a devenit insuportabilă astfel că nu mai putea să meargă la școală. A fost de acord să se adreseze medicului ei, care i-a diagnosticat problema ca fiind gonoree, o altă boală cu transmitere sexuală. În mod obișnuit, gonoreea răspunde rapid și ușor la penicilină sau la alte antibiotice, dar în cazul lui Susie virusul ajunsese în trompele uterine, lipsind-o pentru totdeauna de privilegiul de a avea un copil în condiții normale. Și, inițial, amândoi porniseră de la ideea că nimeni nu va avea de suferit ...

În general, bărbații sunt aceia care manifestă majoritatea simptomelor datorate gonoreei, dar atât bărbații, cât și femeile au în mod frecvent o scurgere de puroi și simt o senzație de arsură în timpul urinării. Boala produce frecvent sterilitate, deoarece infectează canalele care transportă celulele reproducătoare atât la bărbat cât și la femeie. Femeile pot contracta gonoreea și îi pot infecta și pe partenerii lor, fără ca măcar să știe că au această boală. Însă atunci când bebelușul trece prin canalul de naștere, când este născut, el se poate infecta la rândul lui cu gonoree.

Acum, responsabilii instituțiilor de sănătate publică sunt puși în alertă de o izbucnire a gonoreei rezistente la penicilină. Organismul care stă la originea bolii produce o substanță care neutralizează penicilina. Această adevărată epidemie se poate transforma într-un dezastru al sănătății publice în cazul în care acest organism rezistent la penicilină devine tulpină dominantă. *Singura cale cu adevărat sigură de a evita o boală cu transmitere sexuală, precum și complicațiile ei, este abstinența totală de a face sex până la căsătorie.*

Orice persoană care bănuiește că ar putea avea o boală venerică trebuie să contacteze imediat un medic sau o clinică de sănătate publică. Cu cât victima întârzie mai mult, cu atât boala cu transmitere sexuală se agravează. Aceste boli nu se vindecă de la sine, chiar dacă simptomele pot să dispară. Îngrijirea medicală în cazul acestor boli este cu totul gratuită, iar datele medicale nu sunt făcute publice și nu sunt comunicate nici măcar părinților.

Argumentul 10. Cei care experimentează sexul premarital sunt mai puțin fericiți în căsnicie și sunt mai predispuși la divorț. Șansele unei căsnicii fericite sunt mai mari atunci când cuplul așteaptă, în privința relației sexuale, până după căsătorie. În plus, cu cât cuplul are o experiență sexuală premaritală mai îndelungată, cu atât șansele de a avea o viață de căsnicie fericită sunt mai mici.[12] Unul dintre motivele diminuării fericirii maritale este acela că experiența sexuală premaritală a celor doi începe să-i obsedeze. De asemenea, o astfel de persoană are tendința de a compara performanțele sexuale ale soțului sau ale soției, cu cele ale partenerilor sau partenerelor anterioare. În mod firesc, dacă un cuplu este nefericit în căsnicie, cei doi vor căuta, cel mai probabil, soluționarea problemelor dintre ei prin divorț. Astfel, cu cât un cuplu se angajează mai mult în experiența sexuală premaritală, cu atât va fi mai predispus la divorț.[13]

Argumentul 11. Sexul premarital crește probabilitatea sexului extramarital. Persoanelor care au avut înainte de căsătorie o mulțime de „iubiri pasagere" le este greu să facă la nuntă o întoarcere de 180

de grade pentru a se dedica unei vieți întregi de fidelitate, între hotarele sacre ale căsniciei. Apetitul sexual format înainte de căsătorie ne afectează mult prea puternic pentru astfel de schimbări totale.

Studiile care s-au ocupat de legătura dintre sexul premarital și cel extramarital arată că aceia care au avut o experiență premaritală sunt de două ori mai predispuși la aventuri extraconjugale decât cei care s-au căsătorit virgini. Mai mult decât atât, un mare procent dintre cei care au avut o aventură extraconjugală cred că o vor repeta.[14]

Argumentul 12. Sexul premarital poate afecta sau distruge o reputație. Atunci când o tânără capătă reputația de promiscuitate, băieții care o cunosc sunt înclinați să o privească în această lumină în loc să se gândească la personalitatea ei ca întreg. Atunci când un bărbat capătă reputația de promiscuitate, îi va fi teribil de dificil să o convingă pe cea cu care dorește să se căsătorească de intențiile lui onorabile și de faptul că îi va rămâne cu totul fidel în viața de căsnicie. Cu toate acestea, o fată are mult mai mult de pierdut decât un băiat în ceea ce privește reputația. În natura masculină este ceva care îl face pe bărbat să se laude cu cuceririle lui. Dorința de a-și impresiona prietenii îi motivează pe mulți băieți să facă sex. După aceea, un astfel de individ își va povesti aventura cu multă încântare – oferind nume, date, locuri, mod de a proceda etc., și înflorind de fiecare dată tot mai mult faptele reale.

Argumentul 13. Sexul premarital îl poate face pe unul dintre parteneri să-și piardă respectul față de celălalt. Studiile arată clar că, cu cât un bărbat are sentimente mai puțin serioase față de partenera lui, cu atât va încerca să profite mai mult de ea. Dacă o respectă și îi prețuiește prietenia, își va înfrâna pornirile. „După aceea, mi-am pierdut orice respect față de ea", spun de obicei băieții după ce își povestesc aventura sexuală pe care au avut-o cu vreo fată. Desigur, există șanse să nu o fi respectat niciodată. Alteori, pierderea respectului vine după ce băieții se laudă cu aventurile lor în cercul

de prieteni. Chiar dacă cei doi se respectă foarte mult, este puțin probabil că prietenii lor îi vor mai respecta atunci când vor afla de incident. Cel mai adesea, ei vor privi totul ca pe o glumă și vor face remarci obscene. Va fi dificil, dacă nu chiar imposibil, ca un băiat să continue să-și respecte partenera după ce prietenii lui vorbesc despre ea folosind expresii vulgare și indecente.

Uneori, dacă o fată simte că băiatul începe să-și piardă interesul pentru ea și că s-ar putea să-l piardă, ea încearcă să-și păstreze partenerul, arătându-se mai disponibilă pentru o relație sexuală și devenind chiar agresivă în această privință. Dacă o femeie este nedemnă de respect înainte de căsătorie, cum va putea bărbatul să fie sigur chiar și după căsătorie că el este tatăl copiilor care se vor naște în familia lor? Și cum poate ea să fie sigură că el îi va rămâne credincios? Respectul este un factor esențial atât înainte de căsătorie, cât și după.

Argumentul 14. Răspunsul sexual al femeii în timpul contactului sexual premarital va fi, cel mai probabil, incomplet și lipsit de satisfacție. Multe femei nu găsesc nici o plăcere în contactul sexual premarital. Acest lucru se poate datora fie ignoranței partenerului în privința pregătirii necesare, fie grabei, fie dificultăților care rezultă din șovăiala sau chiar din dezgustul ei față de experiența în care se implică. Femeile se angajează într-o relație sexuală împotriva voinței lor mult mai des decât o fac bărbații.[15] În consecință, experiența femeii este adesea neplăcută. La femeie, sistemul de răspuns sexual este mult mai complicat decât la bărbat, astfel încât bărbatul are nevoie de timp și de înțelegere ca să învețe cum să stimuleze o femeie până la nivelul ei maxim de activitate sexuală.

Mai mult decât atât, dovezi incontestabile atestă că o fată aflată la vârsta adolescenței sau chiar în jurul vârstei de douăzeci de ani, are o capacitate mai redusă de a răspunde sexual decât o va avea mai târziu. Șansele ca o fată să simtă și altceva decât teamă în urma acestei experiențe sunt cam de o sută la unu. De asemenea este extrem de puțin probabil ca ea să-și dezvolte capacitatea de a avea

orgasm într-o atât de scurtă perioadă de experimentare sexuală. O femeie este alcătuită în așa fel, încât nevoile ei sexuale sunt cel mai bine împlinite în siguranța căminului și într-o relație plină de încredere. Eșecul îi poate genera o stare de anxietate cu privire la capacitățile ei sexuale, cu toate că nu există nici un motiv pentru o astfel de îngrijorare. Și o femeie care în mod subconștient se îngrijorează la gândul unei eventuale sarcini nedorite (chiar și atunci când ea și partenerul ei folosesc metode anticoncepționale) se poate inhiba complet. Fără o relaxare totală, mecanismul de răspuns sexual al femeii nu va atinge capacitatea lui maximă.

Argumentul 15. Sexul premarital poate avea drept consecințe anumite disfuncții sexuale la bărbat.

Un tânăr care a suferit de impotență (incapacitatea de a menține erecția) în decursul primului an de căsătorie spunea: „Apetitul meu sexual era mai mare pe când doar trăiam împreună, decât este acum după căsătorie". Un alt tânăr a avut prima criză de impotență după ce el și prietena lui au fost „prinși asupra faptului" de către părinții ei. Un student la colegiu care își începuse relația sexuală cu logodnica lui doar cu câteva săptămâni înainte de nuntă i-a mărturisit pastorului: „Stau neputincios de câte ori mergem la culcare și soția mea nu poate înțelege". Numitorul comun al tuturor acestor cazuri este sexul premarital.

De asemenea, ejacularea prematură poate avea drept consecință formarea, înainte de căsătorie, a unor obiceiuri sexuale deficitare. Un bărbat care are această problemă nu-și poate reține ejacularea suficient de mult timp, ca să o poată aduce pe femeie la orgasm, în cel puțin 50 % dintre ocazii. Problema aceasta îi afectează pe bărbații tineri mai mult decât pe cei mai în vârstă și își poate trasa istoria în episoadele de mângâieri „grele" din anii adolescenței, când băiatul obișnuia să ejaculeze fără penetrarea vaginului, în timpul unui rendez-vous „grăbit", pe bancheta unei mașini, în timp ce amândoi erau cuprinși de teama de a nu fi descoperiți.

Ejacularea întârziată, o maladie mai puțin întâlnită, în care bărbatul nu poate ejacula, își poate găsi istoria în promiscuitatea premaritală. Tim și Beverly LaHaye au realizat un sondaj pe tema sexualității în mijlocul a 4000 de creștini și au publicat rezultatele în best-sellerul lor *The Act of Marriage*. Chestionarul întreba: „Dacă ai putea să iei viața de la capăt, în care anume privință ai proceda altfel?". Răspunsul cel mai frecvent a fost: „Nu m-aș mai angaja în sexul premarital".

Argumentul 16. Sexul premarital distruge valoarea și însemnătatea lunii de miere, una dintre cele mai minunate descoperiri ale secolului XX. Amintirile durabile ale unei luni de miere, nespus de fericite și de deosebite, vor binecuvânta cuplul timp de mulți ani. O dată cu trecerea anilor, cuplul va putea privi înapoi la luna de miere ca la una dintre cele mai prețioase amintiri ale curteniei și căsătoriei. Un studiu a arătat că 87 % dintre cuplurile care au practicat auto-controlul înainte de căsătorie au avut cu adevărat o lună de miere, față de numai 47 % dintre cuplurile care se angajaseră în intimitatea sexuală înainte de căsătorie.[17] Un bărbat de 25 de ani a declarat următoarele în sondajul realizat de mine: „Sexul premarital m-a jefuit în mare parte de așteptările pe care le aveam de la luna noastră de miere, și mi-a părut cu adevărat rău că a trebuit să fie așa."

Argumentul 17. Sexul premarital tinde să formeze obiceiuri. Căile de exprimare a afecțiunii învățate în trecut tind să devină obiceiuri. Dacă familia ta obișnuiește să-i întâmpine pe cei dragi cu multă afecțiune, prin îmbrățișări și sărutări, tu vei continua să procedezi astfel toată viața. Un tânăr și o tânără care se țin de mână în timp ce se plimbă pe stradă vor fi înclinați să facă lucrul acesta în mod obișnuit. În aproape același fel, persoanelor care s-au obișnuit cu mângâierile până la punctul climaxului le va fi extrem de greu să se stăpânească în restul curteniei lor. Ele au tendința de a aștepta și de a cere acel nivel de exprimare a afecțiunii cu care s-au obișnuit.

Fred și Nan își formaseră obiceiul de a se dezmierda și nu pot găsi prea multă bucurie în vreo altă activitate. În prima parte a serii,

fiecare dintre ei era preocupat doar de ceea ce se va întâmpla atunci când vor rămâne singuri. Orice altceva trecea în planul al doilea și mângâiatul părea lucrul cel mai important. În cele din urmă, relația lor a devenit atât de concentrată asupra intimităților fizice, încât amândoi au hotărât să se despartă și să nu se mai vadă atât de des. Primele fete cu care a ieșit Fred după ce a întrerupt relația lui stabilă cu Nan au avut de lucru cu el, pentru că încerca să le mângâie și să le dezmierde în felul în care o făcuse cu Nan după luni de zile de prietenie stabilă. Și motivul nu era acela că ținea prea mult la ele, ci mai degrabă acela că își dezvoltase obiceiul acesta până în punctul în care orice fată reprezenta un stimul pentru declanșarea rutinei.

Argumentul 18. Sexul premarital schimbă atitudini. Este imposibil să prevezi înainte de relația sexuală care va fi atitudinea ta sau a partenerului tău după această experiență. Cu toate acestea, nici unul dintre voi nu va mai fi aceeași persoană după aceea. S-au format nenumărate conexiuni pe care, orice ați face, nu le puteți șterge. Acum te vei privi pe tine, vei privi viața și pe partenerul tău cu alți ochi. De exemplu, ca urmare a relației sexuale, cineva poate simți un puternic atașament față de cealaltă persoană – o legătură emoțională care nu poate fi uitată nici după ani de zile, chiar dacă fiecare dintre ei s-a căsătorit cu altcineva. Femeia care s-a supus contactului sexual împotriva voinței ei poate începe să creadă că intimitatea este un fel de întreprindere comercială în care sexul este o prerogativă exclusiv masculină. Unii oameni se simt folosiți, pângăriți și rușinați după contactul sexual. Alții suferă o teribilă confuzie și tulburare. Iar alții simt că au pierdut ceva ce nu vor mai putea recâștiga niciodată.

Argumentul 19. Sexul premarital erodează relația cu Dumnezeu. Este dificil să asculți instrucțiunile lui Dumnezeu pentru un anumit domeniu al vieții tale și să nu-L asculți într-o altă privință. Studiile arată că sexul premarital este mai puțin frecvent în mijlocul tinerilor necăsătoriți care au o puternică educație religioasă. Sexul premari-

tal scade invers proporțional cu participarea la serviciile religioase. Într-un studiu realizat la una dintre universități, doar 28 % dintre cuplurile în care ambii parteneri participau regulat la serviciile de închinare practicaseră sexul înainte de căsătorie.[18]

În sondajul efectuat pe 370 de studenți de colegiu necăsătoriți, aflați în campusuri creștine conservatoare, 67 % dintre aceștia au declarat că nu avuseseră niciodată un contact sexual. Aceasta s-ar putea să nu sune chiar ca un procent astronomic de înalt pentru un grup creștin, dar mulți dintre acești studenți au precizat că experiențele lor sexuale avuseseră loc înainte de experiența convertirii lor. Mai mult decât atât, mulți dintre cei care au răspuns la chestionar trecuseră de vârsta de douăzeci de ani și unii chiar ajunseseră la treizeci. Cu cât o persoană are o vârstă mai mare, cu atât șansele de a fi avut sex premarital sunt mai mari. În contrast cu aceste cifre, media națională pentru sexul premarital în mijlocul adolescenților este estimată în jurul a 50 de procente. După calculele mele, cu 17 procente mai puțini studenți dintr-un colegiu creștin, decât cei din campusurile necreștine, se angajează în sexul premarital – un fapt care spune foarte mult în ceea ce privește instituțiile de educație religioasă.

S-ar putea ca menținerea unei relații cu Dumnezeu să nu se numere printre prioritățile tale actuale, dar este posibil ca acest factor să se contureze din ce în ce mai deslușit în viitorul apropiat – poate după căsătorie, când va trebui să privești în ochii întâiului tău născut.

Argumentul 20. Cu cât numărul de contacte și de parteneri sexuali este mai mare, cu atât impactul tuturor acestor dezavantaje ale sexului premarital este mai teribil. Este o chestiune care ține nu doar de angajarea sau nu în sexul premarital, ci și de cât de des și cu câți parteneri se practică acesta. Dacă o persoană tânără face sex înainte de căsătorie doar cu o singură persoană, dezavantajele prezentate mai sus se vor aplica, dar tributul plătit nu va fi la fel de mare ca atunci când este vorba despre mai mulți parteneri.

Am promis să nu vă țin o predică – ci doar să vă prezint argumentele. Așa că vă voi întreba pur și simplu: *Vreți să vă asumați un asemenea risc pentru viitorul vostru?*

Cum să ne ferim de a merge prea departe?

Ce ați putea face pentru a realiza o relație sănătoasă cu o persoană de sex opus, o relație care să nu vă angajeze într-o implicare sexuală? Adesea, tinerii se bizuie pe faptul că amândoi sunt persoane profund religioase și că, de aceea, nu se vor angaja niciodată în asemenea activități. Această atitudine a condus la multe sarcini neplanificate și la multe căsătorii premature! Faptul că ai idealuri religioase înalte nu te vaccinează împotriva dorințelor sexuale! Iată câteva sugestii concrete, referitoare la modul cum să eviți problemele în timpul curteniei.

1. Dezvoltă simțăminte pozitive de respect de sine. Nutrirea unor simțăminte pozitive cu privire la propria persoană reprezintă un factor important în evitarea sexului premarital. Dacă trăiești la înălțimea propriilor valori, ceilalți vor ajunge să gândească despre tine la acest nivel, iar conflictele interioare nu te vor mai sfâșia pe dinăuntru. Vei răspunde la părerile celorlalți cu integritatea ta personală și cu încrederea ta în tine însuți. Înfățișarea ta, capacitățile tale sau acceptarea ta de către societate nu te vor mai îngrijora, ci vei fi liber să iubești, să lucrezi și să te joci.

O fată care cultivase respectul de sine comenta: „Am început să iau decizii și să aleg între diferitele moduri de a acționa încă de când am fost destul de mare ca să pot raționa. Părinții mei au avut încredere în mine și în înțelepciunea mea de când mă știu. Prietenii și biserica din care fac parte au avut întotdeauna aceleași standarde înalte pe care le promova și familia mea. Nu există nici o virtute specială în castitatea mea. Este doar ceea ce am ales – drumul pe care să-l urmez în viață. Cred în fidelitate – față de părinții mei, față de simțământul meu de dreptate și față de viitorul meu soț și de

căminul nostru. Ceea ce alții numesc 'distracție' sau 'a-și face de cap' mie nu mi se pare deloc de dorit, pentru că prefer să-mi păstrez viața curată, deschisă și cinstită."

2. Continuă-ți educația după absolvirea liceului. Studiile arată că tinerii care merg la colegiu au o mai mică incidență a sexului premarital decât aceia care nu urmăresc o educație mai înaltă. Fata care se vede în postura de profesoară, asistentă socială, avocat sau soră medicală nu este tentată să apuce pe un drum care nu duce nicăieri. Tânărul care își face planuri să devină inginer, om de afaceri sau programator de computere are ținte de la atingerea cărora nu se poate abate prea ușor. O sarcină nedorită sau o căsătorie forțată nu-și găsește locul printre visurile de a te realiza în viață.

3. Stabilește dinainte reguli de conduită. Reconsideră-ți standardele personale și stabilește, pentru acțiunile tale, criterii bazate pe propriile valori și pe Cuvântul lui Dumnezeu. Acesta ar trebui să fie un standard pe care să fii mândru să-l discuți cu părinții tăi. Alcătuiește-ți un plan specific pe care să-l urmezi, astfel încât să poți avea o relație sănătoasă cu o persoană de sex opus, fără să faci nici un compromis. După ce ți-ai reexaminat cu atenție standardele, gândește-te cum le-ai putea respecta întru totul. De asemenea, meditează la schimbările pe care le-ar putea aduce această atitudine în relația cu părinții.

4. Discută acest aspect cu persoana de sex opus, care îți este prietenă. Comunicarea deschisă între parteneri în privința concepțiilor și a valorilor legate de sexualitate, reprezintă o cale excelentă de a preveni situațiile delicate. Astfel de discuții cheamă la stabilirea unor reguli și la luarea unei hotărâri de a schimba dispoziția sufletească sau comportamentul ori de câte ori vreunul dintre parteneri este gata să pășească pe un teren periculos. Un cuplu logodit, care în câteva ocazii a cedat dorinței de a avea o relație sexuală, s-a hotărât să întrerupă această practică până după căsătorie. Cei doi au stabilit o

strategie prin care să țină sub control situațiile periculoase, care ar putea să apară în viitor. Au hotărât să reducă timpul în care să fie împreună singuri, astfel încât să fie obligați să limiteze exprimarea afecțiunii fizice. Și-au propus să se țină la distanță de locurile în care le-ar fi greu să se abțină de la astfel de gesturi de intimitate. În loc de aceasta, ei au început să petreacă mai mult timp în activități pe care le puteau realiza împreună cu alte cupluri. Făceau plimbări lungi cu mașina, dar evitau parcările în locuri singuratice.

5. Alege-ți cu grijă partenerul. Selectează-ți cu grijă prietenul sau prietena dintre acele persoane cu care te potrivești în ceea ce privește vârsta, preocupările și idealurile. Ferește-te de întâlnirile stabilite pe nevăzute, aranjate de cineva pe care nu-l cunoști sau în care nu ai încredere. Întâlnirile pe nevăzute, aranjate de o persoană de încredere, pot fi acceptate.

6. Planifică în avans întâlnirile. Întâlnirile trebuie să fie creative și interesante. Ele trebuie să implice o părtășie plăcută cu alții. Evită situațiile în care nu veți avea decât foarte puțin sau chiar nimic de făcut. Înainte de a accepta să mergi la o întâlnire, interesează-te unde mergeți, cine va mai fi prezent acolo, ce activități sunt programate și când vă veți întoarce acasă.

7. Evită situațiile destinate să stimuleze dorințele sexuale. Un cuplu tânăr s-a convertit și cei doi au încercat să pună capăt la ceea ce devenise o relație fizică intensă. Îngrijorat și tulburat, băiatul s-a plâns: „Am încercat să ne oprim, dar pur și simplu nu putem!" El a continuat prin a-mi povesti că locuia într-o rulotă și aproape în fiecare weekend prietena lui venea să-l viziteze, astfel încât să poată fi împreună. Ei continuau să doarmă în același pat, dar încercau să doarmă cu spatele unul la celălalt, fiecare pe jumătatea lui de pat. Însă pur și simplu metoda aceasta eșua de fiecare dată! În cele din urmă au rezolvat problema atunci când fata a început să stea la o prietenă, în oraș, astfel încât să poată evita ispita.

Nu trebuie să mergi acasă la celălalt sau în apartamentul lui, atunci când nu mai este nimeni acolo. Regula aceasta a fost adânc înrădăcinată în mintea mea, ca adolescentă, deși nu-mi amintesc să o fi discutat vreodată cu părinții mei. Într-o ocazie, prietenul meu și cu mine am sosit acasă înaintea părinților mei și eu pur și simplu nu am vrut să stau în casă singură cu el. Așa că m-am gândit rapid la o soluție și i-am sugerat să spălăm mașina. Când părinții mei au sosit, noi eram de-a dreptul cufundați în apă cu spumă de detergent și într-o conversație sănătoasă.

8. Informează-te cu privire la sex. Unii părinți, educatori și lideri ai bisericii consideră că cea mai bună cale de a-i păstra pe tineri curați este aceea de a-i ține în ignoranță. Ei se prefac că sexul nu există, în speranța că tinerii nu-l vor experimenta. Realitatea este însă că experiențele sexuale sunt mai fecvente tocmai între persoanele care nu au avut parte de o educație sexuală adecvată. Curiozitatea sexuală poate crea probleme.

Cunoașterea reprezintă cea mai bună protecție. De multe ori i-am auzit pe unii băieți spunând că cel mai ușor de convins sunt fetele care nu știu despre ce este vorba și unde se poate ajunge. Așa cum spunea un băiat: „O fată care este ignorantă în această privință adeseori îl lasă pe băiat să meargă prea departe, fără să știe ce se întâmplă. Apoi, nu-l mai poate opri". Un bărbat cu experiență sexuală se întâlnea de ceva timp cu o fată, fără să-i fi făcut nici un fel de avansuri sexuale. Când a fost întrebat de ce, el a răspuns: „N-am încercat niciodată nimic cu ea. Cunoaște prea multe. Tatăl ei este doctor!"

Studiile arată că mulți tineri care se mândresc că sunt la zi cu toate informațiile legate de sex, nu dețin cunoștințe pe care să se poată baza și uneori nici măcar aspectele elementare. Dar tu? Știi cu adevărat care sunt implicațiile? Ai participat la un curs de educație sexuală? Ai citit vreo carte bună cu privire la psihologia reproducerii? Cunoști denumirile corecte și funcțiile organelor de reproducere? Ai suficiente cunoștințe de anatomie și de psihologie, ca să realizezi armonia sexuală după ce te vei căsători?

Biblioteca locală trebui să îți poată pune la dispoziție câteva cărți autorizate pe această temă. Multe licee și colegii oferă cursuri premaritale și de viață de familie. Anumite organizații religioase sponsorizează grupuri de discuție și seminarii pe această temă pentru tinerii lor. Indiferent ce cale alegi, *informează-te*!

9. Învață să-ți controlezi dorințele sexuale. Nu trebuie să cedezi instinctelor sexuale doar pentru că le ai. Atât la bărbat, cât și la femeie impulsurile sexuale pot fi respinse timp de luni de zile, de ani sau chiar permanent, fără ca aceasta să aibă efecte adverse. Mulți bărbați și multe femei nu se căsătoresc niciodată și nu trăiesc nici o experiență sexuală, și totuși duc o viață perfect normală, fericită și utilă.

Mă refer aici la sublimare. Aceasta înseamnă că o persoană își convertește impulsurile și dorințele în alte experiențe care pot fi acceptate. Cu alte cuvinte, înseamnă că atunci când nu poți sau nu vrei să-ți îngădui pornirile sexuale, cauți o altă formă de exprimare. O femeie necăsătorită poate găsi o supapă pentru tensiunea ei sexuală devenind profesoară și dedicându-se educării studenților ei – sau poate să se apuce de scris, de grădinărit sau de tenis. Un bărbat singur poate alege o ocupație care să-i absoarbă interesul și să-i ocupe timpul. El se poate implica într-un sport activ, în serviciul comunității, în diferite hobby-uri, într-un club cu activitate socială sau într-o lucrare religioasă. A sublima energia sexuală înseamnă a descoperi și dezvolta domenii de interes și activități care să-ți ofere suficientă satisfacție personală, astfel încât să-ți poți *redirecționa* energiile sexuale. În felul acesta, substitui în mod literal alte forme de exprimare pentru impulsurile sexuale.

Sublimarea este cu mult mai benefică decât reprimarea. Dacă îți reprimi dorințele sexuale, le ignori sau pretinzi că nu există. Reprimarea nu face altceva decât să amâne momentul când va trebui să privești problema în față. În sublimare, îți recunoști pornirile și le tratezi în mod constructiv. Sublimarea pornirilor sexuale nu înseamnă că respingi sexul, ci mai degrabă că îl accepți și că deții control asupra lui. Nu contează dacă ești căsătorit sau ești singur. Din când în când,

va trebui să-ți înfrânezi și să-ți ții sub control dorințele sexuale. Chiar și oamenii căsătoriți trebuie să facă lucrul acesta. Medicul poate recomanda ca o femeie însărcinată să evite contactul sexual timp de mai multe săptămâni înainte de nașterea copilului și timp de alte câteva săptămâni după. Un bărbat se poate găsi în situația de a face o călătorie de afaceri prelungită, timp în care va fi departe de soția sa. În astfel de situații, trebuie exercitată stăpânirea de sine.

Dorințele sexuale sunt foarte reale, dar ele devin chiar și mai reale atunci când stai și le contempli, nefăcând nimic. Așadar, abateți-vă gândul de la acest subiect și cufundați-vă într-o activitate care să vă absoarbă interesul. Veți descoperi că este aproape imposibil să te concentrezi asupra sexului, dacă trebuie să te antrenezi două ore pe zi pentru un concurs de înot, să joci un rol activ în conducerea bisericii sau a sinagogii, sau să repeți pentru a juca într-o piesă de teatru.

10. Cere-I lui Dumnezeu călăuzire. Roagă-L pe Tatăl tău ceresc să te ajute să descoperi care este planul Său pentru viața ta. Dacă tu și prietenul sau prietena ta obișnuiți să discutați și să vă rugați în legătură cu viitorul vostru, lucrul acesta va realiza între voi o legătură de conștiință care poate servi ca o barieră împotriva ispitei. Discutați despre relația voastră în termenii „noi trei – Dumnezeu, tu și eu".

Cum să fiți „intimi" fără să faceți sex

„Ai auzit de Ron și Susie?" șoptea o studentă de colegiu către colega ei. „Au devenit intimi". Dacă bănuiesc eu bine, atunci când auziți că un băiat și o fată au devenit „intimi", vă gândiți la faptul că au avut relații sexuale. Însă a deveni intim cu cineva înseamnă cu mult mai mult decât doar a avea o relație sexuală cu acea persoană. De fapt, este posibil să devii intim cu o persoană de sex opus sau cu o persoană de același sex, cu un coleg sau o colegă de cameră, cu un profesor sau cu o altă persoană, și totuși să nu fie vorba despre nici un fel de implicare sexuală.

Și atunci, cum se ajunge la intimitate? Intimitatea se dezvoltă în mai multe etape. Atunci când întâlnești pentru prima dată o persoană și faceți cunoștință, treceți de la postura de străini la cea de cunoștințe. De la aceste niveluri de bază puteți ajunge la prietenie sau chiar la prietenie apropiată. În acest punct este posibilă trecerea la intimitate. Dar noi nu putem ajunge la intimitate așa, peste noapte! Ea se dezvoltă pe parcursul unei perioade de timp, pe măsură ce doi oameni se leagă unul de celălalt, într-o atmosferă de afecțiune și de căldură. Astfel, putem defini „o relație intimă" ca fiind aceea în care încrederea și sinceritatea sunt evidente într-o atmosferă în care nici una dintre părți nu se teme de faptul că ideile, sentimentele sau neliniștile îi vor fi criticate în mod nepotrivit.

Alte expresii care ar putea descrie o prietenie intimă includ: purtare de grijă, părtășie, cunoaștere reciprocă, atracție fizică, dăruire de sine, satisfacerea nevoilor celuilalt, satisfacerea propriilor nevoi, împărtășirea unor lucruri pe care nu le-ai mai spus niciodată vreunei alte persoane și deschidere. Probabil că puteți completa lista și cu alte aspecte la care v-ați gândit.

Dacă puteți ajunge la o astfel de intimitate nesexuală cu o altă persoană, înseamnă că ați atins cel mai înalt nivel de intimitate. O astfel de relație izvorăște din patru factori:

1. Încredere. Încrederea asigură o atmosferă de libertate. Nici una dintre părți nu se simte acuzată, criticată sau constrânsă în vreo privință. Fiecare are deplină încredere că își poate exprima cele mai ascunse gânduri și simțăminte cu asigurarea că prietenul lui le va accepta așa cum sunt. La temelia încrederii stau respectul și sinceritatea.

2. Deschidere, sinceritate. Fiecare simte că poate fi el însuși, fără să se prefacă a fi altceva decât este în realitate. Prietenii intimi își împărtășesc unul celuilalt atât aspectele plăcute, cât și pe cele neplăcute ale vieții lor. Atrhur John Powell descrie astfel sinceritatea:

„Pentru ca prietenia și dragostea omenească să ajungă la maturitate între două persoane, trebuie să existe o cunoaștere reciprocă, cinstită și absolută; acest fel de deschidere de sine poate fi realizată doar prin ceea ce numim 'nivelul profund' de comunicare. Nu există nici o altă cale, și toate argumentele pe care le-am aduce pentru a ne motiva și explica măștile și lipsa de sinceritate trebuie privite ca simple amăgiri. Ar fi cu mult mai bine să-ți spun deschis ce simt în realitate pentru tine, decât să mă lansez în capcanele și stinghereala unei relații nesincere și prefăcute.

Lipsa de sinceritate are întotdeauna un fel al ei de a se întoarce și a ne urmări asemenea unei fantome a trecutului, care nu ne dă pace. Chiar dacă trebuie să-ți spun că nu te admir și nu te iubesc din punct de vedere emoțional, ar fi cu mult mai bine s-o fac decât să încerc să te înșel și apoi să fie nevoie să plătesc prețul atât de scump al acestor amăgiri – o mai mare suferință atât pentru tine, cât și pentru mine. Uneori, va trebui ca și tu să-mi spui lucruri pe care îți va fi greu să mi le împărtășești. Însă, cu adevărat, nu există o altă alternativă și, dacă doresc prietenia ta, trebuie să fiu gata să te accept așa cum ești. Dacă vreunul dintre noi intră în această relație fără hotărârea fermă pentru o astfel de deschidere și de sinceritate reciprocă, atunci nu poate exista prietenie și nici creștere; în loc de aceasta, între noi va fi doar un fel de prefăcătorie, caracterizată prin certuri puerile, îmbufnări, gelozie, mânie și acuzații."[19]

Fiecare dintre persoanele între care există o relație intimă trebuie să simtă că propriile gânduri și simțăminte sunt importante și că li se acordă considerație. Dintr-o asemenea relație se va dezvolta respectul reciproc.

3. Libertate. Nici măcar într-o relație intimă nu sunteți unul proprietatea celuilalt. Fiecare dintre voi are libertatea de a merge într-o altă direcție, fie împreună cu cealaltă persoană, fie fără ea. Independența este acordată fără acuzații și fără lipsă de încredere. Din moment ce relația este caracterizată de sinceritate, deschidere și încredere, nu are rost să fii suspicios sau revendicativ. Fiecare are

loc să-și dezvolte propriile gusturi, talente și capacități, fără ca vreunul să exercite presiuni, pentru ca celălalt să se conformeze gusturilor sau convingerilor lui.

4. Timp. Este nevoie de timp pentru a dezvolta o relație intimă: nimeni nu poate grăbi acest proces. Unele cupluri ajung la intimitate de-abia după mai mulți ani de căsnicie, iar altele nu ajung niciodată.

Este posibil și chiar de dorit să se atingă acest fel de intimitate, fără a se ajunge și la intimitate fizică. O dată ce un cuplu începe o relație sexuală, intimitatea emoțională dintre cei doi are tendința de a stagna. Dacă aveți nevoie de sex ca să vă exprimați dragostea, înseamnă că între voi s-a realizat o legătură foarte superficială.

De asemenea, este posibil să ajungeți la intimitate fizică, fără să vă fi apropiat vreodată de intimitatea emoțională. Unii dintre voi ați urmat această cale și știți exact la ce mă refer. Treceți prea devreme și în grabă la un nivel de intimitate fizică și confundați o pasiune trecătoare cu dragostea adevărată. A avea o relație fizică intimă cu cineva nu reprezintă o bază potrivită și sigură pentru o căsătorie „deplină". Orice bărbat se poate potrivi din acest punct de vedere cu orice femeie, doar cu condiția să fie integru fizic și să aibă posibilitatea de a face sex. Dar intimitatea emoțională cere o investiție personală cu mult mai mare.

Societatea și mass-media au încercat să impună ideea că sexul este experiența supremă în viață – că sexul este ceea ce face ca viața să fie trăită. Dar sexul nu este nici pe departe experiența cea mai sublimă a vieții și, cu siguranță, el nu poate garanta acea relație plină de părtășie și de purtare de grijă pe care o dorim cu toții. Realizarea unei relații sexuale reciproc satisfăcătoare reprezintă o parte importantă a căsătoriei, dar ea este doar una dintr-un număr destul de mare de ingrediente esențiale.

Desigur, nimeni nu poate să realizeze intimitatea fără să plătească prețul de sacrificiu personal. Uneori, acest preț trebuie măsurat în termenii durerii sau ai suferinței, dacă prietenia se destramă. Dar fiecare relație pe care o dezvoltăm cu o altă persoană va fi însoțită și

de o anumită răsplată, precum creșterea respectului de sine, simțământul că ești iubit și că cineva îți poartă de grijă, că cineva are încredere în tine. Aceste beneficii depășesc, de obicei, planurile noastre.

Unii oameni trec prin viață fără să realizeze nici măcar o singură relație intimă cu cineva. Oh, ei doresc cu ardoare intimitatea, dar refuză să dea ceea ce este necesar pentru ca o astfel de relație să se poată dezvolta. O relație intimă poate fi distrusă de colegi sau de prieteni, de presiunile exercitate de familie, de nevoile sau de așteptările care nu au fost împlinite, de intervenția unei alte persoane, de sex, de schimbarea valorilor, de diferența de convingeri sau de simțământul că ești folosit.

Da, puteți ajunge la intimitate fără sex. Uneori, s-ar putea să simți că îți este greu să te abții de la sex atunci când ești puternic atras emoțional și fizic de o persoană de sex opus, dar este pe deplin posibil și nespus de avantajos să dezvolți mai întâi intimitatea emoțională.

Ce se poate spune cu privire la trăitul împreună? Care sunt problemele concubinajului?

Acum câțiva ani, am fost invitată la o mare universitate să țin niște prelegeri cu ocazia Săptămânii sexualității umane. Pe lângă prezentarea pe parcursul serii, am fost rugată ca în orele după-amiezii să conduc un atelier pe tema căsătoriei. În încheiere, am lăsat timp pentru întrebări. Majoritatea întrebărilor au venit de la un grup de patru persoane, care erau așezate la o masă, undeva în spatele încăperii. Unul dintre tinerii din acest grup m-a întrebat pe un ton batjocoritor: „Ce să ne mai batem capul cu căsătoria? Ce diferență poate face o foaie de hârtie?"

În timp ce căutam să dau un răspuns potrivit la această întrebare, aveam de ales între a mă identifica sau nu cu o creștină care respectă principiile biblice și morale. Am tras adânc aer în piept și am răspuns: „Eu sunt creștină și promovez principiile Bibliei. Biblia susține căsătoria legală dintre un bărbat și o femeie și eu nu-i pot învăța pe

oameni vreo altă alternativă. Tu ai dreptul să alegi ce stil de viață dorești. Eu mi-am ales stilul de viață în conformitate cu ceea ce consider că este drept. Cu toate acestea, îți respect dreptul de a proceda așa cum crezi că este bine pentru tine. Alegerea ta poate să difere de a mea, dar eu rămân la Biblie."

Imediat ce am adoptat această poziție, întreruperile și atitudinea potrivnică au încetat. Pe tot parcursul serii, cât a durat prelegerea, cei patru, care stăteau la masa din spatele sălii, au fost nespus de atenți. După întâlnire, una dintre fetele din acest grup a venit la mine și mi-a mărturisit: „Pe când eram copil, obișnuiam să merg împreună cu părinții mei la biserică, și ceea ce ați spus astă-seară aici este adevărat. Trebuie să-mi reconsider valorile. Vă mulțumesc că ați venit."

Dar nu mai există și alte motive în afara celor biblice pentru a te căsători? Dacă două persoane se iubesc, de ce nu pot trăi împreună pur și simplu, fără să fie condamnate de Biblie sau de simțământul de vinovăție? La urma urmei, cine are nevoie de nuntă? Ce diferență poate să facă o bucată de hârtie?

Da, mai există și alte motive. Mai întâi de toate, nunta înseamnă ceva pentru societate, pentru țară și pentru biserică. Ea declară în mod public că o nouă familie a fost întemeiată. Societatea și comunitatea sunt interesate de noile familii. De aceea este nevoie de o ceremonie, de trecere în registrul stării civile, de martori, de confirmarea bisericii sau a statului și de prezența unui oficiant religios sau numai a ofițerului stării civile. Aceste formalități anunță comunitatea că două persoane au primit un nou statut.

Societatea privește nunta ca pe o garanție a standardelor morale. Societatea încearcă să protejeze drepturile proprietății. Conform legilor civile, soțul și soția au diferite drepturi față de proprietățile celuilalt și, de asemenea, dreptul de a achiziționa proprietăți comune. În același timp, căsătoria conferă copiilor pe care acești părinți îi aduc pe lume un nume legitim.

Un alt aspect este acela că societatea caută să-i protejeze pe indivizi de abuzuri și de exploatare. Există legi ale căsătoriei care

previn bigamia, înșelăciunea, folosirea forței, precum și căsătoria copiilor sau a persoanelor incapabile. Ea păstrează sistemul de înrudire la care societatea ține atât de mult. Ea apără legalitatea acordului nupțial. Căsătoria asigură, prin sine, protecție într-o mulțime de aspecte ale vieții.

Poate că v-ați gândit să trăiți alături de cineva fără beneficiile căsătoriei. V-ați jucat cu această idee pentru a evita tragedia divorțului. Însă înainte de a lua o hotărâre în această privință, gândiți-vă.

Concubinajul cunoaște în zilele noastre o popularitate cum nu a mai cunoscut niciodată. Un studiu realizat la Universitatea statului Ohio a relevat că, între anii 1967 și 1973, numărul cuplurilor care trăiesc în concubinaj a crescut cu 267 de procente![20] Cifrele ultimului recensământ arată că din 1971 și până în 1981 numărul cuplurilor necăsătorite, care trăiesc împreună, a sărit de la 523.000 la 1.560.000 (în Statele Unite). Rareori sociologii au descoperit o astfel de schimbare rapidă în ceea ce privește unul dintre aspectele comportamentului social.

Cercetarea unui studiu Boulder, cu privire la cuplurile necăsătorite care trăiesc împreună, furnizează informații interesante pentru oricine ar fi tentat să aleagă această alternativă. În acest studiu, motivul cel mai frecvent pe care-l prezintă femeile pentru trăirea în concubinaj este acela că, recurgând la acesta, speră ca în viitor să se poată căsători. Cu toate acestea, bărbații și-au exprimat motivele ca fiind „plăcere și comoditate sexuală". Un bărbat a declarat direct, fără menajamente: „Dacă trăiești cu o puicuță, este cu mult mai ușor s-o ai în pat!"[21]

Un alt studiu a relevat că nemulțumirea cea mai comună a femeilor care trăiesc în concubinaj cu un bărbat este exprimată astfel: „Uneori, am simțământul că sunt folosită". Și nici nu durează prea mult timp până când unele dintre aceste fete să-și dea seama de acest lucru! Atitudinea masculină este: „De ce mi-aș asuma riscul căsătoriei, dacă pot obține tot ceea ce-mi trebuie, fără să mă oblig la o viață întreagă de angajament și responsabilitate?"

Jurnalista Sally Quinn a scris un articol intitulat: „De ce concubinajul nu a fost de ajuns pentru Sally Quinn". După ce a trăit

timp de cinci ani cu editorul de la Washington *Post*, Ben Bradlee, ea s-a răzgândit și s-a hotărât să se căsătorească. Cu ocazia celei de-a doua aniversări a căsătoriei lor, jurnalista reflecta candid și nostalgic la motivul pentru care căsătoria devenise brusc atât de importantă pentru ea și, de asemenea, motivul care le determină pe multe dintre prietenele ei să rostească, la rândul lor, acest jurământ de căsătorie.

Ani de zile, doamna Quinn a privit în jur la modelele de căsnicie pe care le cunoștea și nu i-a plăcut priveliștea – cupluri care după un timp încetaseră să încerce să ofere mai mult; în care cei doi erau siguri unul de celălalt și de aceea erau plictisiți; cupluri care nu mai flirtau, nu se mai tachinau și nu mai făceau nici unul dintre lucrurile amuzante, pe care oamenii care trăiau împreună, fără să fie căsătoriți, le făceau. În schimb, i-a plăcut ceea ce a văzut la cuplurile care trăiau în concubinaj. În relația acestora era viață, libertate. Ei stăteau împreună pentru că doreau cu adevărat acest lucru. Se distrau, se simțeau bine împreună, aveau aventură și romantism. Călătoreau, ieșeau să ia cina în oraș și își luau zborul într-o clipă, dacă așa simțeau, fără să dea socoteală nimănui.

Și totuși, ce a făcut-o să-și schimbe părerea? Nimic major – doar lucruri mici, amănunte. A vrut să fie nu doar iubită, ci și prețuită, apreciată. Și apoi, mai erau acele mici probleme sociale care se ridicau din când în când. Cum putea să-l numească pe Ben? Prieten? Amant? Escortă? Orice, dar cu siguranță soț nu. Și cum aveau să doarmă atunci când prietenii pe care îi vizitau îi invitau să rămână la ei peste noapte? În dormitoare separate? În același pat? Mai mult decât atât, ei nu-și datorau nimic unul celuilalt, nu aveau nici o obligație unul față de celălalt. Așa că, în cele din urmă, Sally Quinn i-a spus lui Ben că vrea să se căsătorească. El s-a gândit bine și, o săptămână mai târziu, s-au căsătorit. Era bucuroasă acum? Da! Iată ce scrie:

„Concubinajul îmi consuma atât de multă energie emoțională!... Acum mă simt liberă să-mi consum energia emoțională pentru alte lucruri, cum ar fi să iubesc total fără să reținnimic pentru a 'avea spatele asigurat' – în caz de nevoie. Este atât de relaxant să fii căsătorit."[22]

Căsătoria oferă cuplului posibilitatea fericirii, deși nu le asigură și mijloacele prin care să o obțină. Nu există nici o putere magică în căsătorie, care să schimbe persoanele și împrejurările. Nu există nici o măsură de dragoste care să garanteze cuplului că vor trăi pentru totdeauna fericiți. Nici o cuvântare rostită în ziua nunții nu-i poate învăța pe cei doi cum să ajungă la o veșnică beatitudine. Orice fericire pe care o vor dobândi va fi rezultatul eforturilor personale, al cunoștințelor, iubirii și angajamentului. Nunta aduce cu sine câteva schimbări interioare, dar nu face transformări dramatice în ceea ce privește statutul, drepturile și ocaziile. Iubiții care trăiesc împreună consideră că, evitând căsătoria, evită avocații pentru divorț și pensiile alimentare, dar cel mai adesea nu au parte de mai puține lacrimi, dureri de inimă și probleme.

Ce să faceți dacă ați mers deja prea departe?

Un tânăr a cerut o întrevedere cu consilierul școlii pe care o frecventa. După ce a intrat în biroul acestuia și s-a așezat pe scaun, aproape că nu a reușit să spună pentru ce venise din cauza stării de nervozitate în care se găsea. Gâtul îi era uscat și ochii i se scăldau în lacrimi. În cele din urmă, și-a început povestea: „Acum trei ani, am fost angajat, pe timpul verii, de o familie, ca să fac reparații în gospodăria lor. În timpul zilei, când toți ceilalți erau plecați, soția, și totodată mama acestei familii, petrecea o bună parte din timp stând de vorbă cu mine. Era o persoană cu care îți plăcea să stai de vorbă și avea întotdeauna cuvinte de laudă la adresa muncii mele. Într-o zi, mi-a propus să avem o relație sexuală. După experiența aceea m-am simțit atât de îngrozitor, încât mi-am părăsit slujba chiar a doua zi și nu m-am mai întors niciodată în casa aceea. De atunci au trecut trei ani, dar încă nu pot uita. Vreau să găsesc o fată drăguță și cuminte și să mă așez la casa mea, să am o căsnicie fericită, dar mă simt atât de vinovat și de nevrednic ... Ce pot să fac?"

Ce ar trebui să faci, dacă deja ai mers prea departe? Mai întâi de toate, nu trebuie să te simți murdar sau subuman. Și nu ești obligat

să te căsătorești cu o persoană doar pentru că ați avut o relație sexuală împreună. Nu ești obligat să te căsătorești nici pentru că în urma relației voastre sexuale a rezultat o sarcină. Căsătoria doar pentru a-i da copilului un nume reprezintă unul dintre motivele cel mai puțin valabile pentru încheierea unui mariaj. Un cuplu care a ajuns în această situație poate găsi alte alternative.

Dacă ești deja implicat într-o relație sexuală, remediul nu este deloc ușor. Dar iată câteva sugestii:

1. Recunoaște-ți greșeala. O fată a intrat suspinând în biroul consilierului școlii cu o poveste despre cum ea și prietenul ei merseseră, „în mod cu totul accidental", „până la capăt". Haideți să privim realist la situația ei. În primul rând, ar fi trebuit să spună că ea și prietenul ei nu *intenționaseră* să meargă până la capăt. Emoțiile le scăpaseră însă de sub control și inevitabilul se produsese. Dar acesta nu a fost un accident! Ambele părți luaseră în mod liber și conștient o serie de decizii care făcuseră ca lucrul acesta să se poată întâmpla. Ei căutaseră un loc unde să poată fi singuri, fără să fie deranjați de nimeni. De asemenea, trecuseră în mod voit de la mângâierile ușoare la cele „grele", avansând pe calea intimității fizice. Și nu în ultimul rând, amândoi fuseseră de acord cu contactul sexual – atunci când îngăduise acest lucru, ea îl și aprobase.

A numi toată această succesiune de activități drept „accident" nu înseamnă altceva decât autoînșelare. Realitatea este că ambii parteneri refuzaseră să tragă linie în cele câteva puncte în care s-ar fi putut opri din a merge mai departe. Sub influența excitației sexuale și emoționale, ei sacrificaseră principiile morale și spirituale. Acesta nu este un accident, ci o alegere. Cu cât un cuplu va recunoaște mai repede acest lucru, cu atât cei doi vor fi mai capabili să rezolve problema și să facă față simțămintelor de vinovăție, legate de aceasta.

2. Cere-I iertare lui Dumnezeu. O dată ce ți-ai asumat propria vinovăție, poți trece la pasul următor, acela de a-ți mărturisi greșeala înaintea Tatălui tău ceresc. Ce mare binecuvântare este religia în

această privință! Mărturisirea face bine sufletului, iar noi îi vom putea sluji lui Dumnezeu care ne iartă păcatele în mod deplin și desăvârșit atunci când ne pocăim. Dacă ne recunoaștem greșelile și le regretăm cu adevărat, Dumnezeu are o cale minunată de a folosi aceste experiențe spre binele nostru. De fapt, prin greșelile noastre, El ne poate ajuta să devenim persoane mai puternice, mai bune și mai aproape de desăvârșire. Atitudinea pe care o ai față de experiența prin care treci te poate ajuta să devii o persoană mai iubitoare, mai plină de compasiune și mai înțelegătoare atunci când păcatul îi prinde în cursă și îi înrobește pe cei din jurul tău.

Așadar încetați să vă biciuiți la nesfârșit cu simțăminte de vinovăție. Uitați lacrimile și nopțile de nesomn. Încetați să vă autopedepsiți. Încetați să vă privați singuri de la orice activitate spirituală din cauza simțămintelor voastre de vinovăție.

3. Încetați să vă întâlniți unul cu celălalt. Dacă sunteți deja implicați într-o relație sexuală și vreți să testați dacă este vorba despre dragoste adevărată sau doar despre o pasiune irațională, există doar o singură cale de a afla. Trebuie să izolați factorul sexual. În orice experiment științific, variabila trebuie izolată. În cazul acesta, variabila este sexul.

Studiile arată că o relație sexuală bună poate păstra cuplul laolaltă timp de trei până la cinci ani, dar nu mai mult de atât, dacă aceasta este tot ceea ce îi leagă pe cei doi. Chiar și numai pentru acest motiv cuplul ar trebui să reziste inițierii unei relații sexuale la începutul relației lor. Sexul înșală emoțiile. Un cuplu trebuie să fie foarte sigur de existența celorlalți factori înainte de a umbri și complica tabloul cu reacțiile puternice, care ies la suprafață atunci când intervine sexul. Cei care încearcă să evite actul acesta nu fac altceva decât să se înșele.

Refuzați să vă mai întâlniți unul cu celălalt pentru o vreme, de preferat câteva luni. Puteți să vă scrieți sau să vorbiți la telefon, dar trebuie să evitați orice ocazie de a fi împreună singuri. Jurământul de a vă abține de la sex atunci când vă vedeți unul cu celălalt, la fel ca

înainte, nu vă va conduce la nici un rezultat. O dată ce un cuplu a dezvoltat obiceiul de a face sex, celor doi le este aproape imposibil să fie împreună fără a parcurge drumul învățat. Este aproape ca atunci când ești dependent de un drog puternic: în momentele când ești lucid și privești situația în mod realist, îți promiți că nu-l vei mai lua niciodată. Dar atunci când pofta lovește din nou, nu te mai poți controla.

Tu și iubitul tău (sau iubita ta) trebuie să luați și să respectați decizia de a nu vă mai vedea unul cu celălalt. Dar hotărârea aceasta nu va fi eficientă, dacă este luată ca urmare a insistenței părinților, a pastorului sau a vreunui prieten. Nu veți face altceva decât să vă aruncați din nou unul în brațele celuilalt imediat ce aceștia s-au întors cu spatele. Doar voi puteți lua hotărârea de a sta departe unul de celălalt. Va fi o perioadă destul de dificilă pentru voi, dar ea vă va oferi amândurora posibilitatea de a verifica și analiza calitatea relației voastre.

Chiar dacă Dumnezeu v-a iertat păcatele, s-ar putea să fiți nevoiți să suportați unele consecințe. Dacă ți-ai pierdut virginitatea cu atât de mult timp în urmă, încât nu-ți mai aduci aminte nici unde și nici când, realitatea rămâne – nu mai ești virgin(ă). Dacă ai suferit de o boală venerică, ai rămas gravidă sau ai lăsat pe cineva gravidă, ai făcut un avort sau ai dat un copil spre adopție, amintirea teribilă a acestor lucruri va reveni din timp în timp. Dar Dumnezeu are un uimitor mod de a vindeca asemenea amintiri, astfel că ele nu te vor urmări toată viața asemenea unei fantome a trecutului. Atunci când Dumnezeu spune că îți iartă păcatele, El vrea să înțelegi prin aceasta că nu doar ți le iartă, ci le și *uită*. El îți oferă libertatea unui nou început. În ochii Săi, trecutul tău este curat, pentru că El a șters totul cu buretele. Este ca și când nu s-ar fi întâmplat niciodată nimic.

Mergi înainte în fericire, cinste și seriozitate. Iar în ziua nunții tale, când vei înainta către altar, în minunatele-ți veșminte de nuntă, chipul tău nu trebuie să oglindească nici o urmă de autoînvinovățire sau de condamnare pentru trecut, ci doar recunoștință față de un Tată ceresc care este suficient de măreț și de puternic, încât să poată ierta chiar și păcatele sexuale.

Planul lui Dumnezeu pentru sex

Un renumit consilier în probleme premaritale a spus odată: „Singurul motiv temeinic pentru o căsătorie fericită este acela de a fi îndrăgostit până peste cap, pe o bază sexuală centrată în jurul unei dorințe fizice". Dacă s-ar fi oprit aici, mulți dintre voi v-ați fi putut construi un eșafodaj pentru a vă scuza orice alegere. Dar consilierul a continuat prin a adăuga că, așa fundamental cum este sexul, „este nevoie de ceva cu mult mai important pentru a avea o căsnicie fericită".

Sexul în sine este mai mult decât un apetit animalic. Dragostea adevărată combină dorința sexuală cu toate celelalte componente care construiesc cel mai înalt tip de relație între un soț și o soție. Dragostea înseamnă prietenie, tandrețe, stăpânire de sine, altruism, bunătate și loialitate, toate îmbinate cu dorința sexuală.

Impulsul sexual, despărțit de celelalte aspecte ale relației, tinde să domine, să cucerească, să impună sau să supună într-un mod egoist. În sine, este un instinct animalic. Dragostea autentică însă idealizează, controlează și armonizează dorința sexuală cu viețuirea socială. Dragostea este centrată asupra celeilalte persoane. Sexul fără dragoste este egocentrist, o poftă nesățioasă după satisfacere fizică, după descărcare fizică. De cealaltă parte, dragostea tânjește după intimitate, după părtășie cu cealaltă persoană.

Joe, un eminent student la universitate, era foarte admirat de colegii săi de ambele sexe, fiind desemnat drept cel mai de succes băiat, cel mai bine îmbrăcat și cel mai prezentabil. Joe era cu adevărat inteligent, talentat, demn de încredere și harnic, și avea o personalitate puternică. Femeilor singure le era tare greu să-și păstreze capul pe umeri când se aflau în preajma lui și era un lucru binecunoscut că primise propuneri chiar și din partea unor femei căsătorite. Când Joe trecea printr-un birou, dactilografele se opreau din scris. Când Joe intra în cantină, fetele se opreau din mâncat. Când Joe apărea pe terenul de fotbal, nu ovaționau doar fetele din galeria echipei lui, ci și cele din echipa adversă.

Mai mult decât atât, Joe Îl iubea pe Dumnezeu și avea și alte însușiri rare și minunate, care reprezentau o sursă de mândrie și de bucurie pentru familia lui. Asculta sfaturile tatălui său și, datorită calităților sale, devenise preferatul acestuia. În curând, frații lui au început să-l urască. În cele din urmă, au început să nu-i mai adreseze nici un cuvânt amabil.

Într-o noapte, Joe a avut un vis destul de neobișnuit. A visat că el și frații lui se aflau pe ogor și legau snopi. Deodată, snopul său a stat ridicat în picioare în timp ce snopii fraților săi s-au plecat înaintea lui. Apoi, Joe a avut un alt vis în care soarele, luna și unsprezece stele se închinau înaintea lui. Dacă frații săi îl urâseră până atunci, acum deveniseră mai furioși ca niciodată. Inimile lor rele au pus, cu grijă, la cale asasinarea lui.

Puteți găsi restul acestei istorii în Biblie, Genesa capitolul 37 și în continuare. Este o poveste captivantă și tragică. În același timp, este cea mai grozavă poveste despre drumul de la mizerie la bogăție, care a fost spusă vreodată. Frații lui Iosif l-au vândut unui grup de negustori aspri și lipsiți de scrupule, care, la rândul lor, atunci când au ajuns în Egipt, l-au vândut și ei. Potifar, șeful Biroului de Investigații al lui Faraon (FBI), l-a cumpărat și l-a pus administrator peste toată casa lui.

Nu după mult timp, soția lui Potifar a încercat să-l seducă pe Iosif. Deși era căsătorită cu un bărbat care avea și bani și putere, ea nu era oarbă față de șarmul masculin al tânărului. Timp de mai multe săptămâni, ea a făcut planuri și a pus la cale strategii. Îmbrăcată întotdeauna cât mai atrăgător cu putință, ea s-a arătat a fi cât se poate de accesibilă. Într-una din zile, ea și-a luat mai mult timp decât de obicei pentru a se aranja. S-a machiat, s-a fardat, și-a aranjat părul într-o coafură tinerească, s-a îmbăiat în parfum și și-a aruncat pe ea cel mai transparent neglijeu, după care l-a invitat pe Iosif să se culce cu ea.

Iosif, un bărbat în toată puterea cuvântului, avea o imagine 20/20 și o femeie foarte atrăgătoare care tocmai i se oferea. El se afla exact la vârsta la care dorințele sexuale ale unui bărbat ating culmea.

Iosif nu avea timp să cântărească și să calculeze care ar fi cel mai potrivit mod de a acționa. El a tratat cu multă seriozitate această situație, gândindu-se că Potifar îi încredințase toată casa lui – și cu siguranță că în această casă era inclusă și soția acestuia. El nu a încercat nici să-și aducă argumente că aventura aceasta nu-i privea decât pe ei doi, care erau implicați, și că, atâta timp cât nici o altă persoană nu afla, nu avea să sufere nimeni. Nici nu a încercat să se convingă de faptul că, dacă totuși s-ar întâmpla ceva, ea ar putea face un avort.

El a răspuns NU! De o mie de ori *NU*! Iosif nu a luat această decizie de-abia atunci când soția lui Potifar l-a abordat și ispitit. El hotărâse aceasta cu mult timp înainte. În clipa aceea, el știa deja ce are de făcut și a făcut ceea ce era obișnuit să facă.

În fața ispitei, Iosif a fost în stare să-și îndrepte privirea în altă parte. El a fugit și și-a lăsat haina în mâinile soției lui Potifar, dar nu pentru că aceasta ar fi fost lipsită de atractivitate, ci pentru că Iosif învățase să-și refuze anumite plăceri pentru a putea atinge ținte mai înalte, de perspectivă. El știa importanța sacrificiilor prezente pentru răsplata viitoare.

Cei mai mulți dintre noi suntem convinși că putem alege corect chiar în clipa în care ni se cere să luăm o decizie. Dar în realitate, noi nu alegem în acel moment, ci alegem în conformitate cu modul în care am ales de sute de ori mai înainte. Destinul nostru nu este determinat de ceea ce hotărâm să facem, ci de ceea ce deja am făcut. În realitate, viitorul nostru stă în ceea ce am lăsat deja în urmă!

Dacă vrei să fii un învingător, așa cum a fost Iosif, și tu va trebui să renunți la anumite plăceri imediate de dragul unor câștiguri viitoare. Vei alege mai degrabă să-ți îndrepți privirea de la nelegiuire decât să o accepți ca fiind ceva normal. Așa cum Iosif a descoperit și a urmat legea castității și a curăției, tot astfel poți descoperi și trăi și tu după un cod al decenței și al moralității, într-o lume care pune prea puțin preț pe aceste valori.

NOTE DE SUBSOL

[1] Paul H. Landis, *Making the Most of Marriage*, 3d ed. (New York: Appleton-Century-Crofts, 1965), p. 394.

[2] *Ibid*.

[3] Richard F. Hettlinger, *Living With Sex: The Students' Dilemma* (Boston: Little, Brown and Co., 1972), capitolul 10.

[4] Ray E. Short, *Sex, Love, or Infatuation: How Can I Really Know?* (Minneapolis: Augsburg Publishing House, 1978), p. 77.

[5] *Idem*., p. 93.

[6] Landis, *op. cit*. p. 399.

[7] Alberta Mazat, *That Friday in Eden* (Mountain View, Calif.: Pacific Press, 1981), p. 104.

[8] Tim Stafford, *A Love Story* (Grand Rapids: Zondervan, 1977), p. 38.

[9] „The Shocking Statistics", *Woman's Day*, Oct. 11, 1979, p. 124.

[10] „Pregnant Teenagers: Do They Have Special Risks?" *Transition*, November, 1978, pp. 9-11.

[11] James A. Sebastian, Burton O. Leeb, and Richard See, „Cancer of the Cervix – A sexually Transmitted Desease", *American Journal of Obstetrics and Gynecology*, 15 iulie, 1978, p. 620-623.

[12] Ernest Burgess and Paul Wallin, *Engagement and Marriage* (Philadelphia: J. B. Lippincott Co., 1953).

[13] *Ibid*.

[14] Landis, *op. cit*., p. 397.

[15] Henry A. Bowman, *Marriage for Moderns*, 6th ed. (New York: McGraw-Hill, 1970), p. 132.

[16] Tim and Beverly LaHaye, *The Act of Marriage* (Grand Rapids: Zondervan, 1976), p. 211.

[17] Eugene J. Kanin and David H. Howard, *American Sociological Review*, 23:5, 558.

[18] Robert O. Blood, *Marriage*, 2nd ed. (New York: The Free Press, 1969), p. 134.

[19] John Powell, *Why Am I Afraid to Tell You Who I Am?* (Chicago: Argus Communications Co., 1969), pp. 62,63.

[20] Short, *op. cit*., p. 37.

[21] *Ibid*.

[22] Sally Quinn, „Why Just Living Together Wasn't Enough for Sally Quinn", Fresno *Bee*, Feb. 8, 1981.

Numărul persoanelor cu care poți realiza o idilă reușită este mare, dar aceasta nu înseamnă că poți încerca să te căsătorești cu oricine.

Capitolul 8

EȘTI POTRIVIT PENTRU CĂSĂTORIE?

Scriptura spune: „Când eram copil, vorbeam ca un copil, simțeam ca un copil, gândeam ca un copil; când m-am făcut om mare, am lepădat ce era copilăresc" (1 Cor.13,11).* Așa cum atunci când intri în adolescență lași deoparte anumite jucării care îți reprezentau copilăria, tot astfel, atunci când intri în maturitate, lași deoparte iresponsabilitatea copilărească.

Procesul creșterii de la copilărie la stadiul de adult este adesea numit „maturizare". El implică o serie de pași prin care individul trece de la o totală dependență de părinții săi către capacitatea de a se conduce singur. Uneori s-ar putea să fie dificilă o determinare a etapei în care vă aflați în acest proces, deoarece copilul din tine își privește imaginea în oglindă din propriul său unghi de vedere. Doar atunci când ai crescut suficient, ca să te poți privi dintr-o poziție potrivită, vei putea sta față în față cu propriul tău comportament și te vei putea vedea exact așa cum te văd ceilalți.

Dacă ești suficient de matur ca să te căsătorești, vei recunoaște căsătoria ca fiind ceea ce este de fapt. Vei realiza că ea nu reprezintă o cale ușoară de a scăpa de realitate sau de problemele personale, ci, mai degrabă, ea însăși poate aduce cu sine noi probleme și responsabilități mai mari. Cu toate acestea, căsătoria poate aduce fericire și o mare împlinire personală. Vei înțelege că ea oferă cea mai mare răsplată atunci când relația reprezintă o împlinire *reciprocă*

a nevoilor personale. Vei realiza că, de fapt, căsătoria nu este o chestiune privată între doi oameni, ci ea garantează stabilitatea comunității și protejează siguranța copiilor care se nasc. Dacă ești suficient de matur ca să te căsătorești, vei recunoaște aceste implicații mai profunde, cât și însemnătatea propriei tale vieți.

Maturitatea pentru căsătorie include înțelegerea naturii dragostei și a modului cum aceasta se dezvoltă încet, pe măsură ce treci prin adolescență, până aproape de momentul când devii adult. Vei fi în stare să recunoști diferitele etape ale dragostei, precum și felurile de dragoste pe care le-ai experimentat până în prezent. Fiecare dintre experiențele tale trecute, legate de dragoste, ar trebui să te fi învățat ceva prețios pentru viitor. Probabil că de-abia acum vei realiza că ai iubit câteva persoane lângă care n-ai fi putut să trăiești. Vei realiza că dragostea trebuie să fie susținută de interese și de ținte comune, de acceptare și de respect reciproc. Vei fi în stare să faci deosebirea între dragostea romantică (pasiune), așa cum este ea ilustrată în filme și ficțiuni, și acel fel de dragoste care aduce cu sine o fericire durabilă în căsnicie.

Dacă ești matur, înseamnă că ți-ai dezvoltat o filozofie despre viață, care te va călăuzi în viitor. Ți-ai stabilit concepțiile, valorile și țintele religioase și trăiești în conformitate cu ceea ce crezi că este drept și bun. Ai descoperit că relația ta cu Dumnezeu lucrează și că îți permite să faci față problemelor de viață. Poate că drumul exact pe care vei merge în viitor nu este clar trasat, dar direcția este stabilită.

Te-ai evaluat cu atenție și ești pe deplin conștient de calitățile și de slăbiciunile pe care le ai. Depui eforturi ca să-ți îmbunătățești punctele slabe, acolo unde este posibil. Ai învățat să-ți accepți slăbiciunile pe care se pare că nu le poți schimba fără simțăminte excesive de vinovăție sau de descurajare. Construiești pe punctele tari din caracterul tău și le folosești la maximum. Recunoști acele aspecte ale vieții în care ai eșuat, dar le compensezi făcând alte lucruri foarte bine. Îți poți accepta limitele și știi să-ți apreciezi calitățile.

Ai privit îndelung și atent la mediul tău familial, la contribuția acestuia pentru a ajunge ceea ce ești. De asemenea, ai privit și la acele lucruri din familia ta, pe care le vei lua în propria căsnicie. Studiile arată că, într-o foarte mare măsură, climatul emoțional din căminul părinților îți influențează șansele de a avea tu însuți o căsnicie reușită. Dacă trecutul tău a fost marcat de nefericire sau dacă generațiile precedente au cunoscut eșecuri în căsnicie, vei privi aceste situații în mod realist și vei începe să te gândești la niște căi constructive, prin care să depășești asemenea obstacole care ar putea sta în calea fericirii tale viitoare. Nu-ți condamni părinții pentru eșecurile lor, iar dacă provii dintr-o familie fericită, nu consideri că, prin aceasta, propria fericire îți este asigurată. Dimpotrivă, te vei strădui să înțelegi pe deplin acele componente care pot conduce la o viață de familie fericită.

Dacă ești matur, înseamnă că ai învățat să tratezi problemele în mod constructiv. Frustrările și nedreptățile vieții nu te vor arunca în crize de confuzie, de descurajare sau de dezorganizare. Ai învățat din experiențele trecutului și știi să le folosești ca pe niște mijloace de creștere, care să te ajute să faci față crizelor și urgențelor. Capacitatea de a trata astfel de situații îți va afecta în mod considerabil capacitatea de a construi o căsnicie reușită.

Dacă ești matur, ai învățat despre relațiile interpersonale. Știi că reacțiile comportamentale, atât ale tale, cât și ale celorlalți, sunt determinate de motivații interioare. Îți dai seama că un comportament agresiv și dominant ascunde adesea un simțământ de nesiguranță, și că folosirea drogurilor, consumul de alcool, sexul și diferite alte dependențe reprezintă metode obișnuite de a nega problemele vieții. Recunoști că gelozia este o expresie a nesiguranței și a simțământului că ești necorespunzător. Știi că o atitudine critică nu este altceva decât o încercare de a-i doborî pe ceilalți pentru a te înălța pe tine. Înțelegerea factorilor care influențează comportamentul te va ajuta în alegerea partenerului de căsătorie și în toate relațiile interpersonale.

Ai atins deja un anumit grad de independență în gândire. Poți gândi pentru tine însuți. Ai trecut de faza imatură a răzvrătirii, în

care aruncai peste bord tot ceea ce te învățau părinții. Ți-ai formulat propriile idei, bazate pe atitudinile și pe experiențele tale de viață, astfel încât să poți lua decizii independente.

Îți poți asuma responsabilitatea propriilor greșeli. Ai depășit faza în care îi acuzai pe ceilalți pentru slăbiciunile tale și refuzai să-ți recunoști greșelile. Atunci când faci o greșeală o accepți și încerci să înveți din experiența ei.

Un tânăr de 17 ani spunea: „Am încercat mai degrabă să învăț din propriile greșeli, decât să neg realitatea. Ori de câte ori încerc să-mi declin responsabilitatea pentru ceea ce am făcut, spunând: 'Ei bine, oricum nu a fost vina mea', lucrul acela se întâmplă din nou, chiar mai rău decât în ocazia precedentă. Este mai ușor să înveți lecția de prima dată, decât să o înveți mai târziu."

Un copil mic vrea să i se dea ceea ce vrea atunci când vrea. O persoană matură însă poate să vrea ceva și totuși să facă alegeri în această privință. Ea poate să analizeze situația și să facă planuri. Ea vrea să se căsătorească acum, dar, dacă o face, va trebui să renunțe la studii și să-și abandoneze educația. Ea vrea un viitor sigur, dar dorește să-și ia timp ca să se pregătească pentru slujba respectivă. Simte dorințe sexuale puternice față de fata cu care este prieten, dar și-a stabilit valorile și își lasă deoparte dorințele imediate de dragul viitorului lor împreună. Dacă ești matur, poți să așezi nevoile și dorințele partenerului tău mai presus de ale tale – cel puțin uneori. Unul dintre episoadele de desene animate Peanuts îl arată pe Charlie Brown discutând cu Lucy. Charlie spune: „Aș vrea să pot simți că cineva are nevoie de mine". Lucy spune: „Nu uita, Charlie Brown, că oamenilor, de care ceilalți au nevoie cu adevărat, li se cere să facă o mulțime de lucruri". El se gândește câteva clipe și apoi răspunde sarcastic: „Aș vrea să mă simt util și totuși să nu fac nimic". Cât de adesea suntem ispitiți de acest fel de dragoste și de preocupare pentru celălalt! Dar este cu totul lipsit de realism. Incapacitatea partenerului de a se pune la dispoziția celuilalt, de a se gândi mai întâi la nevoile celuilalt, este în mare măsură cauza agoniei maritale.

Ai depășit faza atitudinilor imature față de sex. Unii oameni cred că sexul este ceva vulgar, murdar, secret sau păcătos. Dacă ești suficient de matur, încât să te căsătorești, înseamnă că ți-ai dezvoltat atitudini pozitive și sănătoase în ceea ce privește sexul și încerci să schimbi orice atitudine necorespunzătoare. S-ar putea să ai nevoie de consiliere pentru a realiza acest lucru sau ai putea să citești niște cărți bune și autorizate pe această temă, dar cu siguranță vei face, toți pașii necesari pentru a-ți corecta atitudinile greșite.

Dacă ești matur, vei fi în stare să-ți stabilești propriul nivel de maturitate. Dacă ești o persoană imatură, vei fi aproape cu totul inconștient de schimbările pe care trebuie să le faci și de creșterea de care ai nevoie. Cu cât ești mai lipsit de maturitate, cu atât vei fi mai grăbit să te arunci într-o căsătorie fără să fi înțeles câtuși de puțin responsabilitățile care decurg de aici. Un om matur nu se va teme în mod nejustificat de responsabilitate, ci va privi realitatea în față și va face pașii necesari, ca să se pregătească pentru ea.

Cum pot să știu dacă partenerul meu este pregătit pentru căsătorie?

Este cât se poate de normal ca și din partea partenerului tău să se aștepte aceeași maturitate care se așteaptă și de la tine. Dar cum noi nu ajungem niciodată la același nivel de maturitate în același domeniu, este dificil să spunem dacă celălalt este sau nu matur. Ar fi formidabil dacă un geniu s-ar gândi să inventeze un instrument sau un dispozitiv prin care să ne putem măsura maturitatea și să vedem în ce măsură suntem potriviți pentru căsătorie! Acest geniu ar deveni miliardar peste noapte și ar scuti mii de oameni de durerile de inimă provocate de alegerea unui partener de viață doar pe baza indiciilor romantice.

Femeile par să posede o mai mare profunzime de gândire decât bărbații când hotărăsc dacă un partener este sau nu potrivit. Un studiu asupra eșecurilor maritale a arătat că 70 % dintre bărbații ale căror căsnicii eșuaseră avuseseră convingerea că vor avea o familie

reușită. Spre deosebire de ei, doar 48 % dintre soții gândiseră astfel. Până și familia sau prietenele apropiate ale unei fete sunt niște profeți mai buni decât familia și prietenii băiatului.[1]

Clinicile maritale îi pot ajuta pe tineri să-și analizeze bine opțiunile, însă majoritatea tinerilor nu au acces la astfel de servicii, iar majoritatea nu ar apela la ele nici dacă ar putea. Cei mai mulți dintre ei se încred în romantism, în părerea familiei și a prietenilor apropiați.

Faptul că citiți o carte pe această temă arată că vreți să evitați greșelile și capcanele cărora alții le-au căzut victime. Astfel, ca să vă puteți orienta, vom discuta în continuare despre câteva tipuri de personalitate[2], pe care ar trebui să le evitați.

Tipul extrem de posesiv. Un bărbat demonstrează un comportament gelos și/sau revendicativ, încercând să-și întărească sau să-și îmbunătățească o imagine de sine nesigură, șovăielnică. El va încerca să domine femeia astfel încât să-și poată crea un simțământ de securitate. În căsnicie, el nu îi va oferi soției sale prea multe ocazii de a-și exercita propria voință. Femeia excesiv de posesivă poate juca un rol de mic dictator, ca „viță agățătoare" sau ca „mamă care știe cel mai bine". Ea va fi geloasă pe fiecare aspect al vieții soțului ei – slujba lui, prietenii, părinții și familia lui și, mai presus de orice, cunoștințele lui de sex feminin. Ea va încerca să-l țină legat de fusta ei, spunând însă lumii că aceasta este voința lui și că este pentru binele lor.

Tipul veșnic nemulțumit. Bărbatul cu o astfel de personalitate va fi extrem de ambițios și se va strădui pentru a atinge niște ținte pe care nu le poate defini prea bine. Trece de la o slujbă la alta, în încercarea de a găsi o soluție. Refuză să muncească sârguincios pentru un scop bine determinat. Femeia veșnic nemulțumită poate să aibă așteptări sociale și maritale pe care doar un bărbat bionic (un superman) le-ar putea împlini. Filmele, programele de televiziune și poveștile de dragoste fictive i-au hrănit așteptările nerealiste, astfel că nimeni nu poate să corespundă pretențiilor ei.

Tipul temperamental, instabil. Bărbatul temperamental este egoist și supărăcios, iritabil. El se consideră superior celorlalți și pretinde ca toți să recunoască aceasta. În căsnicie, va aștepta doar să primească și o va lăsa pe soția sa să fie infirmieră, mamă și admiratoare constantă, fără să-i ofere nimic în schimb. Femeia temperamentală este capricioasă, dramatică și imprevizibilă. Are nevoie de un auditoriu ca să poată acționa, și i se pare că rutina de gospodină și mamă este plictisitoare.

Tipul superior. Bărbatul cu o astfel de personalitate cunoaște câte ceva din aproape orice domeniu și domină orice conversație atâta timp cât aceasta rămâne la un nivel superficial. El are o minte ascuțită și își poate domina prietenii. Comportamentul său agresiv ascunde, de obicei, o personalitate instabilă și temătoare. Dacă cineva îi descoperă slăbiciunile este distrus, iar soția lui trebuie de fiecare dată să-l răsfețe și să-i îndeplinească dorințele, ca să nu rămână indispus și frustrat.

Femeia care se consideră superioară reușește în aproape tot ceea ce întreprinde – carieră, gospodărie și maternitate. Lucrează din greu, ca să aibă succes și să compenseze și în acele domenii în care este deficitară, dar în privința cărora se consideră dotată. Are un spirit de competiție, pronunțat, chiar și în relația cu soțul ei. Își consideră soțul, prietenele și chiar propriii copii ca pe niște amenințări reale pentru statutul ei. Dacă nu-și atinge scopul, își blamează căsnicia, soțul și copiii.

Tipul excesiv de meticulos. Persoana excesiv de meticuloasă se îmbracă ireproșabil și are tabieturi greu de satisfăcut. De obicei, a stat singură timp de mai mulți ani sau a avut o mamă „desăvârșită" în orice privință. Nu poate tolera nimic mai puțin decât un partener desăvârșit, astfel că foarte puțini oameni îi stau în preajmă. Ori de câte ori se confruntă cu o problemă personală, nivelul său de frustrare crește o dată cu pretențiile.

Tipul căruia îi place să flirteze. „Alesul doamnelor" preferă companii de genul feminin și evită propriul sex. Are un succes deosebit la fete și ele îl consideră, de obicei, „o partidă". Flirturile lui sunt adesea o încercare de a se reasigura de propria masculinitate și maturitate emoțională, pentru că, de obicei, are serioase îndoieli cu privire la bărbăția sa. Cum în cea mai mare parte șarmul lui este contrafăcut, în intimitatea emoțională și sexuală a căsniciei un astfel de bărbat este, de obicei, o adevărată dezamăgire.

Femeia cu o astfel de personalitate nu obosește niciodată să se joace de-a „vino-ncoace". Este extrem de preocupată de îmbrăcăminte și nu reușește să facă față rutinei vieții de fiecare zi mult timp după căsătorie. Flirturile ei permanente îl pun adesea pe soț în situații jenante. Pe măsură ce începe să-și piardă tinerețea și frumusețea, ea este o potențială candidată la o aventură extraconjugală, în care încearcă să-și dovedească sieși că încă este atrăgătoare, dorită și căutată.

Semnalele de pericol, legate de aceste tipuri de personalitate, nu apar întotdeauna încă din primele faze ale relației. De aceea, eu recomand întotdeauna ca logodna să fie precedată de o lungă perioadă de curtenie. Oamenii care se grăbesc să se căsătorească fără să recunoască semnalele de pericol, sunt, de cele mai multe ori, cel mai puțin pregătiți pentru ea.

De fapt, unii oameni se căsătoresc în grabă tocmai pentru a evita confruntarea cu aceste semnale de avertizare. Un mecanism constrângător dinăuntrul lor îi împinge la altar fără să țină seama de nici un obstacol. Alții se căsătoresc în speranța că statutul matrimonial îi va ajuta să iasă din situațiile dificile. Astfel de persoane ignoră elementele îndoielnice ale relației. Factorii care îi motivează pe oameni către o astfel de decizie pot include divorțul părinților, decesul unui membru al familiei, existența unui părinte vitreg cu care nu se înțeleg sau un sentiment de nesiguranță cu privire la educație sau la propriul viitor. Aceste persoane nu vor să-și evalueze șansele de a reuși în căsnicie și resping orice idee care le-ar putea zădărnici planurile de a se arunca spre căsătorie.

Alții sunt pur și simplu nepăsători. Ei iau decizii în grabă, în toate domeniile vieții, fără a cântări consecințele. Ei ignoră orice mijloc de prevedere și acționează fără să se gândească. Istoria vieții unor astfel de persoane este, în general, un lung șir de eșecuri, iar ei ajung să-și dea seama că au pierdut din vedere considerente importante în luarea deciziilor doar atunci când este prea târziu.

O altă categorie sunt aceia care ignoră semnalele de avertizare într-o relație datorită ideilor romantice, pe care le au cu privire la dragoste. Ei se aruncă orbește înainte, ținând la ideile lor fanteziste și idealiste și refuzând orice dovadă că alegerea lor de căsătorie s-ar putea să nu fie înțeleaptă.

Lista următoare, care prezintă acele caracteristici comportamentale sociale, superficiale, ce trădează un individ imatur, vă poate ajuta să vă păziți de o căsătorie dezastruoasă.

Caracteristici comportamentale sociale superficiale[3]

1. Manifestă teamă și anxietate atunci când se confruntă cu o situație nouă sau neobișnuită, care nu prezintă însă nici o amenințare reală; exprimă un nejustificat simțământ de vinovăție, care nu pare să aibă nici o motivație.

2. Trece prin frecvente stări de emoție și excitație care sunt mai intens trăite decât o cere situația, sau care nu sunt deloc potrivite cu situația respectivă; se dedă la frecvente accese de râs isteric, de plâns sau de agitație generală.

3. Are fobii; manifestă teamă sau dezgust nejustificat față de anumite obiecte, situații sau idei la care oamenii, în general, nu reacționează.

4. Este legat de anumite ritualuri; viața de fiecare zi este în mod nefiresc modelată în jurul îndeplinirii exacte a unor activități specifice într-un mod specific.

5. Are impulsuri necontrolate – dorințe imprevizibile de a face anumite lucruri fără să țină cont de consecințe.

6. Are o adevărată obsesie în ceea ce privește starea sa de sănătate – o îngrijorare ipohondrică pentru propria sănătate, însoțită adesea

de nenumărate plângeri și văicăreli, a căror arie de durere se schimbă frecvent.

7. Are stări de adâncă depresie, însoțite adesea de nejustificate simțăminte de vinovăție.

Persoanele care manifestă caracteristicile de mai sus nu sunt pregătite pentru căsătorie. Mai mult decât atât, ar trebui să evitați cu totul să vă căsătoriți cu cineva care are o astfel de personalitate. Este întotdeauna riscant să clasifici tipurile de personalitate, pentru că este dificil să-i măsori pe oameni și să-i așezi în tipare. Cu toate acestea, o înțelegere a modului cum acționează persoanele neadaptate sau neadaptabile, precum și a extremelor care le caracterizează comportamentul, vă va ajuta să vă dați seama că orice persoană care se apropie de aceste extreme va fi un partener de căsătorie dificil, dacă nu imposibil.

Caracteristici comportamentale sociale grave ale unei persoane neadaptate[4]

1. Manifestă o timiditate și o docilitate exagerate, precum și incapacitatea de a se relaxa în prezența altora.

2. Manifestă ostilitate și antagonism față de ceilalți, față de societate, de guvern, de autoritate și de lume, în general.

3. Exprimă suspiciune și un scepticism exagerat față de oameni și față de ideile sau valorile noi.

4. Face stridente etalări în ceea ce privește îmbrăcămintea, lucrurile pe care le posedă și banii, cu scopul de a-i impresiona pe ceilalți – chiar și pe străini.

5. Manifestă aroganță și o atitudine de condescendență chiar și față de persoanele pe care le cunoaște de multă vreme.

6. Se dedă la un comportament gălăgios și turbulent, fără să țină seama de dispoziția sau de preocupările grupului în care se află.

7. Este preocupat de sex sau de subiecte legate de sex sau, dimpotrivă, manifestă o puternică aversiune față de sex.

8. Are o dorință nestăvilită după situații excitante și aventură și nu se poate bucura de momentele liniștite sau de forme mai subtile de plăcere.

9. Face remarci și gesturi publice de afecțiune față de prietenii de ambele sexe, cu totul lipsite de tact și jenante.

10. Minte și distorsionează faptele pentru a se pune pe sine și propriile realizări într-o lumină mai favorabilă.

11. Manifestă o dispoziție exagerată de a mulțumi pe oricine, chiar și pe străini, satisfăcându-le cererile și dorințele, aprobându-le părerile etc.

12. Manifestă o încredere exagerată și dorește ca tot ce ține de propria persoană să fie bine stabilit și neschimbător.

Aceste simptome nu trebuie ignorate niciodată în alegerea partenerului de viață, mai ales atunci când ele tind să fie duse la extrem.

Testarea personalității, care vă poate ajuta să vă înțelegeți și pe voi înșivă, și persoana pe care doriți să v-o alegeți ca partener, alături de sfatul unui consilier avizat, se vor dovedi de mare folos. Dar nu există nimic care să poată înlocui, în eficiență și importanță, o perioadă lungă de prietenie stabilă și de curtenie, urmată de o perioadă de logodnă de cel puțin șase luni, în care să poată fi testată compatibilitatea tipurilor de personalitate. Doar după o îndelungă cunoaștere măștile vor cădea și va ieși la suprafață adevăratul sine.

Dacă sunteți implicați într-o relație serioasă de curtenie și partenerul tău (sau partenera ta) manifestă vreunul dintre factorii menționați, ar trebui să cercetați și să aflați ce-l face să se comporte astfel.

Factorul cel mai important de luat în seamă, atunci când vă alegeți partenerul de viață

Dacă ești un tânăr normal, atunci ești în căutarea „partenerului ideal". Vrei să găsești acea persoană specială, creată special pentru tine – cu alte cuvinte, „fabricată în cer". Cu toate acestea, teoria că

undeva, pe pământ, există cineva „unic, pus deoparte" se bazează pe o premisă cu totul nesigură.

O persoană matură și pregătită se poate căsători cu oricare dintr-un număr de mai multe persoane și poate să aibă o căsnicie fericită. Însă o persoană imatură și neadaptată nu va putea avea niciodată o căsnicie fericită, indiferent cu cine s-ar căsători. Căsătoria nu face dintr-o persoană imatură una matură, ci oamenii maturi și fericiți sunt cei care fac căsnicii reușite.

Cu toate că numărul persoanelor cu care poți avea o căsnicie reușită este mare, aceasta nu înseamnă că poți încerca să te căsătorești chiar cu oricine. Trebuie să alegi cu înțelepciune. Și atunci, ce anume ar trebui să cauți într-un partener ideal? Zece factori speciali îți pot vorbi mai bine decât orice altceva despre cât de pregătită este persoana respectivă pentru căsătorie.[5] Iată-i:

1. Fericirea relației părinților;
2. Copilărie fericită;
3. Lipsa conflictului cu mama;
4. Disciplina de acasă, care a fost fermă, dar nu aspră sau dură;
5. Un puternic atașament față de mamă;
6. Un puternic atașament față de tată;
7. Lipsa conflictului cu tatăl;
8. Deschiderea și francheța părinților în chestiunile legate de sex;
9. Pedepsele primite în copilărie au fost rare și blânde;
10. Atitudinea premaritală față de sex este lipsită de dezgust și de aversiune.

Relațiile interpersonale din primii ani de viață, exemplul oferit de părinți, atitudinile și educația pe care aceștia le-au transmis copiilor lor sunt factorii cei mai importanți în pregătirea pentru căsătorie. Numeroase studii au reliefat importanța acestor factori, astfel că nu ar trebui să-i treceți cu vederea atunci când vă alegeți partenerul de viață.

Fericirea dă năvală în familii – dar la fel fac divorțul și nefericirea. Primii ani ai vieții de acasă, trăiți alături de părinți, vă pot predispune

către o căsătorie reușită. Ai învățat de la părinții tăi cum să tratezi problemele atunci când apar, cum să comunici, cum să menții un rol potrivit în relația dintre soț și soție, cum să te raportezi la copii, cum să administrezi finanțele și cum să abordezi toate celelalte aspecte de viață?

Cel mai probabil că vei duce cu tine, în noul tău cămin, modelul de comportament pe care deja l-ai învățat. Dacă ai crescut într-o familie în care a existat o permanentă atmosferă de ceartă între părinți, frați și surori, probabil că vei duce cu tine, în propria ta relație de căsătorie, același comportament. Dacă părinții tăi și-au manifestat fericirea autentică prin cuvinte iubitoare, prin fapte de amabilitate și printr-o profundă afecțiune, probabil că vei experimenta și tu aceeași binecuvântare.

Dar să presupunem că nu ai crescut într-un cămin fericit. Ce se întâmplă? Dacă dorești să studiezi și să te pregătești pentru căsătorie, poți depăși orice handicap datorat mediului din care provii. Studiile arată că atunci când o persoană se pregătește în mod deliberat pentru căsnicie, urmând cursuri de instruire, citind și făcând teste de personalitate, cercul vicios al eșecurilor în căsnicie se poate rupe. Atunci când cuplurile se pregătesc în mod chibzuit pentru căsătorie cu scopul de a rupe lanțul nefericirii care a caracterizat trecutul familiilor lor, un procent de 90 % dintre aceste căsnicii vor fi fericite sau chiar foarte fericite. Chiar dacă, o dată cu trecerea anilor, cele zece procente care și-au estimat căsnicia drept mediocră sau nefericită vor divorța (lucru care este puțin probabil), rata divorțului va fi doar jumătate din cea a părinților lor.

Nu sunteți în mod absolut și fatalist legați de mediul din care proveniți. Dacă părinții voștri au avut o relație fericită, nu aveți garanția că și relația voastră va fi la fel, și invers. Lucrul de care aveți neapărată nevoie este ca, indiferent de mediul familial din care proveniți, să abordați căsătoria în mod inteligent și să lucrați împreună la construirea unei relații fericite și reușite.

Cea mai potrivită vârstă pentru căsătorie

Câți ani ar trebui să aibă o persoană când se căsătorește? Într-o mare măsură, legile țării sunt cele care stabilesc aceasta. Vârsta legală variază de la 14 la 18 ani pentru băieți și de la 12 la 18 ani pentru fete, cu acceptul scris al părinților. Doar atunci când tinerii ajung la 18 ani (21 în Porto Rico), li se permite să decidă pentru ei înșiși. Dar sunt legile țării un ghid potrivit pentru o căsătorie reușită?

Biata Mary Lou, care s-a îndrăgostit la 15 ani, s-a căsătorit la 16 și în jurul vârstei de 18 ani s-a descris pe sine ca fiind „o femeie căsătorită și îmbătrânită înainte de vreme". Ea spunea: „Iată-mă, cu doi copii, cu un soț obosit și netrăind pentru altceva decât pentru mai multă muncă decât pot face față. N-am fost nicăieri, n-am văzut nimic și nu sunt nimic altceva decât un animal de corvoadă. Alte fete de vârsta mea ies, se plimbă cu băieții și se distrează. Au ajuns la absolvirea liceului, se pregătesc să intre la colegiu, cu alte cuvinte fac ceva pentru ele însele. Dar eu ... A trebuit să mă mărit cu primul bărbat care mi-a ieșit în cale – chiar înainte de a-mi da seama ce fac sau măcar cine sunt".

În realitate, mulți adolescenți nu *aleg* să se căsătorească – ei sunt forțați sau împinși de împrejurări să o facă. „Toți se așteptau, într-un fel sau altul, să ne căsătorim", mărturisește Tim, un tânăr de 19 ani, care fusese prieten cu Carla de când avea 15 ani. „Eram plictisit de ea încă dinainte de a ne căsători, dar mersesem atât de departe, încât simțeam că n-am cum să mai dau înapoi".

Toate studiile făcute în această privință concluzionează că acele căsătorii care sunt întemeiate prea de timpuriu nu sunt la fel de stabile precum cele ale persoanelor mai mature. Estimările arată că peste 30000 de adolescenți, cu vârste cuprinse între 12 și 15 ani, se căsătoresc în fiecare an. Adolescenții care se căsătoresc au o probabilitate de două ori mai mare să ajungă la divorț decât restul populației. Mireasa este însărcinată în 50 % dintre căsătoriile între adolescenți, iar acele mirese adolescente, care nu sunt însărcinate în ziua nunții, rămân, de obicei, însărcinate la scurt timp după aceasta.

Soților adolescenți le este dificil să-și întrețină familia din cauza puterii limitate de câștig financiar, datorită lipsei de experiență sau educației precare. Adolescenții care renunță la școală ca să se căsătorească, rareori se întorc să-și continue cursurile. Puneți toate acestea laolaltă și veți descoperi că aproape 60 % dintre căsătoriile încheiate între adolescenți sfârșesc prin divorț.

Și atunci, care este vârsta ideală pentru căsătorie? Vârsta de 22 de ani pentru femei și de 24 de ani pentru bărbați pare să asigure cele mai mari șanse de reușită. Mirii sub 24 de ani sunt, în general, instabili, iar procentul căsniciilor nereușite, în care mirele a avut sub 19 ani, este foarte ridicat. Chiar și căsătoriile încheiate între parteneri cu vârstele cuprinse între 18 și 23 de ani au o rată destul de mare a divorțului. Cuplurile în care cei doi parteneri au 25 de ani sau mai mult au peste 75 % șanse de succes. Și, potrivit psihologului Joyce Brothers, cuplurile cele mai fericite sunt cele care se căsătoresc după 28 de ani.

În căsătoriile încheiate prea de timpuriu este ceva obișnuit ca unul dintre parteneri să-și piardă interesul față de celălalt. Persoana de care ești îndrăgostit la 18 ani poate să nu fie persoana de care să poți fi îndrăgostit și la 21 de ani. De asemenea, schimbarea personalității și a valorilor complică și ea situația. Câțiva ani pe parcursul perioadei critice a procesului de maturizare pot să schimbe în mod drastic gândirea cuiva și atitudinea sa față de viață. Lipsa unui venit corespunzător generează, de asemenea, probleme majore.

Cel mai bine este ca amândoi să aveți aceeași vârstă sau bărbatul să fie mai mare cu doi-trei ani. În cazul în care fata este puțin mai mare, aceasta nu va aduce probleme speciale, dacă nici unul dintre voi nu este sensibil în această privință.

Pe măsură ce ambii parteneri înaintează în vârstă, diferențele devin din ce în ce mai puțin importante. Dar dacă, în momentul căsătoriei, unul dintre voi este cu opt până la zece ani mai mare decât celălalt, ar trebui să vă gândiți în mod serios la problemele care pot apărea. De exemplu, activitatea fizică poate să varieze; interesele pot să difere, pentru că persoana mai tânără va dori să

iasă în oraș mai des, și atitudinea celor doi față de viață poate fi diferită, pentru că o persoană tânără consideră, în general, viața ca fiind mult mai simplă decât este în realitate.

O fată poate să se căsătorească cu un bărbat mai în vârstă ca să obțină un înlocuitor al părinților sau pentru că se gândește că acesta reprezintă singura ei șansă de a se căsători. Relația poate căpăta un caracter de tată-fiică (sau de mamă-fiu, atunci când soția este mai mare).

O tânără care se căsătorise cu un bărbat mult mai în vârstă s-a întors din luna de miere vizibil supărată. S-a dus direct la pastor și i-a spus că încă nu-și revenise după șocul primei nopți, când soțul ei își dăduse jos proteza dentară și o pusese în pahar, pe noptiera din motelul la care stătuseră. El ceruse ca, în timp ce făceau dragoste, să fie aprinsă doar o lumină slabă, dar imaginea acelor „tocătoare" infernale care o urmărea din paharul de pe noptieră îi inhibase orice răspuns. Știa că el avea dinți falși, dar nu întrebase niciodată ce făcea cu ei noaptea!

Nunțile în campus

Multe cupluri care urmează colegiul încearcă să decidă dacă să se căsătorească imediat sau să amâne nunta până după absolvire. Haideți să privim realitatea căsătoriilor încheiate în vremea studenției.

Anumite studii[6] au arătat că studenții căsătoriți iau note mai bune decât cei necăsătoriți! Sunt mai mulți factori care pot explica aceasta! O femeie căsătorită care-și continuă studiile la colegiu, în timp ce preia și îndatoririle casnice, trebuie să-și cunoască foarte bine țintele de viitor și să aibă o puternică dorință de a le atinge. De aceea, ea s-ar putea să exceleze la învățătură față de o fată singură, care nu știe nici măcar de ce se află la colegiu sau ce planuri are pentru propriul viitor. La rândul lor, bărbații căsătoriți par să aibă ținte educaționale mai clar definite. Având mai puțin timp pentru acele activități sociale, care cer timp și energie, ei consacră studiului mai mult timp decât atunci când erau singuri.

Ei bine, studenții căsătoriți dau un randament mai bun și realizează mai mult; dar sunt ei mai fericiți? Este dificil să obții informații exacte în această privință, deoarece cuplurile trebuie să se evalueze singure și nici nu sunt căsătoriți de prea mult timp. Dar toate studiile arată că, la întrebarea „Cunoscând ceea ce cunoașteți acum, dacă ați fi necăsătoriți, v-ați mai căsători înainte de absolvirea colegiului?", aproximativ trei sferturi dintre cuplurile intervievate au răspuns că ar proceda exact la fel.

Sfertul care a rămas a spus că se confruntă cu prea multe dificultăți în câștigarea mijloacelor de întreținere, în găsirea unei case și în pregătirea satisfăcătoare pentru examene. Acestea au fost motivele pe care le-au prezentat ei, dar adevăratele motive pot rămâne ascunse. În realitate, mulți dintre cei care se îndoiau de înțelepciunea căsătoriei lor studențești se simțeau nemulțumiți de căsnicia lor din cu totul alte motive. Adevărul este că, dacă ar fi așteptat până după terminarea colegiului ca să se căsătorească, probabil că nu s-ar mai fi căsătorit deloc cu persoana respectivă.

Căsătoria în timpul studenției are câteva avantaje, unul dintre cele mai mari fiind acela al siguranței emoționale pe care o oferă ea. Studenții căsătoriți simt că viața de căsnicie a adus în viața lor stabilitate și o motivație mai puternică și că le este mai ușor să se dedice lucrului. Aproape toți soții intervievați considerau că soțiile lor îi ajutau mai degrabă decât să-i împiedice în activitățile lor. Doar câțiva s-au plâns că soțiile lor sunt prea cicălitoare, că îi întrerup de la studiu sau că cer să iasă seara în oraș.

Cu toate acestea, căsătoriile încheiate în timpul colegiului au câteva dezavantaje, care nu sunt în mod neapărat prezente și în celelalte căsătorii. În timpul idilelor din anii de colegiu, tinerii pot să găsească pe cineva cu care vor să se căsătorească, și totuși să nu fie pregătiți să se dedice unei singure partenere, chiar dacă sunt îndrăgostiți. Adesea fetele singure din campus se plâng de faptul că bărbații căsătoriți, dintre colegii lor, „nu se poartă ca și când ar fi căsătoriți". Acești bărbați nu sunt pregătiți să renunțe la comportamentul lor de burlaci, în favoarea căsătoriei. Probabil că ei se lasă

târâți în căsătorie după o logodnă scurtă, fără să realizeze ce înseamnă să fii student căsătorit.

Majoritatea cuplurilor care se căsătoresc în timpul colegiului amână să aibă copii până după absolvire. Ei nu acceptă ideea unei sarcini neprevăzute, care să le încurce planurile bine stabilite. Însă din motive care nu sunt cu totul clare și în ciuda pilulelor contraceptive, aproape o treime dintre sarcinile studentelor la colegiu sunt neplanificate. Fie că aceste cupluri de studenți nu au cunoștințe corespunzătoare în privința planificării sarcinii, fie că sunt neglijenți în această privință. Studenții care se căsătoresc trebuie să ia în considerare posibilitatea de a deveni părinți în ciuda celor mai bune metode de prevedere pe care și le iau.

Succesul unei căsătorii în anii studenției depinde, într-o foarte mare măsură, de modul în care cei doi își organizează timpul și își împart responsabilitățile. Dacă ambii parteneri sunt la școală și au și copii, s-ar putea să aibă nevoie să fie Superman și Zâna minunată ca să poată face față tuturor îndatoririlor. Ca să studiezi, să participi la anumite activități sociale și să întreții și casa, chiar dacă există bani din belșug și nu există nici un bebeluș, este nevoie de o cooperare lipsită cu totul de egoism și de sacrificarea preferințelor personale.

Banii pot reprezenta o altă problemă. Unii părinți continuă să-și susțină financiar copiii studenți și după ce aceștia s-au căsătorit. Însă și din acest act plin de generozitate pot apărea probleme. Puțini părinți pot să privească la copiii lor ca la niște adulți căsătoriți, atâta timp cât ei sunt, încă, cei care îi întrețin! Și rudele care nu contribuie la întreținerea celor doi pot complica adesea situația! Tinerii căsătoriți pot să accepte susținerea financiară din partea părinților, dar ei nu sunt prea des dispuși să accepte și intervenția acestora în viața lor. Multe neînțelegeri apar tocmai din această cauză și conduc la dezamăgirea părinților și la nefericirea copiilor.

Tinerii vor continua să se căsătorească încă din anii de colegiu. Cu toate acestea, cei care se gândesc la o astfel de căsătorie trebuie să cugete îndelung și atent la toate aspectele hotărârii lor. O pot face, dacă aleg să nu aștepte până ce și-au desăvârșit educația, dar

vor fi nevoiți să facă mai multe eforturi pentru a reuși decât celelalte cupluri. Și realitatea aceasta sună mult mai simplu înainte de căsătorie decât după.

Religia și alegerea partenerului de viață

Majoritatea cuplurilor sunt cununate de către un pastor, preot sau rabin, după încheierea căsătoriei legale la ofițerul stării civile. De ce? Este religia un factor important în căsătorie? În ce fel afectează convingerile religioase ale celor doi viața lor de după căsătorie? Ce consecințe au acestea? Care sunt șansele ca o căsătorie să fie reușită atunci când cineva se căsătorește în afara credinței sale religioase? Ce influență au religia și valorile spirituale asupra cuplului, asupra relației lor de căsnicie și asupra copiilor pe care îi aduc pe lume?

Ani de cercetare în această privință au arătat că aceia care nu aparțin nici unui grup religios au căsnicii cu un mai mare grad de risc decât aceia care au o apartenență religioasă. În căsniciile în care unul dintre soți este religios, iar celălalt nu este, rata divorțului și a delincvenței juvenile este de două ori mai mare decât în căsniciile în care ambii parteneri împărtășesc aceeași credință.[7]

Chiar și în timpul perioadei de logodnă, implicarea cuplului în activități spirituale poate contribui la o relație de succes. Atunci când fata participă la biserică sau la sinagogă mai frecvent decât băiatul, mai mult de jumătate dintre logodne se rup. Lucrul acesta este adevărat și în ceea ce privește logodnele în care nici unul dintre parteneri nu participă la serviciile religioase. Mult mai puține logodne rupte apar însă între cuplurile care se închină împreună cel puțin o dată pe lună.

Aceiași factori care fac ca o logodnă să fie reușită influențează și fericirea maritală. Cuplurile care participă în mod regulat la biserică sau la sinagogă, după căsătorie, realizează un grad mai înalt de satisfacție maritală. Fără nici o îndoială, religia are o contribuție semnificativă la succesul căsătoriei.

De obicei, în timpul prieteniei și al curteniei, cei doi ajung să fie atât de preocupați unul de celălalt și atât de satisfăcuți emoțional de

dragostea lor reciprocă, încât ajung să ignore rolul religiei în viața lor. Totul începe cu o idilă care nu s-a dorit niciodată să devină ceva serios, nicidecum să treacă pe locul întâi pe lista priorităților. Cu toate acestea, după luna de miere, cuplul dorește să-și dezvolte o viață socială similară aceleia de care s-au bucurat înainte de căsătorie. Este firesc, în acest moment, ca fiecare dintre parteneri să se întoarcă în biserică sau în sinagogă pentru a-și împlini nevoia realizării unor activități alături de cei de aceeași credință cu el. Dacă cuplul este de acord în acest domeniu al vieții lor, nu apar probleme prea mari. Însă, dacă cei doi provin din medii religioase diferite, șansele lor se micșorează.

Toate studiile arată că, din punct de vedere religios, aceste căsnicii mixte ajung în impas mult mai repede decât celelalte. De asemenea, un astfel de cuplu caută despărțirea după nuntă mai repede decât cuplurile de aceeași credință. De ce este rata divorțurilor atât de mare în căsniciile mixte din punct de vedere religios? Unul dintre motive este acela că, în timpul curteniei, cuplului îi este dificil să se gândească în mod realist la căsătorie. Este ușor să minimalizezi dificultățile cu care te-ai putea confrunta. Atunci când un cuplu nu privește realitatea în față, după ce strălucirea și înflăcărarea lunii de miere s-au stins, pot să apară conflicte serioase.

Cele mai obișnuite patru cauze de conflict în căsătoriile de credință mixtă, în ordinea frecvenței lor, sunt:

Conflict cu privire la religia pe care o vor urma copiii. Educația religioasă a copiilor generează cele mai multe necazuri. Dacă un cuplu este deja în dezacord în privința religiei, totul se complică și se accentuează atunci când apar copiii. Acum se ridică întrebarea dacă ar trebui sau nu să le asigure copiilor lor o educație religioasă. Și, dacă da, religia cui?

Cuplurilor tinere și necăsătorite le este deosebit de dificil să se imagineze pe ei înșiși în viitor și să prevadă cum își vor educa și trata copiii, atunci când aceștia vor apărea; însă, după nașterea primului copil, mulți încep să vadă lucrurile așa cum nu au făcut-o până atunci.

Chiar și persoanelor care păreau a-și fi pierdut interesul pentru religie înainte de căsătorie sau în timpul primilor ani ai acesteia li se poate părea dificil să rămână cu totul indiferente la educația copiilor lor. Poate că o astfel de persoană nu va găsi niciodată timpul necesar ca să-și educe copiii în propria credință, dar s-ar putea să nutrească resentimente adânci față de formarea acestora într-o altă credință.

Paul Landis a studiat cine își asumă responsabilitatea educației religioase în căminele mixte. În mai bine de o treime dintre acestea, copilul era expus la influențele ambelor credințe, uneori de către unul dintre părinți, alteori de către amândoi. În câteva cazuri, copilul era dus, pe rând, la ambele servicii religioase. Un grup de studenți care au reflectat asupra căsniciilor de religie mixtă a părinților lor au înclinat să considere că, în general, *acest lucru a reprezentat un handicap serios în viața lor de acasă.* Un alt studiu a arătat că șase din zece copii provenind din familii cu religie mixtă sfârșesc prin a respinge orice fel de religie.[8]

Unele religii diferă esențial de altele. De exemplu, multe credințe cer ca, înainte de masă, să se facă doar o scurtă rugăciune. În altele, devoțiunea familială reprezintă o prioritate de vârf. Pentru alți credincioși, studiul biblic personal și rugăciunea sunt indispensabile. Sunt, de asemenea, religii care asigură propriul lor sistem școlar parohial, și atunci se ridică întrebarea dacă copiii ar trebui să fie trimiși la o școală publică sau la cea a bisericii. Pentru un părinte de o credință diferită sau care manifestă un prea slab interes față de lucrurile spirituale, astfel de aspecte par cu totul inutile și fără să merite efortul. Insistența asupra oricărei chestiuni de natură spirituală poate complica o problemă deja sensibilă.

Conflict cu privire la participarea la biserică. De multe ori, cuplul realizează de-abia după căsătorie cât de adânc înrădăcinate sunt standardele și valorile credinței în propriile vieți. O persoană a cărei viață s-a concentrat în jurul religiei poate descoperi că credința sa este mai ferm întemeiată decât crezuse. Poate că înainte de căsătorie fusese destul de indiferent față de lucrurile religioase, însă, atunci

când scopurile sale intră în conflict direct cu persoana pe care o iubește, omul devine mai conștient de propriile valori decât oricând mai înainte.

Dacă soțul și soția împărtășesc aceleași idealuri religioase, părtășia și activitățile de la biserică sau de la sinagogă vor reprezenta un aspect important al vieții lor sociale. Însă, dacă cei doi provin din medii religioase diferite, ei vor avea tendința de a intra în competiție pentru loialitatea fiecăruia față de propria religie. Fiecare va începe să inventeze scuze pentru a nu participa la activitățile spirituale ale celuilalt. În curând, cel mai liberal dintre ei va începe să nu mai tolereze ceea ce el consideră a fi vederile înguste ale religiei celuilalt. La fel de dificil va fi și pentru cel crescut într-un mediu religios strict să-și liberalizeze convingerile. Scena este acum pregătită pentru conflicte majore cu privire la participarea în locurile de distracție, pe care cel mai strict dintre cei doi le consideră îndoielnice sau de-a dreptul păcătoase.

Există întotdeauna posibilitatea ca o persoană a cărei viață a fost clădită pe temelia valorilor religioase, dar care s-a depărtat de acestea în timpul adolescenței și al primilor ani ai maturității, să ajungă să-și dea seama, după căsătorie, că partenerul alături de care a ales să trăiască nu-i împărtășește idealurile și valorile. Această „trezire" reprezintă un adevărat șoc pentru multe cupluri tinere, imediat ce strălucirea nunții și noutatea vieții împreună se estompează.

Conform studiilor făcute asupra cuplurilor în care cei doi nu provin din același mediu religios, de obicei, interesul acestora în religie scade după căsătorie. De multe ori, aceasta este singura cale de a menține pacea în familie. Chiar dacă nu aduce prea multă satisfacție personală, cel puțin reduce tensiunea.

Cuplurile a căror căsnicie începe să se destrame participă la serviciile religioase mai rar decât acelea care au o căsnicie fericită, și aceasta în ciuda faptului că organizațiile religioase ar trebui să acorde asistență oamenilor care trec prin dificultăți. Multor oameni le este rușine să „dea ochii" cu o comunitate care pare să-i acuze. Și totuși participarea la biserică sau la sinagogă mărește stabilitatea maritală.

Cuplurile cele mai nefericite sunt acelea care nu au nici o religie. La scurtă distanță în urma lor sunt cele cu religie mixtă, în care unul dintre parteneri nu împărtășește deloc interesele religioase ale celuilalt. Aceasta conduce la o concluzie importantă: religia contribuie la stabilitatea căsătoriei și la succesul acesteia, atunci când este împărtășită și de soț, și de soție.

Conflict datorat implicării rudelor în aspecte religioase. Atitudinile ambelor echipe de rude intră și ele în scenă și contribuie la conflictul marital. Ambele seturi de bunici vor urmări și vor aștepta să vadă dacă nepotul sau nepoata lor crește în biserica „adevărată". De asemenea, ei s-ar putea simți îndreptățiți să exercite anumite presiuni asupra părinților, ca să vadă dacă aceștia cedează.

Este posibil ca fiecare pereche de bunici să înceapă să le ofere copiilor daruri religioase, cu scopul de a-i îndoctrina – cărți, figurine, tablouri etc. Presiunile exercitate în opoziție cu ceea ce-i învață părintele îi conduc pe copii la confuzie și la dezamăgire. Aceștia pot ajunge la concluzia că religia nu merită un astfel de conflict, hotărând să se spele pe mâini de orice religie.

Conflict cu privire la numărul de copii și la diferența de vârstă dintre aceștia. Cu toate că acest aspect generează cele mai puține conflicte, el nu este de neglijat, pentru că poate să conducă la probleme serioase. Unii oameni profund spirituali cred că lumea noastră se apropie de sfârșit. De aceea, ei se întreabă cât este de înțelept să aduci copii pe lume în aceste „zile din urmă". Alte grupuri religioase dezaprobă contracepția. Statisticile arată că, în general, cuplurile cu religie mixtă au mai puțini copii, probabil din cauza numeroaselor probleme cu care s-au confruntat în timpul creșterii acestora.

Dacă ești sau ai fost un membru loial al vreunui grup religios, ar trebui să te gândești de două ori înainte de a te căsători cu cineva din afara credinței tale sau cu cineva care nu manifestă nici un interes față de aspectele religioase. Nu uita că atitudinea și loialitatea ta spirituală s-au clădit în tine încă din copilărie. Aceste valori

specifice sunt prea profunde ca să fie ignorate sau desconsiderate cu ușurință.

În ciuda tuturor dificultăților menționate, mulți oameni își asumă de bunăvoie riscurile unei căsătorii nereligioase sau cu religie mixtă. Dacă te gândești în mod serios la o astfel de unire, ești dator față de propriul tău viitor să cântărești bine lucrurile *înainte* de a te căsători. Iată câteva întrebări importante la care ar trebui să-ți răspunzi: Este vreunul dintre voi dispus să se adapteze la religia celuilalt? Dacă nu, veți participa fiecare separat la serviciile religioase sau veți merge împreună, pe rând, la ambele locuri de închinare? Va renunța vreunul dintre voi la propria religie? Dacă tu vei fi acela, cum te vei simți ulterior? Cum vei gândi în această privință peste câțiva ani? Dacă fiecare dintre voi este hotărât să-și mențină actuala apartenență religioasă, ce veți face cu activitățile sociale? În care dintre religii vor fi crescuți copiii? Vor participa la o singură biserică, la amândouă sau la nici una? Când vor fi destul de mari ca să meargă la școală, vor merge la școala parohială? Dacă da, la care?

Ce veți face în privința zecimilor și a darurilor? Cum îi vor afecta deciziile voastre pe părinții și pe prietenii voștri? Vei fi în stare să reziști presiunilor unor părinți și bunici devotați, care vor insista să crești copiii în religia lor? Dacă ați hotărât împreună că religia nu va face parte din viața voastră de căsnicie, ce veți face atunci când vă veți confrunta cu o situație de criză – moartea unuia dintre părinți, a unui copil sau a altei persoane apropiate? Vei putea atunci să te întorci la religia copilăriei tale?

După ce ți-ai examinat cu atenție atitudinile, privește cu grijă și la valorile religioase ale persoanei lângă care ai ales să trăiești pentru tot restul vieții. Participă la serviciile religioase doar pentru a face plăcere părinților sau pentru a se întâlni cu prietenii? Respectă și susține idealurile religioase sau le ridiculizează? Vă rugați împreună? Ați avut vreodată bucuria de a-I mulțumi împreună lui Dumnezeu pentru binecuvântările Sale și de a căuta ajutorul Său în momentele dificile ale vieții? Tim LaHaye spune că, acolo unde soțul

și soția se roagă împreună în mod regulat, există doar un singur divorț la 1026 de căsătorii.

Vă puteți imagina participând seara, alături de copii, la momentele devoționale ale familiei? Sau veți sfârși prin a vă certa, fiecare aducând propriile sale argumente cu privire la care doctrină este bună și care este greșită? Veți participa împreună la serviciile religioase? Sau partenerul de viață va începe să se scuze și să rămână acasă, până când te vei obișnui cu comportamentul său și-l vei lăsa în pace? Gândește-te cum va fi să participi singur(ă) la serviciile de închinare un an, cinci ani sau o viață întreagă...

Părinții mei nu au aceleași valori religioase. Pentru că tatăl meu i-a cedat mamei mele controlul asupra educației noastre religioase, sora mea și cu mine am crescut în credința mamei și în ea urmăm și astăzi. Căminul părinților mei a fost relativ fericit; cu toate acestea, nu voi uita niciodată clipa când, după moartea tatălui meu, mama ne-a mărturisit: „În ciuda numeroșilor ani pe care eu și tatăl vostru i-am petrecut împreună și a bucuriei pe care am împărtășit-o alături de el, dacă ar fi s-o iau de la-nceput, nu m-aș mai căsători cu el, și aceasta numai din cauza religiei". Deosebirile de perspectivă asupra vieții, care existau între ei, au condus la nenumărate probleme pe care le-am perceput și eu, copil fiind, și la multe altele despre care nici măcar n-am știut vreodată.

Religia este un lucru de mare preț pentru căsătorie. Persoana consacrată unui angajament religios are mai multe șanse pentru fericire maritală atunci când se căsătorește cu cineva care are aceleași convingeri și preocupări. Virtuțile evidențiate în Biblie – smerenia, bunătatea, respectul față de ceilalți, dispoziția de a ajuta, altruismul – contribuie la formarea unei personalități armonioase. Cei care au dobândit asemenea valori și care au învățat cum să le aplice în împrejurările vieții de zi cu zi vor reprezenta perspective foarte bune pentru căsătorie. Aceasta nu înseamnă că o persoană nereligioasă nu poate poseda asemenea caracteristici, ci doar că există o probabilitate mai mare ca o persoană să le aibă, dacă aparține unui grup care susține și care practică astfel de valori.

Căsătoria cu o persoană divorțată

O tânără l-a vizitat pe pastorul ei pentru ceea ce ea considera a fi o consiliere premaritală de rutină. A început să sporovăiască veselă despre planurile ei de nuntă și l-a întrebat dacă îi poate da vreun sfat. Tânăra i-a cerut, de asemenea, să nu-i dezvăluie mamei ei aceste planuri de nuntă, pentru că ea nu o informase nici măcar cu privire la logodnă, deoarece nu știuse cum să îi spună că logodnicul ei tocmai divorțase. Familia ei nu fusese niciodată marcată de un divorț, astfel că tânăra se gândea că mama ei ar fi putut avea prejudecăți în privința dorinței ei de a se căsători cu o persoană divorțată. I-a mai spus pastorului: „Trecutul lui nu are nici o legătură cu viitorul nostru. Toate acestea sunt trecute și uitate. Nu a fost vina lui. Divorțul este ceva atât de obișnuit astăzi, că ar fi o prostie din partea mea să-l resping doar pentru că a mai fost căsătorit."

Pentru o persoană care nu a mai fost căsătorită niciodată, este ușor să adopte un asemenea punct de vedere; cu toate acestea, căsătoria cu o persoană divorțată nu este același lucru cu căsătoria în care ambii parteneri se căsătoresc pentru prima dată. Haideți să vedem care sunt unele dintre aceste diferențe:

1. Societatea privește a doua căsătorie în mod diferit decât pe prima. Societatea și grupurile religioase tradiționale zâmbesc aprobator în privința căsătoriilor de prima dată. Căsătoria este în mod activ susținută și este sărbătorită cu un entuziasm care lipsește, oarecum, atunci când este vorba despre o a doua căsătorie. Diferența poate fi foarte ușoară, dar ea există. Chiar dacă dezaprobarea nu se manifestă fățiș, mulți dintre prieteni și dintre rude adoptă o atitudine de genul: „Să așteptăm și să vedem ce se întâmplă aici, dacă merge sau nu". Ei nu mai manifestă acceptarea optimistă, care însoțește, de obicei, prima căsătorie a cuiva. Să luăm, de exemplu, recepția organizată de prieteni. Dacă nici mirele și nici mireasa nu au mai fost căsătoriți înainte, prietenii organizează aproape întotdeauna o sărbătoare în cinstea lor. Dacă amândoi au mai fost căsătoriți, doar în jur de o treime dintre cupluri au parte de o asemenea sărbătorire. Familia,

prietenii și societatea vin în ajutorul mirilor căsătoriți pentru prima dată, mult mai adesea decât o fac pentru cei care se căsătoresc pentru a doua oară.

2. Împotrivirea familiei. Există o mare probabilitate ca familia să se împotrivească atunci când unul dintre parteneri este divorțat. Familia celui care nu a mai fost căsătorit tinde adesea să privească această căsnicie cu un amestec de teamă și speranță în ceea ce privește viitorul, indiferent că temerile sunt justificate sau nu. În același timp, familia persoanei divorțate nu se poate abține să nu facă anumite comparații între noua alegere și partenerul precedent. Oare este această persoană mai bună decât cea de dinainte? Prima căsătorie și divorțul sunt realități de viață, care vor afecta toate relațiile cu familia și cu foștii prieteni, chiar dacă noul cuplu crede că „totul este de domeniul trecutului".

3. Copiii. Dacă din căsătoria precedentă au rezultat copii, atunci trebuie luați în considerare și alți factori. Dacă persoana divorțată are dreptul să-i ia pe copii o zi pe săptămână, noul partener trebuie să facă anumite schimbări de program în legătură cu timpul când aceștia vor veni în vizită. Persoana divorțată va trebui să ia legătura cu fostul partener pentru a programa aceste vizite. De asemenea, este posibil ca persoana divorțată să aibă anumite responsabilități financiare față de copiii din prima căsătorie, iar aceste presiuni financiare pot fi severe. Puțini bărbați câștigă suficient de mult ca să susțină, în mod adecvat, două familii. Noua soție va fi nevoită să-și ajute soțul pentru a face față obligațiilor financiare ale acestuia față de prima lui familie. Noi cunoaștem un cuplu în care amândoi au mai fost căsătoriți înainte și care acum au copii împreună. Unul dintre parteneri mi-a spus: „Atunci când este vorba despre copii, divorțul nu se încheie *niciodată*."

4. Oamenii sunt, în general, mai puțin toleranți față de dificultăți atunci când acestea apar pentru a doua oară. Însuși faptul că o

persoană a trecut printr-un divorț face ca aceasta să fie mai sensibilă față de eventualitatea unui nou divorț. Acum s-a stabilit deja un model de viață. Barierele împotriva divorțului au fost trecute. Există, de asemenea, posibilitatea ca o persoană divorțată să fie, de fapt, o persoană dificilă sau nepotrivită pentru viața de căsătorie. Poate că persoana divorțată obișnuiește să fugă de problemele cotidiene, în loc să le abordeze într-un mod realist și să încerce să găsească o soluție. Atunci când vor apărea probleme serioase, acest gen de persoană va căuta să divorțeze din nou.

Dacă te gândești să te căsătorești cu o persoană divorțată, trebuie să fii în mod deosebit preocupat să-i evaluezi personalitatea și capacitatea de adaptare. Statistic vorbind, trebuie să fiți conștienți că persoanele divorțate prezintă un mai mare grad de risc în ceea ce privește căsătoria decât cineva care nu a mai fost căsătorit înainte, iar o femeie divorțată prezintă un risc chiar mai mare decât un bărbat divorțat.

Persoanele divorțate au o rată mai ridicată în ceea ce privește eșecul marital pentru că: (1) au tendința de a se căsători tot cu persoane divorțate; (2) ezită mult mai puțin la gândul de a divorța din nou, din moment ce barierele împotriva divorțului au fost doborâte; (3) este posibil să se fi obișnuit să fugă de situațiile problemă, în loc să acționeze pentru rezolvarea lor; (4) este posibil să fi fost atât de afectați emoțional de trauma divorțului, încât să caute să compenseze prin a se arunca în grabă într-o nouă experiență de dragoste. Acest ultim aspect poate să fie factorul cel mai important. Studiile arată că persoanele divorțate au tendința de a încheia o nouă căsătorie după o perioadă de cunoaștere relativ scurtă și cu logodne de scurtă durată (sau, cel mai adesea, fără nici o perioadă de logodnă), comparativ cu prima căsătorie.

Atunci când te gândești să te căsătorești cu o persoană divorțată, trebuie să verifici, mai întâi, cât de mult a învățat aceasta din eșecul ei marital. Se simte această persoană în totalitate lipsită de vină, considerând că totul s-a petrecut doar din cauza celuilalt? Dacă astfel stau lucrurile, este îndoielnic că un astfel de om poate reprezenta o

bună perspectivă pentru căsătorie. Cei care au dat o dată greș trebuie să învețe din experiență și să descopere acele domenii care au nevoie de îmbunătățire. Este posibil ca dintr-o experiență amară să înveți cum să faci a doua oară o alegere mai potrivită și cum să lucrezi mai eficient la construirea unei relații reușite. Întreabă-te: „Ce consideră această persoană că i-ar fi putut salva căsnicia precedentă de la eșec și ce anume va face din căsătoria noastră una reușită?"

Căsătoriile interrasiale

Mulți tineri sunt interesați dacă e bine sau nu ca cineva să se căsătorească cu o persoană de altă naționalitate. Colegiile și universitățile din zilele noastre au studenți provenind din numeroase medii rasiale și etnice, oferind posibilitatea unui larg contact social între grupuri aparținând unor rase diferite. Drept urmare, în Statele Unite, căsătoriile interrasiale au devenit în ultimii ani mult mai frecvente. Cele mai controversate dintre toate unirile maritale și unele dintre cele mai puternic stigmatizate sunt căsătoriile dintre albi și negri.

Căsătoriile interrasiale ridică mai multe probleme importante. Ele presupun ruptura de propria familie și de deprinderile sociale de până atunci. De ce a ales această persoană pe cineva dintr-o altă rasă și dintr-un mediu cultural, diferit de al său? De ce a ales să riște critica și respingerea familiei și a prietenilor, căsătorindu-se în afara propriului grup rasial? Problema motivației este crucială.

Un răspuns simplu ar putea fi acela că dragostea nu cunoaște bariere, nu ține cont de culoare sau de prejudecăți. Dar trebuie să existe și alți factori care să exercite o anumită influență asupra deciziei finale. Este vreunul dintre parteneri (sau amândoi) prea idealiști și dispuși să riște disconfortul personal și ostracizarea doar pentru a demonstra libertatea și individualitatea în care cred în mod sincer? Sau sunt răzvrătiți împotriva părinților, a prietenilor, a bisericii sau a controlului social? Poate fi un factor motivator dorința de a face un pas mai sus în privința statutului social?

Reacția familiei și a prietenilor la o căsătorie mixtă din punct de vedere rasial reprezintă una dintre problemele cele mai dificile cu care se vor confrunta cei doi. În căsătoriile dintre albi și negri, familia partenerului negru pare să răspundă mai bine decât o fac membrii familiei partenerului alb. Cuplurilor alb-negru li se pare mai ușor să trăiască într-un cartier de negri, și aceasta conduce, de obicei, la contacte mai apropiate cu părinții soțului de culoare. Într-adevăr, toate contactele sociale tind să ducă în aceeași direcție – cuplul își face mai mulți prieteni negri decât albi. Din nefericire, cuplul interrasial nu se poate bucura în mod egal de ce este cel mai bun din ambele culturi.

Și, apoi, un alt monstru își înalță capul hidos. Cel mai adesea doi oameni care provin din medii sociale, culturale și educaționale diferite, vor avea și valori mult diferite. Ceea ce este important pentru unul dintre parteneri poate să nu pară la fel pentru celălalt. Orice cuplu, dar în special unul interrasial, trebuie să-și discute cu grijă și chibzuință valorile înainte de căsătorie.

Cât de stabile sunt căsătoriile interrasiale? Este rata divorțului mai mare atunci când se căsătoresc două persoane de rase diferite? Studiile făcute în această privință sunt sumare și nu ne ajută prea mult. Majoritatea căsătoriilor interrasiale, în care sunt implicate persoane de culoare, includ de obicei persoane divorțate, iar acestea distorsionează statisticile. Luând în considerare acest factor, pare mai sigur să concluzionăm că, în general, căsătoriile interrasiale au o mai mare rată de eșec.[9]

Nu în ultimul rând, trebuie să luăm în considerare problema copiilor. Poate un copil născut din părinți de rase diferite să aibă posibilitatea de a avea o copilărie normală și sănătoasă din punct de vedere emoțional? Vor exista ocazii potrivite pentru prietenii cu copii aparținând ambelor culturi? Când copilul va ajunge la vârsta adolescenței și a idilelor, va fi el în stare să aibă o relație normală cu una sau cealaltă dintre rase? Va avea el posibilități adecvate de a primi o educație?

Nu este simplu să răspunzi la aceste întrebări. Tendința națională este către o mai mare acceptare a oamenilor de diferite rase. Dar, chiar și în acest context, progresul este lent. Prejudecățile nu mor peste noapte.

Cuplul care se gândește la o căsătorie interrasială ar trebui să ia în considerare toate aceste aspecte. Este posibil ca prejudecățile să nu-și arate prea adesea colții într-un campus universitar sau în vecinătatea marilor orașe. De aceea, în astfel de comunități, cuplurile interrasiale pot resimți o tensiune mai redusă. Dar, în majoritatea zonelor țării (Statele Unite), cuplurile interrasiale nu vor fi întâmpinate cu simpatie și aprobare. Ele vor trebui să-și câștige cu greu respectul și acceptarea celorlalți.

Nu te grăbi!

Josh McDowell, conducătorul național al Campus Crusade for Christ, relatează o experiență din perioada când era prieten cu Paula, „o fată fantastică", o fată care avea orice și-ar dori un băiat (și când spunea *orice*, știa ce spune). Paula avea chiar și niște părinți formidabili, și lucrul acesta însemna foarte mult pentru Josh, datorită condițiilor în care crescuse el. Au fost prieteni timp de doi ani și jumătate și s-au simțit bine împreună. Se potriveau în privința gusturilor, se înțelegeau bine. Toți le spuneau că sunt făcuți unul pentru celălalt și că le stă bine împreună. Până și profesorii de la seminar își exprimau aprobarea: „Josh, ar fi bine să te căsătorești cu Paula. Ar fi o soție formidabilă pentru un lucrător creștin." Aproape că îl presau către această decizie.

Paula și Josh au început să vorbească despre căsătorie chiar înainte de plecarea lui spre Canada, unde urma să conducă o cruciadă evanghelistică. Paula se afla în anul ei de juniorat la un colegiu de stat din sudul Californiei. Însă, pe diferite căi, Dumnezeu a început să arate că Paula nu era potrivită pentru Josh și că El o va scoate din viața lui Josh.

Lui Josh i-a fost foarte greu să accepte aceasta. Paula reprezenta tot ceea ce și-ar fi putut dori de la o femeie. El a început să se

gândească la faptul că poate a greșit cu ceva și aceasta era pedeapsa lui Dumnezeu. Astfel, el a început să caute căi de a-L mulțumi pe Dumnezeu și de a-L îndupleca să-și retragă dezaprobarea din dreptul lui. Josh s-a oferit să participe mai des la biserică, să citească Biblia mai mult și să împărtășească propria credință la alte șase persoane.

Cum el și Paula aveau o relație foarte „deschisă" unul cu celălalt, Josh a plănuit o serie de prelegeri care presupuneau o călătorie în sudul Californiei. În ultima seară petrecută în California, el a dus-o pe Paula la un restaurant mexican pentru a lua cina împreună, astfel încât să poată sta de vorbă mai mult. Josh șovăia dacă să-și deschidă sau nu sufletul înaintea ei, pentru că nu vroia s-o rănească și, în același timp, pentru că nu vroia să-și facă rău nici lui. Când a început să-i împărtășească Paulei ce simțea că i-a descoperit Dumnezeu, s-a întâmplat ceva uimitor. Dumnezeu îi descoperise și Paulei același lucru! Și ea manifestase o aceeași reținere în a-i împărtăși lui Josh ceea ce simțea, pentru că nu vroia ca vreunul dintre ei să fie rănit! Au stat acolo și au plâns ca doi copii, în timp ce au luat decizia de a pune capăt relației lor. Toți cei din restaurant se uitau mirați la ei cum încercau să mănânce acea mâncare mexicană, îmbibată de lacrimi.

După cină, s-au plimbat prin parcul Balboa și și-au adus aminte de clipele minunate pe care le petrecuseră împreună. Au râs și s-au simțit minunat în seara aceea. Josh s-a purtat în așa fel, încât Paula nici măcar nu a bănuit că ruptura dintre ei îi producea suferință.

A doua zi de dimineață, Paula și părinții ei l-au luat pe Josh de la hotelul unde stătuse și l-au condus la aeroport, de unde urma să plece înapoi, spre Canada. Totul părea normal în timp ce călătorea alături de familia ei, în mașină. Chiar și la aeroport, în timp ce aștepta avionul, el s-a purtat cu aparentă indiferență. Dar, atunci când a sărutat-o pe Paula de rămas bun, Josh I-a jurat lui Dumnezeu că niciodată, până la sfârșitul vieții lui, nu va mai trece printr-o astfel de experiență. Și, când s-a întors să plece, și-a simțit picioarele asemenea unor tăiței împleticiți. Stomacul i s-a strâns atât de tare, încât a crezut că va vomita în drum spre avion. Lucrul pe care și-l dorea mai mult decât orice altceva era să alerge înapoi la ea și să-i

spună: „Paula, hai să ne căsătorim!", și era sigur că ea i-ar fi spus „Da!". Aveau să uite și de lucrarea lui, și de școala ei ... Puteau s-o facă. Aveau să-și cumpere o căsuță practică și modestă, să aibă câțiva copii reușiți, să țină un câine credincios și isteț, pur și simplu să trăiască.

Era atât de tulburat când a ajuns la avion, încât a trebuit să se împingă, efectiv, pe scările acestuia, folosindu-se de ambele mâini. Avionul era plin și el se simțea ca un prost așa cum se îndrepta plângând ca un copil către partea din spate a avionului, unde se afla singurul loc rămas liber. Însoțitoarea de zbor mergea în urma lui ducându-i servieta – asemenea unei mame care ducea coșulețul cu mâncare al copilului ei.

Odată așezat pe locul lui, Josh a început să se îndoiască de Dumnezeu și să Îl acuze. Unde era dragostea lui Dumnezeu acum? Unde era planul Lui pentru viața lui Josh? „Dumnezeule, dacă mă iubești atât de mult, de ce îmi iei persoana care înseamnă atât de mult pentru mine?" După aceasta, aproape că I-a întors spatele lui Dumnezeu. Considera totul ca fiind fără valoare – creștinismul, slujirea lui ca pastor, totul. Timp de trei ore și jumătate s-a luptat astfel.

Apoi, Duhul Sfânt a început să-i aducă aminte pasajele din Scriptură, pe care le ascunsese în mintea lui: „Fiindcă atât de mult a iubit Dumnezeu ... (pe Josh) încât a dat ..."; „El nu va reține nici un lucru bun de la aceia care umblă în neprihănire"; „Toate lucrurile lucrează împreună pentru binele ..." Scriptura nu spunea că „toate lucrurile sunt bune ...", ci doar că „toate lucrurile lucrează spre bine". „El nu va reține nici un lucru bun de la aceia care umblă în neprihănire."

Josh și-a revăzut întreaga viață de până atunci. „Te-am iubit, Dumnezeule. Prin puterea Duhului Sfânt, am încercat să umblu în neprihănire. Dar Paula mi se pare un lucru bun pentru mine. Până acum, ai fost întotdeauna credincios, Doamne. Aceasta înseamnă că aceea cu care vrei să mă căsătoresc eu trebuie să fie mai bună decât Paula! Uau!"

Treptat, Josh s-a convins că Dumnezeu îl iubea și că o luase pe Paula din viața lui pentru că pregătise pe altcineva pentru el. Nu pe cineva mai bună decât Paula, ci pe cineva mai bună și mai potrivită pentru el decât Paula. Și, deodată, a început să aștepte cu nerăbdare ca Dumnezeu să-i descopere planul Său pentru el.

După ce Paula și Josh au rupt relația lor, Bob, unul dintre prietenii lui Josh, a început să se întâlnească cu Paula. El i-a mărturisit Paulei că era îndrăgostit de ea de mai bine de un an, dar că se încrezuse atât de mult în planul lui Dumnezeu pentru viața lui, încât nu-și descoperise niciodată simțămintele față de Josh sau de Paula până când relația acestora nu se destrămase. Se încrezuse în Dumnezeu pentru un timp atât de îndelungat! Bob i-a cerut Paulei să se roage pentru relația lor și pentru viitorul lor împreună. El știa că, dacă era voia lui Dumnezeu ca ei să-și unească viețile, Dumnezeu avea să-i dăruiască Paulei dragoste pentru el.

Paula nu știa ce să facă într-o astfel de situație, pentru că suferea încă după despărțirea ei de Josh. Dar s-a rugat în această privință și, câteva luni mai târziu, ea și Bob s-au căsătorit. Ei continuă și astăzi să se bucure de o frumoasă relație împreună.

Mai târziu, Josh și Paula au stat de vorbă despre evenimentele care au urmat, după despărțirea lor, în viața fiecăruia dintre ei. Ei ar fi putut să se căsătorească și să aibă, în propriile lor cuvinte, „o relație fantastică". Dar ei n-ar fi putut avea niciodată ceea ce Paula și Bob au acum.

Desigur că, în cele din urmă, Josh a întâlnit-o pe fata visurilor lui, acea persoană la care simțea că se gândise Dumnezeu pentru el.

Mulți oameni nu pot aștepta, și astfel se căsătoresc pe baza aceluiași tip de dragoste ca cea pe care o aveau Josh și Paula. Dar ei nu reușesc să dezvolte un fel mai bun și mai înalt de dragoste. Aveți răbdare. Dacă este ceva care se poate împotrivi gustului, acest ceva este dragostea. Lăsați-L pe Dumnezeu să lucreze pentru voi. Nu uitați, Dumnezeu revarsă întotdeauna ceea ce este cel mai bun peste aceia care lasă totul la alegerea Sa. Nu vă grăbiți!

NOTE DE SUBSOL

*Din *New American Standard Bible*, The Lockman Foundation, 1960, 1962, 1963, 1968, 1971, 1972, 1973, 1975. Folosit cu permisiune.

[1]Paul H. Landis, *Making the Most of Marriage* (New York: Appleton-Century-Crofts, 1965), p.260.

[2]Idem., p. 268.

[3]Idem., p.272.

[4]Idem., pp.272, 273.

[5]Idem., p. 263.

[6]Idem., p. 141.

[7]Idem., p.283.

[8]Idem., p. 291.

[9]Robert K. Kelley, *Courtship, Marriage, and Family*, 2d ed. (New York: Harcourt Brace Jovanovich, Inc. 1974), p. 283.

Nu contează de cât timp cei doi sunt împreună; logodna aduce întotdeauna cu sine o nouă cotitură.

Capitolul 9

DOI CARE TREBUIE SĂ FIE GATA

Un băiat și o fată s-au întâlnit, au început să iasă împreună și s-au îndrăgostit. Au avut o relație sănătoasă. Părinții ei locuiau undeva pe malul mării, astfel că o mare parte dintre activitățile lor gravitau în jurul navigatului, al schiului acvatic, al fripturilor de nalbă de mare și al plimbărilor pe plajă. După câteva săptămâni, el a cerut-o în căsătorie și ea a acceptat.

Dar, cum el era în serviciul militar, iar ea începuse un curs de nursing de doi ani, cei doi erau nevoiți să suporte o logodnă prelungită. Părinții i-au avertizat că o logodnă de doi ani avea să fie un lucru dificil, dar tinerii erau hotărâți să urmeze ceea ce-și puseseră în gând.

Ea a plecat să studieze nursing la 1200 de mile depărtare de casă. În acest timp, el și-a slujit patria. Își scriau unul celuilalt aproape în fiecare zi. El o înconjura cu o atmosferă romantică, trimițându-i flori o dată pe lună și sunând-o adesea. Însă, chiar și în aceste condiții, despărțirea li s-a părut tare greu de suportat. Când ea s-a întors acasă pentru vacanța de Crăciun, amândoi au hotărât (ajutați de o oarecare presiune din partea rudelor), să se căsătorească în ziua de Anul Nou. Cele zece zile care le rămăseseră până atunci le-au petrecut punând la punct orice detaliu al vijelioasei nunți. Au avut parte de o nuntă minunată, acasă la mireasă, încântați de splendida priveliște a golfului.

Acest cuplu a făcut câteva greșeli grave. În primul rând, ea s-a logodit „într-o perioadă de slăbiciune" – încercând să se îndră-

gostească după trauma destrămării unei relații cu altcineva. Înainte de a se angaja într-o relație serioasă și stabilă, cei doi nu au avut ocazia să se cunoască suficient unul pe celălalt, astfel că s-au logodit fără să aibă în vedere o nuntă într-un viitor apropiat – ci doar „cândva", nu se știe când, peste câțiva ani. Au fost departe unul de celălalt pe întreaga perioadă a logodnei, au plănuit nunta în grabă, nu au avut timp pentru consiliere premaritală și nu și-au putut permite o lună de miere.

Cunosc bine acest cuplu. „Ea" sunt eu, iar „el" este Harry. Noi am făcut-o. Dar ... dacă am putea să luăm totul de la început, am vrea să facem totul așa cum trebuie.

Scopul logodnei

Ziua logodnei va fi una dintre cele mai fericite zile din viața ta. Felicitările și urările de bine, venite din partea prietenilor, vor suna în urechile tale ca o muzică plăcută. Vei avea simțământul că, în sfârșit, ai ajuns la linia de sosire și că peste noapte ai căpătat un nou statut.

Această relație specială cu persoana pe care o iubești îți va aduce satisfacții deosebite, un profund simțământ al angajamentului și al apartenenței pe care o simplă relație stabilă sau o „înțelegere" neoficială nu ți-l pot oferi în aceeași măsură cu logodna. În plus, familia și prietenii acceptă acum în mod deschis faptul că voi doi aparțineți unul celuilalt.

A te logodi este un lucru atât de emoționant și de împlinitor, încât unii tineri pierd din vedere să acorde atenția cuvenită adevăratei semnificații și importanțe a acestui act. Logodna este un pas serios. Plănuiești să-ți legi întregul viitor de o altă persoană prin actul căsătoriei, care în realitate nu poate fi desfăcut niciodată. Nici măcar divorțul nu poate să anuleze decizia pe care ai luat-o cândva.

Multe cupluri consideră că singurul scop al logodnei este acela de a avea timp pentru planificarea nunții. Planurile pentru nuntă sunt importante, dar ele nu constituie decât o mică parte din ceea ce trebuie să aibă loc în perioada logodnei. Mai întâi de toate, logodna

are rolul unei declarații oficiale pentru familie și pentru prieteni, că cei doi intenționează să se căsătorească. Adesea ziarele locale publică anunțuri de logodnă. Un astfel de anunț oficial îi atenționează pe cei din jur că orice alți eventuali pretendenți sunt scoși din decor și că viitorul aparține acum amândurora.

În același timp, anunțul public solemnizează logodna. El oferă familiei și prietenilor ocazia de a se adapta la realitatea că, în curând, va lua ființă o nouă familie. Walter Trobish scrie că, în unele triburi africane, întregul sat dansează împreună cu mirele atunci când acesta pleacă într-un alt sat pentru a-și lua mireasa. Triburile africane nu cer documente legale (acestea nu existau nici în timpurile Vechiului Testament), dar întregul trib recunoaște noul statut al cuplului și le susține căsătoria. Societatea întărește responsabilitatea celor doi unul față de celălalt, față de copiii rezultați din căsătoria lor și față de comunitate. Atunci când o promisiune este făcută publică, acest lucru tinde să consolideze intenția de a o respecta. Cu cât sunt mai mulți cei care știu despre angajamentul tău, cu atât sunt mai multe șanse să ți-l respecți. Astfel, o logodnă secretă nu reprezintă de fapt o logodnă în adevăratul sens al cuvântului. Atunci când, *indiferent din ce motiv*, ții secret un angajament, o promisiune, înseamnă că cineva fraierește pe altcineva.

Un alt scop al perioadei de logodnă este acela de a plănui nunta. După ce un cuplu își anunță logodna, cei doi pot începe să plănuiască nunta în detaliu. Cum nunta însăși presupune o mulțime de decizii, un cuplu înțelept trebuie să înceapă planurile pentru nuntă cu mai multe luni înainte. Organizarea și administrarea unei festivități de nuntă înseamnă o stare de teribilă agitație chiar și fără să recurgi la decizii de ultim moment. O ceremonie de cununie religioasă cere, de obicei, o pregătire de cel puțin șase luni.

Fixarea zilei nunții înseamnă luarea în considerare a mai multor factori. Data acesteia trebuie să permită un timp suficient pentru pregătire. Se ia în considerare ca perioada menstruală a miresei să nu se interfereze cu relațiile sexuale din timpul lunii de miere. (Acum, este posibilă folosirea unei medicații care să amâne menstruația,

dacă se dorește acest lucru.) Se ține seama, în același timp, de rudele și de prietenii care vor participa, precum și de pastorul oficiant și de facilitățile necesare ceremoniei și mesei care va urma.

Este de preferat o ceremonie de după-amiază, nu una de seară. După recepție, cuplul are nevoie de un timp suficient, ca să plece către locul unde își vor petrece luna de miere (sau către locul unde își vor petrece noaptea nunții, oriunde ar fi acesta), să despacheteze, să se învioreze și să ia cina împreună, înainte de a se retrage pentru noapte. Majoritatea cuplurilor pleacă de la recepția nunții lor într-o stare de adevărată epuizare din cauza freneziei pregătirilor, a ceremoniei în sine, și apoi a recepției. Ei au nevoie de un timp ca să-și liniștească nervii și să-și normalizeze nivelul glucozei din sânge printr-o masă consistentă. În noaptea dinaintea nunții, evitați orice petreceri care s-ar putea întinde până la primele ore ale dimineții.

De asemenea, perioada logodnei oferă cuplului ocazia de a discuta despre viitorul lor și de a face planuri pentru primul an de căsnicie. Poate că multe dintre aceste lucruri le-ați discutat înainte, dar acum puteți discuta într-o atmosferă mai intimă și mai deosebită. Câteva dintre întrebările pe care le veți discuta ar putea include: Plănuiți să aveți copii? Dacă da, când și câți? Va lucra soția în afara căminului? Dacă da, va continua ea să lucreze și după nașterea copiilor? Ce metode de control al sarcinilor veți folosi? Cum vă veți susține din punct de vedere financiar? Unde veți locui după nuntă și cum vă veți mobila casa? Ce fel de nuntă veți avea? Când va avea loc și unde? Cine va oficia ceremonia? Pe cine veți invita la nuntă? Veți avea o lună de miere? Dacă da, unde veți merge? Cât timp va dura și ce sumă veți putea cheltui? Care este atitudinea fiecăruia dintre voi față de aspectul sexual al căsniciei? Ar trebui să apelați la o consiliere premaritală din partea pastorului? Ce planuri legate de bani și de lucrurile materiale se potrivesc cel mai bine temperamentelor voastre și circumstanțelor specifice în care vă aflați?

În cele din urmă, perioada de logodnă asigură timpul necesar pentru a vă testa sinceritatea. Într-o epocă în care moralitatea și valorile s-au prăbușit, în care relațiile sunt mai mult întâmplătoare și

provizorii, cineva care are motivații ascunse ar putea folosi logodna pentru satisfacții egoiste. Un bărbat ar putea să o folosească pentru a convinge o femeie să accepte o relație sexuală cu el. O femeie ar putea folosi perioada de logodnă pentru a-și îmbunătăți statutul printre prietenele ei, cu toate că nu are nici o intenție serioasă de a se căsători cu acel bărbat.

Prin urmare, perioada de logodnă oferă timp pentru o cercetare finală și critică. Aceasta este ultima voastră ocazie de a verifica persoana pe care o iubiți. Ați făcut deja anumite investigații, pentru că, altfel, nu ați fi ajuns la faza logodnei, dar acum vă verificați și reverificați reacțiile unul față de celălalt. Acum este timpul să aduceți în discuție toate deosebirile de opinie și toate conflictele nerezolvate care v-au afectat relația. Este timpul să dezvăluiți orice secret ascuns, care trebuie cunoscut de celălalt înainte de căsătorie. (Cum și ce să spuneți vom aborda mai târziu). Logodna vă oferă, în același timp, posibilitatea de a cunoaște mai bine familia persoanei cu care intenționați să vă căsătoriți.

Cu toate acestea, perioada logodnei nu trebuie să dureze la nesfârșit. Un cuplu nu ar trebui să se logodească până când cei doi nu au stabilit măcar luna în care va avea loc nunta. A te logodi fără să ai în vedere nici o țintă înseamnă să distrugi însăși semnificația tranzitorie a logodnei. Aceasta nu este un scop în sine, ci un angajament pentru căsătorie. Semnificația logodnei este deformată atunci când nu se are în vedere nici o țintă.

De ce să nu fugim pe ascuns împreună? Un motiv convingător ar fi acela că cei care fug nu au nici un fel de asigurare cu privire la durabilitatea legăturii lor. Un studiu făcut pe un număr de 730 de cupluri, care au fugit împreună pentru o căsătorie surpriză, arată că acestora nu le-a mers la fel de bine ca celor care se căsătoriseră conform ceremoniilor tradiționale. Cercetătorii în domeniu spun că problema, în cazul căsătoriilor secrete, este aceea că ele implică persoane care, prin aceasta, nu vor decât să scape de ceva.

Lungimea perioadei de logodnă

„Eu? Eu nu cred în logodnele lungi!", a rostit Susan cu emfază. „Eu consider că, o dată ce te-ai hotărât s-o faci, trebuie să-i dai înainte și să termini mai repede!" Susan vrea să se grăbească spre căsătorie în același fel în care se grăbește să-și cumpere haine și, inevitabil, sfârșește prin a-și aduna în garderobă o mulțime de lucruri care nu i se potrivesc. Căsătoriile făcute în grabă, după logodne scurte, au puține șanse de reușită.

Multe studii făcute de-a lungul anilor au încercat să determine legătura dintre lungimea logodnei și fericirea căsniciei. Majoritatea acestora arată că o logodnă de doi sau mai mulți ani are cea mai mare șansă de succes, în timp ce logodnele de șase luni sau mai puțin, înregistrează cel mai mare procent de eșecuri. Nu se știe cu certitudine dacă aceste descoperiri mai sunt valabile și în zilele noastre.

Multe dintre problemele care înainte erau discutate doar după ce un cuplu se logodea oficial sunt abordate astăzi încă din faza „angajamentului de a te logodi". În ultimii ani, un număr tot mai mare de cupluri discută intimități care, cândva, erau discutate doar după logodnă. Chiar dacă aceasta este realitatea, un lucru rămâne sigur: o logodnă suficient de lungă poate lămuri și vindeca multe idile trecătoare, care nu ar trebui să conducă vreodată la căsătorie.

Dacă un băiat și o fată se cunosc de multă vreme și sunt împreună ca și cuplu, o logodnă lungă nu este pentru ei la fel de importantă ca atunci când ar fi avut doar o scurtă perioadă de curtenie înaintea logodnei. Adevărata problemă nu este: „Cât de mult ar trebui să dureze logodna?", ci „De cât timp sunteți împreună și cât de bine vă cunoașteți unul pe celălalt?" A ajunge să-l cunoști pe celălalt reprezintă partea cea mai importantă a relației, și în această privință nu poți să grăbești procesul cunoașterii.

Este nevoie de timp pentru ca doi oameni să-și înțeleagă atitudinile și punctele de vedere. Să luăm, de exemplu, problema de a avea copii sau nu. Un cuplu logodit doar de foarte puțin timp poate să repete clișee de genul: „Când vom avea copii, vom ...", „Copiii

noștri vor ..." – totul într-un mod romantic, idealizat, fără ca aspectele esențiale să fie măcar atinse. Cei doi pot avea deosebiri drastice de opinie cu privire la ceea ce urmează să se întâmple „când vom avea copii". Lipsa de timp nu va îngădui discutarea unor astfel de subiecte esențiale.

Fiecare dintre cei doi poate să presupună că celălalt are aceleași valori cu privire la viața de familie, atunci când există și copii, în timp ce, în realitate, acele valori pot să difere categoric. O logodnă mai lungă oferă posibilitatea să iasă la suprafață anumite idei contradictorii. În această perioadă, cei doi pot discuta în mod deschis despre simțămintele lor. Ei pot ajunge la un compromis, astfel încât să se poată căsători, realizând o înțelegere asupra chestiunilor respective, chiar dacă nu simt amândoi în același fel cu privire la un anumit aspect. Sau, cu timpul, ei pot ajunge la concluzia că ideile lor sunt prea divergente. În ambele cazuri, o logodnă scurtă îi va împinge către un angajament de căsătorie înainte de a fi avut timp să privească problemele în mod obiectiv.

Pe de altă parte, un cuplu poate să fie logodit timp de doi sau chiar mai mulți ani și totuși să nu fie pregătit pentru căsătorie. O tânără soție a mers să caute consiliere după numai șase luni de căsnicie. Ea fusese logodită cu soțul ei timp de mai bine de doi ani și plângea amarnic pentru că fusese convinsă că o logodnă atât de lungă îi va garanta fericirea. Consilierul și-a dat seama că, deși cei doi fuseseră logodiți pentru o perioadă atât de îndelungată, timpul pe care îl petrecuseră efectiv împreună, în tot acest interval, fusese doar de aproximativ 30 de zile! Mai mult decât atât, majoritatea întâlnirilor lor avuseseră loc cu ocazii oficiale, protocolare, când fiecare se îmbrăcase cu ce avea mai bun. Ei avuseseră prea puțin timp ca să se cunoască unul pe celălalt așa cum erau în realitate, în împrejurările vieții de zi cu zi. Acest cuplu parcursese o perioadă de logodnă relativ lungă, fără să reușească însă să iasă din lumea lor artificială, astfel încât să-și construiască o relație sănătoasă.

Majoritatea logodnelor durează mai puțin de un an, media variind între șase și zece luni, perioadă care oferă totuși un timp suficient

pentru a realiza tot ceea ce trebuie să fie pus la punct. Rețineți: o astfel de durată este ideală în cazul în care, în momentul logodnei, cei doi se cunosc unul pe celălalt de cel puțin doi ani. Este nevoie de cel puțin șase luni pentru a împlini toate rolurile logodnei și pentru pregătirea adecvată a căsătoriei. Logodnele mai lungi de un an tind să-și piardă avântul. Un cuplu își poate menține simțământul de așteptare și emoție pe parcursul unui ciclu de anotimpuri, dar nu mai mult.

Factorul crucial în succesul marital nu este lungimea logodnei, ci timpul efectiv în care ați avut ocazia să vă cunoașteți unul pe celălalt, să vă explorați personalitățile, valorile și mediul în care v-ați dezvoltat până în momentul când ați stabilit o relație. O perioadă de curtenie de aproximativ trei ani poate să asigure cele mai mari șanse de succes.

Prin urmare, este mai bine să aveți o logodnă mai scurtă, dar eficientă, decât una lungă, cu o perioadă scurtă de cunoaștere. Cu toate acestea, este de preferat să aveți o logodnă lungă decât o căsătorie prematură.

Cât durează o logodnă prea lungă? Răspunsul implică mai multe variante. În mare parte, el depinde de personalitățile voastre, de motivul întârzierii planurilor de nuntă, de cât de des vă puteți întâlni unul cu celălalt ... Oricum, o logodnă este prea lungă, dacă generează o stare excesivă de tensiune nervoasă; dacă cei doi trăiesc un simțământ pronunțat de frustrare; dacă devin irascibili; dacă ajung în punctul în care nu-și mai pot menține manifestările de intimitate fizică în cadrul limitelor pe care le-au stabilit la început; dacă devin indiferenți unul față de celălalt sau dacă sunt tentați să se arunce, în mod impulsiv, către căsătorie, fără să mai ia în considerare motivele serioase care i-au determinat să amâne nunta.

Cât de intimă ar trebui să fie logodna?

Haideți să presupunem că v-ați respectat foarte strict limitele stabilite până acum, iar acum sunteți logodiți. Vă este din ce în ce

mai greu să vă abțineți de la a merge mai departe. Expresiile voastre de afecțiune fizică avansează pe măsură ce nunta se apropie. Deja faceți planurile pentru nuntă, pentru luna de miere și pentru viața de căsnicie. Pe măsură ce împărtășiți din ce în ce mai multe aspecte ale vieții, ispita de a grăbi lucrurile crește.

V-ați întrebat vreodată ce deosebire este dacă un cuplu își începe relația sexuală cu trei luni, cu trei săptămâni, sau chiar cu trei zile înainte de nuntă, sau dacă așteaptă până după ceremonie? O astfel de întrebare implică faptul că nu există nici o deosebire între un cuplu care are o relație sexuală înainte de logodnă și unul care așteaptă până după logodnă. Să vedem câțiva dintre factorii semnificativi:

1. Înainte de căsătorie, cuplul rămâne dependent de sisteme economice separate. În general, părinții continuă să le asigure hrana, îmbrăcămintea, locuința și protecția. Spre deosebire de această situație, căsătoria formează o nouă unitate economică, separată și independentă de ceilalți.

2. Înainte de căsătorie, fiecare dintre cei doi este mai mult sau mai puțin dependent emoțional de părinți și/sau de alte persoane. După căsătorie, această dependență este transferată asupra partenerului de viață.

3. Înainte de căsătorie fiecare se identifică, din punct de vedere civil, cu propria sa familie. După căsătorie, ei sunt responsabili și obligați civil unul față de celălalt.

4. Înainte de căsătorie societatea nu i-a acceptat ca familie. Unii încă îi privesc doar ca pe niște membri ai familiei părinților lor. După căsătorie, societatea îi consideră o familie.

5. În cazul în care apare o sarcină înainte de căsătorie, cuplul se confruntă cu o mulțime de probleme de natură legală, personală, emoțională, socială și spirituală. Căsătoria asigură o astfel de atmosferă în care chiar și un bebeluș neplanificat poate să fie îngrijit, iubit, acceptat și crescut.

Dr. Derrick Baily, în cartea sa *The Mystery of Love and Marriage*, afirmă că o căsătorie creștină este întemeiată atunci când: (a) cei doi parteneri se iubesc cu adevărat unul pe celălalt; (b) fiecare dintre

ei acționează liber, deliberat, rațional și responsabil; (c) fiecare acționează în cunoștința și aprobarea societății; (d) fiecare acționează în conformitate cu standardele biblice și (e) relația sexuală le unește viețile.

În conformitate cu această definiție pentru căsătoria creștină, un cuplu logodit care are o relație sexuală violează definiția în trei puncte: (1) acționează fără cunoștința sau aprobarea societății – nici un certificat, un anunț public sau o ceremonie de căsătorie; (2) profanează standardele sexuale biblice și (3) prin faptul că riscă posibilitatea nașterii unui copil în afara legământului căsătoriei, decizia lor nu este rațională și nici responsabilă. Cel mai probabil este că hotărârea lor a fost luată sub presiunea pasiunilor stârnite.

Pretinderea drepturilor și a privilegiilor căsătoriei înainte ca ceremonia să aibă loc poate fi comparată, oarecum, cu o ceremonie de instalare a președintelui. Vă puteți imagina confuzia și tulburarea care ar apărea dacă cel care a câștigat alegerile prezidențiale ar încerca să se mute la Casa Albă și să-și asume prerogativele de președinte înainte de a fi legal desemnat?

Mai mult decât atât, statisticile spun că două treimi dintre logodne ajung să fie rupte. Unele persoane se logodesc de cinci sau șase ori înainte de a se căsători efectiv. Dacă au relații sexuale cu fiecare dintre acești parteneri, pe baza simplului fapt că a avut loc logodna, riscurile și dificultățile vor fi cu mult mai mari. Logodnele rupte sunt întotdeauna traumatizante, dar atunci când sexul a reprezentat o parte a relației celor doi, ruptura este infinit mai dificilă.

Unul dintre cele mai mari pericole ale unei relații sexuale din perioada logodnei, este acela că, în cazul în care cei doi sunt total nepotriviți unul pentru celălalt, ei ajung să fie legați unul de celălalt datorită sexului. John și Lois și-au anunțat logodna și s-au avântat imediat într-o relație sexuală. Între timp, John a început să simtă că Lois nu este cea mai potrivită pentru el, având însă un puternic simț al onoarei, el a mers, oricum, până la căsătorie. Mai târziu, când s-a văzut în situația de a divorța, John a suferit o cădere gravă.

Dacă nu s-ar fi simțit obligat de relația sexuală, el ar fi fost liber să rupă logodna, să evite căsătoria și să prevină, astfel, o tragedie.

În același timp, intimitatea sexuală îi împiedică pe cei doi să abordeze în mod realist problemele și conflictele pe care ar trebui să le discute și să le rezolve înainte de căsătorie. Dacă apar certurile și neînțelegerile, ele sunt acoperite cu intimități. Astfel, sexul devine o cale de a evita problemele importante.

Un alt motiv în favoarea așteptării este acela că relația sexuală de dinainte de căsătorie – chiar dacă un cuplu este logodit – are loc în condiții destul de nefavorabile. Momentele furate pe bancheta din spate a mașinii, în dormitorul din casa părinților, într-o cameră de motel sau pe o pătură, în pădure, lasă un gust de neîmplinire. Riscul de a fi descoperiți este mereu prezent în mintea lor. Iar atunci când cei doi au încălcat limitele pe care hotărâseră să nu le încalce, simțămintele de vinovăție și resentimentele nu vor întârzia să apară. De asemenea, teama de o eventuală sarcină poate răpi o mare parte din plăcere.

Să presupunem că ai hotărât ca, în privința sexului, tu și cel sau cea pe care o iubești să așteptați până după nuntă; dar cât de departe puteți merge în privința altor intimități fizice? Chiar și gesturile normale, precum sărutul și îmbrățișările, pot fi deosebit de stimulente. Ca urmare, unul dintre voi sau amândoi puteți fi stimulați dincolo de punctul în care să vă puteți simți confortabil. Din această cauză, multe cupluri se lasă atrase către contactul sexual.

Cuplurile logodite trebuie să știe că este de așteptat ca dorința lor după intimitate să crească pe parcursul logodnei. Exprimarea mai liberă a afecțiunii între partenerii logodiți este normală, pentru că voi sunteți acum într-o perioadă de tranziție între curtenie și căsătorie. Dacă logodna nu se lungește prea mult, această intimitate crescută este acceptabilă, pentru că ea conduce către exprimarea complet liberă și nelimitată din cadrul căsniciei.

Mai mult decât atât, un cuplu logodit trebuie să se aștepte ca tensiunea sexuală să crească. Această tensiune este cea care amplifică și urgentează dorința după căsătorie. Cu toate acestea, dacă tensiunea

crește până acolo, încât să afecteze echilibrul emoțional al cuplului, determinându-i pe cei doi să îngăduie ca atracția fizică să le domine gândirea și comportamentul, ei nu fac altceva decât să-și agraveze problemele, în loc să permită desfășurarea normală a acestei etape de tranziție.

Soluția acestei probleme nu este deloc ușoară și are un caracter profund individualizat. Fiecare cuplu trebuie să descopere acele experiențe care să le îngăduie să-și exprime afecțiunea, și să-i ajute în pregătirea pentru căsătorie. În același timp, ei ar trebui să le evite pe acelea care îi tulbură și îi dezorientează, deturnându-le sau dezorganizându-le fazele finale ale pregătirii. Tot ceea ce conduce către o relație mai fericită, mai puțin încordată și mai plină de încredere, trebuie să continue. Tot ceea ce mărește tensiunea, îngrijorarea și simțământul de vinovăție trebuie să înceteze.

Pentru unele cupluri logodite, intimitățile fizice pot să devină aproape o obsesie. Cei doi ajung să se gândească prea mult la acest aspect, să-l anticipeze, să-l plănuiască și să viseze la el cu ochii deschiși. Indiferent de cât de intimă este legătura lor și cât de departe merg pentru a obține satisfacție, ei tot se vor simți frustrați. În felul acesta, tensiunea pe care vor să o dezamorseze îi face irascibili. Problema este cât se poate de reală și adesea cei doi, în loc să-și îmbunătățească situația, rătăcesc într-o spirală fără sfârșit, devenind tot mai confuzi.

Fie singuri, fie cu ajutorul unui consilier în probleme maritale, cei prinși într-o astfel de capcană trebuie să găsească o soluție rezonabilă. Poate fi utilă analizarea și controlarea pașilor inițiali care au condus la creșterea intimității și a simțământului de frustrare. Implicarea în activități noi și pasionante, participarea la diferite cursuri sau descoperirea unor noi hobby-uri și domenii de interes, ar putea dispersa energia nervoasă acumulată. Apoi, fără să discute tot timpul argumentele pro și contra relației lor, cei doi ar trebui să adere la soluția asupra căreia au căzut de acord.

REGULA DEGETULUI MARE: Gândește-te la limitele pe care vi le-ați stabilit, discută-le cu logodnicul sau cu logodnica ta și continuați, apoi, cu o schimbare de activitate. Problemele determi-

nate de această creștere a tensiunii sexuale reprezintă unul dintre principalele motive pentru care eu recomand *o curtenie lungă și o logodnă scurtă*. Stăpânirea de sine este posibilă și necesară.

Este timpul să vă vadă un medic

Atât viitoarea mireasă, cât și viitorul mire, ar trebui să fie supuși unui control medical complet. În momentul scrierii acestei cărți, tot mai multe state pretind, pentru încheierea căsătoriei, un examen medical atât pentru bărbați, cât și pentru femei, inclusiv teste de sânge pentru depistarea bolilor venerice. Însă, în foarte multe cazuri, medicii fac doar un test *Wasserman* pentru depistarea sifilisului și o examinare fizică foarte superficială. În majoritatea cazurilor, acest examen medical nu include nici măcar o examinare pelviană a viitoarei mirese, pentru a determina dacă aceasta va avea sau nu probleme în privința sarcinii și a nașterii copiilor.

Și, dacă medicul face totuși o examinare, aceasta are loc chiar înainte de nuntă. O practică mult mai bună ar fi aceea de a face un astfel de control cu cel puțin *trei luni* înainte de data nunții. Fiecare dintre parteneri poate dorește să fie consultat de propriul medic de familie, însă, ar fi mai bine ca amândoi să fie consultați de același medic. Acest lucru îi va da medicului posibilitatea de a descoperi orice factor fizic sau psihic care ar putea necesita o corecție înainte de nuntă. În același timp, el va oferi cuplului timpul necesar pentru a corecta problemele sau pentru a primi consiliere. În cazul în care este nevoie de un tratament special, acesta poate fi efectuat înainte de căsătorie.

Examinarea ar trebui să constea, inițial, într-un interviu la care să participe ambii parteneri. Apoi, doctorul trebuie să facă fiecăruia dintre ei un istoric premarital separat. Istoricul menstrual al viitoarei mirese este extrem de important. După examinare, medicul va trebui să acorde timp celor doi pentru ca orice întrebare a acestora să fie discutată separat și, în final, împreună.

El trebuie să le ofere ocazia de a pune întrebări legate de viața sexuală în cadrul căsătoriei. Medicul poate să fie sau nu pregătit

pentru a oferi un asemenea ajutor. De cele mai multe ori, el deține informații cu privire la aspectul funcțional al sexului, dar sexul are și un aspect psihologic. Mulți dintre medici nu sunt în postura de a da un sfat în acest domeniu atât de important, dar cuplul nu ar trebui să ezite în a pune întrebări cu privire la orice problemă pe care nu o înțeleg pe deplin. Desigur, aceste lucruri vor fi abordate în detaliu pe parcursul consilierii premaritale, acordate de pastorul celor doi.

De asemenea, cuplul ar trebui să discute cu medicul despre metoda contraceptivă pe care o consideră potrivită în cazul lor. Dacă femeia va folosi pilule contraceptive, ea ar trebui să înceapă să le ia cu aproximativ o lună înainte de ziua nunții. Unii medici recomandă ca administrarea acestora să înceapă cu două, până la trei luni înainte de nuntă, ca să existe timp suficient pentru dispariția oricăror simptome neplăcute, care ar putea să apară la folosirea pentru prima dată a pilulei.

Planificarea familială reprezintă o problemă esențială în orice consultație premaritală. Cuplul trebuie să decidă asupra metodelor de contracepție, asupra împărțirii responsabilității în această privință, sau dacă, cel puțin pentru început, aceasta va apăsa doar asupra unuia dintre ei. Recomandarea medicului în privința metodei de contracepție va urma, probabil, examinării fizice. Probabil că el va efectua o spermogramă, la bărbat, și un test de cancer cervical la femeie.

O astfel de examinare premaritală s-ar putea să vă coste destul de mult, dar aceasta este o obligație pe care cei doi și-o datorează unul celuilalt și, în același timp, copiilor care se vor naște din unirea lor, în anii care vor veni.

Consiliere premaritală

Tinerii se trezesc adesea împinși către logodnă într-un moment în care nu doresc să facă de fapt acest lucru. Ei acționează astfel ca urmare a presiunii venite din partea familiei sau a prietenilor. Poate că cei doi sunt împreună de atât de mult timp, încât toată lumea

așteaptă din partea lor să se logodească. Sau, poate că cineva din anturajul lor face planuri de căsătorie și ei se lasă prinși în aceste planurile de nuntă. Tinerele sunt în mod special predispuse la a se lăsa influențate de planurile de nuntă ale prietenelor lor – participând la recepțiile acestora, discutând despre modele de rochii de mireasă sau implicându-se în plănuirea generală a nunții. Aceste evenimente le înconjură cu o aură de emoție și de romantism căreia le este greu să-i reziste. Cu toate acestea, pentru a te căsători este nevoie de acel gen de maturitate care înseamnă să-ți folosești în aceeași măsură și capul, și inima.

Consilierea premaritală va fi de folos oricărui cuplu. Multe perechi consideră că aceasta este doar curativă, de remediere. Ei o evită pentru că nu cred că în relația lor ar putea exista ceva care să aibă nevoie de îndreptare sau de schimbare. Atunci când este făcută într-un mod adecvat, consilierea premaritală îi încurajează pe parteneri să se studieze cu atenție pe ei înșiși, unul pe celălalt, precum și relația dintre ei. Multe cupluri consideră că o consiliere premaritală nu presupune altceva decât o prezentare searbădă a unor lucruri plictisitoare, care, în majoritatea cazurilor, preconizează o soartă sumbră pentru planurile lor. Orice consiliere care nu include ceva mai mult decât „aspectele legate strict de căsătorie" va fi superficială. Ea nu va oferi cuplului posibilitatea de a-și verifica relația așa cum ar trebui.

Cuplurile ar trebui să își înceapă programul de consiliere imediat ce și-au anunțat logodna. Este bine ca acesta să aibă loc cu nu mai puțin de patru, până la șase luni înainte de căsătorie. O astfel de programare oferă cuplului timp suficient pentru a examina, discuta și corecta orice problemă care ar putea apărea. Ea le dă ocazia să descopere orice trăsătură de caracter negativă și orice deficiențe ascunse.

Consilierea premaritală ar trebui să constea într-o serie de întrevederi, de discuții și de consultații între cuplul logodit și un specialist cu experiență, care, în majoritatea cazurilor, va fi pastorul oficiant, cel care urmează să-i cunune. Întâlnirile ar trebui să includă

discutarea unor lecturi pe această temă, efectuarea unor teme scrise precum și ascultarea unor casete selectate. În mod ideal, consilierea se va întinde pe durata a șase întâlniri și va acoperi următoarele teme: (1) scopul logodnei, statutul relației prezente a cuplului, istoricul unei căsătorii precedente (în cazul în care a existat vreuna) și testarea temperamentului; (2) evaluarea și discutarea testului temperamental, a mediului familial și a religiei; (3) discutarea nevoilor individuale în cadrul căsătoriei, sub aspectul dragostei, acceptării, aprecierii și comunicării; (4) discutarea nevoilor individuale în cadrul căsătoriei, sub aspectul înțelegerii sexului opus, al rolurilor și al administrării finanțelor; (5) discutarea problemelor legate de adaptarea sexuală, de contracepție și de copii; și (6) discuții legate de petrecerea timpului liber, de întreținerea și administrarea gospodăriei, de serviciu, de sănătate și de educație. Planurile legate de nunta în sine pot fi discutate atunci când intră în actualitate sau pe măsură ce nunta se apropie.

O astfel de abordare a căsătoriei poate suna clinic, dur sau chiar neromantic, dar pastorii raportează că atunci când este inițiat un astfel de program de consiliere premaritală intensivă, rata divorțurilor în mijlocul acestor cupluri scade până la 3 sau 4 %. Comparați aceste cifre cu rata națională medie, care este de 50 %!

O consiliere premaritală completă are câteva avantaje:

1. Veți avea o înțelegere mai clară cu privire la implicațiile relației de căsătorie și la modul cum poate fi menținută această relație. Voi doi, ca un cuplu pregătit, veți avea un mare avantaj față de un cuplu nepregătit. Veți înțelege ce implică noul vostru statut și ce schimbări și adaptări survin. Și, probabil lucrul cel mai important, vă veți cerceta cu atenție propria persoană și unul pe celălalt, înțelegând pe deplin cu ce resurse veți avea de lucrat. Veți înțelege rolurile pe care trebuie să și le asume fiecare dintre voi.

2. Veți fi în stare să vă adaptați la căsătorie mai ușor și mai repede. Primele săptămâni de viață conjugală sunt cruciale. Veți găsi ajutor

în a lua decizii cu privire la multe probleme importante, precum: cine va conduce, cum să abordați conflictele, cum se împart treburile casei, cum să administrați banii, cum să vă satisfaceți nevoile sexuale, cum să petreceți timpul liber și multe altele. Felul în care vă veți stabili aceste tipare de comportament va influența în mare măsură fericirea voastră viitoare. Obiceiurile rele se schimbă foarte greu mai târziu. Este cu mult mai ușor să deprinzi obiceiuri bune și să ai un început promițător, decât să încerci, mai târziu, să înlături obiceiurile rele, după ce motivația pentru a face această schimbare s-a diminuat.

3. Șansele de a avea o căsnicie fericită vor fi mai mari. Consilierea premaritală reprezintă una dintre cele mai bune căi de a te asigura că mariajul tău va merge. Există astăzi destule căsnicii mediocre, de genul celor în care cuplul împarte același acoperiș, fără însă ca între cei doi să existe intimitate. Ei comunică, dar numai cu privire la chestiuni de rutină, superficiale. Ei nu ajung niciodată să se cunoască, cu adevărat, unul pe celălalt. Puteți fi siguri că lucrul acesta nu vi se va întâmpla și vouă, dacă, înainte de căsătorie, vă veți lua timp pentru a vă dezvolta relația la potențialul ei maxim. Rareori o căsnicie reușită, deplină, se realizează din întâmplare.

4. Vă veți spori șansele de a fi niște părinți eficienți, cu succes. Multe cupluri nu reușesc să realizeze legătura esențială care există între căsnicie și rolul de părinte. Aceste două aspecte ale vieții sunt strâns unite. Pe măsură ce copilul crește, el are nevoie de mai mult decât de doi părinți – el are nevoie de doi părinți care se iubesc unul pe celălalt. Cel mai mare dar pe care părinții îl pot face copilului lor este acela al unei relații fericite de căsnicie.

5. Veți fi mai dispuși ca, dacă va fi nevoie în anii care vor veni, să apelați la consiliere maritală. În medie, un cuplu se luptă șapte ani cu o problemă înainte de a căuta o consiliere specializată. Cu cât întârziați mai mult în a căuta sfatul unui specialist, cu atât se va putea face mai

puțin pentru a vă ajuta. Poate că atitudinea de ostilitate și resentimentele au distrus sau au otrăvit deja relația voastră de dragoste. Este dificil, dacă nu chiar imposibil, să ajuți astfel de oameni. Un cuplu care caută consiliere premaritală dovedește un angajament mult mai profund față de căsătorie și este mult mai puțin predispus la probleme, decât un cuplu care ignoră consilierea. Și chiar dacă în viața lor vor apărea probleme, cei dintâi vor fi mult mai dispuși să caute consilierea înainte ca procesul destructiv să înceapă.

Nu contează de cât timp sunt cei doi împreună: logodna aduce întotdeauna cu sine o nouă cotitură. Și el, și ea au avut ocazia să se observe unul pe celălalt în diferite împrejurări ale vieții; cu toate acestea, este posibil ca ei să nu se cunoască nici acum cu adevărat. Este, de asemenea, posibil ca nici măcar să nu se fi gândit la ce implică în realitate responsabilitatea de a întemeia un cămin și de a aduce copii pe lume. Logodna, cu apropierea iminentă a căsătoriei, aduce cu sine conștientizarea obiectivă a anumitor aspecte.

Multe cupluri ar vrea să sară peste pregătirea premaritală. La urma urmei, cine poate fi mai sigur de dragoste și de fericire decât ei! Părinții și ceilalți care îi îndeamnă să caute un astfel de ajutor sunt considerați profeți pesimiști, care nu se implică personal, care nu știu nici pe departe ceea ce știu ei unul despre celălalt etc. În schimb, ei se simt atât de siguri unul de altul! Din păcate, tot atât de sigure au fost și cele aproape un milion două sute de mii de cupluri care au divorțat în anul 1980!

Dacă membrii unui cuplu nu petrec timp pentru consolidarea și creșterea relației lor înainte de căsătorie, ei nu vor petrece timp pentru aceasta nici după căsătorie. Unii specialiști au mers atât de departe, încât au sugerat că unui cuplu care refuză să investească timp și energie în pregătirea premaritală nu ar trebui să i se îngăduie să-și celebreze jurământul de căsătorie în biserică sau în sinagogă. Vedeți, aceste instituții religioase există nu numai pentru a oficia ceremoniile de nuntă, ci și pentru a promova creșterea și dezvoltarea de dinainte și din timpul căsătoriei.

Cu excepția consacrării voastre față de Dumnezeu, căsătoria este mai de valoare decât cariera, educația, banii, implicarea socială sau prietenii. Căsătoria voastră reprezintă una dintre cele trei decizii majore ale vieții. Asigurați-vă că ați făcut totul pentru a primi consiliere premaritală.

Trecutul - cât de mult ar trebui să dezvălui din el?

Pe parcursul perioadei de logodnă sau chiar înainte de aceasta, partenerii simt o nevoie acută de a-și mărturisi trecutul unul celuilalt. Deși amândoi simt această nevoie, bărbatul și femeia fac acest lucru din motive diferite – ea pentru a-i pune dragostea la probă și el pentru a se elibera de simțămintele de vinovăție.

Această dorință de a-ți mărturisi trecutul reprezintă o etapă normală în dezvoltarea dragostei, în special pentru bărbat. Ea poate fi, de fapt, un mare câștig nu numai pentru el, ci și pentru viitorul cuplului. O astfel de atitudine arată că cei doi au atins un nivel de intimitate în cadrul căruia își pot împărtăși secretele păstrate cu grijă în adâncul sufletului. Ea arată un puternic simțământ de încredere și de dependență reciprocă.

Dar cât de mult ar trebui să-i dezvăluie cineva persoanei pe care o iubește? La această întrebare nu există un răspuns exact, pentru că el depinde de o serie de factori variabili. Însă, înainte de a spune tot, puneți-vă următoarele întrebări: De ce simt că trebuie să spun atât de mult? Ce m-a determinat să ridic această problemă? Cu cât timp în urmă a avut loc incidentul? Care este posibilitatea ca celălalt să afle, dacă eu nu-i spun? Care este posibilitatea ca eu să repet acest fel de comportament? Care este atitudinea mea față de acest incident? Ce s-a mai întâmplat de la acest incident?

Dacă singurul scop al mărturisirii este acela de a-ți descărca povara de vinovăție sau de a retrăi cu plăcere experiențele trecutului, probabil că ar fi mai bine să cauți ajutorul unui consilier și să cruți persoana iubită de astfel de momente. Mărturisirea care nu este făcută din alte motive decât acestea poate să-i aducă celuilalt

nefericire și chiar să-i trezească îndoieli cu privire la cât este de înțelept să se căsătorească cu o persoană ca tine. Uneori, evenimente ale trecutului, aparent nesemnificative, pot fi amplificate în mintea celuilalt, făcând ca aceasta să fie bântuită de tot felul de gânduri sumbre și de îndoieli.

Nimeni nu este obligat să scoată din cămările tainice ale sufletului toate fantomele trecutului doar pentru că logodna a avut loc. Cu toate acestea, anumite lucruri trebuie să fie mărturisite, dacă ele afectează viitorul relației cuplului sau dacă, descoperite mai târziu, ar genera probleme și tulburări în căsnicie. De exemplu, dacă vreunul dintre parteneri a suferit de o boală venerică, a dat naștere sau a fost tatăl unui copil nelegitim, a mai fost căsătorit înainte, a fost în pușcărie, a suferit căderi nervoase sau este suspect de afecțiuni ereditare, astfel de lucruri trebuie să fie cunoscute înainte de căsătorie. De asemenea, trebuie spus tot ceea ce celălalt ar putea afla de la o a treia persoană.

Tot ceea ce este dezvăluit trebuie să fie spus *înainte* de căsătorie. Atunci când lucrurile sunt descoperite după căsătorie, partenerul tău se poate simți înșelat, mințit. Relatează-ți mărturisirea ca pe o informație care va contribui la adaptarea și la fericirea viitoare a amândurora. Ia în considerare efectul pe care îl va avea această mărturisire atât asupra celeilalte persoane, cât și asupra ta.

Studiile arată că aproape toate persoanele logodite au de mărturisit probleme serioase care țin de trecutul lor sau de mediul din care provin. Se pare, că atunci când unul dintre parteneri rupe tăcerea și mărturisește lucruri cu privire la propriul trecut, prin aceasta, îl încurajează și pe celălalt să facă același lucru. Doar un procent infim dintre cuplurile studiate regretau că vorbiseră despre trecut.

Dacă aveți îndoieli serioase cu privire la mărturisirea unui anumit eveniment, ar trebui să consultați mai întâi un consilier sau un pastor (preot). Adeseori, este de folos să cauți sfatul unei a treia persoane înainte de a-ți asuma riscul dezvăluirii unui aspect care are o prea mică importanță pentru relația voastră de cuplu, dar care poate ridica anumite bariere între voi.

Dacă bănuiești că logodnicul sau logodnica ta are în trecutul său anumite evenimente mai puțin plăcute sau lăudabile, ar fi mai bine să-i oferi ocazia de a ți le dezvălui de bună voie. Nu încerca să-i smulgi mărturisirea prin întrebări pline de curiozitate. Astfel de insistențe implică o lipsă de încredere. Și apoi, o dată ce ți-a oferit de bunăvoie informația, acceptă ceea ce ai auzit ca fiind adevărat și părăsește subiectul.

Certurile și cuplul logodit

Susan aleargă plângând către dormitorul ei. „Eu și Dick tocmai ne-am certat teribil din cauza unei probleme", îi spune ea, printre suspine, colegei de cameră. „Nu vrea să lase de la el nici un centimetru, așa că am avut o dispută teribilă. Nu-mi vine să cred că așa ceva ni s-a putut întâmpla tocmai nouă!"

Rareori logodnele se desfășoară liniștit, oferindu-vă beatitudinea la care probabil v-ați așteptat. Și motivul este simplu. Pe măsură ce relația voastră devine mai intimă și petreceți tot mai mult timp împreună, tot formalismul este lăsat deoparte și atunci pot să apară neînțelegri, certuri și chiar dispute serioase. Aproximativ două treimi dintre cuplurile logodite mărturisesc o anumită tensiune în relația lor, înainte de căsătorie.

Se pare că cel mai adesea neînțelegerile apar cu privire la: (1) maniere și convenienșe sociale, (2) valori și filozofie de viață și (3) atitudinea față de familia celuilalt. Ultimul aspect arată că multe probleme legate de rude apar cu mult timp înainte de nuntă.

Cuplul poate trata aceste probleme într-o varietate de feluri. Dacă acum tratează problemele direct și le rezolvă în mod constructiv, atunci vor avea certitudinea că și după căsătorie vor putea trata la fel chestiunile conflictuale și vor putea găsi o soluție eficientă. Problemele tratate într-o asemenea manieră le vor întări relația. Atunci când certurile și conflictele cresc, atât în număr, cât și în intensitate, cuplul ar trebui să mediteze mai serios la încheierea căsătoriei.

Aproximativ 50 % dintre cuplurile logodite semnalează existența, în mintea lor, a unei anumite îndoieli cu privire la convingerea că fac sau nu alegerea cea mai potrivită. Cam jumătate dintre ei ar fi preferat să nu se fi logodit și, la un moment dat, se gândesc chiar să rupă logodna. Un sfert până la o treime dintre cuplurile logodite rup logodna cel puțin pentru un timp.

Dacă treceți și voi prin această perioadă de ezitare, căutați o persoană în care aveți încredere și discutați cu privire la oportunitatea continuării planurilor de căsătorie. Părinții, rudele, prietenii, medicii și pastorii (sau preoții) sunt persoane preocupate de aceste momente din viața voastră, astfel că puteți apela la ei.

Logodnele rupte

Nunta stă să înceapă în câteva clipe. Biserica plină de flori a primit o mulțime de oaspeți veseli și zâmbitori. Deodată se aud sunetele solemne ale orgii, crescând, și apoi scăzând în intensitate, în timp ce pastorul, mirele și cavalerii lui de onoare intră pe ușa laterală. Pentru o clipă, liniștea parcă stă suspendată deasupra adunării, înainte ca orga să înceapă acordurile de început ale marșului nupțial. Invitații se întorc să privească domnișoarele de onoare, în timp ce acestea înaintează pe culoarul dintre bănci și își ocupă locul în față. Nerăbdarea și curiozitatea cresc, iar fiecare dintre cei prezenți încearcă să fie primul care s-o zărească pe mireasă, în timp ce intră, radiind de emoție, la brațul tatălui ei. Iat-o, îndreptându-se către altar. Îi întinde mâna bărbatului care, peste câteva clipe, va deveni soțul ei ... și amândoi știu că fac o greșeală teribilă.

Se cunosc de ani de zile. După câteva luni de curtenie, au intrat într-o perioadă de logodnă de un an. Provin din medii similare. Au frecventat în anii adolescenței lor aceeași biserică din târgușorul în care locuiau, dar nu au început să iasă împreună decât după ce au plecat la un colegiu renumit, într-un alt oraș. Nu erau pregătiți să trăiască într-un campus rece și impersonal. Totul era diferit de atmosfera prietenească, de la țară, cu care se obișnuiseră. Astfel, ei

au început să graviteze unul în jurul celuilalt într-un efort de a simți că aparțin de cineva sau de ceva. Ceea ce a început ca o prietenie ocazională, a sfârșit într-o pasiune copleșitoare. Și-au anunțat logodna în timpul vacanței de Crăciun și au făcut planul să se căsătorească în vară. Pe parcursul primăverii, relația lor a inclus și frecvente contacte sexuale.

La încheierea anului școlar, când amândoi s-au întors acasă, idila dintre ei a început să se răcească, deși pregătirile de nuntă continuau. El nu se simțea în stare să contramandeze nunta, deoarece se simțea responsabil pentru că o atrăsese într-o relație sexuală. Ea se simțea vinovată, pentru că își violase propriile principii morale și considera că se angajase deja față de el, datorită implicării sexuale. Amândoi erau persoane foarte introvertite, care nu își împărtășeau gândurile, astfel că au mers până la capăt cu nunta, atrăgându-și, astfel, ani de nespusă suferință.

S-ar putea întâmpla la fel și în viața ta? Niciodată, veți spune! Dar nici cuplul din istorisirea de mai-nainte nu s-a gândit că li se va întâmpla lor, cel puțin nu înainte de a merge la colegiu.

Nu numai că este neînțelept să continui să mergi spre căsătorie, după ce ai descoperit că nu vrei să-ți petreci restul vieții cu persoana respectivă, dar este și un act de iresponsabilitate grosolană. Aici nu este nicidecum loc de sacrificiu de sine. A te lega pe viață de o persoană pe care nu o iubești este un act de adevărată cruzime, iar a aduce copii pe lume într-o asemenea atmosferă este aproape o crimă. Dacă în vreun moment, pe parcursul perioadei de logodnă, ai îndoieli serioase cu privire la oportunitatea apropiatei tale căsătorii, atunci nu merge mai departe!

Logodna nu este un contract pecetluit, care să lege destinul cuplului pentru veșnicie. Este foarte probabil ca, pe măsură ce timpul logodnei se scurge, cei doi ajung să se cunoască mai bine unul pe celălalt, să descopere că nu sunt atât de potriviți unul pentru celălalt, precum își imaginaseră, și să decidă să-și anuleze promisiunea de a se căsători. În acest fel, logodna se deosebește categoric de cea de altădată, când o promisiune de căsătorie era considerată un contract legal, care trebuia

să culmineze cu căsătoria propriu-zisă. Societatea de astăzi consideră logodna ca fiind un timp de cunoaștere apropiată, în care cuplul își evaluează dorința de a se căsători. Dacă vreunul dintre parteneri are la un moment dat îndoieli serioase în privința căsătoriei, este cu mult mai bine să rupă logodna decât să înainteze către o căsătorie care s-ar putea sfârși printr-un divorț.

Cu toate acestea, este dificil să rupi o logodnă o dată ce familia prietenii, biserica și comunitatea știu despre ea. Logodna presupune o implicare emoțională, căreia este dureros să-i pui capăt. Uneori, cuplul se simte forțat să meargă mai departe din cauza familiei, prietenilor, proprietăților comune, care sunt acum implicate, implicării sexuale sau a unei eventuale sarcini.

Studiile arată că bărbații se simt mai des obligați să meargă spre căsătorie decât o fac femeile, în special atunci când din scenariu face parte și experiența sexuală. Și dacă relația lor intimă durează de mai mult timp, bărbatul s-ar putea să considere că ar fi necinstit să o părăsească acum, după ce a ținut-o departe de „piața partidelor de căsătorie" un timp atât de îndelungat.

De ce se rup logodnele?

Motivul cel mai frecvent pentru ruperea logodnelor este pierderea interesului. Tinerii aflați la vârsta curteniei se schimbă și se maturizează atât de rapid, încât cuplurile care se logodesc în anii de liceu, dar care plănuiesc să se căsătorească doar după absolvirea colegiului, descoperă adesea că, mai târziu, persoana cu care sunt logodiți nu mai corespunde criteriilor și așteptărilor inițiale. La 22 de ani, trăsăturile partenerului ideal prezintă doar vagi asemănări cu persoana de care te-ai îndrăgostit la 18 ani. Cu cât un cuplu este mai tânăr în momentul logodnei, cu atât sunt mai multe șanse ca cei doi să-și schimbe atitudinea unul față de celălalt și cu atât mai mare este probabilitatea ca logodna să nu reziste timpului.

Un alt motiv frecvent, prezentat de tineri pentru ruperea logodnei, este acela că unul dintre parteneri sau chiar amândoi nu sunt pregătiți

pentru căsătorie. Studiile arată că majoritatea acestor relații de dragoste au început înainte ca cei doi să împlinească 18 ani. Pe măsură ce se maturizează, ei își dau seama că relația lor a devenit serioasă înainte ca ei să fie pregătiți pentru căsătorie. Atunci când tinerii încep colegiul, ei nu numai că se maturizează, dar își schimbă și valorile și domeniile de interes.

Incompatibilitatea este un al treilea motiv. Un cuplu căsătorit petrece mai mult timp împreună decât pe vremea când cei doi erau doar prieteni. Acum ei se pot urmări unul pe celălalt în împrejurări de viață mult mai variate. În timpul prieteniei și al curteniei este ușor să te porți frumos, dar în timpul legăturii mult mai apropiate a logodnei, fiecare are posibilitatea de a deveni mai familiar în comportamentul de fiecare zi. El poate să observe lenevia și egoismul ei atunci când este acasă la ea, și ajunge să-și dea seama că aceste trăsături fac parte din personalitatea ei. Ea poate să descopere că el, deși pe ea a tratat-o întotdeauna cu o deosebită atenție și curtoazie, manifestă prea puțină considerație față de mama lui.

Obiceiurile și tendințele comportamentale au un fel al lor de a ieși la suprafață *atunci când li se oferă suficient timp*. Cuplul care petrece suficient timp împreună va fi în stare să descopere atitudinea persoanei iubite în ceea ce privește scopurile, gusturile și preferințele față de persoane și activități, precum și valorile, caracterul și preocupările ei. Cu cât perioada de logodnă este mai lungă, cu atât posibilitatea de a deveni realiști în privința compatibilității este mai mare.

Multe logodne „mixte" nu rezistă contrastului dintre mediile socio-familiale ale celor doi. Atunci când un cuplu provenind din rase sau religii diferite se află în faza prieteniei sau a curteniei, cei doi gândesc, adesea, că deosebirile dintre ei nu contează prea mult. Însă pe măsură ce se apropie de realitatea căsătoriei, fiecare ajunge să-și dea seama că s-ar putea să le fie mult mai greu să înlăture aceste diferențe decât și-au imaginat. Un alt factor de influență ar putea fi și reacția familiei și a prietenilor față de o astfel de logodnă.

O OBSERVAȚIE FINALĂ: Aveți mare grijă când o persoană are o adevărată istorie de logodne rupte. Aceasta poate fi o dovadă a lipsei de înțelepciune sau de maturitate, a superficialității și impulsivității, sau a folosirii altora pentru atingerea intereselor personale, fără să existe intenții serioase pentru căsătorie.

Cum să rupeți o logodnă

Ruperea unei logodne produce suferință, dar nu este la fel de dureroasă ca destrămarea unei căsnicii. Este mai bine ca un cuplu să își dea seama înainte de căsătorie că ei nu pot trăi împreună, decât să meargă înainte, orbește, și să descopere lucrul acesta de-abia mai târziu. Scopul logodnei este acela de a ajuta cuplul să facă ajustările finale în relația lor înainte de nuntă. Este numai normal ca unele dintre aceste încercări să eșueze.

Există câteva căi de a diminua durerea despărțirii, iar reacția emoțională care urmează după ruperea logodnei va depinde, în mare măsură, și de felul în care se face aceasta. Există metode dure, pline de cruzime de a rupe o logodnă, tot așa cum există metode dure de a rupe orice altă relație socială.

Dacă ești implicat în ruperea unei logodne, recitește secțiunea intitulată „Este greu să rupi o relație", precum și secțiunea care urmează, pentru că te vor ajuta să diminuezi dificultatea situației.

Momentul pentru a rupe o logodnă este imediat ce una dintre părți dorește să facă acest lucru. Aceasta nu înseamnă că un cuplu ar trebui să rupă relația ori de câte ori au un conflict, pentru ca apoi să depășească diferențele de opinie și să anunțe că sunt din nou logodiți. Aceasta ar transforma *adevărata semnificație a logodnei* într-o farsă. Însă când una dintre părți, după ce a cântărit cu atenție lucrurile, a ajuns la concluzia că nu poate continua cu planurile de nuntă, partea cealaltă trebuie anunțată imediat. Vestea va fi neplăcută pentru amândoi și va fi extrem de dureroasă pentru persoana care nu se aștepta la așa ceva, dar cu cât ruptura este amânată mai mult, cu atât

suferința produsă va fi mai mare. Mai mult decât atât, cu cât întârzierea va fi mai mare, cu atât cel care inițiază despărțirea va întâmpina o opoziție mai puternică.

Prezintă-i problema calm. Imediat ce îți dai seama că ruptura este inevitabilă, încearcă să discuți situația cu logodnicul tău (logodnica ta) într-o manieră rezonabilă. A continua o relație cu cineva dincolo de acest punct, este o dovadă de cruzime. Spune-i logodnicului tău (logodnicei tale) ce simți. Discută problema într-un mod cât mai deschis cu putință. Fă tot ceea ce poți pentru a-l ajuta pe celălalt să facă față cu bine situației. Dacă vreunul dintre voi simte că este părăsit pentru altcineva, orgoliul personal va suferi cu atât mai mult. Este o dovadă de răutate să îl lași pe celălalt să rămână cu simțământul că este ceva grav în legătură cu persoana sa. Prin orice faci sau spui, fă-l pe celălalt să simtă că este o persoană atrăgătoare, chiar dacă relația voastră nu a mers.

Situația este extrem de complicată atunci când una dintre părți încă ține foarte mult la cealaltă și nu vrea să rupă logodna sau când una dintre părți rupe logodna fără să discute, în prealabil, cu cealaltă. Oricum, chiar și atunci când sunt implicate simțăminte de rănire profundă, abține-te să spui despre cealaltă persoană lucruri pe care, mai târziu, le-ai putea regreta. Nu pune în mod deliberat sare pe rănile emoționale ale celuilalt.

Informați-vă familia și prietenii. Trebuie să le spuneți celorlalți despre schimbarea planurilor voastre imediat ce este posibil, mai ales dacă planurile în legătură cu nunta sunt în plină desfășurare. Prietenilor, vestea le poate fi dată treptat. Dacă rudele sau prietenii încearcă să vă convingă să refaceți relația, poate că veți simți nevoia de a cere sfatul unui consilier sau de a discuta problema cu pastorul vostru. În felul acesta, vă veți putea limpezi propriile gânduri și îi veți mulțumi și pe acei prieteni sau membri ai familiei care consideră că ruperea relației a fost hotărâtă în grabă și fără prea multă chibzuință.

Înapoiați toate darurile. Toate darurile de nuntă, pe care le-ați primit deja, trebuie returnate cu un simplu bilețel, prin care să anunțați persoana respectivă că, întrucât planurile s-au schimbat, îi înapoiați darul cu multe mulțumiri pentru atenția și preocuparea de care a dat dovadă. Chiar și atunci când darurile au avut un caracter strict personal, precum lenjeriile cu monogramă sau alte articole, nu trebuie să faceți nimic mai mult decât pur și simplu să le înapoiați și să-l informați pe cel care vi le-a dăruit că planurile s-au schimbat.

Dacă logodnicul tău (logodnica ta) te amenință că va da în vileag lucruri care ți-ar putea afecta reputația sau că va face ceva violent, încearcă să privești aceste amenințări într-un mod cât mai obiectiv cu putință. De obicei, sunt puține șanse ca persoana să-și ducă la îndeplinire amenințările. Atunci când un copil nu obține ceea ce vrea, el amenință că va fugi de-acasă. Cu toate acestea, rareori pleacă mai departe de colțul blocului sau al străzii. Este foarte posibil ca povestea să se repete și în acest caz. Mai mult decât atât, o persoană care lansează asemenea amenințări face o puternică dovadă a lipsei de maturitate și a caracterului instabil. Aceasta este, dacă vreți, o confirmare în plus că logodna trebuia ruptă. Căsătoria nu va vindeca în nici un caz o astfel de persoană imatură.

Un gând pentru cei cu inima zdrobită

S-a scris mult despre cei cu inima zdrobită. Poveștile și cântecele plâng pierderea persoanei iubite, vorbind despre faptul că nu va mai exista niciodată altcineva care să o poată înlocui. Astfel de idei își au originea în mitul că pentru fiecare persoană există „o singură pereche, și numai una", dar lucrul acesta nu este adevărat. În cadrul unei anumite serii de factori de compatibilitate și de mediu, oricare două persoane se pot îndrăgosti una de cealaltă, se pot căsători și pot fi fericite.

Cu toate acestea, atunci când s-a făcut un angajament emoțional, fie că a fost vorba despre o logodnă oficială sau despre una neoficială, o despărțire a drumurilor implică o traumă cel puțin pentru una

dintre părți, dacă nu pentru amândouă. De fapt, destrămarea unei relații de dragoste reprezintă una dintre cele mai severe crize emoționale cu care se confruntă tinerii de astăzi. Idilele destrămate și iubirile neîmpărtășite au reprezentat unele dintre problemele cele mai serioase pe care le-am avut de tratat în timpul mandatului meu de capelan al unui internat de fete.

Când, în cele din urmă, logodna este ruptă, unii oameni au un adevărat simțământ de ușurare. În cele mai multe cazuri, despărțirea are loc în timpul perioadei de „înțelegere" dinaintea logodnei oficiale, când cei doi nu sunt la fel de profund implicați ca și în etapa logodnei propriu-zise. Cu toate acestea, dacă a existat o logodnă oficială și amândoi partenerii au făcut un angajament total pentru plănuita căsătorie, consecințele vor fi mai serioase.

Când ești implicat în tulburarea emoțională care urmează după ruperea unei logodne, experiența ți se va părea cu totul unică. Unele persoane vor simți că nimeni, niciodată, nu a mai trecut printr-o asemenea durere și printr-un asemenea calvar. Deși la momentul respectiv lucrul acesta nu-ți aduce prea multă consolare, trebuie să fii convins că și alții au trecut printr-o astfel de experiență și totuși au supraviețuit.

Trauma care urmează după o despărțire respectă, se pare, un tipar caracteristic. Mai mult de jumătate dintre cei intervievați au declarat că, în prezent, erau „indiferenți" față de fostul logodnic (sau de fosta logodnică) și că nu rămăseseră cu nici o traumă serioasă în urma despărțirii. Aproximativ 15 % au afirmat că simțiseră o răbufnire temporară a dragostei care, în curând, s-a transformat în indiferență. Un alt procent de 15 % oscilaseră între durere și dragoste, înainte de a trece la indiferență. 11% au declarat că dragostea lor s-a transformat, după ruptură, în antipatie. În final, 90 % din grupul intervievat ajunseseră la indiferență (o stare normală, de adaptare), după ruperea relației, indiferent de fazele intermediare prin care trecuseră.

Totuși, această râvnită stare de indiferență nu se atinge peste noapte. Unii oameni și-au revenit într-o săptămână. Alții spun că au

avut nevoie de doi ani sau chiar de mai mult. Studiile cele mai demne de încredere arată că, pentru a depăși efectele emoționale ale ruperii unei relații, un tânăr are nevoie, în medie, de mai puțin de șase luni.

Mai târziu, majoritatea tinerilor tind să-și amintească într-un mod plăcut de relația respectivă și, ca un efect ulterior, încep să iasă cu altcineva. Unii continuă să viseze la dragostea lor pierdută. Fetele păstrează amintiri, adevărate suveniruri din relația trecută, dar puțini dintre băieți fac acest lucru. Unii spun că încearcă să evite să se întâlnească din nou cu persoana de care s-au despărțit, în timp ce alții recunosc că se abat adesea din drum doar ca să o întâlnească.

Un tânăr sau o tânără care a parcurs o perioadă lungă de prietenie înainte de a se logodi va trece probabil mai ușor peste aceste dificultăți. Cei care au avut o foarte scurtă experiență a prieteniei și curteniei sau poate deloc sunt cei mai predispuși să sufere traume emoționale serioase. Aceste persoane au o foarte mică încredere în capacitatea lor de a atrage dragostea altcuiva.

Chiar dacă reușești să treci peste ruperea unei logodne cu un minimum de durere, rămân niște întrebări la care trebuie să-ți răspunzi: „Ce voi face acum?" - este prima cu care te vei confrunta. Este nevoie de timp și de efort ca să „reintri în circulație". Și apoi, trebuie să hotărăști dacă îți vei căuta imediat un alt prieten (prietenă) sau dacă vei rămâne liniștit, pentru o vreme.

Oricare îți va fi hotărârea, evită cu orice preț o căsătorie de compensare, pentru a uita sau pentru a te răzbuna pe fostul partener. Astfel de căsătorii au puține șanse de reușită, pentru că, de obicei, nu se întemeiază pe o cunoaștere îndelungată și pe medii, valori și grade de maturitate similare. De obicei, persoana care alege această cale procedează astfel, pentru că se simte rănită sau singură. Este o metodă de a-și dovedi sieși și celorlalți că există cineva care să o dorească și căreia să-i pese de ea. În mod firesc, mândria personală și încrederea în sine sunt puternic zdruncinate după ruperea unei relații, dar a te căsători cu cineva doar pentru a-ți găsi consolare nu va face altceva decât să agraveze situația și-așa destul de confuză.

Lucrul cel mai bun pe care îl poți face este să IEI LUCRURILE ÎNCET! Simte-te liber(ă) să te întorci în fostul tău grup de prieteni sau să te dedici unor activități noi și captivante. Respinge ideea de a te arunca într-o frenezie nebună de întâlniri și de petreceri sau de a pune lucrurile la punct cu fosta ta dragoste. Oferă-ți timp pentru a analiza lucrurile, pentru a te vindeca și pentru a-ți scoate din minte persoana de care tocmai te-ai despărțit. Evită lucrurile care îți trezesc amintirile. Atunci când începi să te gândești la o nouă relație, încearcă să te întâlnești cu mai multe persoane, nu doar cu una. Făcând astfel, vei fi ferit de a ajunge la o relație stabilă înainte de a fi avut șansa să te vindeci. (Doar nu vrei să repeți experiența!)

Dragostea are aspectele ei brutale. Despărțirea presupune suferință. În cultura noastră înclinată spre romantism, multe relații de dragoste au un final prematur și neașteptat. Dacă ești una dintre victime și treci chiar acum prin aceste simțăminte de rănire sufletească, s-ar putea să-ți vină greu să crezi că peste puțin timp îți vei reveni și vei încerca o nouă relație; dar lucrul acesta se va întâmpla. Ai răbdare câteva săptămâni – sau luni.

Curtenia, din punctul de vedere al părinților tăi

Nimeni nu este mai preocupat de decizia ta finală în alegerea partenerului de căsătorie, decât sunt părinții tăi. De fapt, fie că realizezi acest lucru sau nu, părinții te-au însoțit la toate întâlnirile. Nu în sens literal, ci figurat. Zilele idilelor tale îi duc pe părinți cu câțiva ani în urmă, în vremea când ei înșiși își făceau curte unul celuilalt. Ei retrăiesc chiar și numai pentru câteva minute amintirile tinereții și se simt din nou la vârsta romanței.

Când tu și iubitul tău (iubita ta) ieșiți împreună și faceți planuri de viitor, inimile părinților tăi și rugăciunile lor vă însoțesc. Chiar dacă sunt foarte ocupați în viața de zi cu zi, în mintea lor ești prezent tu, fericirea ta, siguranța ta, viitorul tău. Chiar dacă părinții s-au dus la culcare înainte ca tu să te fi întors acasă, târziu, în noapte, ei de-abia dacă ațipesc superficial, tresărind la orice zgomot de pași.

Ei nu pot dormi liniștiți decât atunci când te-ai întors în siguranță acasă.

De ce se poartă părinții tăi astfel? Pentru că te iubesc și le pasă de tine mai mult decât oricui altcuiva pe acest pământ. Ei sunt cei care ți-au dat viață. Ești carne din carnea lor și sânge din sângele lor – o parte din ei. Te-au crescut de când erai bebeluș, te-au iubit, te-au luat în brațe și te-au alintat. Ți-au alinat rănile și ți-au sărutat lacrimile. Tu le aparții în virtutea relației de sânge care nu se poate rupe niciodată. Mult timp după ce te vei fi căsătorit și vei fi plecat de-acasă încă vor mai exista funii de dragoste, care te vor ține legat de părinții tăi în nenumărate feluri.

De asemenea, părinții tăi au făcut în tine o extraordinară investiție de timp și bani. În ziua când sărbătorești absolvirea liceului, ei vor fi dedicat deja creșterii tale optsprezece ani din viața lor. Au sacrificat o parte dintre cei mai buni ani ai vieții lor ca să poarte de grijă nevoilor tale. Pe lângă timp, ei au dăruit în mod neegoist din banii lor, ca să-ți asigure hrană, îmbrăcăminte, adăpost și multe dintre plăcerile vieții.

Părinții au purtat responsabilitatea pentru tine un timp destul de îndelungat. Încă din ziua când te-ai născut, ei te-au ocrotit ca să nu ți se întâmple nici un rău. Ei privesc în același fel și viitorul tău și nu vor ca, în alegerea partenerului de viață, să fii rănit și să suferi.

În același timp, părinții tăi cunosc lucruri pe care tu nu le cunoști. Ei s-au confruntat deja cu unele dintre problemele cu care te confrunți tu acum. De asemenea, datorită experienței lor, ei pot să prevadă anumite probleme cu care te vei confrunta în viitor. Datorită iubirii și preocupării lor speciale pentru tine, probabil că îți vor descoperi anumite capcane pe care ar vrea să le eviți.

Pentru că părinții nu sunt în mod direct implicați în situația ta, ei pot fi mai realiști decât tine. Pot avea o perspectivă mai largă asupra întregului tablou. Pentru tine, căsnicia poate să țină în mare măsură de simțământul că ești îndrăgostit; dar părinții tăi știu că, în căsătorie, dragostea trebuie să fie combinată cu acțiunea. Ei pot detecta anumite atitudini esențiale care te-ar putea împiedica să ai o căsnicie fericită. Astfel, poate că vor încerca să te facă „s-o lași mai încet" și

să privești lucrurile calm și rațional. Este posibil ca tu să vrei să te grăbești, considerând că *poți* să reușești.

Părinții tăi nu vor în nici un caz să-ți îngrădească fericirea, ci vor să te ajute să obții o fericire durabilă. Uneori, ei speră să-ți poată transfera unele dintre lecțiile pe care ei înșiși le-au învățat din experiență – lucru greu de realizat. Ei speră să te cruțe de complicațiile și de suferințele pe care știu că le vei întâlni, dacă acum iei o decizie greșită. Este numai firesc ca părinții să vrea să se bucure de căsnicia ta, pentru că ei așteaptă cu nerăbdare să aibă nepoți.

În același timp, speră și visează ca atitudinea și alegerile tale să facă cinste familiei din care faci parte. Ce înseamnă aceasta? Ei speră că ți-au insuflat suficiente valori și standarde pentru ca, atunci când îți vei întemeia propriul cămin, să le faci cinste lor, comunității în mijlocul căreia trăiești, bisericii și societății. Ei speră că îți vei găsi un partener de viață care să se integreze în familie și de care să poată fi mândri.

Parcă aud deja unele dintre argumentele pe care ți le-ai pregătit: „Eu nu-mi respect părinții. Și-au distrus propriile vieți, așa că de ce și-ar permite să-mi spună mie ce să fac? Ei îmi spun mie ce să nu fac și în clipa imediat următoare fac ei înșiși acel lucru." sau „Părinții mei nici măcar nu încearcă să mă înțeleagă, așa că de ce i-aș asculta?"

Chiar și în asemenea condiții, ce s-ar întâmpla dacă ai încerca să-ți asculți părinții? Scriptura este foarte categorică în această privință: 'Să cinstești pe tatăl tău și pe mama ta [adică să-i respecți și să-i asculți, ca pe reprezentanții aleși ai lui Dumnezeu] ... ca să fii fericit și să trăiești multă vreme pe pământ' (Efes. 6,2.3). Pe lângă împlinirea făgăduinței Bibliei de a trăi o viață lungă și fericită, vei fi probabil martor și la lacrimile de bucurie și de mândrie care vor scălda fețele părinților tăi în ziua nunții. Printre lacrimi și îmbrățișări, ei îți vor șopti: „Aceasta este cea mai fericită zi din viața noastră. N-am fi putut fi mai fericiți decât suntem acum, pentru alegerea pe care ai făcut-o. Aveți deplina noastră binecuvântare!"

Pune în contrast această imagine cu scenele pline de mâhnire și de amărăciune la care este cel mai posibil să fii martor, dacă te

căsătorești fără aprobarea părinților tăi. Gândește-te la durerea pe care o vei trăi atunci când îți vei simți inima sfâșiată între credincioșia față de părinți și dragostea față de alesul sau față de aleasa ta.

Lucrul acesta este valabil și în cazul când ai trecut printr-o fază de răzvrătire, în care ai reacționat negativ față de dorințele părinților tăi. Aceasta îți va afecta în mod serios atât perioada de curtenie, cât și căsnicia. Aceleași forțe care te-au determinat să reacționezi negativ față de părinții tăi, te vor determina să-ți tratezi și rudele prin alianță în același fel. Poate că te vei strădui să-ți implici logodnicul (logodnica) în lupta împotriva propriilor tăi părinți, deschizând astfel o prăpastie între ei. Dacă acum ai vreun conflict nerezolvat acasă, fă tot ceea ce poți pentru a-l rezolva înainte de a te căsători. Părinții tăi și viitoarele rude prin alianță vor juca, în viața ta de căsnicie, un rol cu mult mai important decât îți poți imagina acum.

Apropiata ta nuntă marchează un punct de cotitură și în viața părinților tăi. Dacă ești primul copil din familie care se căsătorește, părinții tăi intră cu această ocazie în etapa „golirii cuibului" din ciclul familial. Într-un anume sens, apropiata ta căsătorie reprezintă pentru ei o grea pierdere. Sunt fericiți, desigur, pentru nou-găsita ta fericire. Însă în același timp își dau seama că în curând vei părăsi pentru totdeauna căminul lor, și gândul acesta le lasă în suflet un gol imens.

Dacă ai fost plecat la colegiu într-o altă localitate, calea a fost pregătită pentru plecarea ta definitivă. Cu toate acestea, legăturile familiale au rămas, până acum, intacte. Casa părinților tăi a fost întotdeauna locul unde ai venit în vacanțe sau unde ai căutat refugiu la vreme de necaz. Acum, când ești gata să te căsătorești, părinții tăi își dau seama că loialitatea și încrederea ta se vor transfera asupra altui cămin. Așa trebuie să fie, dar, drept urmare, pentru părinții tăi viața nu va mai fi niciodată la fel.

Reacția lor la impactul nunții va depinde, cumva, de personalitatea lor. Dacă mama ta și-a dedicat partea cea mai bună a unui sfert de secol ție și numai ție, efectul poate fi drastic, și mărturie vor sta lacrimile ei. Tații, de asemenea, se simt profund atașați de copilul

pe care l-au crescut, împreună cu care s-au bucurat și pentru care s-au îngrijorat timp de douăzeci de ani și mai bine.

Nunta ta va fi, probabil, evenimentul social cel mai important în viața de până acum a părinților tăi. Vezi dacă au și ei ceva de spus în legătură cu organizarea ei și ia-le în considerare dorințele. Nunta este, într-adevăr, a voastră, dar ei sunt părinții tăi și sunt mai preocupați de viitorul vostru decât oricine altcineva de pe acest pământ. Dacă există vreun conflict de opinie cu privire la cât de mare să fie nunta, unde să aibă loc, cine să fie invitat etc., fii dispus să cedezi. Părinții tăi au așteptat cu nerăbdare nunta ta, gândindu-se la ea de mai mult timp decât te gândești tu.

S-ar putea ca ei să vrea ca anumite lucruri să fie făcute într-o anumită ordine, pentru a-i impresiona pe invitați. Acest lucru poate să ți se pară ca o dovadă de egoism sau un amănunt lipsit de orice semnificație. Dar dacă pentru părinții tăi înseamnă mult, încearcă să le împlinești dorințele măcar pe jumătate. Părinții tăi vor ca nunta să fie ocazia cea mai de neuitat din viața ta, dar, în același timp, ei vor să fie o ocazie atractivă și de neuitat și pentru ceilalți. Nu le nesocoti dorințele și simțămintele. Resentimentele care se nasc acum pot să nu dispară niciodată pe deplin.

O prietenă de-a mea se ocupă de comerțul cu flori. Vă imaginați planurile și visurile pe care și le făcea pentru nunta fiicei ei, în timp ce pregătea cu grijă nunțile altora? Dar vă puteți imagina și dezamăgirea pe care a simțit-o când singura ei fiică a ales să fugă, într-o noapte, cu iubitul ei? Singura ei fiică ... toate acele planuri și vise au ajuns... o amară dezamăgire.

Părinții țin la tine, la logodnicul tău (logodnica ta) și la nunta voastră. Evitați să faceți acele lucruri care, în acest punct, ar putea produce o ruptură între voi. Ei vor ca tu să fii fericit, apreciat și iubit. Părinții tăi știu, din experiență, că alegerea partenerului de viață va juca rolul cel mai important în fericirea ta viitoare. Ia-ți timp să privești întregul tablou din punctul *lor* de vedere.

Chiar dacă va trebui să vă reduceți luna de miere cu câteva zile, oferiți-vă câteva bucurii și ocazii speciale, de care să vă puteți aminti cu plăcere și care să constituie o adevărată comoară pentru tot restul vieții.

Capitolul 10

TOT CE AȚI VRUT SĂ ȘTIȚI DESPRE LUNA DE MIERE, DAR V-A FOST TEAMĂ SĂ ÎNTREBAȚI

După săptămâni de pregătiri, după seria de petreceri, mese festive și cadouri, care a culminat cu ceremonia proriu-zisă a nunții, ocazii în care ați fost sărutați, îmbrățișați și bătuți încurajator cu palma pe umeri, până când ați început să vă simțiți asemenea unui burete, veți fi epuizați! Ajunși în punctul acesta, veți fi nerăbdători să puteți pleca departe de toate, lăsându-le în urmă, pentru a fi singuri și a vă putea bucura de luna de miere.

În timp ce nunta este o chestiune foarte publică, luna de miere este una strict personală, privată. Ea vă va oferi prima ocazie adevărată de a fi singuri, ca un cuplu căsătorit. Nimic nu ar trebui să vă distragă atenția de la celălalt, până când veți realiza, în sfârșit, că sunteți cu adevărat căsătoriți.

Luna de miere oferă o perioadă de adaptare și de tranziție de la singurătate, la viața în doi. Conform concepției populare, ea ar trebui să fie un timp de desăvârșită beatitudine. În realitate, ea poate fi una dintre cele mai încordate și mai obositoare perioade din viață. Indiferent cât de mult vă iubiți unul pe celălalt și cât de entuziasmați și de emoționați sunteți, pentru ca luna de miere să constituie o reușită, este nevoie de o planificare atentă. Iată câteva repere:

Luna de miere trebuie să înceapă imediat după nuntă. Ea este o experiență care trebuie să aibă loc acum sau niciodată. În timp ce nu este absolut necesar (dar cu siguranță de preferat) să plecați într-o lună de miere, a o amâna ar însemna să-i anulați semnificația și să-i compromiteți unicitatea. De aceea, pentru a putea savura intimitatea nou-întemeiatei căsnicii, luna de miere trebuie să înceapă imediat după nuntă.

Dacă vă puteți permite timpul și banii, luna de miere ar trebui să dureze cel puțin una sau două săptămâni. Majoritatea oamenilor reușesc să găsească cel puțin o săptămână liberă, dar, în medie, luna de miere durează aproximativ nouă zile. Ca un cuplu să se căsătorească în weekend, să se mute într-o nouă locuință și să se întoarcă luni la îndatoririle obișnuite, este cu totul nepotrivit. Un astfel de interval nu permite timpul necesar pentru ca cei doi să se bucure unul de dragostea celuilalt.

Planificați-vă bugetul pentru luna de miere și apoi cheltuiți-l cu bucurie. Aceasta va fi, probabil, ultima ocazie când, în această privință, veți fi liberi de orice grijă. Chiar dacă va trebui să vă reduceți luna de miere cu câteva zile, oferiți-vă câteva bucurii și ocazii speciale, de care să vă puteți aminti cu plăcere și care să constituie o adevărată comoară pentru tot restul vieții.

Planificați-vă o lună de miere tihnită, neobositoare. Cea mai nereușită lună de miere va fi aceea în care cuplul își propune o săptămână în care să traverseze câteva dintre statele Statelor Unite, aglomerând în numai câteva zile atâta activitate și atâtea locuri de vizitat, încât ar ajunge pentru cinci ani! În loc de aceasta, planificați-vă doar o scurtă excursie, pentru prima seară, iar după ce ajungeți la locul propus, opriți-vă pentru a cina împreună, într-o atmosferă intimă și deosebită. Probabil că, în toată agitația din ziua nunții, nici nu ați reușit să mâncați prea mult, astfel că nivelul glucozei din sânge vă este foarte scăzut. O cină plăcută, servită pe îndelete înainte de a

vă întoarce în camera voastră de hotel, vă va calma nervii și vă va asigura, în același timp, resursele fizice de care aveați atâta nevoie.

Luna de miere trebuie petrecută departe de familie și de prieteni. O lună de miere petrecută în casa părinților sau a rudelor cu greu va asigura acea libertate de care are nevoie un cuplu pentru a se cunoaște ca soț și soție.

Luna de miere trebuie să includă activități care să vă facă plăcere amândurora. Dacă vreți să trăiți aceste zile în atmosfera vieții unui mare oraș, cu restaurante extravagante și cu nopți ultraluminate și pline de agitație, faceți-o. Dacă amândoi sunteți niște iubitori ai naturii și vă face plăcere să călătoriți pe jos, să aprindeți un foc de tabără și să pescuiți, atunci găsiți-vă un refugiu undeva la țară. Important este să găsiți un loc care să vă permită să participați la activități de care să vă puteți bucura amândoi și care să vă ofere ocazia să fiți voi înșivă și să vă relaxați. Evitați locurile și activitățile care presupun un program fix, cu oră de deșteptare sau cu obligații stricte.

Plănuiți momente când să fiți împreună cu alte persoane, dacă doriți acest lucru. Înainte de căsătorie, singurul lucru pe care și-l dorește un cuplu este un timp și un loc în care să fie singuri. Experiența a arătat că lunile de miere petrecute în totală izolare nu sunt tocmai ceea ce au sperat majoritatea cuplurilor. Multe hoteluri și stațiuni de odihnă oferă cuplurilor proaspăt căsătorite o lună de miere în care să se bucure de perioade lungi de servire a meselor împreună cu o varietate de activități sociale și fizice între care cuplul poate alege. De cele mai multe ori, participarea la activități de grup alungă stresul din timpul lunii de miere. Tinerii căsătoriți au nevoie de un timp în care să fie singuri, dar și de ocazii în care să fie în contact cu ceilalți.

Luna de miere ar trebui să includă un timp pentru creștere și dezvoltare spirituală. Luați-vă timp pentru a studia Biblia și pentru a vă ruga împreună. Începeți această practică acum și stabiliți-o ca pe un obicei regulat al familiei voastre. Poate că v-ați format deja un

astfel de obicei, astfel că nu sunteți deloc neîndemânatici sau stingheri. O lectură excelentă pentru luna de miere este cartea Proverbelor. Căutați în ea toate versetele care au de-a face cu comunicarea și discutați-le îndelung. O altă carte potrivită pentru luna de miere este Cântarea Cântărilor, cu minunatele ei descrieri legate de dragostea fizică.

Intimitatea sexuală

Aspectul esențial al experienței lunii de miere este intimitatea sexuală. Prima voastră relație sexuală va reprezenta, de fapt, începutul căsătoriei voastre. Atmosfera relaxată a lunii de miere vă va permite să vă bucurați în mod liber și de dorințele voastre sexuale. Pentru multe cupluri, luna de miere reprezintă o culme a activității sexuale.

Acum este momentul când să faceți tranziția de a accepta contactul sexual ca pe o parte integrantă a vieții voastre. Pentru anumite persoane, în special pentru mireasă, acest lucru implică un adevărat punct de cotitură în modul de gândire, de la restricțiile castității la sexul marital neinhibat. O astfel de schimbare s-ar putea să necesite ceva timp, precum și răbdare și înțelegere din partea soțului. O femeie matură emoțional ar trebui să fie în stare să-și transforme atitudinea de autoprotejare de dinainte de căsătorie, într-una de părtășie entuziastă, după căsătorie.

Un soț înțelept și grijuliu va încerca să acorde întâietate satisfacerii tinerei sale soții, în loc să încerce să-și satisfacă rapid propriile dorințe. Orice bărbat care învață aceasta la începutul căsniciei lui va descoperi că propria sa plăcere va crește considerabil. El ar trebui să privească sexul ca pe o experiență de părtășie și de bucurie reciprocă, și nu ca pe una orientată spre sine.

Pentru a vă putea bucura la superlativ de latura sexuală a lunii de miere este nevoie și de alte câteva ingrediente:

Învățați cât de mult puteți înainte de luna de miere. Cuplul are nevoie să studieze serios înainte de căsătorie tema împlinirii sexuale.

A face după căsătorie ceea ce vine firesc, de la sine, nu înseamnă o pregătire suficientă. Experiența de a face dragoste este o artă, și ea *se învață*, nu se moștenește ereditar. Este o lipsă de realism să te gândești că doi tineri total lipsiți de experiență se pot apropia de patul conjugal, în noaptea nunții, și pot ajunge la satisfacție sexuală fără să facă nici un efort pentru aceasta sau doar sperând și rugându-se.

Cu cel puțin șase săptămâni înainte de nuntă, mireasa ar trebui să înceapă să practice exercițiile lui Kegel, așa cum sunt ele prezentate în cartea *Secretele căsniciei* la pp. 132 și 133 (în original). Acest program o va învăța să-și controleze mușchii, astfel încât să-și poată mări senzațiile sexuale în timp ce face dragoste. Totodată, aceste exerciții o vor ajuta să-i ofere soțului o sursă de plăcere aparte. De asemenea, cuplul va învăța, astfel, să ajungă la orgasm simultan. Este posibil ca și mirele să dorească să practice exercițiile lui Kegel. Informații recente arată că ele ar putea fi de folos în controlarea ejaculării premature.

Cumpărați din timp un gel medicinal, de la farmacie, pentru a-l folosi în prima sau în primele două nopți. Majoritatea mireselor nu secretă suficient lichid vaginal în timpul lunii de miere. Eventualitatea unor contacte dureroase poate fi evitată folosind acest gel, pe care trebuie să-l așezați la-ndemână, ca să-l folosiți, dacă este nevoie. O dată ce soția învață să se relaxeze, secrețiile vaginale naturale vor fi suficiente. Este de folos să aveți la-ndemână și un mic prosop, care să poată absorbi secrețiile rămase după contactul sexual.

Asigurați-vă de o intimitate totală, eliminând orice posibilitate de a fi întrerupți. Aspectul acesta s-ar putea să nu fie la fel de important pentru soț cum este pentru tânăra mireasă. Femeile sunt mult mai susceptibile la a fi deranjate de zgomote, de lumini sau de sunetele nopții. Luați-vă dinainte măsuri de precauție ca să fiți siguri că nu veți fi deranjați. Un soț grijuliu poate chiar încerca să pregătească flori, lumânări, o muzică deosebită și o lumină semiobscură prin

care să creeze o atmosferă romantică, specială pentru mireasa sa. Soțul care își tratează mireasa ca pe o persoană foarte deosebită va descoperi, drept răsplată, cum ea răspunde la expresiile lui de iubire.

Purtați-vă delicat și cu iubire. În acest punct, soțul și soția trebuie să devină foarte sensibili unul la nevoile celuilalt. Poate că mirele dorește ca el să o dezbrace pe mireasă, scoțând fiecare articol de îmbrăcăminte pe rând, în timp ce ea este posibil să aibă idei mai romantice în această privință, dorind să apară din baie, îmbrăcată într-un neglijeu transparent, cumpărat special pentru această ocazie. Un alt cuplu ar putea dori să se dezbrace unul pe celălalt fără grabă și cu gesturi drăgăstoase. Dacă vorbiți înainte despre simțămintele și despre preferințele voastre, veți fi în stare să vă oferiți unul altuia o deplină satisfacție.

Unii specialiști recomandă ca tinerii căsătoriți să nu încerce un contact sexual în prima noapte. Ei sugerează ca, în loc de aceasta, în noaptea nunții ei să-și studieze și să-și exploreze în mod drăgăstos trupul unul altuia, exprimând tot timpul afecțiune și iubire. Făcând astfel, fiecare dintre ei va avea timp pentru a cunoaște și înțelege nevoile celuilalt, fără să se simtă împins către contactul sexual încă din prima noapte. S-ar putea să nu vă pară prea amuzantă această propunere, dar ea poate fi o experiență extraordinară, care, mai târziu, să-și fi meritat efortul.

Studiile făcute arată că nouă mirese din zece nu experimentează orgasmul în timpul primului contact sexual. Dacă un cuplu nu cunoaște această informație, cei doi ar putea crede că au eșuat lamentabil! Dar, atunci când ei înțeleg că relația sexuală poate fi o experiență extraordinar de plăcută, chiar și dacă ea nu ajunge la climax, tensiunea realizării performanței dispare, permițându-le celor doi să savureze experiența intimității, care este atât de importantă pentru o femeie.

În mod firesc, cuplul va încerca să atingă satisfacția sexuală pentru amândoi, dar ei trebuie să știe că, în marea majoritate a cazurilor, va fi nevoie de timp, de studiu, de practică și de o comunicare deschisă,

înainte ca tânăra mireasă să ajungă la nivelul ei maxim de sensibilitate și de reactivitate sexuală.

Într-un sondaj realizat de Dr. Miles, cu privire la timpul necesar unui cuplu creștin pentru a se adapta sexual unul față de celălalt, 78 % dintre cei intervievați au afirmat că, pentru cunoaștere și acomodare reciprocă, au avut nevoie de o săptămână; 12 % au avut nevoie de 2 luni și 6 % s-au acomodat sexual, unul cu celălalt, după 30 de luni. După 6 până la 12 luni de la nuntă, 96 de procente dintre femeile care se adaptaseră sexual au spus că experimentau orgasmul la fiecare sau aproape la fiecare contact sexual. După o aceeași perioadă de timp, 41 % dintre cupluri au afirmat că experimentau orgasmul simultan aproape de fiecare dată, iar 38 % au răspuns că realizau aceasta doar uneori.

Acest ritm de adaptare sexuală este mai rapid decât cel descoperit de alte studii, efectuate pe grupuri de cupluri necreștine. Poate că acest amănunt va conferi mai mult credit avantajelor unei viețuiri creștine. Toți participanții primiseră consiliere premaritală detaliată și aveau doi până la patru ani de educație în instituții de învățământ superior, factori care au contribuit la reușita relației lor. Nouăzeci și unu de procente „discutaseră deschis, unul cu celălalt, atitudinile personale și detalii destul de complete cu privire la sex", cu o lună înainte de căsătorie.*

O viață sexuală reușită nu va veni de la sine. Ea nu se întâmplă, pur și simplu, peste noapte. Ar trebui să priviți relația sexuală ca pe o aventură experimentală, cu caracter de explorare, pe care amândoi o veți trăi în următorii câțiva ani. Puteți realiza diferite trepte de succes în viața voastră sexuală, în aceeași măsură în care realizați diferite trepte de succes în privința comunicării. Căutați permanent noi căi de a vă bucura și de a vă produce plăcere unul celuilalt, în timp ce vă cufundați tot mai mult în dragostea voastră, unul pentru celălalt.

NOTE DE SUBSOL

*Herbert J. Miles, Sexual Happiness in Marriage (Grand Rapids: Zondervan, 1967), p. 77.

După orice nuntă, urmează o căsnicie. La câteva zile după ce luna de miere s-a încheiat, majoritatea cuplurilor descoperă că întoarcerea la realitate este asemenea unui duș scoțian.

Capitolul 11

ȘI ACUM, CĂ LUNA DE MIERE S-A ÎNCHEIAT – Primul an de căsătorie

Eu și Harry ne-am cunoscut la biserică. El era în armată și eu îl consideram cel mai frumos bărbat pe care îl văzusem vreodată, așa că, mama și cu mine, l-am invitat să ia masa acasă la noi. Familia mea locuia într-un orășel care se putea lăuda cu baze militare de tot felul, inclusiv ale Marinei, așa că eram întotdeauna pregătiți să ne facem datoria patriotică. (Tatăl meu obișnuia să bombăne că va trebui să hrănească jumătate dintre serviciile armatei, înainte de a mă vedea măritată). La prima noastră întâlnire, Harry și cu mine am fost la o paradă aviatică. De acolo, am intrat într-un magazin de sticlărie, unde, printr-o tombolă, am câștigat două vaze de culoare verde, pe care am hotărât, în glumă, să le folosim în casa noastră, după ce ne vom căsători și vom merge ca misionari peste mări și țări.

Cu timpul, pe măsură ce întâlnirile noastre deveneau tot mai dese, ne-am îndrăgostit din ce în ce mai mult unul de celălalt. În cele din urmă, Harry m-a cerut de soție și a început febra nunții. Ați fi crezut că sunt mireasa anului! Nunta a avut loc acasă la părinții mei. Chiar dacă nu s-a ținut la un local public, a fost o nuntă drăguță. Casa părinților avea vedere spre golf, astfel că priveliștea era pitorească și romantică. A fost o zi de Anul Nou desăvârșită. Toți au împărtășit atmosfera de sărbătoare.

Organistul a atacat acordurile emoționante ale „Corului miresei", din *Lohengrin* și, la brațul tatălui meu, am înaintat pe culoarul care fusese lăsat printre cele o sută de scaune pe care le adusesem pentru oaspeți. Chiar dacă fetița care ducea coșulețul cu flori a început să plângă, refuzând să meargă înaintea noastră și să presare petalele de trandafiri, am avut o nuntă ca în povești. Ceremonia a fost perfectă. Organizarea a fost perfectă. Ziua a fost perfectă. Și, bineînțeles, cei care se uniseră în dragoste erau două persoane perfecte. Dar, după orice nuntă, urmează o căsnicie.

Se instalează realitatea

La câteva zile după ce luna de miere s-a încheiat, majoritatea cuplurilor descoperă că revenirea la realitate este asemenea unui duș scoțian. Într-adevăr, cei doi sunt entuziasmați de instalarea în primul lor cămin, dar, în același timp, ei trebuie să fie pregătiți și pentru dezamăgirea care va urma cu siguranță – o prăbușire din al nouălea cer, o trezire din farmecul și din interesul unuia pentru celălalt. Și așa s-a născut expresia: „S-a terminat luna de miere".

Probabil că mirele suferă o dezamăgire mult mai severă decât mireasa. Bărbații au tendința de a resimți mai dureros pierderea libertății, noile obligații casnice sau îngrijorările financiare. Dar miresele se simt dezamăgite atunci când soții lor încep să se considere stăpâni pe situație și siguri de favorurile lor. Masca pe care fiecare dintre soți poate că a purtat-o înainte de căsătorie în curând cade. „Fardurile" și înfrumusețările dispar treptat, în timp ce adevăratul eu, cu atitudinile și temperamentul lui, iese la suprafață.

În majoritatea căsniciilor, primul an este cel mai instabil. În timpurile Vechiului Testament, un bărbat proaspăt căsătorit nu putea fi luat în armată și nici nu i se dădea vreo altă responsabilitate pe parcursul acestei perioade de adaptare. Timp de un an întreg, el era liber să stea acasă cu soția lui. Imaginați-vă luxul, privilegiul de a avea la dispoziție un an întreg, în care să te adaptezi unul cu celălalt!

Mă întreb: ce făceau tinerii miri cu timpul lor, după ce noutatea primelor trei săptămâni de viețuire împreună se învechea? Cu toate acestea, sună interesant și de dorit!

Pe parcursul primelor douăsprezece luni, cuplul se vede pus în situația de a face față unui număr maxim de probleme, având la dispoziție o experiență minimă. De fapt, ca să spunem lucrurilor pe nume, viitorul căsătoriei depinde de schimbările și de adaptările pe care le fac cei doi în acest prim an. Iar perioada cea mai propice învățării, din întreaga voastră căsnicie, vor fi primele șase săptămâni de după nuntă. Treptat înțelegem că trebuie să ne mulțumim doar cu o parte din partenerul nostru – că nu putem avea 100 % din interesul, din afecțiunea, din timpul sau din atenția sa. Colegii săi de serviciu, părinții, prietenii și rudele își vor revendica și ei anumite drepturi.

De asemenea, în timpul acestei faze de dezamăgire, tânăra mireasă s-ar putea să fie șocată când va descoperi că soțul ei, de obicei îngrijit și bine aranjat, se trezește dimineața cu o respirație urât mirositoare și cu o barbă aspră. La rândul lui, mirele s-ar putea să descopere că obiceiul soției lui de a-i trage pătura noaptea și de a scrâșni din dinți îl calcă pe nervi. Alți tineri căsătoriți sunt șocați să descopere de cât timp, de cât efort și de câți bani este nevoie pentru a întreține o locuință. În timp ce majoritatea cuplurilor sunt suficient de realiste ca să înțeleagă că întreținerea unei case cere timp, ei nu realizează decât atunci când sunt puși în fața faptului împlinit de cât de mult timp și efort este nevoie ca să faci cumpărăturile, să gătești, să speli rufe, să pui hainele la locul lor, să aranjezi paturile, să dai cu aspiratorul, să ștergi praful, să îngrijești grădina și mașina, să ștergi podelele, să duci gunoiul, să cureți și să desfunzi toaleta, să freci cada de baie sau să răzui grăsimea arsă și întărită.

Cu siguranță că vă veți confrunta cu mult mai multe surprize decât cele pe care vi le-am enumerat eu. Ceea ce ne salvează de la disperare este faptul că toți avem tendința de a visa cu ochii deschiși mai degrabă la fericire, decât la ceva neplăcut și extenuant. Dacă ne-am imagina dinainte toată rutina căsniciei, nici unul dintre noi nu

s-ar căsători vreodată. În ceea ce privește căsătoria, toți greșim în privința optimismului. Ura! pentru dragoste.

Faptul că 26,5 % dintre divorțuri se înregistrează în rândul cuplurilor căsătorite de mai puțin de doi ani și că 51,3 % dintre divorțuri apar în primii cinci ani de căsnicie dovedește că dezamăgirea se instalează de timpuriu, dur și repede. Cum majoritatea cuplurilor trăiesc separat înainte de divorț, timp de câteva luni, până când se interesează de formalitățile de divorț și până când introduc acțiunea popriu-zisă în instanță, putem trage în mod îndreptățit concluzia că cele mai multe cupluri dau de necaz în chiar primele faze ale căsniciei lor și că lipsa de armonie persistă.

Cu toate acestea, după ce ați câștigat puțină experiență, vă veți da seama că relația voastră de căsnicie va supraviețui chiar dacă mai există și unele neînțelegeri. Veți învăța că unele dispute sunt inevitabile. Vă puteți iubi și puteți rămâne prieteni, chiar dacă nu sunteți de acord în orice privință. Veți înțelege că, deși nu puteți rezolva toate problemele cu care vă confruntați, aceasta nu înseamnă sfârșitul căsătoriei voastre. Ajungând aici, veți deveni mai puțin îngrijorați de neplăcerile care apar și veți realiza că asemenea situații apar chiar și în relațiile cele mai bune.

Cu fiecare an în plus, petrecut împreună, vă veți spori tot mai mult șansele de a avea o căsnicie fericită. După ce veți fi ajuns la cea de-a cincea aniversare a nunții voastre, probabilitatea divorțului va scădea cu fiecare an.

Ce face ca un cuplu să fie fericit?

Un proverb chinezesc spune că, atunci când un proaspăt cuplu se retrage în camera nupțială, cel care se așează primul pe pat îl va domina pe celălalt pentru tot restul căsniciei lor. Ideea aceasta izvorăște cu siguranță din superstiție, dar putem găsi în ea un sâmbure de adevăr. Consilierii în probleme maritale recunosc faptul că deprinderile și modelele comportamentale stabilite în prima parte a vieții de cuplu îi va afecta pe cei doi în anii de mai târziu. În majoritatea

situațiilor, se poate afirma cu certitudine că fericirea viitoare a căsniciei se decide în timpul primului an de după nuntă.

Este dificil să izolezi acei factori care fac ca un cuplu să fie fericit. Însă, în general vorbind, atitudinea ta față de partenerul tău și a acestuia față de tine vor determina, în mare măsură, nivelul vostru de fericire. Mai specific vorbind, atitudinea voastră unul față de celălalt, în trei aspecte esențiale, prezintă cea mai mare importanță: (1) așteptările voastre de viitor; (2) modul de comunicare și (3) modul în care veți lua deciziile și în care veți rezolva neînțelegerile dintre voi.

Reacțiile în aceste trei domenii s-au format din experiența vieții voastre de până acum, cu rădăcini adânci încă din primii ani ai copilăriei. Ele au fost modelate de comportamentul părinților și al celorlalți membri ai familiei. Deosebirile dintre voi în ceea ce privește așteptările, comunicarea și luarea deciziilor vor sta la baza majorității conflictelor pe care le veți avea. Aceste deosebiri trebuie identificate, înțelese, abordate în mod deschis și rezolvate, dacă vreți ca relația voastră să devină ceea ce ați sperat că va fi.

Așteptările. Este deosebit de important să vă clarificați așteptările în timpul primelor săptămâni de căsnicie. Modul în care vă veți înțelege mai târziu va fi determinat de măsura în care v-ați înțeles reciproc aceste așteptări și ați căzut de acord asupra lor încă de la început. Atunci când tu și partenerul tău ajungeți la un acord, puteți începe să construiți cu încredere pentru viitor, unul dintre voi asumându-și o responsabilitate, celălalt alta ... În cele din urmă, datorită eforturilor voastre unite, vă veți bucura de rezultate care vă vor aduce amândurora satisfacție. Dar, dacă unul dintre voi își propune să construiască o căsuță cu un singur nivel, întortocheată și cu multe coridoare, în timp ce celălalt visează la o locuință spațioasă, cu două niveluri, vă veți da în curând seama că luptați pentru țeluri care se bat cap în cap. Rezultatul va fi că amândoi veți simți o insatisfacție pentru ceea ce ați realizat.

Așteptările pe care le aveți atunci când vă căsătoriți se centrează pe cinci domenii de bază: (1) modul în care vrei să fii tratat ca

persoană; (2) concepția ta cu privire la modul în care așteaptă partenerul tău să fie tratat ca persoană; (3) care crezi tu că îți sunt responsabilitățile și drepturile ca persoană căsătorită; (4) care consideri că sunt responsabilitățile și drepturile partenerului tău și (5) ce aștepți de la căsnicie pe termen lung.

Unele cupluri tinere neagă faptul că ar avea asemenea așteptări. Sau, dacă au astfel de așteptări, ei cred că și le pot schimba imediat, ca să se potrivească oricărei situații care s-ar ivi. Dar așteptările pe care le avem nu pot fi schimbate atât de ușor. Ele s-au acumulat într-o viață întreagă, devenind o parte din tine, astfel că a le schimba ar fi o treabă extrem de dificilă. Așteptările și țelurile tale fac la fel de mult parte din tine ca și respirația. Așa cum, de obicei, nu ești conștient că inspiri și expiri aerul, în același fel nu realizezi, probabil, cât de profund înrădăcinate în ființa ta sunt așteptările pe care le ai pentru viitor.

Și totuși, chiar dacă aceste așteptări sunt bine consolidate, ele nu sunt imutabile. Ele pot fi modificate sau schimbate. Firește că va fi greu să faci aceste schimbări. Și, cu cât va fi nevoie să faci mai multe schimbări, cu atât va fi mai dificil. Căsătoria care pretinde cele mai puține schimbări în ceea ce privește deprinderile și așteptările economice, sociale, de personalitate și religioase, are cele mai multe șanse de reușită. Căsătoria care cere un mare număr de schimbări, pentru că s-a realizat între persoane provenind din medii culturale și sociale radical diferite, este cel mai probabil să eșueze.

Este deci normal și înțelept să vă clarificați toate așteptările *înainte* de căsătorie, discutându-le deschis și sincer. Dacă sunt în conflict, va trebui să găsiți o cale de a le schimba, accepta sau înlătura. Poziția pe care o iau unii în această privință – că există doar o singură cale de a rezolva lucrurile: *metoda mea* – trebuie abandonată. Trebuie ca amândoi să ajungeți la înțelegerea faptului că există mai multe căi, mai multe posibilități de a realiza un anume lucru.

Evident, cu cât clarificarea așteptărilor se realizează mai mult înainte de căsătorie, cu atât va fi nevoie de mai puține astfel de discuții după căsătorie. Cu toate acestea, este puțin probabil ca un cuplu –

care face tot posibilul pentru a anticipa toate așteptările nerealiste și toate părerile preconcepute, pe care le au cu privire la roluri, căsnicie, copii, finanțe, personalitate, sex și viitor – să le poată prevedea chiar pe toate. Multe schimbări și ajustări vor fi făcute, totuși, după căsătorie. Dar, de fapt, căsătoria înseamnă să iei două sisteme familiale, diferite în ceea ce privește modul de gândire, sentimentele și comportamentul, și să te străduiești să le combini într-o relație armonioasă.

Comunicarea. Dacă tu și partenerul tău vreți să învățați cum să vă înțelegeți bine, trebuie să vă dezvoltați un sistem de comunicare, așa încât fiecare dintre voi să poată cunoaște și înțelege ce simte celălalt în orice privință.

Pentru că am scris deja un întreg capitol despre „Cum să comunici cu partenerul tău" (vezi cartea *Căsnicie completă*, capitolul 5), nu voi intra în detalii cu privire la diferitele metode de comunicare. Dar orice cuplu proaspăt căsătorit trebuie să înțeleagă anumiți factori.

Vorbind la modul ideal, soțul și soția ar trebui să fie în stare să discute orice subiect care îi interesează sau care îi preocupă. Dar cuplurile învață curând că anumite subiecte generează teamă, anxietate, îndoială sau mânie. Cu toate acestea, cu cât așezați mai puține subiecte în afara posibilităților de discuție, cu atât veți avea o comunicare mai deplină și mai satisfăcătoare. (Presupun că nu veți aduce anumite subiecte în discuție într-un moment total nepotrivit). Dar, dacă un mare număr de subiecte provoacă un adevărat război atunci când sunt abordate, comunicarea voastră se dovedește cu totul nesatisfăcătoare.

Atunci când aduceți în discuție emoțiile, ele trebuie tratate ca ceea ce sunt de fapt – niște simțăminte. Simțămintele nu sunt ceva rău. Ele sunt trecătoare, în esență, și nu ar trebui să reprezinte niciodată un motiv de rușine. Toți avem sentimente. Fără ele, nu am fi oameni. Întrebarea pe care trebuie să ne-o punem este: Este potrivit „să-mi exprim aceste simțăminte acum?" Doar comunicarea clară, deschisă, dintre soț și soție, poate da răspunsul.

Iată câteva sfaturi care vă vor ajuta *să vă exprimați simțămintele* într-un mod adecvat:

1. Vorbiți fără mânie și fără ostilitate. Coborâți tonul în loc de a-l ridica. Învățați să vă formați un ton plăcut de adresare.

2. Fiți clari și specifici. Încercați să gândiți în timp ce vorbiți și explicați clar ce vreți să spuneți. Vorbirea clară și la obiect rezolvă problema „comunicării confuze".

3. Cultivați un spirit pozitiv. Aceasta înseamnă să nu căutați greșeli la celălalt, să nu acuzați, să nu condamnați, să nu jigniți și să evitați orice alt comportament negativ. Fiți apreciativi.

4. Fiți politicoși și manifestați respect față de părerea celuilalt. Puteți face acest lucru chiar și atunci când nu sunteți de acord. Manifestați aceeași preocupare pentru părerea partenerului vostru cum manifestați și pentru a voastră.

5. Fiți sensibili la nevoile și la simțămintele partenerului vostru de căsătorie. Dacă suferă, puteți să-i înțelegeți suferința și chiar să suferiți împreună cu el. Fiți dispuși să treceți pe aceeași lungime de undă cu simțămintele de neliniște și de nevoie.

Și acum, câteva sfaturi care să vă ajute *să deveniți niște ascultători* mai buni:

1. Manifestă interes față de ceea ce are de spus partenerul tău. Poartă-te ca și cum pentru tine nu ar conta nimic altceva, în întreaga lume, decât să asculți ce îl frământă. Menține un bun contact vizual și răspunde cu un zâmbet sau cu o înclinare din cap din când în când.

2. În timp ce asculți, folosește fraze potrivite pentru a-ți manifesta aprobarea, interesul și înțelegerea. Arată-i partenerului tău că înțelegi ideile pe care ți le prezintă.

3. Pune întrebări potrivit exprimate. Acestea vor dovedi interesul și îl vor încuraja pe vorbitor.

4. Ascultă puțin mai mult. Când ajungi la concluzia că ai ascultat suficient, mai așteaptă încă treizeci de secunde.

O piedică serioasă în calea unei bune comunicări o reprezintă acel intrus luminos, cunoscut sub numele de televizor. Nu este scopul meu acela de a critica sau subaprecia toate programele de televiziune, însă foarte puțini oameni au discernământul și stăpânirea de sine necesare, pentru a selecta cele mai potrivite programe, iar după aceea să închidă televizorul. Recomand insistent tinerilor căsătoriți să se abțină de la a-și cumpăra un televizor în timpul primului an de căsătorie. Televiziunea vă va jefui de multe ore pe care le-ați putea petrece împreună, având părtășie și comunicând unul cu celălalt. Când apare televizorul, ceva se pierde din relație. De aceea este esențial ca cei doi parteneri să se împletească împreună în timpul acestui atât de important prim an, ca să poată realiza o inseparabilă legătură de intimitate printr-o bună comunicare.

Luarea deciziilor și rezolvarea neînțelegerilor. Te-ai imaginat, înainte de căsătorie, tachinându-te, certându-te sau angajându-te în adevărate dispute cu persoana pe care o iubești? Poate că i-ai văzut pe părinții tăi în astfel de ipostaze, dar probabil că ți-ai spus în sinea ta că, atunci când tu însuți vei fi căsătorit, nu te vei purta niciodată astfel cu partenerul tău de căsătorie. Și, cu cât ești mai tânăr când te căsătorești, cu atât sunt mai multe șanse să crezi că veți putea rezolva toate problemele vieții de zi cu zi într-un mod înțelept și plin de amabilitate. Ești convins că dragostea poate găsi o soluție la orice problemă a vieții.

Cu toate acestea, pe măsură ce tu și tovarășul tău de viață pătrundeți mai adânc în rutina vieții de căsătorie, după primele săptămâni sau luni de căsnicie, vă veți găsi în mod constant în situația de a lua decizii în legătură cu aspectele obișnuite ale vieții, cu rolul fiecăruia în familie sau cu prioritățile voastre. De fiecare dată când

luați o decizie cu privire la vreunul dintre aspectele acestea, vă dezvoltați capacitatea de a lua decizii pentru viitor. În același timp, determinați un model de căsnicie pentru anii care vor veni. Cu alte cuvinte, atunci când vă veți confrunta din nou cu aceeași decizie, nu va mai fi nevoie să treceți prin etapele de negociere prin care treceți acum. Veți fi înclinați să vă bazați pe decizia pe care ați luat-o mai înainte.

A mai rămas o întrebare la care nu am răspuns: Cum va fi luată o decizie? Vei ajunge mai întâi la o concluzie și apoi vei încerca să i-o impui și soțului sau soției? Va trebui ca ea să-i lase întotdeauna lui ultimul cuvânt? Cât de mult se va pune accentul pe cine a învins și cine a pierdut în adoptarea respectivei decizii?

Tinerii căsătoriți sunt uneori de-a dreptul șocați să descopere că pentru relația lor este absolut vital să-și exprime *cu voce tare* simțămintele atunci când trebuie luată o decizie. Dacă nu-și verbalizează fiecare părerea, astfel încât fiecare să poată asculta și înțelege punctul de vedere al celuilalt, nu vor înțelege niciodată simțămintele care stau la baza dezacordului într-o anumită privință.

Nu faptul că aveți neînțelegeri sau diferențe de opinie este important, *ci modul de a rezolva aceste neînțelegeri, pe care vi-l formați în primele săptămâni sau luni de căsnicie!* Dacă amândoi deprindeți obiceiul de a asculta cu atenție și considerație în timp ce celălalt își spune punctul de vedere și dacă încercați să negociați pentru a ajunge la un compromis, veți avea cele mai multe șanse să împliniți nevoile amândurora și veți fi pe drumul cel bun în a vă bucura de o relație reciproc împlinitoare.

Iată câteva lucruri pe care să le aveți în vedere în luarea deciziilor:

1. Fiți dispuși să rezolvați orice problemă. Această dispoziție trebuie să includă orice aspect al relației voastre, fie că este mare sau mic în importanță. Învățați să vă exprimați simțămintele într-o manieră calmă, manifestând respect, fără să-l jigniți pe celălalt.

2. Încercați să rezolvați diferendele fără să trageți concluzia că unul dintre voi are „dreptate", iar celălalt este „greșit". Foarte puține probleme sunt în mod absolut albe sau negre. Se pot spune multe din punctul tău de vedere, dar la fel de multe se pot spune și din perspectiva partenerului tău de căsătorie. Mai mult decât atât, dacă tu ai dreptate în mod absolut, aceasta implică faptul că partenerul tău este greșit. Dar a avea dreptate sau a fi greșit mai înseamnă și că nu există nici un alt mod de a ieși dintr-o dispută decât fie ca învingător, fie ca învins, și de-aici se poate ajunge la o adevărată luptă pentru putere. De aceea, străduiți-vă să evitați o poziție arbitrară și exclusivistă în orice problemă.

3. Evitați izbucnirile de mânie. „A-ți pune poalele-n cap" rareori conduce la rezultate pozitive. Aproape întotdeauna mânia izbucnește atunci când simțim că orgoliul personal ne este amenințat. Însă, în loc să dai frâu liber mâniei, ar fi cu mult mai bine să descoperi adevărata cauză care te-a făcut să simți că trebuie să te aperi cu atâta putere. Iar dacă partenerul tău de căsătorie reacționează mânios, poți fi sigur că i-ai rănit în vreun fel simțămintele sau că i-ai amenințat cumva imaginea de sine. Dacă poți să reconstitui conversația și să descoperi prin ce anume i-ai rănit simțămintele, atunci vei fi în stare să descoperi neliniștile și îngrijorările ascunse de care partenerul tău poate că nici măcar nu este conștient.

Mai sunt și alți factori de care trebuie să ții cont în luarea deciziilor. Care sunt adevăratele probleme implicate? Dacă aveți păreri diferite în legătură cu programul pe care să-l urmăriți la TV, verificați dacă este doar un conflict de preferințe sau dacă nu cumva în spatele acestuia stă lupta pentru întâietate! Cum vă va afecta respectiva decizie țintele fundamentale? Chiar și un cuplu care este de acord în privința țintelor fundamentale poate să fie în dezacord cu privire la modul în care acestea trebuie realizate. Cine va fi cel mai afectat de această decizie? Dacă soția simte că joggingul este esențial pentru sănătatea ei și plănuiește să se trezească dimineața devreme pentru a face acest lucru, dar soțului nu îi place să fie

deranjat cu noaptea-n cap și consideră că somnul lui este cu mult mai important, va fi nevoie ca cei doi să determine care dintre ei este cel mai afectat de obiceiul ei de a face jogging. Cine va trebui să suporte, mai acut, consecințele acestei decizii? Dacă un cuplu plănuiește să cumpere un aragaz, acesta va fi cumpărat, cel mai probabil, din câștigul soțului, dar soția va fi cea care va trebui să-l folosească în fiecare zi.

Și încă un ultim lucru. Indiferent de cât de mari sunt deosebirile de opinie dintre voi sau de cât de diferite vă sunt experiențele vieții de dinainte de căsătorie, părerea partenerului va avea cu siguranță și părțile ei bune. Decizia poate fi luată în urma unei analize raționale sau în urma unei reacții strict emoționale, dar în nici unul dintre cazuri nu trebuie să desconsideri părerea celuilalt. Nu trebuie să fii de acord cu ea, dar trebuie să cauți, *cu respect*, să înțelegi de ce partenerul tău simte așa în problema respectivă.

Va fi nevoie să dezvoltați o metodă constructivă și reciproc satisfăcătoare de a rezolva problemele încă de la începutul căsniciei voastre. În afară de aceste principii generale, sunt și câteva aspecte specifice ale conflictului potențial, care trebuie să fie discutate.

Criza generată de relația cu socrii

Într-un studiu realizat printre cuplurile căsătorite, de studenți la universitate, mai bine de cinci sute dintre acestea au trecut relațiile cu socrii în capul listei domeniilor în care acomodarea este dificilă. Comparațiile au scos la iveală faptul că neînțelegerile în privința rudelor afectează primii ani de căsnicie mai mult decât oricare altă problemă.

Dacă criza rudelor nu lovește căsnicia înainte de nuntă, este foarte posibil să-și atingă apogeul la scurt timp după aceea. Părinților le este foarte greu să lase să plece de lângă ei copilul pe care l-au crescut și căruia i-au purtat de grijă un timp atât de îndelungat. Un autor de comedii spunea: „Când fiica mea s-a căsătorit, am jurat că o voi lăsa să-și trăiască propria ei viață, chiar dacă a trebuit să-i arăt eu cum să facă aceasta."

În special pe parcursul primelor săptămâni sau luni de căsnicie, părinții celor doi vor ține sub observație pe proaspătul intrat în familie și vor judeca respectiva persoană după propriile lor standarde. Dar toate studiile arată că, după toate probabilitățile, mama soțului va ridica problemele cele mai mari. Și aceasta pentru că ea se identifică cel mai îndeaproape cu rolul soției. De aceea, este posibil ca aceasta să privească foarte critic la modul în care îndeplinește o altă femeie rolul pe care ea și l-a îndeplinit cu succes ani de-a rândul. În unele societăți tradiționale, ginerelui nu-i este îngăduit să o privească pe soacra sa în față sau să-i vorbească. Anumite culturi nu-i permit mamei miresei nici măcar să participe la nuntă. Aceste popoare au învățat cât de important este ca anumite rude să fie ținute la distanță.

1. După căsătorie, întemeiați-vă propriul vostru cămin. Nu trăiți împreună cu părinții voștri nici măcar temporar. Este imposibil să dezvoltați intimitatea în casa altcuiva, chiar dacă aveți la dispoziție tot etajul de sus și chiar dacă părinții vă promit că vă vor lăsa în pace și că nu se vor amesteca deloc în viața voastră. Trăind împreună cu părinții, le dați acestora posibilitatea să se poarte ca și când nu v-ați fi maturizat suficient, încât să știți ce este bine pentru voi. Și vă veți simți îngrădiți în multe privințe. Viața voastră sexuală poate fi afectată. Poate că lui îi va fi jenă să-și manifeste afecțiunea fizică în timpul zilei, iar ei îi va fi teamă să facă zgomot noaptea. În asemenea circumstanțe, nu se poate ajunge la intimitate.

2. Străduiți-vă să stabiliți relații bune cu socrii. Cu alte cuvinte, împrieteniți-vă cu ei. Un proaspăt soț poate să-i trimită soacrei sale un buchet de flori de ziua ei. O noră poate să-și amintească de soacra ei făcându-i un dar de Ziua Mamei. În anumite ocazii, îi puteți invita pe părinți să luați cina împreună la voi acasă sau undeva în oraș. S-ar putea să vă coste ceva, dar răsplata va merita efortul. Dacă vă tratați socrii ca pe niște prieteni, veți descoperi că și ei vă vor trata pe voi la fel.

3. Învățați să vă acceptați socrii așa cum sunt. S-ar putea să simțiți nevoia de a face anumite schimbări în modul lor de a fi, dar probabil că și ei și-ar dori să schimbe câte ceva la voi. Dați-le timp să găsească noi domenii de interes în viață și să se obișnuiască atât cu voi, cât și cu pierderea copilului lor.

Niciodată, niciodată, niciodată ...

– nu discuta cu părinții greșelile partenerului tău de căsătorie;

– nu-ți cita familia și nu o da de exemplu soțului sau soției tale;

– nu le da vreun sfat socrilor, dacă nu ți l-au cerut;

– nu vă petreceți concediul făcând o excursie la socrii;

– nu lansați amenințări de genul „Plec la mama!" (și nu le duceți la îndeplinire).

Tratați-vă socrii cu aceeași considerație cu care vă tratați prietenii. Atunci când îi vizitați, aveți grijă să fie o vizită scurtă. Dacă vă dau un sfat, procedați exact ca atunci când cel mai bun prieten vă dă un sfat. Acceptați-l politicos. Dacă este bun pentru voi, folosiți-l; dacă nu, ignorați-l.

Începeți-vă căsnicia cu o atitudine pozitivă față de socrii. Căutați să vedeți părțile lor bune, nu pe cele rele. Luați hotărârea de a vă bucura de noua voastră familie. Și nu uitați: nici o persoana nu este în totul greșită.

Binecuvântatul eveniment - nașterea unui copil

Multe cupluri își doresc să aibă copii – de fapt, nu ne dorim cu toții acest lucru? – așa că lasă natura să-și urmeze cursul ei firesc și nu se gândesc prea mult dacă este înțelept sau nu să devină părinți. Unii oameni își doresc copii pentru a avea un sprijin la bătrânețe. Alții vor să aibă copii pentru ca, prin ei, să mai poată trăi o dată. Iar alții au o puternică dorință de autoperpetuare sau simt că o casă nu este întreagă fără copii.

Adevărul este că întreaga idee de a avea copii a fost supra-romanțată. Și această imagine romantică este accentuată de rude și de prieteni, care răspund la vestea că un cuplu așteaptă un copil cu

același entuziasm cu care primesc vestea unei nunți. Urmează multe flori și multe daruri, însă după ce are loc binecuvântatul eveniment, majoritatea tinerilor se trezesc cu totul nepregătiți pentru a face față responsabilităților de părinți. Într-un studiu efectuat pe această temă, 83 % dintre cupluri au raportat crize „majore" sau „severe" în a se adapta la schimbările care apar o dată cu sosirea pe lume a primului lor copil. Aspectele cel mai des menționate au fost: lipsa somnului, epuizarea, simțământul de vinovăție pentru a nu fi niște părinți mai buni, orele lungi petrecute șapte zile pe săptămână cu îngrijirea bebelușului.

În plus, tații se plâng de diminuarea apetitului sexual al soțiilor lor, de creșterea tensiunii financiare, de îngrijorarea apariției prea curând a unei noi sarcini și de lipsa generală de încântare în fața realității de a fi părinte. Mamele observă că acum casa lor este întotdeauna în neorânduială și că treburile par să nu se mai termine niciodată. De asemenea, ele sunt, îngrijorate de felul cum arată. Ambii părinți se plâng de faptul că se simt legați și de mâini și de picioare. Ei duc dorul libertății și romantismului din luna de miere.

Însă problema cea mai mare cu care se confruntă părinții este educarea și instruirea copiilor. Tații tind să le acuze pe mame că răsfață prea mult copilul. La rândul lor, mamele se plâng că tații sunt prea stricți sau prea aspri cu copiii și, ca atare, contramandează tot ceea ce spun aceștia. Acum este momentul când ies la suprafață toate diferențele în ceea ce privește așteptările celor doi. Cuplurile logodite sunt foarte optimiste cu privire la capacitatea lor de a face față unor asemenea probleme. Însă, atunci când doi se căsătoresc, fiecare vine în căsnicie cu un vast sortiment de lucruri auzite de la alții, cu informații prea puțin concrete și fără nici o experiență practică.

Este adevărat, copiii sunt o bucurie, o „moștenire de la Domnul". Cuplurile care doresc copii și care sunt emoțional și financiar pregătite să-i crească, trebuie încurajate să-i aibă. Dar este important ca acești oameni să cunoască ce înseamnă, să fii părinte. „Să ai un bebeluș" sună amuzant! Dar bebelușii cresc pentru a deveni provocatori și

fascinanți la 2 ani, nerespectuoși la 7 ani, dezordonați și confuzi la 12 și răzvrătiți la 15!

Planificarea familială

Este planul lui Dumnezeu ca soțul și soția să aibă copii, dar El nu a făcut din aceasta o poruncă, și anume că orice cuplu *trebuie* să aibă copii. Fiecare cuplu este chemat să hotărască dacă să aducă copii pe lume sau nu. Aici intră în scenă „planificarea familială". Planificarea familială înseamnă, pur și simplu, ca un cuplu să decidă numărul de copii pe care dorește să-i aibă, momentul când vor să-i aibă și intervalele la care vor să îi aibă. Aceasta înseamnă să fii părinte prin alegere, nu din întâmplare.

Trebuie luați în considerare anumiți factori:

(1) timpul necesar unui cuplu proaspăt căsătorit pentru a se acomoda unul cu celălalt înainte de a-și asuma responsabilitatea de a deveni părinți (studiile arată că prezența unui copil pe parcursul primilor doi ani de căsnicie dublează probabilitatea divorțului);

(2) capacitatea cuplului de a se îngriji în mod corespunzător de nevoile fizice, emoționale și spirituale ale fiecărui copil pe care îl aduc pe lume;

(3) starea de sănătate a soției. Majoritatea femeilor nu ajung la deplina dezvoltare biologică înainte de vârsta de 23 de ani, iar perioada optimă pentru a deveni mamă sunt următorii cinci ani după atingerea maturității biologice. În același timp, o sarcină apărută înaintea ajungerii la deplina maturitate este plină de riscuri: o rată crescută a deceselor nou-născuților, o rată crescută a deceselor în mijlocul mamelor tinere, avorturi spontane, nașterea unui copil mort, septicemie și hipertensiune arterială în timpul sarcinii;

(4) efectul pe care îl poate avea teama de o eventuală sarcină asupra deplinei satisfacții sexuale.

Fiecare cuplu va trebui să decidă ce metodă de contracepție este cea mai potrivită pentru ei, cu scopul de a planifica și distanța, sarcinile în modul dorit. Nu există o metodă perfectă pentru toate cuplurile. Unele cupluri schimbă metodele de contracepție în funcție de împrejurările vieții.

În alegerea unei metode, va trebui să luați în considerare eficacitatea acesteia, prețul, confortul, precum și preferințele personale. Orice metodă pe care cuplul o găsește neplăcută, incomodă sau stânjenitoare nu va fi potrivită pentru ei.

Metodele de control al sarcinilor sunt prezentate în continuare în ordinea eficienței lor (așa cum sunt ele evaluate de către Departamentul Federal al Alimentelor și Medicamentelor). În același timp, este prezentat și numărul de sarcini nedorite apărute, în ciuda folosirii metodei respective – la 1000 de cazuri.

Pilula contraceptivă. Pilula, atunci când este administrată conform indicațiilor, este cel mai eficient mijloc de contracepție cunoscut. Este un medicament puternic și de aceea trebuie luat doar conform prescripției și sub supraveghere medicală. Atunci când este luat așa cum a prescris medicul, fără să se omită nici o doză, nu ar trebui să se înregistreze mai mult de o sarcină neplanificată pe an, la 1000 de femei care folosesc pilula. Datorită eficienței și modului comod de folosire al pilulei contraceptive, mulți medici o recomandă tinerilor căsătoriți. Mireasa trebuie să-și consulte medicul de familie cu cel puțin două luni înainte de nuntă și să urmeze sfatul acestuia.

Condomul, cu cremă sau spumă. Condomul, atunci când este folosit singur, poate da o rată de ineficiență de 26 de sarcini nedorite la 1000 de cupluri, într-un an. Dar atunci când este combinat cu o cremă sau cu o spumă contraceptivă, rata de ineficiență scade la mai puțin de 10 la 1000 de cupluri, pe an. Condomul (sau prezervativul, cum este cunoscut mai popular) poate fi folosit fără prescripție

medicală, nu are efecte adverse și așază responsabilitatea controlului sarcinii mai degrabă asupra soțului decât asupra soției. Probabilitatea apariției unei sarcini datorită unui condom defect este mai mică de una la un milion de utilizări.

Dispozitive intrauterine. Rata de eșec a dispozitivelor intrauterine se situează undeva între 15 și 30 de sarcini la 1000 de femei, pe parcursul primului an de utilizare. După aceea, rata de ineficiență scade. Dispozitivul intrauterin (steriletul) este un inel moale și flexibil, din plastic, sau un disc de formă neregulată, pe care medicul îl inserează în canalul cervical. Steriletul trebuie să fie verificat săptămânal de către cea care îl folosește, pentru a se asigura că acesta se află la locul lui. Datorită folosirii lui pot să apară unele crampe și dureri de mijloc, un flux menstrual mai abundent sau ușoare sângerări în perioadele intermenstruale, dar 90 % dintre femeile care îl folosesc nu au nici un fel de probleme. Atunci când femeia dorește să rămână însărcinată, steriletul poate fi foarte ușor îndepărtat.

Diafragma. Diafragma este un dop flexibil rezistent, ușor, confecționat din cauciuc, care este inserat în vagin pentru a se potrivi, asemenea unui capac sub formă de calotă, pe deschiderea cervixului. Ea împiedică sperma să pătrundă în uter și trebuie asociată, pentru a fi eficientă ca metodă contraceptivă, cu folosirea unui gel, a unei creme sau a unei spume spermicide. De asemenea, ea trebuie să fie aleasă, inițial, de către medic, pentru a se potrivi conformației anatomice specifice a femeii, iar ulterior va fi inserată de aceasta înainte de fiecare contact sexual. După contactul sexual, diafragma trebuie să fie menținută în vagin încă cel puțin șase ore. Rata de ineficiență este cam de 26 de sarcini neplanificate, la 1000 de femei care le folosesc, pe parcursul unui an.

Spumele vaginale. Spuma vaginală se află pe piață de mai bine de 30 de ani și înregistrează o rată de ineficiență de 26 de sarcini la o mie de femei. Atunci când sunt introduse în vagin, aceste produse

spumante acționează asupra spermei, fără să lezeze în vreun fel țesutul vaginal. Spumele, cremele și gelurile sunt vândute împreună cu un aplicator care măsoară automat cantitatea necesară.

Metoda calendarului. Metoda calendarului este una dintre cele mai vechi și mai puțin eficiente metode de control al sarcinilor. Ea are o rată de aproximativ 140 de sarcini la 1000 de femei. Cuplul controlează contracepția abținându-se de la contactul sexual pe perioada imediat următoare ovulației. Pentru o femeie care are un ciclu regulat, de 28 de zile, ovulația se produce aproximativ în cea de-a paisprezecea zi a ciclului menstrual sau cu 14 zile înainte de începutul perioadei menstruale. Cu toate acestea, datorită faptului că majoritatea femeilor au un ciclu menstrual destul de neregulat, este dificil să știi cu siguranță când are loc ovulația. Pentru a avea certitudine în această privință, se recomandă folosirea și a altor contraceptive o săptămână înainte de ziua presupusă a ovulației, în această zi și încă cinci zile după aceea.

Metoda întreruperii coitusului (contactului sexual). La o mie de cupluri care folosesc această metodă, vor exista 160 până la 200 de sarcini neplanificate, pe parcursul unui an. În cadrul acestei metode, bărbatul își retrage penisul din vagin chiar înainte de a se produce ejacularea. Astfel, spermatozoizii rămân în afara vaginului, fără să pătrundă în acesta. Dezavantajele metodei constau în dificultatea de a controla perfect momentul ejaculării de posibilitatea ca o anumită cantitate de spermă să se scurgă din penis înainte de ejacularea propriu-zisă. În același timp, această metodă presupune autocontrol și concentrare în timpul relației sexuale, ceea ce poate să reducă bucuria și plăcerea momentului atât pentru soț, cât și pentru soție.

Pe lângă metodele de contracepție mai sus menționate, pentru femeie există și posibilitatea legării trompelor uterine sau a înlăturării acestora, a uterului sau a ovarelor. Este posibilă, de asemenea, și sterilizarea bărbatului – vasectomia. Aceasta constă din blocarea canalelor care vin de la testicule, unde este produsă sperma, până la

punctul de eliminare a acesteia. Metoda aceasta are o rată de succes de 99 % și nu afectează în nici un fel performanțele sexuale ale bărbatului.

Scopul „planificării familiale" este, astfel, acela ca fiecare copil care vine pe lume să fie dorit și primit cu bucurie de către niște părinți responsabili. Responsabilitatea de a fi părinte nu se poate îndeplini „făcând ceea ce vine de la sine" și nici măcar făcând ceea ce au făcut părinții voștri. Înainte de a avea copii, fiecare cuplu ar trebui să participe la anumite cursuri de educare pentru părinți (de preferat un seminar-atelier de tipul *Părinte deplin*) și să citească o carte pe această temă (de preferat *Secretele părintelui Deplin*).

Fie că plănuiți sau nu în acest fel, este foarte posibil să aveți un copil în primul an de căsnicie. Sunteți gata să acceptați un copil – în cazul în care va veni – chiar dacă acesta a fost neplanificat? Aveți disciplina și maturitatea pe care le cere îngrijirea unui bebeluș?

Unde s-au dus toți banii?

Vi se pare întotdeauna că, atunci când banii deja s-au terminat, a mai rămas destul din luna respectivă? Banii și problemele legate de ei vor juca un rol important în viața voastră de căsnicie. Felul în care îi folosiți dovedește mai multe lucruri. Poate că cei de curând căsătoriți vor să le spună prietenilor și rudelor lor că au o căsnicie reușită. Ei cred că modul cel mai bun de a o face este acela de a le prezenta acestora un apartament bine mobilat, situat într-o zonă bună a orașului. Ei vor încerca, probabil, să apară bine îmbrăcați și capabili să-și permită tot luxul necesar pentru a se bucura din plin de viață.

Dar nici un cuplu tânăr, care de-abia pornește în viață, nu-și poate permite toate lucrurile la care li se face reclamă într-un mod atât de îmbietor – tot felul de aparate de uz casnic, care vă ajută să munciți mai puțin, automobile de mare putere, mobilă scumpă, televizoare, echipamente stereo, îmbrăcăminte, vacanțe de vis și așa mai departe. De aceea, orice cuplu tânăr trebuie să aleagă acele lucruri care sunt cele mai importante pentru ei. Pentru că există atât de multe oferte

pe piață și pentru că așteptările voastre cu privire la cum ar trebui să fie cheltuiți banii pot fi extrem de diferite, posibilitatea de a ajunge la neînțelegeri este mare.

Aproape toate cuplurile care caută să ajungă la un acord financiar descoperă că, pentru a avea o relație bună și eficientă în privința finanțelor, este nevoie ca amândoi să facă anumite compromisuri. Atât soțul, cât și soția trebuie să aibă responsabilități în administrarea banilor, dar aceste responsabilități trebuie să fie separate. Fiecare dintre ei trebuie să aibă o anumită arie de responsabilități și să știe foarte bine ce are de făcut. O soție căreia soțul îi dă bani de buzunar este tratată de către acesta ca și când ar fi un copil. Un soț care aduce salariul și i-l înmânează soției, așteptând ca aceasta să se ocupe de tot, nu s-a maturizat suficient.

Acea împărțire a responsabilităților pe care o consider a fi cea mai eficientă și pe care o recomand în special celor de curând căsătoriți, este aceea a împărțirii luării deciziilor în problemele financiare în trei părți.

În primul rând, este vorba despre politica financiară generală, care include un acord cu privire la țintele financiare ale familiei. În cadrul acesteia, amândoi participați în mod egal. Hotărâți lucrurile pe care doriți să le achiziționați pe următoarea perioadă de șase luni, de un an sau de cinci ani. Aici veți specifica și ce trebuie să faceți fiecare pentru a atinge aceste ținte.

Va trebui să decideți ale cui priorități sunt cele mai importante. Cu alte cuvinte, ce trebuie cumpărat mai întâi – mașina de spălat sau combina muzicală? Lucrul acesta nu este atât de dificil cum ar părea la prima vedere. El nu va conduce la disputele pe care poate că vi le imaginați dacă – și acest *dacă* este unul mare – amândoi veți încerca să renunțați la egoismul vostru și să fiți puțin mai darnici și mai înțelegători.

În al doilea rând, sunt cheltuielile de fiecare zi – alimente, benzină și o mie și una de alte articole care țin de întreținerea unei gospodării. Aceste cheltuieli trebuie să se constituie într-un buget special. Acest buget trebuie să fie calea prin care plănuiți împreună cum vor fi

cheltuiți banii. Acest buget nu va rezolva, în sine, orice problemă financiară. Cu toate acestea, el vă va ajuta să faceți cumpărături și planuri înțelepte.

În al treilea rând, sunt deciziile care trebuie luate pentru implementarea unor ținte cu bătaie lungă – de exemplu, cum să economisiți bani pentru mobilă, în timp ce achitați ratele la mașină. Dacă amândoi veți încerca să vă susțineți propriul punct de vedere, probabil că veți sfârși în discuții și conflicte fără sfârșit. Un plan de a face economii pentru atingerea unor ținte cu bătaie-lungă poate fi realizat de oricare dintre cei doi care este mai capabil în această privință. Adesea această responsabilitate cade pe umerii soțului – și aceasta nu pentru că doar el are „dreptul" s-o facă, ci pentru că, în general, bărbații au vederi de perspectivă mai clare.

Când soția vede că doar ea se luptă întotdeauna să planifice concediul, să stabilească bugetul, să economisească pentru taxele școlare ale copiilor, să aleagă firma de asigurări sau să se îngrijoreze pentru fondul de pensii, ea începe să-și piardă respectul față de un partener care nu îi mai este egal. O soție apreciază atunci când soțul ei ia inițiativa de a discuta planificarea sau prioritățile financiare, incluzând-o și pe ea în împărțirea responsabilităților. Aceasta o face să se simtă egala lui și să fie pregătită să-l susțină în orice situație.

Atunci când ambii parteneri își asumă responsabilitățile care le revin, acestea nu ar trebui privite ca un drept exclusiv feminin sau masculin. Fiecare ar trebui să încerce să slujească intereselor familiei, și nu doar propriilor interese. Dacă un cuplu nu-și poate împărți cu succes responsabilitățile în privința administrării banilor, cei doi vor continua să lupte pentru întâietate într-o competiție a puterii. Supremația în luarea deciziilor stă la baza majorității conflictelor asupra administrării banilor, iar această dorință de supremație nu este altceva decât un sinonim al egoismului. De aceea este nevoie să existe mai mult decât un singur conducător.

Cercetează-ți propriile motive. Analizează-le atent și îndelung înainte de a reacționa față de dezacordurile în privința banilor. S-ar putea să descoperi că motivele tale nu sunt prea înțelepte. Recunoaște

că așteptările și viziunea ta în privința cheltuirii banilor reflectă modul în care ai fost format în copilărie, temerile tale sau propriile interese. Probabil că toate acestea diferă de cele ale partenerului tău de căsătorie. Puteți învăța să acceptați aceste deosebiri și să trăiți cu ele fără să aveți conflicte. Totul depinde de voi.

Ultimul cuvânt

Puteți fi absolut siguri că veți avea o căsnicie fericită? Nu, dar dacă ați urmărit sugestiile date în această carte și ați studiat cu atenție principiile prezentate în cartea *Curtenie completă* (publicată în 1979 de Southern Publishing Association/Review and Herald Publishing Association), vă veți spori șansele. Aș vrea să închei această carte cu patru sugestii care ar putea fi esențiale:

Faceți un angajament absolut față de căsnicie. Chiar dacă în acest moment ești sigur că te căsătorești cu cea mai potrivită persoană, există, totuși, un anumit risc. Oricât de atent l-ai analizat pe celălalt, mai sunt încă lucruri pe care nu le cunoști cu privire la el, cu privire la tine însuți și cu privire la căsnicie. Dar șansele de a avea o căsnicie reușită vor fi în mod categoric în favoarea voastră, dacă, după ce vă căsătoriți, veți face un legământ cu voi înșivă și unul cu celălalt de a avea o relație pentru toată viața.

În zilele noastre, cuplurile intră și ies din relații de căsătorie cum intră și ies clienții printr-o ușă rotativă. Dar un angajament ferm unul față de celălalt și față de jurămintele sacre pe care le-ați rostit înaintea altarului vă vor apăra de a apuca pe drumul pe care apucă ceilalți.

Ați înrădăcinat acest angajament în mintea voastră printr-o decizie de neclintit. Atunci când vă veți afla în focul conflictelor, nu vă veți amenința unul pe celălalt cu divorțul. Vă veți concentra mai degrabă asupra rezolvării problemelor decât asupra destrămării căsniciei.

Dacă se ivește o problemă serioasă, căutați imediat ajutor. Deși nu vreau să încurajez cuplurile tinere să alerge la un consilier în

probleme de căsătorie ori de câte ori au o neînțelegere, cuplurile trebuie să caute ajutor atunci când dau de un necaz serios. Soțul și soția ar trebui să conlucreze în a găsi o cale de a depăși singuri problemele *atâta timp cât își dau seama că realizează un oarecare progres în această privință*. Cu toate acestea, dacă în atitudinea lor, unul față de celălalt, începe să se strecoare disperarea, este timpul să caute un ajutor din afară.

Howard F. Maxson, un consilier licențiat în probleme de căsnicie și familie și un bun prieten de-al meu, mi-a spus de curând: „Timp de peste treizeci de ani am fost capelanul unui spital având, în același timp, și o slujbă cu jumătate de normă ca și consilier în probleme maritale. De câte ori am stat lângă patul unui pacient muribund, care suferea durerile crunte ale cancerului, și m-am gândit: „Oh, dacă ar fi făcut ceva, dacă ar fi intervenit cumva la prima apariție a simptomelor!" O căsnicie sănătoasă, asemenea unui corp sănătos, cere efort și instruire pentru a fi păstrată în condiții optime, alături de o dispoziție de a face controale periodice (precum participarea la un seminar de tipul *Căsnicie completă*), iar la apariția simptomelor de boală maritală să existe dispoziția de a căuta ajutorul unui specialist."

Păstrați-vă interesul unul față de celălalt – faceți-vă curte unul celuilalt. Nu lăsați ca rutina vieții să vă cuprindă căsnicia. Lucrul acesta nu este întotdeauna ușor de realizat, mai ales atunci când responsabilitățile vieții năvălesc peste voi mai repede decât le puteți face față. Dar în agitația pentru stabilirea bugetului, pentru creșterea copiilor, pentru întreținerea casei sau pentru câștigarea mijloacelor de întreținere, puneți deoparte ocazii speciale doar pentru voi doi.

Un cuplu pe care îl cunosc obișnuiește să iasă în oraș o dată pe săptămână, pentru ceea ce ei numesc „seara romantică". Nu-și pot permite să meargă de fiecare dată la un restaurant, însă, în aceste ocazii, ea pregătește o cină simplă dar festivă. El vine acasă și face un duș, după care se îmbracă deosebit. Ea poartă o rochie lungă, dintr-un

material fin și cu o croială feminină. Partea aceasta a îmbrăcării cu ceva deosebit, face ca întâlnirea și seara lor să fie cu totul specială. Apoi, ei sting luminile și iau cina la lumina lumânărilor. Orice discuție cu privire la problemele de serviciu, notele de plată, cauciucuri pentru mașină sau altceva de genul acesta este strict interzisă.

Studiați Biblia și rugați-vă împreună în fiecare zi. Harry și cu mine am trecut, în primii noștri ani de căsnicie, printr-o mulțime de probleme. Chiar dacă nu eram adolescenți atunci când ne-am căsătorit, eram tineri, naivi și neștiutori în materie de viață maritală. Am încercat să ne rezolvăm singuri problemele, dar nu ne-am descurcat prea bine.

În acea perioadă Harry se pregătea pentru lucrarea pastorală în care, în cele din urmă, a intrat. Participam cu credincioșie la biserică, aveam momentele de devoțiune familială împreună cu copiii și îndeplineam toate lucrurile bune pe care se presupune că trebuie să le facă niște creștini. Dar între noi lucrurile nu mergeau bine. În vremea aceea, dacă nu ar fi fost credința noastră, am fi abandonat totul, convinși fiind că nu merita să păstrăm ceea ce era între noi și că ar fi fost mai bine să ne vedem fiecare de drumul său și să nu ne mai chinuim unul pe celălalt.

Dar credința în care fuseserăm crescuți în copilărie ne-a ținut laolaltă și nu ne-a lăsat să ne despărțim. Ea a devenit factorul stabilizator. Dacă în acele momente când totul părea să se ducă de râpă nu ar fi fost credința, căsnicia noastră nu ar mai fi existat. Astăzi, suntem mai puternici decât oricând. Dragostea Domnului Isus și dragostea noastră unul pentru celălalt, ne-au ajutat să depășim dificultățile.

Veți scoate din căsnicie ceea ce puneți în ea. Problemele pe care le înfruntați împreună nu vă vor clătina dragostea, *dacă* veți dezvolta o dragoste plină de înțelegere. Dar oricât de mare ar fi potențialul vostru pentru a avea o căsnicie fericită, nu o veți putea realiza fără efort. O căsnicie reușită cere curaj, hotărâre, umilință și, poate cel mai important lucru dintre toate, o viziune asupra căsătoriei ca fiind cea mai împlinitoare dintre toate relațiile umane.

Și atunci, unde începe o căsnicie de succes? Nu la nuntă. Ci ea începe undeva într-un cerc nesfârșit al trăirii, al dăruirii și al creșterii zilnice în voia lui Dumnezeu pentru viețile noastre.

Bine ați venit în cercul învingătorilor!

Vă stau la dispoziție cursurile de îmbogățire a vieții de familie:

– Curtenie completă

– Căsnicie completă (împlinită)

– Părinte deplin.

Mii de persoane au citit aceste cărți și s-au trezit la noi posibilități în privința vieții de familie.

ULTIMUL CUVÂNT

Curtenia nu este un scop în sine.
Ea este trăirea și dăruirea,
Creșterea zilnică în voia lui Dumnezeu pentru viața ta,
Care va face din tine, prietene drag, un învingător.

CUPRINS

Recunoștință 3

Prefață pentru tineri 4

Prefață pentru alți cititori importanți 7

Dedicație 9

CUVÂNT ÎNAINTE 10

PRIMUL CUVÂNT 11

Capitolul 1 - RAMPA DE LANSARE 12

Capitolul 2 - ÎMPRIETENEȘTE-TE CU TINE ÎNSUȚI 19

Cele trei mari decizii ale vieții 21

Ți se întâmplă vreodată să te urăști? 24

Ce înseamnă să-ți placă de tine? 25

Ce se întâmplă atunci când nu te placi? 25

Consecințele unei imagini de sine negative 28

Unde mă pot ascunde? 31

Învață să te placi pe tine însuți 33

Capitolul 3 - CEL MAI POPULAR JOC DIN LUME – jocul prieteniei între un *el* și o *ea* 40

Etapele prieteniei între un băiat și o fată 41

De ce să fii prieten cu o persoană de sex opus? 44

Motive neîntemeiate pentru prietenia cu o persoană de sex opus 46

Ce le place băieților la fete? 47

Ce le place fetelor la băieți? 49

La ce vârstă ar trebui să începem să ne întâlnim cu cineva de sex opus? 51

Conversația cu persoanele de sex opus 53

Cum să-i propui cuiva o întâlnire (pentru băieți) 55

Cum să accepți o întâlnire 58

Unde să mergem? Ce să facem? 62

Să te săruți sau nu? ... 66
Cum să obții o întâlnire ... 68
Caracteristicile unui bun partener ... 70
Interdicțiile ... 72
Prieteniile interrasiale ... 73
Oare chiar contează religia? ... 74
Siguranța socială pentru cei tineri – stabilizarea relației ... 78
Un cuvânt pentru cei singuri ... 82

Capitolul 4 - ESTE GREU SĂ RUPI O RELAȚIE ... 85

Recunoașterea semnalelor care anunță pericolul ... 86
Despărțirea care rănește ... 89
Despărțirea care nu zdrobește inima ... 91
Cum să-ți manifești suferința după despărțire ... 95
Cum să supraviețuiești unei despărțiri ... 97

Capitolul 5 - DILEMA NR. 1 A TINERILOR – Cum să știi dacă iubești cu adevărat ... 101

Testul „Ce știi despre dragoste?" pentru tinerii îndrăgostiți ... 101
„Ajutor! Cred că m-am îndrăgostit!" ... 103
Cum se dezvoltă dragostea ... 104
Dragostea în contrast cu pasiunea nebună ... 108
Ești îndrăgostit cu adevărat sau ești lovit de o pasiune oarbă? – Cum să facem deosebirea ... 110
Pe scurt despre dragoste și pasiune ... 119
Adevărul despre „îndrăgostire" ... 121
Răspunsurile la testul „Ce știi despre dragoste?" ... 125

Capitolul 6 - SITUAȚII SENSIBILE ... 126

Cum procedează băieții ... 131
De ce îi cred fetele ... 136

Băieții și mângâiatul – îmblânzirea fiarei din el 140
Fetele și mângâiatul – îmblânzirea tigrului din ea 145
Cât de departe este prea departe? 149
Cine ar trebui să propună oprirea și de ce? 157
Cum să apeși pe frână 160
Recomandări cu privire la exprimarea afecțiunii
– Ce poate fi „înăuntru" poate fi și „afară" 164

Capitolul 7 - ÎNTÂLNIRI INTIME PERICULOASE 168

Ce argumente se aduc de obicei în favoarea sexului premarital? 169
Argumentele împotriva sexului premarital 173
Cum să ne ferim de a merge prea departe 187
Cum să fiți „intimi" fără să faceți sex 192
Ce se poate spune cu privire la trăitul împreună? Care sunt problemele
concubinajului? 196
Ce să faceți dacă ați mers deja prea departe? 200
Planul lui Dumnezeu pentru sex 204

Capitolul 8 - EȘTI POTRIVIT PENTRU CĂSĂTORIE? 208

Cum pot să știu dacă partenerul meu este pregătit pentru căsătorie? 212
Caracteristici comportamentale sociale superficiale[5] 216
Caracteristici comportamentale sociale grave ale unei persoane neadaptate 217
Factorul cel mai important de luat în seamă, atunci când vă alegeți partenerul de viață 218
Cea mai potrivită vârstă pentru căsătorie 221
Nunțile în campus 223
Religia și alegerea partenerului de viață 226
Căsătoria cu o persoană divorțată 233
Căsătoriile interrasiale 236
Nu te grăbi! 238

Capitolul 9 - DOI CARE TREBUIE SĂ FIE GATA 243

Scopul logodnei 244
Lungimea perioadei de logodnă 248
Cât de intimă ar trebui să fie logodna? 250
Este timpul să vă vadă un medic 255
Consiliere premaritală 256
Trecutul – cât de mult ar trebui să dezvălui din el? 261
Certurile și cuplul logodit 263
Logodnele rupte 264
De ce se rup logodnele? 266
Cum să rupeți o logodnă 268
Un gând pentru cei cu inima zdrobită 270
Curtenia, din punctul de vedere al părinților tăi 273

Capitolul 10 - TOT CE AȚI VRUT SĂ ȘTIȚI DESPRE LUNA DE MIERE, DAR V-A FOST TEAMĂ SĂ ÎNTREBAȚI 278

Intimitatea sexuală 281

Capitolul 11 - ȘI ACUM, CĂ LUNA DE MIERE S-A ÎNCHEIAT –

Primul an de căsătorie 285
Se instalează realitatea 286
Ce face ca un cuplu să fie fericit? 288
Criza generată de relația cu socrii 296
Binecuvântatul eveniment - nașterea unui copil 298
Planificarea familiară 300
Unde s-au dus toți banii? 304
Ultimul cuvânt 307

Tiparul executat la
Tipografia „Viață și Sănătate"
București, 2003